

KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

KAPSAYICILIK

KOOPERATİFLER

KADIN LİDERLİĞİ

KADIN HAKLARI

KARİYER GELİŞTİRME

KADIN ARAŞTIRMALARI

AİLE YILI

AYRIMCILIKLA MÜCADELE

ADALET

ARAŞTIRMA

ADİL GELECEK

AYDINLANMA

AİLE

AKADEMİK LİDERLİK

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
SOSYAL FARKINDALIK
STRATEJİK YAKLAŞIM

STEM VE KADIN

SOSYAL ETKİ

SEMİNER

AİLE YILI

AİLE İÇİ EŞİTLİK

ALAN AÇMAK

AÇIK BİLİM

ADİL DÜZEN

ANNELİK HAKLARI

AKRAN DAYANIŞMASI

UZMANLIK
ULUSAL İŞBİRLİĞİ
ULAŞILABİLİRLİK
UYGULAMA MERKEZİ
UZLAŞTIRMA POLİTİKALARI
UZAKTAN ÇALIŞMA
UZMANLIK PAYLAŞIMI

MÜZAKERE
MEKANSAL ADALET
MERKEZİ KARAR
MİMOZA
MÜHENDİSLİK
MÜCADELE
MENTORLUK
MOTİVASYON

"KADIN ARAŞTIRMA MERKEZLERİNİN TOPLUMSAL KATKISI" - MİMOZA 15. YIL ÖZEL SAYISI

***KASAUM:** Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri

Ön Kapak Tasarımı: Hande Beril Küçükler

**İTÜ BMT Kadın Araştırmaları ve Uygulama
Merkez Müdürü
Prof. Dr. Hatice AYATAÇ**

Değerli okuyucularımız; yıl-da iki sayı ile ve İTÜ Yayınevi bünyesinde dijital olarak yayınlanan, MİMOZA dergimizin Ocak-Temmuz 2025 dönemini değerlendiren 11. Sayısını, siz İTÜ mensup, öğrenci, mezunları ve tüm izleyenlerimizin ilgisine sunuyoruz.

Merkezimizin kuruluşunun 15. Yılına özel olarak bu sayımızı Kadın Araştırma Merkezlerinin Toplumsal Katkısına odaklanan özel bir sayı olarak planladık. Bu sayımızın en büyük hedefi ise farklı vesilelerle bir araya gelmeye odaklanan ve mevcut durumda sadece bir elektronik haberleşme grubunda birbirini izleme fırsatı bulan 128 Merkezi ilk defa tek bir yazılı envanterde bir araya getirmektir. Merkezler (KASAUM), disiplinlerarası bir yaklaşımla sosyal politika, hukuk, sağlık, aile ve eğitim alanlarında çalışmalar yürütmekte; kadına yönelik şiddeti önlemek, kadınların karar alma süreçlerine katılımını artırmak ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla projeler geliştirmekte ve ilgili kurumlarla iş birliği yapmaktadır.

Zengin içeriği ile okumanıza sunduğumuz bu sayıda ülkemizde kadın çalışmalarında önemli isimleri yazar olarak yer bulmaktadır. YÖK Akademik Kadın Araştırma Merkezlerinin Yapılanma Sürecini detaylarıyla açıklayan Prof.Dr. Sezer Kom-suoğlu hocamızın Giriş niteliğindeki makalesi ülkemizdeki 36 yıla yaklaşan sürecin okumasını yapmaktadır. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” ve 11. Kalkınma planı ile Akademide kadınların güçlenmesini hedefleyen çalışmalar Üniversitelerin Cinsiyet Eşitliği Planları ile bir politika belgesine dönüşmüştür.

Kuruluşundan Günümüze İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (İTÜ BMT-KAUM) ve Mimoza Dergisi başlık ve içerikli makalesi ile Merkezimizin 2013-2017 döneminde müdürlüğünü de yapan Prof.Dr. Fatma Arslan hocamız, kurucumuz ve ilk müdürümüz Prof.Dr. Gülsün Sağlamer’den bugüne Merkezimizin 15 yılda gelişen hedeflerini özetlemektedir.

SUNUŞ

Merkezimizin yürütmekle sorumlu olduğu Cinsiyet Eşitliği planının kapsamını değerlendiren Yönetim Kurulu Üyemiz ve planın izleme sürecini de yapılandıran BAP projemizin yürütücüsü Doç.Dr. Göksenin İnalhan hocamızın kapsamlı yazısını yeniden yayına ekleyerek görev ve sorumluluklarımızın Avrupa Birliği proje süreçlerindeki değerlendirmesini 2026 planına hazırlık olarak yaptık.

Özel sayımızın temasını açıklayan giriş niteliindeki makalemizde bizlere yazıları ile destek veren merkezlerin ülkemiz genelindeki bir profil okumasını yaptık. Dergimize yazıları ile dahil olamayan tüm merkezlerimize de liste kapsamında yer verdik. Dergide alfabetik sıra ile detaylı olarak tüm merkez profillerini keşifile okuyacağınıza eminiz.

Dergimizin etkinliklerine odaklanan bölümde yılın ilk altı ayında gerçekleştirdiğimiz etkinliklerimize katılım gösteren değerli paydaşlarımızın tematik yazılarını bulacaksınız. Üyesi olduğumuz Kadın Akademisyenler Derneği –TURKKAB, kurucu başkanımız Prof.Dr. Muallâ Uydu Yücel hocamızın “Birlikte daha güçlüyüz” başlıklı yazısı 19 Mart tarihli ortak etkinliğimizin felsefesini açıklarken Akademi Nesiller Arası Bilim Kadınları panelinin çıkış noktası olan 100 İnci Kalem kitabını ve konu ettiği kıymetli hocalarımızı da aktarma fırsatı vermiştir. Prof. Hande Suher

Hocamızın Cumhuriyet döneminin Kadın mimarları profili içerisindeki rolüyle anlam bulduğu yazısı ile Merkez müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç anlatmaktadır.

Merkezimiz sadece bilim, mühendislik ve teknoloji alanında sınırlı kalmayıp sanat alanında kadınların temsiliyetini Türk Müziğinde Kadın Bestekarların tarihsel bir kurguda sahne bulduğu etkinliğin kapsam yazılarını da sizlere sunmaktadır. İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Müdürümüz Prof.Dr. Gözde Çolakoğlu’nun “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Türk Müziği’nde Kadın Sanatçılar” başlıklı yazısıyla 50. Yılıni kutlayan kurumsal yapıda kadın bestekarları anma fırsatı vermiştir. Bu etkinliğin doğumunun 60 vefatının ise 8. Yılında Anma fırsatı bulduğu Prof. Şehvar Beşiroğlu’nun başarılı kariyer öyküsü Doç.Dr. Şeyma Ersoy Çak hocamızın makalesinde aktarılmaktadır.

Merkezimiz sadece etkinlikleri düzenleyen değil davetli olarak dahil olduğu etkinlikleri ve beraberinde gelişen ortak protokolleri ile de son altı ayda paydaşlıklarını geliştirmiştir. Sosyal Etki Zirvesinin ev sahibi sayın Münteha Adalı’nın zirve notu kurucusu olduğu Sosyal Fabrikanın bizimle de buluşan hedeflerini aktarmaktadır.

2025 yılının ilk altı ayı hedeflerimizi emin adımlarla gerçekleştirdiğimiz bir yılın kısa özeti diyebiliriz.

Dergimizi okurken sadece bizim etkimize değil eriştiğimiz tüm hedef ortaklarımıza ve ortak çabamıza şahit olacaksınız.

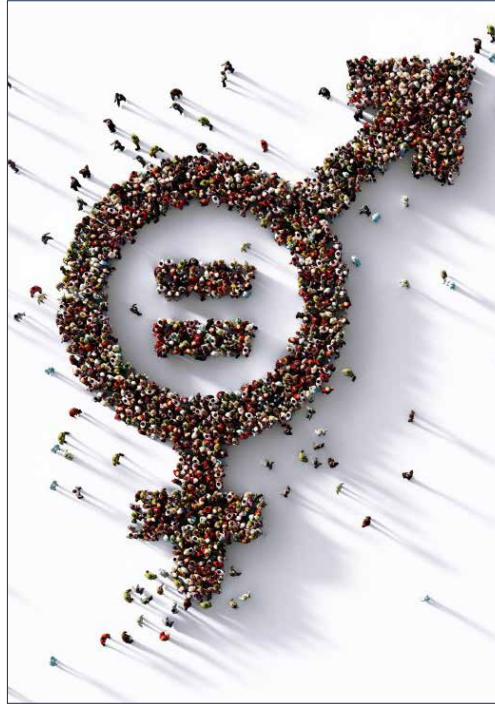
Bu süreci tabi ki sadece kendi gücümüz ve inancımızla olduğu kadar özellikle Üniversite yönetiminin bize olan inancı ve sonsuz desteği ile başardık. Öncelikle görev geldiği andan itibaren her etkinliğimizde tüm motivasyonu ile yanımızda olan Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Hasan Mandal'a, Araştırmadan sorumlu Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Lütfiye Durak Ata'ya, üniversitemizin 37 araştırma merkezi arasında bize fırsat eşitliği çalışmalarımızda özel desteği için Araştırma Dekanımız Prof. Dr. Serdar Özoğuz'a ve beraberinde tüm ekiplerine teşekkür ediyoruz. Toplumsal Fırsat eşitliğinin kurumsal bir mecrada önemini paylaşırken her zaman yanımızda olan Öğrenci Dekanlığımıza, Lisansüstü Enstitü Müdürlüğünün tüm yönetim kadrosuna ve Enstitü Müdürü Prof. Dr. Fatma Seniha Güner'e, İTÜ İletişim ofisine ve süreçte bu yayını sizlere ulaştıran İTÜ Yayınevine ve Doç. Dr. Fatma Sel Turan'a ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

Son olarak göreve geldiğimiz günden itibaren bizlere ev sahibi olan Maden Fakültesine, bizlerin ayrıcalığını her zaman hissettiren ve özel bir akademisyen olduğuna inandığım Dekanımız Prof. Dr. Mustafa Kumral'a ve tüm yönetim ekibine yürekten teşekkür ediyoruz.

Başarı hiçbir zaman ekipsiz olmaz. Merkez yönetimi olarak benimle birlikte ortak bir hedefe inanan ve yoğun görevleri arasında birlikte çalışma fırsatı bulduğum müdür yardımcımız Doç. Dr. Emine Görgül'e, Yönetim kurulu üyelerimiz Doç. Dr. A. Aylin Bayar, Prof. Dr. Esra Alveroğlu Durucu ve Doç. Dr. Göksenin İnalhan'a, Merkezimizin hiçbir idari personeli olmamasına rağmen özveri ile destek veren Merkez asistanlarımız Hande Beril Küçükler ve Özlem Ayar'a, tabi ki tüm stajyerlerimiz ve öğrenci kulüplerimize ve bize gönülden inanan herkese teşekkür ediyorum.

Kapsamı ile adeta bir kitaba dönüşen özel sayımıza yazıları ile destek veren tüm yazarlarımıza teşekkür ediyor ve keyifli okumalar diliyoruz.

SUNUŞ

Kadın Araştırma Merkezleri ve Toplumsal Katkısı

12 Kadın Araştırma Merkezlerinin Toplumsal Katkısı
Prof. Dr. Hatice Ayataç, Hande Beril Küçükler, Özlem Ayar

15 Türkiye’de Kadın Araştırma Merkezlerinin Yapılanma Süreci Yükseköğretim Kurulu Çalışmaları
Prof. Dr. Sezer Şener Komsuoğlu

21 Kadın Araştırma Merkezlerinde Teknik Üniversitelerin Rolü
Hande Beril Küçükler, Azra Ucal

15. Yılında İTÜ BMT-KAUM

25 Kuruluşundan Bugüne İTÜ BMT-KAUM ve Mimoza Dergisi
Prof. Dr. Fatma Arslan

34 İTÜ BMT-KAUM ve Cinsiyet Eşitliği Planı
Doç. Dr. Göksenin İnalanhan
Prof. Dr. Hatice Ayataç

Türkiye Geneli Kadın Araştırma Merkezlerinin Toplumsal Katkısı

40 Afyon Kocatepe Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Doç. Dr. Letife Özdemir
Dr. Öğr. Üyesi Mürşide Şimşek
Dr. Öğr. Üyesi Hale Fulya Kaya

47 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Merkezi
Doç. Dr. Meltem Akca

52 Anadolu Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Doç. Dr. Zerrin Sungur Taşdemir

57 Avrasya Üniversitesi Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi
Dr. Öğr. Üyesi Huriye Yanık

63 Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Öğr. Gör. Dilek Akıcı

71

Bahçeşehir Üniversitesi Toplum, Sağlık, Davranış ve Önlem Alma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Prof. Dr. Nilüfer Narlı, Dr. Ayşe Yılmaz

76

Bayburt Üniversitesi Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Doç. Dr. Huriye Kadakal

81

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Doç. Dr. Dilara USLU

85

Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi
Doç. Dr. Süheyla Üçışık Erbilen, Arş. Gör. Uzm. Aleyna Mutlu Alkaşı

90

Doğuş Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Doç. Dr. Aslı Telseren Ömeroğlu

95

Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi
Prof. Dr. Ferhan K. Sengur

101

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESKAM)
Doç. Dr. Zehra Güven Kılıçarslan

108

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Toplum Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (TAM)
Doç. Dr. Zeynep Kevser Şerefoğlu
Danış. Betül Çağlar Görçin

115

Fırat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (FÜKÇAM)
Prof. Dr. Bahar Demirel

120

Giresun Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (GÜKAM)
Prof. Dr. Reyhan Ayşen Wolff

128

İstanbul Gedik Üniversitesi Kadın Girişimciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAGİMER)
Dr. Öğr. Üyesi Ayşin KAYA ŞİŞMAN

134

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Doç. Dr. Gökür Akçadağ

140 İstanbul Üniversitesi
Kadın Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkezi
Prof. Dr. Mehtap DEMİR GÜVEN

145 İzmir Ekonomi Üniversitesi
Toplumsal Cinsiyet ve Kadın
Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkezi
Prof. Dr. Gönül Dinç Horasan

150 Karadeniz Teknik Üniversitesi
Kadın ve Aile Çalışmaları
Uygulama ve Araştırma Merkezi
Dr. Öğr. Üyesi Güleycan AKGÖZ
AKTAŞ

154 Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Kadın ve Aile Araştırma ve
Uygulama Merkezi
Doç. Dr. Ayşe Gönüllü Atakan

162 Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Kadın ve Aile Çalışmaları
Uygulama ve Araştırma Merkezi
Prof. Dr. Mucize Ünlü

166 Şırnak Üniversitesi Kadın ve
Aile Çalışmaları Araştırma ve
Uygulama Merkezi (KAÇAUM)
Dr. Öğr. Üyesi Dicle Özcan Elçi

170 Uluslararası Final Üniversitesi
Aile ve Kadın Araştırmaları ve
Uygulama Merkezi (AKAUM)
Prof. Dr. Nazife Aydınoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Merve Uysal

176 Yaşar Üniversitesi Kadın ve
Aile Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkezi (YÜKAM)
Prof. Dr. Huriye Toker
Av. Destina Berfin Sever

180 Türkiye'deki Kadın Araştırma
Merkezleri

Nesiller Arası Bilim Kadınları

185 Etkinlik Özeti
Nesiller Arası Bilim Kadınları

187 "Birlikte Daha Güçlüyüz"
Kadın Akademisyenler Derneği
Prof. Dr. Muallâ Uydu Yücel

192 Bir Cumhuriyet Kadın Mimarı;
Üniversite Hocası, İlk Kadın
Dekanı olarak Hande SUHER
Prof. Dr. Hatice Ayataç

196 100 İnci Kalem - Öne Çıkan Kitaplar
Derleyen: Hande Beril Küçükler

Türk Müziğinde Kadın Eserleri

197 **Etkinlik Özeti**
Türk Müziğinde Kadın Eserleri

199 **Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Müziği'nde Kadın Sanatçılar**
Prof. Dr. Gözde Çolakoğlu Sarı

212 **Kanun Sanatçısı ve Müzikolog Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu Anısına...**
Doç. Dr. Şeyma Ersoy Çak

İş Birliklerimiz ve Paydaşlarımız

216 **İş Birliklerimiz ve Paydaşlarımız**

217 **Birlikte Dönüşümün Gücü: Sosyal Etki**
Münteha Adalı

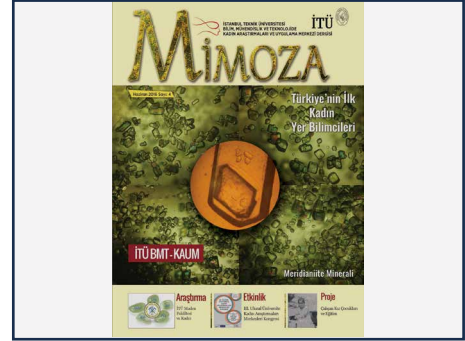
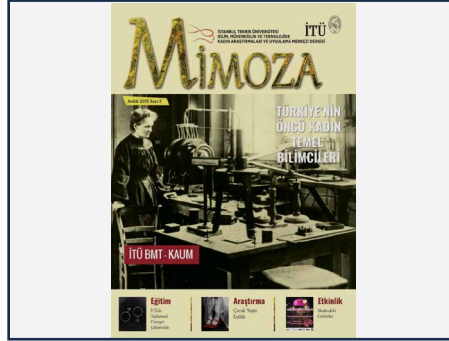
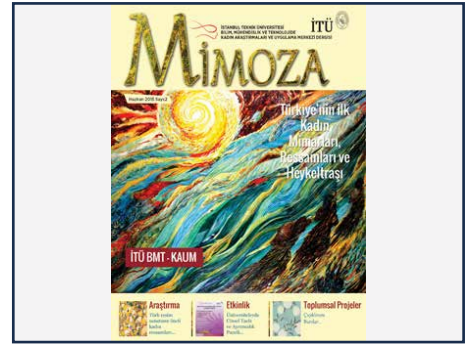
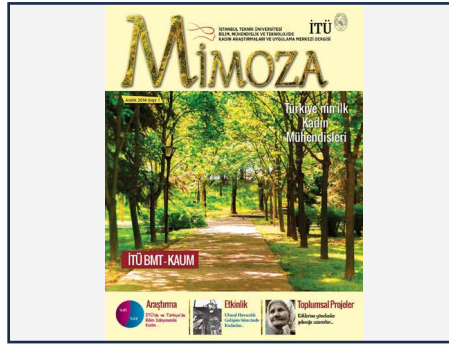
Mezunlarımızdan

223 **Ulusal Havacılıkta Toplumsal Cinsiyet Dengesi**
Can Erel

227 Merkezden Haberler

- Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele" Toplantısı Gerçekleştirildi
- İTÜ'nün İlk Kadın Rektörü Prof. Dr. Gülsün Sağlamer'e Ziyaret
- Araştırmacı Ekosistemi Çağrısı
- Merkez Yönetim Kurulu Üyemize Araştırma Ödülü
- Tasarım Vakfı Arkki Eğitim Çalıştayı
- Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile Toplantı
- Rektörlük Toplantısı
- Yer Biliminde Kadının Gücü Etkinliği TOBB ile Protokol İmzası Atıldı
- "İTÜ'de Ayrımcılığın Önlenmesi ve Süreç Yönetimi" Semineri
- KASAUM CTS Kıbrıs
- CTS Çalıştayı İzmir Ekonomi Üniversitesi
- Anneler Günü Mesajımız
- 3D3W Etkinliği
- Endüstri 5.0 TÜMKAD
- Türk Musikisi ve Kadın Eserleri
- SEZ'25'in Ardından
- Arama Konferansı
- Uluslararası Kadın Mühendisler
- KAUM Proje Çalıştayları
- Sosyal Fabrika ile Protokol İmzası

MIMOZA DERGİSİ

İSTANBUL TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ
BİLİM MÜHENDİSLİK VE
TEKNOLOJİDE KADIN
ARAŞTIRMALARI VE
UYGULAMA MERKEZİ

ADRES

İTÜ Maden Fakültesi, A Girişi,
Ayazağa Kampüsü, 34469, Maslak,
Sarıyer, İstanbul.

Telefon

0 (212) 285 71 24

E-Posta

kaum@itu.edu.tr

Web Sitesi

www.kaum.itu.edu.tr

SOSYAL MEDYA HESAPLARIMIZ

X: @bmtkaum

LinkedIn: @ITU Women Studies
Center - Kadın Araştırmaları
Merkezi

Instagram: @itukaum

Facebook: /itubmtkaum

YouTube: @itukaum

*QR kodu okutarak bize
ulaşabilirsiniz.

İTÜ BMT-KAUM DERGİSİ

MIMOZA

ISSN: 3023-6258

YIL: 2025

SAYI: 11

SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

İTÜ BMT-KAUM ADINA

Prof. Dr. Hatice AYATAÇ

BU SAYIDA KATKIDA BULUNANLAR

Prof. Dr. Ferhan ŞENGÜR
Prof. Dr. Aylin ÇANKAYA
Prof. Dr. Bahar DEMİREL
Prof. Dr. Duygu ALPTEKİN
Prof. Dr. Fatma ARSLAN
Prof. Dr. Gökknur AKÇADAĞ
Prof. Dr. Gönül DİNÇ HORASAN
Prof. Dr. Gülriz UYGUR
Prof. Dr. Hatice AYATAÇ
Prof. Dr. Huriye TOKER
Prof. Dr. Mehtap DEMİR GÜVEN
Prof. Dr. Muallâ UYDU YÜCEL
Prof. Dr. Mucize ÜNLÜ
Prof. Dr. Nazife AYDINOĞLU
Prof. Dr. Nilüfer NARLI
Prof. Dr. Reyhan Aysen WOLFF
Prof. Dr. Sezer Şener KOMSUOĞLU
Doç. Dr. Aslı TELSEREN ÖMEROĞLU
Doç. Dr. Ayşe GÖNÜLLÜ ATAKAN
Doç. Dr. Burcu YILMAZ ŞAHİN
Doç. Dr. Derya Nizam BİLGİÇ
Doç. Dr. Dilara USLU
Doç. Dr. Ebru Zeren
Doç. Dr. Eda ŞAHİN
Doç. Dr. Emel BAHADIR YILMAZ
Doç. Dr. Emine Gülçeri GÜLEÇ PEKER
Doç. Dr. Göksenin İNALHAN
Doç. Dr. Huriye KADAKAL
Doç. Dr. Işıl DEMİRTAŞ
Doç. Dr. Letife ÖZDEMİR
Doç. Dr. Meltem AKCA
Doç. Dr. Münevver Ebru ZEREN
Doç. Dr. Süheyla ÜÇİŞİK ERBİLEN
Doç. Dr. Zehra GÜVEN KILIÇARSLAN

Doç. Dr. Zerrin Sungur TAŞDEMİR
Doç. Dr. Zeynep Kevser ŞEREFOĞLU
DANIŞ
Dr. Öğr. Üyesi Abbas KARAAĞAÇLI
Dr. Öğr. Üyesi Arzu AŞÇI
Dr. Öğr. Üyesi Aysin ŞİŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Derya ÖZKAN
Dr. Öğr. Üyesi Dicle ÖZCAN ELÇİ
Dr. Öğr. Üyesi Ebru DIĞRAK
Dr. Öğr. Üyesi Güleycan AKGÖZ AKTAŞ
Dr. Öğr. Üyesi Hale Fulya KAYA
Dr. Öğr. Üyesi Huriye YANIK
Dr. Öğr. Üyesi Merve UYSAL
Dr. Öğr. Üyesi Mürşide ŞİMŞEK
Dr. Öğr. Üyesi Rukiye AYDOĞAN
Dr. Öğr. Üyesi Ülkü KARA
Öğr. Gör. Aslıhan TOPAL
Öğr. Gör. Dilek AKICI
Öğr. Gör. Emine CEBECİ
Arş. Gör. Selcan Zeynep ERGÖZ
Arş. Gör. Uzm. Aleyna MUTLU ALKAŞI
Dr. Ayşe YILMAZ
Dr. Helin Kardelen KAVUŞ
Av. Destina Berfin SEVER
Azra UCAL
Betül ÇAĞLAR GÖRÇİN
Beyza KARTAL
Buse POLAT
Cemre Su GÜLER
Elçin BİŞGEN
Hande Beril KÜÇÜKLER
Milhan GÖNEN
Özlem AYAR

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Hatice AYATAÇ
Hande Beril KÜÇÜKLER
Özlem AYAR

GRAFİK TASARIM

Hande Beril KÜÇÜKLER

İTÜ BMT-KAUM Dergisi Mimoza,
Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın
Araştırmaları Merkezi'nin bir yayınıdır.

İTÜ BMT-KAUM Dergisi Mimoza'da
yayınlanan tüm yazı, fotoğraf ve içeriklerin her
hakkı saklıdır, izinsiz alıntı yapılamaz.

İTÜ BMT-KAUM Dergisi Mimoza
İTÜ Yayınevi tarafından basılmıştır.

Kadın Araştırma Merkezlerinin Toplumsal Katkısı

Hatice Ayataç

Prof. Dr., İTÜ BMT-KAUM Müdürü, İTÜ Mimarlık Fakültesi

Hande Beril Küçükler

İTÜ Mimarlık Fakültesi

Özlem Ayar

İTÜ Kimya ve Metalurji Fakültesi

Dünya genelinde UNESCO, OECD ve Avrupa Üniversiteler Birliği gibi kuruluşların yükseköğretim raporlarında 2040 ve 2050 yıllarına yönelik katılımcı, kapsayıcı ve çeşitliliği önceleyen bir üniversite ortamı hedeflenmektedir. Bu uluslararası eğilim, Türkiye’de de akademik çevrelerde fırsat eşitliğini önceleyen stratejiler geliştirmesinin önünü açmıştır. Kadın araştırma merkezleri, Türkiye’deki üniversitelerde sosyal etki odaklı proje ve stratejilerin geliştirilmesi ve kurum içi fırsat eşitliğinin sağlanması yönünde önemli bir birim haline gelmiştir. Mimoza dergisinin bu sayısında, ülkemizdeki kadın araştırma merkezlerinin tarihsel gelişimi, bölgesel çeşitliliği, toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarındaki rolleri, STEM alanlarında kadın desteği, kadın girişimciliği ve kooperatifçiliği ile öne çıkan merkezlerin katkıları ele alınmıştır.

Türkiye’de üniversitelerde kadın çalışmaları yürüten merkezlerin kuruluş süreci 1980’lerin sonuna kadar uzanır. İlk kadın çalışmaları merkezi, 1989 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesinde açılmıştır. Bu örnekten sonra sayıları hızla artmış, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) teşvikleri ve toplumsal farkındalığın artması sayının artmasında belirleyici olmuştur. 2025 itibarıyla toplam 128 kadın araştırma merkezi ve üniversitelerin kendi bünyelerinde kurulan 70 birim faaliyet göstermektedir. Türkiye genelindeki bu merkezler, disiplinlerarası bir yaklaşımla kadın sağlığı, bilim ve teknoloji, sosyoloji, politika, hukuk, aile ve eğitim gibi alanlarda çalışmalar yürüterek kadınların araştırma alanlarını artırmış, katılımı çoğaltacak projeler geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu araştırma merkezleri, kadınların akademik gelişimine destek mekanizmaları geliştirmek, kadınlara

***Türkiye genelindeki her merkez,
o toplumun yerel sorunlarına yönelik
araştırmalar yaparak ulusal düzeyde fırsat
eşitliğinin güçlenmesine ve çalışmaların
çeşitlenmesine katkı sunmaktadır.***

yönelik şiddeti önlemek, kadınlar için iş-yaşam dengesini kurmak ve kız öğrencilerin sorunlarına çözüm önerileri geliştirmeye odaklanmaktadır.

Türkiye genelinde farklı coğrafi bölgelerde dağılım gösteren kadın araştırma merkezleri, bulundukları bölgenin sosyo-kültürel yapısına, sosyal dinamiklerine ve yerel ihtiyaçlarına ışık tutar. Çalışma alanlarındaki bu çeşitlilik, akademik ortamda çoğulcu bir bakış açısının olmasına olanak sağlamıştır.

Örneğin **Ege Bölgesinde** İzmir Üniversiteleri Platformu bünyesinde kurulan İZKAM ve bu platforma üye olan dokuz üniversite dikkat çekmektedir. Bu sayede üniversiteler arasında bir bağ oluşturulmuş, Ege Bölgesinde toplumsal cinsiyet temalarındaki ortak etkinlikler desteklemektedir. **Karadeniz Bölgesinde** Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Kadın ve Aile Çalışmaları Araştırma Merkezi (KAÇAUM)'nin çalışmaları ön plana çıkmaktadır. KTÜ KAÇAUM, 2012'de kurulmuş olup 2020'den itibaren aktif olarak çalışmaktadır. Merkezin araştırma

konuları, “kadının temsili” konu başlığı etrafında şekillenmektedir. Kadının aile, akademi, eğitim, sağlık ve siyaset alanlarındaki rolleri üzerine çalışılmaktadır. **Marmara Bölgesinde** ise bünyesinde en çok kadın araştırma merkezi ve birimi bulunan üniversiteleri kapsadığından dolayı oldukça geniş konu başlıkları görülmektedir. Bu alanda genel olarak fırsat eşitliği ve toplumsal cinsiyet konularında başlıkları ön plana çıkmakta, benzer biçimde İstanbul'da kadınların karşılaştığı kentsel sorunlar, kadınların kamusal alandaki statüsünü ve liderlik özelliklerini güçlendirmeye yönelik projeler geliştirilmektedir. Özellikle merkezimizin de önceliğinde olan İstanbul Kadın Araştırma Merkezleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüğü ve Kadının Statüsünü Geliştirme Müdürlüğü desteği ile 2025 Aile yılı vesilesiyle bir araya gelmiştir. Son olarak **Doğu Anadolu Bölgesi**'nde kooperatifçilik eğitimleri, tarım teşvikleri, dijital pazarlama ve finansal okuryazarlık konu başlıkları öne çıkmaktadır. Bu konu başlıklarında yürütülen projeler, o bölge ile sınırlı değil, ülke genelinde yerel yönetimlerle işbirliği ve kırsal kalkınmaya

da katkı sağlamıştır. Özet olarak Türkiye genelindeki her merkez, o toplumun yerel sorunlarına yönelik araştırmalar yaparak ulusal düzeyde fırsat eşitliğinin güçlenmesine ve çalışmaların çeşitlenmesine katkı sunmaktadır.

Bilim, mühendislik ve teknoloji alanlarında kadının emeğini görünür kılmayı amaçlayan İTÜ BMT KAUM, Mimoza Dergisi'nin bu özel sayısında Türkiye genelindeki kadın araştırma merkezlerinin tarihsel gelişimini, görev alanlarını ve Türkiye'nin farklı bölgelerinde yürütülen projeler ile örnek uygulamaları kapsamlı biçimde yansıtmayı amaçlamıştır. Ülkenin dört bir yanındaki üniversite araştırma merkezleri ve birimlerine 2025 Aile yılı kapsamında Ocak ayında özel sayının çağrısı yapılmıştır. “Türkiye’de Kadın Merkezleri ve Topluma Katkısı” özel konusuna odaklanan dergimize katkı veren merkezlerimiz özgün deneyimleri ve çalışmalarını aktararak bu kolektif çalışmaya katkı sunmuşlardır. Kadın araştırma merkezleri ve bu alanda çalışan birimler

MIMOZA

Temmuz, 2025 Özel Sayısı

İTÜ BMT KAUM tarafından yılda iki kez yayımlanan **Mimoza** dergimizin **Temmuz 2025** özel sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz!

Kadın merkezleri olarak birbirimizden öğrenmenin, deneyimlerimizi paylaşmanın ve ortak projeler geliştirmenin toplumsal faydayı artırmadaki öneminden yola çıkarak hazırladığımız **Mimoza Temmuz 2025 özel sayısı**

Türkiye’de Kadın Merkezleri ve Topluma Katkısı yayımda!

Sayımızda Türkiye çapından **25** üniversitenin yazısı bulunuyor.

7 MARMARA BÖLGESİ
5 EGE BÖLGESİ
4 KARADENİZ BÖLGESİ
2 DOĞU ANADOLU BÖLGESİ
1 GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ
3 İÇ ANADOLU BÖLGESİ
3 AKDENİZ BÖLGESİ

Bu sayıya katkıda bulunan tüm kadın araştırma merkezlerine teşekkür ederiz.

Afyon Kocatepe Üniversitesi - KAUM
 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi - KAM
 Anadolu Üniversitesi - AKAUM
 Avrasya Üniversitesi - KAUM
 Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
 Bahçeşehir Üniversitesi - TOSAM
 Bayburt Üniversitesi - BUKAM
 Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
 Doğu Akdeniz Üniversitesi - KAEM
 Doğuş Üniversitesi - DOUKAM
 Eskişehir Teknik Üniversitesi - BİTEK
 Eskişehir Osmangazi Üniversitesi - ESKAM
 Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi - KAM
 Fırat Üniversitesi - FUKAM
 Giresun Üniversitesi - GÜKAM
 İstanbul Üniversitesi - KAUM
 İstanbul Gedik Üniversitesi - KAGİMER
 İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
 İzmir Ekonomi Üniversitesi - EKOKAM
 Karadeniz Teknik Üniversitesi - KAÇAUM
 Ondokuz Mayıs Üniversitesi - OMUKAM
 Şırnak Üniversitesi - KAÇAUM
 Uluslararası Fırat Üniversitesi - AKAUM
 Yaşar Üniversitesi - YUKAM

Görsel: Azra Ucal

olarak birbirimizden öğrenmek, deneyimlerimizi paylaşmak ve ortak projeler geliştirmek, yalnızca akademik dünyaya değil, topluma da katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda Mimoza 11. Özel Sayısının en önemli çıktılarında bir tanesi, GEP (Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı) hedeflerinden biri olan “Toplumsal Katkı”nın sağlanmasında merkezlerin rolü ve merkez çalışmalarının pratikteki gerçeklikler ile ilişkilendirilerek gözler önüne serilmesi ve yorumlanması olmuştur. Bu çerçevede özel sayımız, yalnızca akademik bir tartışmaya ve bilgi paylaşımına değil, aynı zamanda kadın merkezlerinin toplum içindeki yerinin ve etkisinin görünür kılınması açısından da önemli bir arşiv niteliğindedir.

İTÜ BMT - KAUM olarak bizler, birlikte çalışmanın ve dayanışmanın yaratacağı etkinin toplumda kalıcı farkındalıklar yaratacağına yürekten inanıyoruz. Temmuz 2025 sayısında yer alan her bir yazı, bu inancı verilerle besleyerek somut projelerin toplumdaki görünür katkısını vurgulamıştır. Türkiye genelinde faaliyet yürüten kadın araştırma merkezlerinin çeşitliliği ve disiplinler arası çalışmalarıyla şekillenen bu sayı, aynı zamanda geleceğe yönelik ortak akıl üretmenin kıymetli bir adımıdır.

Türkiye’de Kadın Araştırma Merkezlerinin Yapılanma Süreci Yükseköğretim Kurulu Çalışmaları

Sezer KOMSUOĞLU

Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi, Dahili Tıp Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı

Kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın-erkek fırsat eşitliği kavramlarında ülkemizde alınan kararlar, sağlanan teşvikler, kadınların sosyal hayatta ve akademide ilerlemesini destekleyen kamu politikaları hayati öneme sahiptir. Cumhuriyetimiz Türk kadınının eğitime, yaşama ve kamudaki değerli çalışmalarına, emeklerine kıymet verdi. Türkiye yüzyılında bu kıymetin daha da artacağına olan inancımla sizleri saygıyla selamlayarak makaleye başlamak isterim.

Avrupa Üniversiteler Birliği, Asya Üniversiteler Birliği, UNESCO ve OECD gibi uluslararası kurum ve kuruluşlar ve birçok gelişmiş üniversite 2040-2050 yıllarına doğru yükseköğretim stratejilerini ve he-

deflerini belirleyen raporlar ve planlar yayınlıyorlar. Bu raporlar gözden geçirildiğinde, hepsinde ortak olan ve değişmeyen madde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği konularıdır. Ülkelerin kalkınma çabalarının sürdürülebilir ve etkin olabilmesi; birçok başlığın yanı sıra, toplumda “Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” gibi kavramların yerleşmiş olmasına, kadınların kaynaklara erişimine, kişisel haklardan etkin yararlanmalarına, karar verme mekanizmalarında yer almalarına, sosyal, siyasi ve ekonomik haklardan kadınların da eşit bir şekilde yararlanabilmesi ülküsünden ödün verilmemesine bağlıdır. Bu konuda Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan bu yana değerli çalışmalar sürdürmektedir.

Türk yükseköğretiminde, 2024 yılı istatistiklerine bakıldığında, toplam öğrenci sayısı 7.081.289 (3.685.522'si kadın, %52); lisans öğrenci sayısı 3.740.171 (1.936.660'ı kadın); önlisans öğrenci sayısı 2.822.626 (1.494.714'ü kadın); yüksek lisans öğrencilerin toplam sayısı 409.559 (199.286'sı kadın); doktora öğrencilerinin sayısı 108.933'tür (54.862'si kadın). İstatistiklerden de görüleceği üzere, kadınların yükseköğretimde varlığı yüksek seviyededir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği kavramı 114 yıl önce Dünya Kadınlar Günü'nün kutlanmaya başladığından bu yana uzun bir yol kat etti. Üniversiteler ve sivil toplum, bu alanda araştırmalar, incelemeler yapmakta, politikalar üretmekte ve çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Üniversiteler, kadın hakları ve akademide kadın çalışmaları konusunda başarılı olmak ve devamlılık sağlamak için en önemli kurumlardır ve ciddi bir güç unsuru oluşturmaktadırlar.

Dünyada, üniversitelerde kadın araştırmaları merkezlerinin kurulmaya başladığını 1970'li yıllardan itibaren görmekteyiz. Merkezler önce ABD üniversitelerinde daha sonra Avrupa ve diğer ülkelerde kurulmaya ve gelişmeye başlamıştır. Yükseköğretimde Kadın çalışmaları konusunda ABD'de ilk merkez ve eğitim programları 1970'te San Diego Devlet Üniversitesinde açıldı. 2000'li yıllara gelindiğinde yani 30 yıl içinde, ABD'de bu başlıkta 300'e yakın merkez veya bölüm kurulduğunu görmekteyiz (Crouch, 2012). 1970'lerden önce gerek ABD'de gerek Avrupa Birliğinde kadınların üniversitelerde pozisyon bulabilmesi çok nadirdi. İngiltere'de kadınların bir pozisyon ile üniversitelere intisabını ilk olarak 1980'lerde University of Kent at Canterbury, University of Sussex ve London School of Economics'te görmekteyiz (Coate, 1999).

Türkiye'de kadının çalışma hayatındaki durumu, ilk olarak Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1938 mezunu Prof. Dr. Hamide Topçuoğlu tarafından gündeme taşınmıştır. Prof. Topçuoğlu, hukuk sosyolojisi profesörüdür, 1953'te "Kadınların Sosyal Hayatını Tetkik Kurumu" ve "Kadınların Çalışma Saikleri ve Kadın Kazancının Aile Bütçesindeki Yeri" çalışmaları ile konuyu akademiye taşımıştır.

Üniversitelerimizde bugünkü anlamı ile kadın çalışmaları ile ilgili ilk merkez 1989'da İstanbul Üniversitesi'nde kurulmuştur. Bu merkez örnek alınarak, 2015 yılına kadar üniversitelerimizdeki kadın çalışmaları merkezlerinin sayısı 55'e ulaşmıştır. 21. yüzyılda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği politikaları kamusal alanlarda devlet tarafından uygulanmaktadır. Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği demokrasinin temel ilkelerindendir, kalkınmanın ve refah toplumunun en önemli öğelerinden biridir. Birleşmiş Milletler çalışmalarında ve uluslararası sözleşmelerde ulusların insan hakları bildirgelerinde bu kavramı net olarak görmekteyiz. Yasaların ve hukuki zeminin güçlendirilmesine rağmen, bu hakların hayata geçirilmesinde ve uygulanmasında ciddi zorluklar yaşanmaktadır. Yükseköğretim Kurulunda, Kurul bünyesinde, bütün bu hassasiyetler dikkate alınarak, 29 Temmuz 2015 tarihinde Akademide Kadın Çalışmaları Birimi kurulmuş ve bu çalışmaları yürütecek bir komisyon oluşturulmuştur. Birim ve komisyon doğrudan YÖK Başkanlığına bağlı olarak çalışmalarını yürütmektedir.

Üniversitelerde Kadın Araştırma Merkezleri, Yükseköğretim Kuruluna (YÖK) bağlı merkezler veya üniversite rektörlüklerine bağlı birimler olarak çalışmaktadırlar. Bugün 2025 yılı itibarıyla, YÖK'e bağlı 128 merkez ve üniversitelerin kendi bünyelerinde kurulmuş 70 birim bulunmaktadır. Merkezler (KASAUM), disiplinlerarası veya multidisipliner bir yaklaşım benimseyerek, sosyal politika, hukuk, sağlık, aile ve eğitim alanlarında araştırmalar ve çalışmalar yapmaktadırlar. Daha geniş bir çerçeveden ifade edersek, KASAUM'lar, kadınlara araştırmada daha fazla alan sağlamak, kadına yönelik şiddeti önlemek, daha fazla kadını karar alma mekanizmalarına ve genel olarak çalışma hayatına dahil etmek, özellikle ülkemizin daha az gelişmiş bölgelerindeki kız öğrencilerin karşılaştığı sorunları ele almak ve kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmak için projeler üretmekte ve ilgili bürokratik kurumlarla işbirliği içinde çalışmaktadırlar.

Yükseköğretim Kurulu Akademide Kadın Çalışmaları Birimi olarak, 2015 yılında kurulduktan hemen sonra, üniversitelerimize kampüslerde kız öğrenciler için güvenliği sağlayıcı önlemler almaları, özellikle şiddeti önleme konusunda zorunlu ve seçmeli dersler açarak bu konuda rehberlik dersleri oluşturmaları ve farkındalığı artırmak için işbirliği yapmaları önerilmiştir.

Diğer önemli bir konu, Yükseköğretim Kurumları Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Çalışmaları Tutum Belgesidir. Bu belge, ülkemizin 1985 yılında imzalamış olduğu CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi), (Kadına Karşı Şiddetin ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla

Mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi) ve Anayasamızın başta 10. maddesi olmak üzere diğer ilgili maddelere, ilgili mevzuata ve YÖK'ün 28.05.2015 tarihli Genel Kurul Karar'ına dayanılarak hazırlanmış olup, YÖK'ün bütün bileşenlerinde kadın-erkek fırsat eşitliği ve adaletine duyarlı olarak hareket edileceğini taahhüt etmektedir. Belge, zaman içinde kültürel kodlardaki hassasiyetler dikkate alınarak önerilere ve görüşlere göre revize edilmiş ve üniversitelerimizle paylaşılmıştır.

Tutum Belgesinde, yerleşkelerde güvenli yaşamın sağlanması, üniversitelerin yetkili kurullarınca alınacak kararlar doğrultusunda kadın-erkek fırsat eşitliği ile ilgili derslerin müfredata eklenmesi, dersin yürütülmesinde uzman öğretim elemanlarının bulunamaması durumunda örgün eğitim kapsamında e-ders olarak verilmesi, üniversitelerde kadın araştırma merkezleri gibi birimlerin kurulmasına ve desteklenmesine, kadın akademisyenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığının konu ile ilgili hazırladığı ulusal eylem planında üniversitelere verilen görevlerin yerine getirilmesi, kız öğrenci yurtlarının yerleşke içinde veya yakınında olmasının sağlanması, cinsel taciz ve saldırıya karşı kız öğrenciler ve kadınlar için güvenli bir ortam yaratılması konularında çalışmalar üretilmesini desteklemekte ve önermektedir.

2015-2022 yılları arasında YÖK "Akademide Kadın Çalışmaları" Biriminin Gerçekleştirdiği Çalışmalar ve Projeler

YÖK akademide kadın çalışmaları birimi; Avrupa Birliği (EU), Avrupa Kadın Rektörler Birliği

(EWORA), (UN Women-Birleşmiş Milletler Kadın Çalışmaları Grubu), UNICEF ile birlikte birçok proje geliştirmiştir. Ayrıca KASAUM'ların bu gruplarla yaptıkları çalışmalarına destek vermektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Yasama Dönemi 27 - Yasama Yılı 5 - Sıra Sayısı: 31; 5-Mart 2022'de "Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleri ile Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu" çalışmalarına YÖK Kadın Çalışmaları Komisyonu olarak bizzat katılım sağlanmış, 03.06.2021 tarihinde dönemin YÖK Başkanı, TBMM'de Komisyona konu ile ilgili bir sunum yapmıştır. YÖK Akademide Kadın Çalışmaları Birimi, bu alanda, hazırladığı, 26.07.2021 tarihli ve 847654 sayılı bilgi notunu TBMM araştırma komisyonuna sunmuştur.

YÖK Akademide Kadın Çalışmaları Komisyonu, TÜBİTAK süreçlerinde Kadın Araştırmacılar Çalışma Grubu ile birlikte projeler yürütmüştür.

Meslek liseleri ve meslek yüksekokullarından mezun olan kızların işsizlik sorunu ve çözüm önerileri başlığında Aile ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı ile birlikte YÖK Kadın Çalışmaları Komisyonu ile seminerler ve çalıştaylar düzenlemiştir. Özellikle kırsal kesimden daha çok kız öğrencinin okutulduğu Meslek Yüksekokullarına ayrıca önem atfedilmiştir.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu kadına yönelik şiddet ile mücadele Ulusal Eylem Planı 2016 - 2020 ve 2021-2025 "Mevzuat Düzenlemeleri, Farkındalık Yaratma ve Zihniyet Dönüşümü, Koruyucu ve Önleyici Hizmet Sunumu ve Şiddet Mağdurlarının Güçlendirilmesi, Sağlık Hizmetlerinin Düzenlenmesi ve Uygulanması, Kurum ve Kuruluşlar arası İş Birliği ve Politika Geliştirme" temel alanlarında yapılan çalışmaların tümünde ve Ulusal Eylem Planı ve İzleme ve Değerlendirme Toplantılarında, Yükseköğretim Kurulu olarak yer alınmıştır.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile “Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı” 2018-2023 çalışmalarında YÖK Akademide kadın çalışmaları olarak yer alınmıştır. Politika Eksenleri, Eğitim, Sağlık, Ekonomi, Karar alma mekanizmaları, Medya olarak belirlenmiş bu 5 alanda hazırlanan planlarda Üniversiteler sorumlu kurum veya ilgili kurum olarak yer almıştır. Özellikle Eğitim başlığı Temel Stratejilerinde (2.1/3.1.2.3.6/4.1.2.3/5.1/6.1) numaralı maddelerde yükseköğretim kurumları sorumlu kurum olarak görev üstlenmiştir.

Projeler:

11. Kalkınma Planı 2019-2023 Çalışmalarında 2.3.5/600.604’te yer alan kızların ve kadınların eğitim, istihdam sorunları, kadınların karar mekanizmalarında yer almaları karşılıklı tüm çalışmalarında akademik çalışmalarında yer almıştır.

• Üniversite öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddetle ilişkin tutum ve algılarını ölçmeye yönelik araştırma:

Sorumlu kurum: YÖK

İlgili Kurum: Üniversiteler, Özel Sektör, STK’lar

• Kadın Dostu Kampüs anlayışının yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Sorumlu Kurum: YÖK

İlgili Kurum: Üniversiteler, Özel Sektör, STK’lar

• Üniversitelerin Kadın Çalışmaları Merkezlerinde Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Çalışmalar Yapılması teşvik edilecektir.

Sorumlu Kurum: YÖK

İlgili Kurum: Üniversiteler, Uluslararası Kuruluşlar, STK’lar

• İletişim Fakültesi Öğrencilerine “Medyada Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadele” konusunda Atölye, Seminer, Toplantı Çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Sorumlu Kurum: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB)

İlgili Kurum: YÖK

• Üniversitelerin Grafik Tasarım, Bilgisayar Programcılığı, Bilgisayar – Yazılım Mühendisliği Bölümü öğrencilerine yönelik “dijital oyunlarda Kadına Yönelik Şiddet” konusunda farkındalık çalışmaları

Sorumlu Kurum: ASHB

İlgili Kurum: YÖK, Üniversiteler

• Üniversitelerin çizgi film-animasyon bölümü öğrencilerine yönelik “çocuk yapımlarında Şiddet ile Mücadele” farkındalık çalışmaları

Sorumlu Kurum: ASHB

İlgili Kurum: YÖK

Kadına Yönelik Şiddetin sebeplerinin tüm yönleri ile araştırılarak, alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacı ile kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Çalışmalarında, Yükseköğretim ile ilgili bahse konu alanlarda yapılan çalışmalarda YÖK olarak yer alınmıştır. Bu rapor TBMM 27. Yasama Dönemi 5. Yasama Yılı ve 315 sıra sayısı ile Mart 2022’de TBMM’ye sunulmuştur. Bu raporda, Yükseköğretim Kurulunun “Şiddetin Önlenmesi” konusu ile ilgili çalışma ve görüşlerimiz yer almıştır.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bünyesinde çalışmalarını yürüten Akademide Kadın Çalışmaları Birimi ve TÜBİTAK bünyesindeki Kadın Araştırmacıları Destekleme Grubu ile birlikte akademide ve sektörde kadın araştırmacıların ve fırsat eşitliğinin desteklenmesi hususunda önemli bir adım atılmıştır. Bu çalışmaların neticesinde 2020 yılı “She Figures” Avrupa Raporu’na da yansımış ve Avrupa araştırma alanında “araştırma” ve “bilgi aktarımı” önceliklerinde, kadın araştırmacılara ait verilerin sağlanması ve eşitlikçi bakış açısının geliştirilmesi yönünden ülkemiz üçüncü sırada yer almıştır.

Kadın araştırmacı oranı AB ülkelerinde oranı %33.8 iken Türkiye’de bu oran %37.0’dır. 2022 yılında bu yana üniversitelerimizin Ufuk (Horizon) 2020 iş birliği çerçevesinde yürütecekleri projelerde bu husus belirleyici parametrelerden biri olmuştur.

Devletimize bir yükümlülük olarak yüklenen Anayasanın 10/1 hükmünün, yükseköğretim açısından gereği-ni oluşturmak üzere ve de ülkemizin önem verdiği meselelerinden birisi olan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği kavramına, yükseköğretim kurulunun etki alanı içerisinde farkındalık oluşturma sorumluluğunun bilincinde olarak politika ilke-leri oluşturulmuştur:

1. Yükseköğretim kurumları, başta eğitim, araştırma, istihdam ve yönetim olmak üzere amaç ve sorumluluklarının temas ettiği her alanda toplumsal cinsiyet eşitliğine istina-den;

a. Yükseköğretim Kurumla-rının ön lisans, lisans ve lisansüstü tüm kademelerinde yer alan dersle-rin içerik ve işleme tarzının kadınlara yönelik olumsuz algılardan uzak olması ve eğitim süreçlerinde kız öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmelerinin önündeki engellerin kaldırılması hususunda yüksek bir hassasiyet geliştirilir.

b. Yükseköğretim kurum-larının çeşitli birimlerinde yürütülen araştırma ve yenilik programlarında 24.12.2019 tarihinde yürürlüğe giren “TÜBİTAK Süreçlerinde Kadın Araş-tırmacıların Katılımının Artırılmasına Yönelik Politika İlkeleri” Yükseköğ-retim kurulu tarafından benimsen-mektedir. Özellikle kapsayıcılık ilke-sinin ortak bir değer olarak hayata geçirilmesi amacı ile kadın ve araş-tırmacıların katılımı konusunda denge gözetilmesi ve karar almaya yön-elik yürütme, danışma kurulları gibi yönetim mekanizmalarında, proje değerlendirme ve izleme sürecinde kadın araştırmacı oranlarının denge-yi sağlayacak şekilde oluşturması öncelikli hedeflerinden birini oluşturu-r.

c. Yükseköğretim, Ülkemiz-de kadın- erkek istihdam oranının birbirine yakın olduğu alanlardan biridir. Burada konu genel sayısal oranların birbirine yaklaştırılması değil, aynı birim ve ortak çalışma alanlarında cinsiyetçi bakış açısın-dan uzun vadede vizyon daralması-nı önlemektir. Yükseköğretimde istihdam politikaları tek cinsiyetli bir yığılmanın oluşmasını önleyecek politikaları teşvik eder.

d. YÖK, yükseköğretim kurumlarının yönetim organlarının oluşturulmasında, kadın-erkek fırsat eşitliğine uygun hareket edilmesini teşvik eder.

2. Üniversitelerimizin Kadın Çalış-maları Araştırma Merkezleri, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın-erkek fırsat eşitliğine destek vermek üzere çalışmalar ve projeler yapıl-masını destekler.

Ülkemizin 11. kalkınma pla-nında, öngörülebilirliği yüksek kamu politikaları ile fırsat eşitliğine dayalı, kolay erişilebilir ve vatandaş odaklı kamu hizmetleri sunulmasının temel amaçlar arasında yer aldığı vurgu-lanmaktadır (Bu makalenin yazarı bu başlıkların 11. kalkınma progra-mında yer alması konusunda bizzat çalışmalara katılmıştır).

Ayrıca, Avrupa Araştırma Alanı’nın söz konusu önceliklerin-den biri “ERA Priority 4 on Gender Equality and Gender Mainstreaming

in Research – Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ana Akım Araştırmaları” olup, TÜBİTAK araştırma süreçlerinde bu konuya titizlikle yaklaşılmıştır. Avrupa Birliği tarafından GEP (Gender Equality Plan) başlığı kavramında AB Horizon fonlarının, 2022 yılından itibaren GEP (Gender Equality Plan-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planı) konusunda çalışmalar yapan ve bu konuda önde olan üniversitelere verilmesi kararlaştırılmıştır. YÖK ve TÜBİTAK bu konuya ciddi önem atfetmişler, araştırmacıların katılımı hususunda denge gözetilmesini ve karar almaya yönelik mekanizmalarda kadın araştırmacı oranının dengeyi sağlayacak şekilde öneril-mesini hedefleyen politika ilkelerini belirleyen çalışmalar yapılmış-tır. Türkiye’de Üniversitelerimizde, Araştırma Üniversiteleri başta olmak üzere GEP kararları dikkate alınmış, kamuya ilan edilmiştir.

Ülkemizin ana prensiplerini desteklemekte olduğu Lüblıyana Bildirgesinde vurgulandığı üzere, Üniversitelerimizde GEP’ler aracılığı ile kadın- erkek fırsat eşitliği açısından kurumsal değişimi teşvik etmek, araştırmalarda ana akımlarda, kadın araştırmacıları desteklemek amacı ile GEP planlarının hazırlanması gerekmektedir. GEP kadın araştırmacılar konusunda, bir “niyet beyanı” değildir, planlanmış programlanmış teknik ve yönetsel belgelere dayalı, politikaları net olarak ortaya koyan stratejik bir plandır ve kamuya açık bir belgedir. Üniversitelerimiz

bu kararları yol gösterici olarak değerlendirilebilir ve doğal olarak çeşitli alanlarda kendi önceliklerini, özellikle hedeflerini ve kültürel kodlarını koruyarak planlar hazırlayabilirler.

GEP Planlarında, kuruluşların ve üniversitelerin çalışmalarında dikkate almak isteyebilecekleri 5 tematik alan önerilmektedir:

- İş-yaşam dengesi ve organizasyon kültürü
- Liderlik ve karar aşamasında cinsiyet dengesi
- İşe alım ve kariyer ilerlemede cinsiyet eşitliği
- Kadın-Erkek fırsat eşitliği boyutunun araştırma ve öğretim içeriğine entegrasyonu
- Cinsel tacizde dâhil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı önlemler.

GEP çalışmaları YÖK ve TÜBİTAK tarafından kurulan Kadın Çalışmaları komisyonu marifeti ile TÜBİTAK Başkanlığınca yürütülmüştür.

GEP kadın araştırmacılar konusunda bir “niyet beyanı” değildir, planlanmış programlanmış teknik ve yönetsel belgelere dayalı, politikaları net olarak ortaya koyan stratejik bir plandır ve kamuya açık bir belgedir.

Ayrıca 19 Kasım 2020’de TÜBİTAK Süreçlerinde Kadın Araştırmacılar Çalışma Grubunca düzenlenen toplantıda “She Figures 2019” çalışmalarında tamamlanarak AB komisyonuna sunulmuştur. Yayınlanmaya başladığı 2015’ten itibaren ilk defa bu yıl AB She Figures raporlarına Türkiye’de dâhil edilmiş ve geniş kapsamlı istatistiki verilerimiz oluşmuştur (She Figures).

Türkiye’nin 7 bölgesi ve 81 vilayetindeki en güzide kurumlardan olan üniversitelerimizdeki bu merkezler ve birimler, bulundukları illerde, ilgili bürokratik kurumlar, STK’lar

(Sivil Toplum Kuruluşları) ve sektörel kuruluşlar ile fevkalade başarılı ilişkiler kurarak akademide yürütülen çalışmaları uygulamalı olarak bölge halkı ile de paylaşmaktadırlar. Bölge üniversitelerindeki kadın çalışma merkezleri bir araya gelerek, seminerler, konferanslar, paneller düzenlemekte, yerel sorunları, çözüm önerilerini ve kadın konusunda gündemdeki kolaylaştırıcı veya talep edilen yasal düzenlemeleri yakından takip etmektedirler. Güçlü bir WhatsApp grubunu en verimli şekilde, tamamen konu odaklı kullanmaktadırlar. Tüm merkezlerimize başarılar diliyoruz...

Kaynaklar:

Coate, K. 1999. The History of Women’s Studies as an Academic Subject Area in Higher Education in the UK.

Crouch, B. 2012. Finding a Voice in the Academy: The History of Women Studies in Higher Education. The Vermont Connection.

Komsuoğlu, S. Eğitim Alanında Fırsat Eşitliği Sorunlar, Öneriler. TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu IV. Kuruluş Yıldönümü.

Komsuoğlu, S. 2023. Türkiye’de Akademi Kadın. YÖMEGA Yayınları.

Komsuoğlu S. 2025. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Akademide Kadın Çalışmaları (Bölüm 12). Sürsürülebilir Kalkınma Yoluunda Yükseköğretim Kurumlarının Rolü (Bayhantopçu, E. ve Gürsoy, Ç.). İstinye Üniversitesi.

SHE Figures. (2021). The path towards gender equality in research and innovation. Luxembourg: Publications Office of the European Union (EU).

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. 2018. Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2018-2023.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.

2021. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı 2021-2025.

THE Unesco IESALC, 2022. Gender Equality: How Global Universities are performing Part 1-2.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. 2022. Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (Yasama Dönemi: 27; Yasama Yılı: 3; Sıra Sayısı: 315).

YÖK. 2022. Yükseköğretim Kurulu Akademide Kadın Çalışmaları. Ankara.

Kadın Araştırma Merkezlerinde Teknik Üniversitelerin Rolü

Hande Beril Küçükler

İTÜ Mimarlık Fakültesi

Azra Ucal

İTÜ Mimarlık Fakültesi

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), 2025 yılının Şubat ayında 11 teknik üniversitenin bir araya gelmesiyle birlikte Teknik Üniversiteler Birliği'nin kurulduğunu bildirdi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Konya Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve İskenderun Teknik Üniversitesi'nden oluşan bu bileşim; temelinde birlikte hareket etmeyi, işbirliğini ve ortaklığı esas alırken bunu üniversiteler arasındaki etkileşimi arttırarak, ortak projeler geliştirerek ve teknik bilgi üretiminde kolektif bir yapı kurarak yapmayı amaçlamaktadır.

Türkiye genelinde 2025 yılı itibariyle, YÖK'e bağlı 128 merkez ve üniversitelerin kendi bünyelerinde kurulmuş 70 birim bulunmaktadır. Bu merkezlerin Toplumsal katkısını ortak sayı konusu olarak belirlerken, İstanbul Teknik Üniversitesinin de üyesi olduğu Araştırma Üniversitelerindeki Merkez yapılanmalarını ayrıca değerlendirmeye aldık.

Mimoza'nın Türkiye'de Kadın Merkezleri ve Topluma Katkısı sayısında da bu birlikteliğin sadece endüstri bazında sınırlı kalmaması gerektiğine inanıyor, bu birlikteliğin bir başka yansıması olarak kadın araştırma merkezleri

arasında kurulabilecek dayanışmayı görünür kılmayı hedefliyoruz. Bu inançla yola çıkarak hazırladığımız bu yazı dizisi, teknik üniversitelerde yer alan kadın araştırma merkezlerinin özgün yapılarını ve çalışmalarını görünür kılmayı amaçlıyor. Her biri farklı bir bağlamda faaliyet gösteren bu merkezlerin odaklandığı temalar, öncelik verdiği konular ve yürüttüğü çalışmalar, teknik üniversitelerdeki kadın araştırmalarının çeşitliliğini ve potansiyelini ortaya koyuyor. Şimdi gelin, bu merkezleri daha yakından tanıyalım.

Bursa Teknik Üniversitesi

<https://kadinveaile.btu.edu.tr/>

Bursa Teknik Üniversitesi Kadın ve Aile Koordinatörlüğü 20 Haziran 2023 tarihinde kurulmuştur. Koordinatörlük kadın ve sanat, toplumsal sorumluluk, ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından belirlenen 2025 Aile Yılı programıyla paralel etkinliklere yoğunlaşmıştır.

Aynı zamanda kurulduğu günden itibaren Evlilik Öncesi Eğitim Semineri, Engelsiz Yaşam Sergisi ve Kadın Emeği Ürünleri Sergisi, 8 Mart etkinlikleri, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü Semineri gibi çalışmalarını da toplumsal farkındalık yaratmayı amaçlamıştır.

Erzurum Teknik Üniversitesi

<https://erzurum.edu.tr/fakulte/ekaum/#-gsc.tab=0>

Erzurum Teknik Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama Ve Araştırma Merkezi (EKAUM), 18 Kasım 2025 tarihinde kurulmuştur. EKAUM, kadın sorunları ile ilgili çalışmalarda bulunmak, yayınlar çıkarmak, kadın haklarının korunması, yaygınlaştırılması, geliştirilmesi ve bu alanda bilinç düzeyinin yükseltilmesi gibi konulara yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda kuruluşundan önce de Medyada Kadın İmgesi, Kadına Yönelik Şiddet, Erkeklerle Yönelik Cinsiyetçilik, Edebiyatta Kadının Yeri, Çocuklarda İhmal ve İstismarı Anlamak, Akademideki Kadınların Yolculuğu, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Siber Zorbalık konularında da çalıştaylar, paneller ve seminerler düzenleyerek bu konularda farkındalık yaratmayı amaçlamıştır.

Eskişehir Teknik Üniversitesi

<https://bitek.eskisehir.edu.tr/>

ESTÜ Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi (BİTEK), 24 Ağustos 2021'de kurulmuştur. Birim, çalışmalarında ve yaptıkları etkinliklerde kadına yönelik şiddet ve üretimde kadının rolü konularına yoğunlaşmıştır.

Gebze Teknik Üniversitesi

<https://www.gtu.edu.tr/kategori/3863/3/display.aspx>

GTÜ Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (KUAM) 16 Mayıs 2021 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan yönetmelikle kurulmuştur. Merkez, kadının sosyo-ekonomik statüsü ve sorunları ile ilgili her alanda bilimsel araştırmalar yapmayı, bu araştırmaların uygulanmasını sağlamayı ve

toplumsal cinsiyet eşitliği konularında duyarlılığı artırmaya yönelik eğitim faaliyetleri düzenlemeyi amaçlamaktadır.

GTÜ KUAM, toplumsal cinsiyet ve kadın konusuna 3 ayaklı bir perspektiften yaklaşmaktadır. Bunlar "Akademik", "Kampüs içi bilinçlendirme ve eğitim" ve "Sosyal sorumluluk"-

tur. Merkez, yukarıda bahsedilen 3 katmanlı yapı ile inisiyatif olarak çalışmalarını yürütmektedir.

Bu bağlamda merkez; Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Deprem ve Kadın, Dijital Dünyada Kadın, Kadına Yönelik Şiddet ve Siber Şiddet konuları hakkında seminerler ve paneller düzenlemiştir.

İskenderun Teknik Üniversitesi

<https://iste.edu.tr/iste-sea>

İSTE Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi (İSTE-SEA) Şubat 2018'de çalışmalarına başlamıştır. Merkezin mevcut müdürü, Dr. Öğr. Üyesi Ali Birvural, toplumsal eşitsizlikler, sosyal politika ve ekonomik kalkınma konularında uzmanlaşmış bir akademisyendir ve kadın çalışmaları etkinliklerinde aktif rol almaktadır.

İSTE-SEA'da kadın çalışmaları kapsamında Toplumsal Kalkınmada Eşitlik Mücadelesi paneli ve 8 Mart etkinlikleri düzenlenmiştir. Ayrıca yine 8 Mart 2025'te imzalanan Girişimcilik Protokolü kapsamında üniversitede girişimcilik kulübü kurulması, girişimcilik eğitimlerinin verilmesi ve kadın girişimcilerin desteklenmesi kararlaştırılmış, ve kadının ekonomiye katılımının artırılmasının sürdürülebilir kalkınmadaki önemi vurgulanmıştır.

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

<https://iyte.edu.tr/event-organizer/kadin-haklari-toplulugu/>

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Toplumsal Sorumluluk Proje Koordinatörlüğü, 2014 yılından bu yana faaliyet göstermektedir. Koordinatörlük, İYTE öğrencileri ile akademik ve idari personelin gönüllü olarak toplumsal sorumluluk projeleri geliştirmelerini ve uygulamalarını teşvik etmeyi; bu sayede topluma, çevreye ve kente karşı duyarlılığı artırmayı amaçlamaktadır. Bu hedef doğrultusunda, İYTE'nin yakın çevresindeki kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü bireylerle işbirliği yapılarak, İYTE Gönüllüleri farklı sosyo-ekonomik ve demografik gruplarla bir araya getirilmektedir.

Koordinatörlük kadın çalışmaları kapsamında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği konusunda farkındalık çalışmaları yürütmekte ve lise öğrencilerine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Hakkında Liselere Seminer Etkinliği ile bu konuda bilinç kazandırmayı amaçlamaktadır.

Aynı zamanda İZKAM'a üye olan İYTE üniversiteler arasında işbirliğini sağlamayı hedeflemektedir. İZKAM ise İzmir Üniversiteleri Platformu bünyesinde kurulan ve bu platforma üye olan dokuz üniversitenin Kadın Araştırma Merkezleri, merkezi henüz kurulmamış üniversitelerin de görevlendirdikleri temsilcilerle kurulan bir operasyon grubudur.

Karadeniz Teknik Üniversitesi

<https://www.ktu.edu.tr/kadinarastirmalari>

Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (KTÜ KAÇAUM), 2012 yılında kurulmuş, 2020 yılından itibaren de faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. Araştırmalarında kadınların aile, eğitim, sağlık, ekonomi ve siyaset gibi alanlardaki rollerine odaklanan merkez; toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadele etmeyi, kadınların her türlü ayırmıcılıktan korunmasını sağlamayı ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik politikalar geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda KTÜ KAÇAUM; 8 Mart konulu seminer ve paneller düzenlemiş, Toplumsal Cinsiyet çalışmaları yürütmüş, Türk Kültüründe Kadın, Kadınlar için Yaşanabilir Kentte Belediye Hizmetleri konulu seminerler düzenlemiş, Dilde Cinsiyet ve Türkçe, Kadınlar için Güvenli Kentsel Mekanlar konulu radyo programları organize etmiş ve Doğa ve Kadın, Kadın - Erkek Fırsat Eşitliği gibi konularda etkinlikler düzenlemiştir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

<https://gws.metu.edu.tr/>

METU Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü aracılığı ile sağlanan Birleşmiş Milletler (UNDP) desteğiyle Şubat 1994'te kurulmuştur.

Programın temel özelliği disiplinlerarası bir yapıya sahip olmasıdır. Hem öğretim üyesi kadrosunun hem de programa kabul edilen öğrencilerin farklı eğitim dallarından geliyor olmaları ODTÜ Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programına özgün bir zenginlik kazandırmaktadır. ODTÜ Kadın Çalışmaları Programının öğretim üyeleri Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, İşletme, Tarih ve Psikoloji bölümlerinde eğitim veren ve kadın çalışmaları alanında uzun yıllardır araştırmalar yürüten, ulusal ve uluslararası nitelikli uzmanlardan oluşmaktadır ve bu bağlamda çalışmalar yürütmektedir.

Kaynakça:

- <https://sts.yildiz.edu.tr/duyurular/100-yilda-anadolu-kadinlari-sergisi>
- https://www.ktun.edu.tr/tr/Birim/DuyuruDetay/alle_CaliStayi_4532
- https://www.ktun.edu.tr/tr/Universite/HaberDetay/Unlversltemlzde_kadina_yOnellk_Slddete_karSi_pane_974
- https://www.ktun.edu.tr/tr/Birim/DuyuruDetay/karlyer_merkezlmzden_konya_alle_ve_sosyal_hlzet_5891
- https://www.ktun.edu.tr/tr/Universite/DuyuruDetay/8_mart_dUnya_kadinlar_gUnU__uluslararası_karma_se_6519

Yıldız Teknik Üniversitesi

Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Kadın Çalışmaları Birimi bulunmamaktadır.

Konya Teknik Üniversitesi

Konya Teknik Üniversitesi'nde Kadın Çalışmaları Birimi bulunmamaktadır.

- https://www.ktun.edu.tr/tr/Universite/HaberDetay/ktUn%E2%80%99de_%E2%80%98kadina_yOnellk_Slddetle_mUcadele_farkind_640
- https://www.ktun.edu.tr/tr/Universite/HaberDetay/kadina_yOnellk_Slddetle_mUcadele_gUnU_farkindalik_853
- https://www.ktun.edu.tr/tr/Universite/HaberDetay/Unlversltemlzde_%E2%80%98kadina_yOnellk_Slddete%E2%80%99_karSi_fa_975

Kuruluşundan Günümüze İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (İTÜ BMT-KAUM) ve Mimoza Dergisi

Fatma ARSLAN

Prof. Dr., 2013-2017 Dönemi İTÜ BMT-KAUM Müdürü
İTÜ Maden Fakültesi, Cevher Hazırlama Mühendisliği Bölümü

Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde 1989'dan beri kadın-erkek eşitliği konusunda çok sayıda araştırma ve uygulama merkezleri ile lisansüstü programları yürütülmektedir. Dünyada ve Avrupa'da yüksek öğretimde kadının katılımını arttırmak üzere strateji geliştirilmesi ve kaynak sağlayan kuruluşlarla işbirliği yapabilecek düzeyde birimlerin

oluşturulması, bu alandaki çalışmaların örgütlenmesi bakımından oldukça önemlidir. Bilim, mühendislik, teknoloji ve sanat dallarında kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla araştırma ve incelemeler yapılmasını, bu konudaki toplumsal bilincin artırılmasını, konuyla ilgili uygulamaların izlenmesini, veritabanı ve göstergelerin geliştirilmesini, kadın çalışmaları alanının ve

kadınların toplumsal - akademik yaşama katkısının görünürlüğünün artırılmasını ve üniversitede konuyla ilgili bir bilgi merkezi oluşturulmasını hedefleyen İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (İTÜ BMT-KAUM), 2009 yılında, önceki rektörlerimizden Prof. Dr. Gülsün Sağlamer (Kurucu Müdür) hocamızın başkanlığında 10 öğretim üyesi tarafından kurulmuştur. Kurucu üyeler Prof. Dr. Gülsün Sağlamer, Prof. Dr. Ahsen Özsoy, Doç. Dr. İpek İlkcaracan Ajas, Doç. Dr. Kadriye Bakırcı, Yrd. Doç. Dr. Mehtap Hi-

sarcıklılar, Prof. Dr. Mine Göğüş Tan, Doç. Dr. Nilgün Okay, Prof. Dr. Nuran Zeren Gülersoy, Prof. Dr. Seyhan Uygur Onbaşıoğlu ve Araş. Gör. Özge Atalay Çelik'ten oluşmaktadır. Merkez Müdürleri de sırasıyla Prof. Dr. Gülsün Sağlamer (2009-2013), Prof. Dr. Fatma Arslan (2013-2017), Prof. Dr. Yeşim Gürsel (2017-2018), Prof. Dr. Leman Figen Gül (2018-2020) ve Prof. Dr. Hatice Ayataç (2022-devam ediyor) hocalarımızdır.

Prof. Dr. Gülsün Sağlamer

Kurucu Üyeler:

Prof. Dr. Gülsün Sağlamer,
Prof. Dr. Ahsen Özsoy,
Doç. Dr. İpek İlkcaracan Ajas,
Doç. Dr. Kadriye Bakırcı,
Yrd. Doç. Dr. Mehtap Hisarcıklılar,
Prof. Dr. Mine Göğüş Tan,
Doç. Dr. Nilgün Okay,
Prof. Dr. Nuran Zeren Gülersoy,
Prof. Dr. Seyhan Uygur Onbaşıoğlu
Araş. Gör. Özge Atalay Çelik

Merkezin kuruluşu ayrıca, kız öğrenci ve kadın akademisyen varlığının giderek arttığı üniversitemizde uygulanmakta olan lisans/lisansüstü program-

larda, toplumsal cinsiyet duyarlılığını özümseyen kapsamlı düzenlemelere gidilmesi açısından da önem taşımaktadır. Dolayısıyla, merkez faaliyetleri, bölümlerde uygulanan programları ve araştırmaları, toplumsal cinsiyet bakış açısıyla tamamlamak ve zenginleştirmek amacıyla akademik destek sağlamayı hedeflemektedir. Merkezimiz 8 Mart 2013 tarihine kadar Taşkışla'daki ofisinde faaliyetini sürdürmüştür. Ancak, merkezimizin adından da anlaşılacağı üzere bilim, mühendislik ve teknoloji alanında çalışan akademisyenlere ve öğrencilere daha kolay ulaşabilmek ve iletişim sağlamak amacıyla, mühendislik fakültelerimizin çoğunun yer aldığı Maslak Kampüsü'ne taşınması ihtiyacı doğmuş, bu nedenle bu tarihten itibaren Maslak'ta İTÜ Maden Fakültesi binasında açılan yeni ofisinde faaliyetlerine devam etmektedir.

Yeni merkez ofisinin açılışında, 8 Mart 2013 Dünya Kadınlar Günü ve Kadınlar Merkezi'nin açılışı için hazırlanan "Özel Pul ve Özel Gün Zarfına İlkün Damgası" vurulmuştur. PTT tarafından da 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla "İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü" konulu özel tarih damgalı özel gün zarfı Türkiye'de tüm PTT Merkez Müdürlükleri'nde ve "www.filateli.gov.tr"adresinde

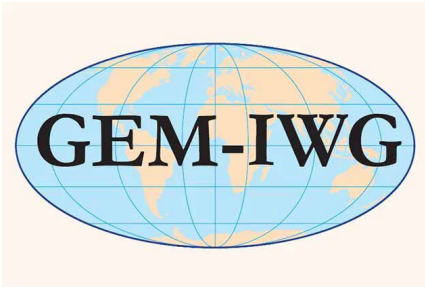

satışa sunulmuştur. Aynı tarihte İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi'nde mesai saatleri içerisinde, "İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 08.03.2013 İSTANBUL" ibareli özel tarih damgası kullanılmıştır.

22 Mayıs 2013 tarihinde de İTÜ BMT-KAUM Yönetim Kurulu Üyemiz Prof. Dr. Gaye Onursal Denli'nin katılımıyla İTÜ BMT-KAUM Kuzey Kıbrıs Kampüsü Şubesi açılışı yapılmıştır. Bu şubemizde de Prof. Dr. Fatma Arslan'ın katılımıyla da çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir.

Merkezimiz, 2010 yılında, istihdamda kadın-erkek eşitliğine yönelik politikaların Türkiye dahil 7 OECD ülkesinde karşılaştırmalı olarak incelendiği "Emek Piyasasında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Doğru: İş ve Aile Yaşamını Uzlaştırma Politikaları" başlıklı araştırma kitabının yayınlanmasına ve dağıtımına destek olmuştur. İstihdam ve iş-aile yaşamı dengesi politikaları ko-

nusundaki ilk Türkçe yayın olan bu kitap, halen hükümet gündeminde önemli yer tutan kadın istihdamını destekleyici politikalar konusunda yapılmakta olan çalışmalara önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Merkezimizin, ekonomi politikalarında toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin diğer bir girişimi ise, 2011’de makroekonomi ve uluslararası ekonomi alanında çalışan akademisyen ve politika yapımcılardan oluşan “Gender, Macroeconomics and International Economics GEM Network” ağının Avrupa ayağının (GEM-Europe) kurulmasına yönelik olarak “GEM Capacity-Building and Networking in Europe” başlıklı 20 ülkeden 100’e yakın araştırmacının katıldığı, İTÜ ev sahipliğinde gerçekleştirilen 10 günlük bir çalıştay ve sempozyumdur. Ayrıca, bilim alanındaki kadın istatistikleriyle, toplumsal cinsiyet politikalarına ve bilimsel kariyerlerde kültürel farklılıkları dikkate alan toplumsal cinsiyet eşitsizliği araştırmalarına yönelik projeler de sürdürülmektedir. Bilim, mühendislik ve teknoloji-

de kadınlar, sorunları, politikaları ve çözümleri, kadın-erkek eşitliği alanında çeşitli toplantılar ve çalıştaylar gerçekleştirilmiştir. Merkezimiz 2008-2010-2012 yıllarında da Avrupa Kadın Rek-törler Konferansı’na ev sahipliği yapmıştır.

İTÜ BMT-KAUM’nin, 2014-2015’te New York’taki Levy Ekonomi Enstitüsü işbirliği ile Prof. Dr. İpek İlkaracan Ajas yürütücülüğünde gerçekleştirdiği “Sosyal Bakım Hizmetlerine Kamu Yatırımlarının İstihdam, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Yoksulluğa Etkileri: Türkiye Örneği” başlıklı araştırma projesinin sonuç raporu 18 Eylül 2015’te İTÜ Maçka Kampüsü’nde yapılan tanıtım toplantısında sunulmuştur. UNDP, ILO, UN Women ve Aydın Doğan Vakfı desteği ile gerçekleştirilen araştırma, maliye politikalarında toplumsal cinsiyet eşitlikçi uygulamaların kısa

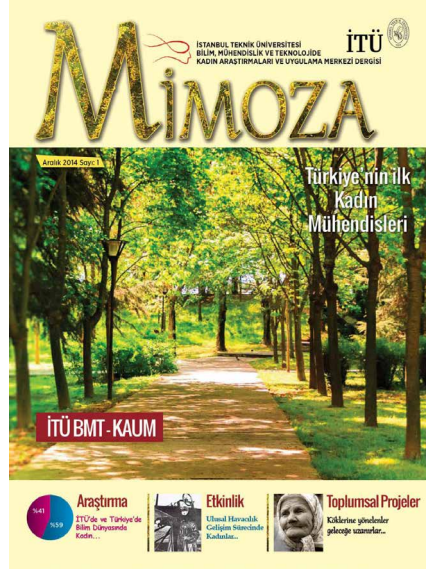
vadede ekonomi üzerindeki çoklu olumlu etkilerini bir seri simülasyonla göz önüne sermektedir. İTÜ BMT-KAUM ve Levy Ekonomi Enstitüsü’nün Türkçe ve İngilizce olarak iki dilde yayımlanan bu araştırma raporu Hürriyet Gazetesi Ekonomi Bölümü’nde tam sayfa olarak yer almıştır. Rapor UNDP’nin 2016’da Avrupa ve Orta Asya Bölgesi için yayımladığı “Eşitsizlikler” temalı UNDP Bölgesel İnsani Kalkınma Raporu’nda ve “Kapsayıcı Kalkınma” temalı UNDP Türkiye İnsani Kalkınma Raporu’nda ayrı bir bölüm olarak yer almıştır.

Her yıl üniversitemizdeki mevcut durumu saptamak adına, cinsiyete göre öğrenci ve akademisyen sayılarının elde edilmesi ve nicel bir veritabanı oluşturulmaktadır. Kadın-erkek eşitliğine ilişkin diğer üniversitelerdeki yönergelerin incelenerek İTÜ’de benzer bir yönerge çalışması yapılmış ve merkezimiz tarafından 8 Mart 2012’de İTÜ’de üniversitelerde kadın-erkek eşitliği yönergeleri üzerine düzenlenen panele Boğaziçi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Koç Üniversitesi’nden öğretim üyeleri konuşmacı olarak katılmış; bu toplantı sonucunda üniversitelerarası bir iletişim ve işbirliği ağının kurulmasına ilişkin bir inisiyatifin oluşturulması fikri ortaya çıkmış ve Ankara Üniversitesi, 2012 içerisinde bu konuda ilk adımı atarak İTÜ’nün de üyesi

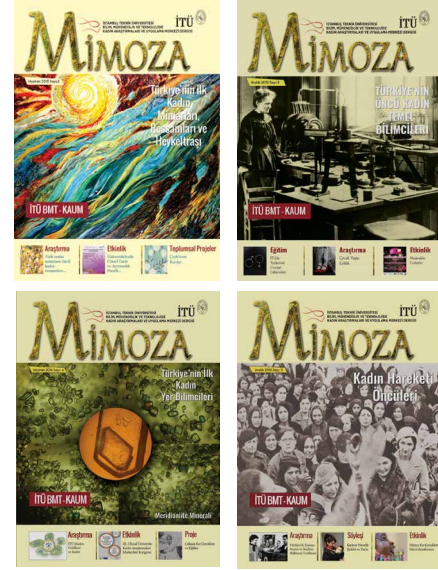

olduğu bu ağın oluşturulmasında önyak olmuştur. İTÜ’de merkezimizin koordinasyonunda hazırlanan “Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesi” İTÜ Senatosunun 11.09.2014 tarih ve 602 sayılı toplantısında onaylanarak yürürlüğe girmiş ve uygulama esaslarını içerir kitapçık halinde basılmıştır. Yönergenin amacı, İstanbul Teknik Üniversitesinde ve bağlı birimlerde tam ve yarı zamanlı çalışmakta olan akademik, idari ve sözleşmeli personel ile öğrencilere cinsel taciz ve ayrımcılık konusunda destek vermek ve çözüm aramaktır. Bu yönerge, İTÜ’de cinsiyet eşitliği duyarlılığının yerleşmesi, yanlış alışkanlık ve uygulamalara karşı duruş geliştirilmesi adına önemli rol üstlenmektedir. Kadın-erkek eşitliğinin sağlanması yolunda İTÜ’nün sağduyusu ve rehberidir. Bu noktada, 2014’te önemli bir aşama alınarak İTÜ’de Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Kurulu, Rektörlüğümüz ve BMT-KAUM’un işbirliği ile kurulmuştur. Paralel olarak, “İTÜ Cinsel Taciz, Cinsel Saldırı ve Cinsel İstismara İlişkin Disiplin Soruşturmalarında Uygulanacak Esaslar” belirlenerek yayınlanmıştır. Bir bilgilendirme kitapçığı hazırlanmış ve BMT-KAUM eliyle üniversitemizin tamamına ulaştırılması sağlanmıştır. Bilgi ve bilinç düzeyini yükseltmeyi hedeflediğimiz bu çalışmalardan geri bildirimler de alınmaya başlanmıştır.

Merkezimizde yaptığımız

Mimoza Dergisi 2014 - 2016 yılları arasında çıkarılan ilk beş sayısı

bazı etkinliklerle birlikte kadın çalışmaları alanında bazı konulara dikkat çekmek ve onları sizlerle paylaşmak amacıyla merkezimiz tarafından “İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ BİLİM, MÜHENDİSLİK VE TEKNOLOJİDE KADIN ARAŞTIRMALARI VE UYGULAMA MERKEZİ DERGİSİ-MiMOZA” dergisi yayınlanmasına karar verdik ve ilk sayısını Aralık 2014 yılında yayınladık. Dergimize isim düşünürken, bu bir ağaç ismi olmalı diye düşündük. Yaşama gücünü temsil eden bir renk olduğu için sarıyı ve İtalya’da kadınlar gününün sembolü olması dolayısıyla da Mimoza’yı seçtik. “Mimoza ağacının uçuşan minik çiçekleri arasında kırılmaya dayanan güçlü dallarının kadınları sembolize ettiği düşünüyor. Üflendiğinde nasıl uçuştu-

ğunu anlayamayacağınız kadar kırılganlar, ama aynı zamanda, dalından koparmaya çalıştığınızda söküp alamayacağınız kadar güçlüler!” 8 Mart 2015 Kadınlar Günü etkinliğinde Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesi Kitapçığı ve Mimoza Dergisi’nin birinci sayısı konuklara dağıtılarak tanıtımı yapılmıştır.

Her yıl düzenlenen ve ev sahipliğini İTÜ ve Sabancı Üniversitesi’nin yaptığı “III. Ulusal Üniversite Kadın Araştırmaları Merkezleri Kongresi” ve “IX. Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı İşbirliği ve İletişim Ağı Çalıştayı” 22 Nisan 2016 günü İTÜ Süleyman Demirel Kültür Merkezi’nde gerçekleştirildi. Ana teması “üniversitelerde toplumsal cinsiyet dersleri” olan kongreye 28 üniversite temsilcisi ve çeşitli sivil toplum

kuruluşu temsilcileri katıldı. Açılış konuşmalarını İTÜ BMT-KAUM Müdürü Prof. Dr. Fatma Arslan ve Sabancı Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Son-dan Durukanoğlu Feyiz'in yaptığı kongrenin davetli konuşmacısı ise ODTÜ Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Yıldız Ecevit oldu. Ecevit, konuşmasında Kadın Merkezleri'nin asıl fonksiyonunun araştırma yapmak olduğundan ve merkezleri üniversite içinde tanıtmanın öneminden bahsetti. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Derslerinin hassasiyetle ele alınması gerektiğine değine-rek önerilerde bulundu. 7 Mayıs 2015 tarihinde YÖK tarafından organize edilen "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Üniversite Çalıştayı" sonunda üniversite-lerde bu tür dersler konulması tavsiye edilmişti. Çalıştayda, üni-versitelerde toplumsal cinsiyet eşitliği derslerinin zorunlu ya da seçmeli olarak açılmasını teşvik etmesinin beraberinde getirdiği sorunlar tartışıldı. Üniversite se-natoları tarafından kabul edilen cinsel taciz yönergelerinin doğ-rultusunda hangi yolların izlene-ceği ele alındı. Bu anlamda, İTÜ 2014 tarihinde "Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesi"ni kabul ederek örnek üniversite-lerden biri olmuştu. Ayrıca İTÜ BMT-KAUM yenileme ve geliş-

tirme projesi kapsamında Türki-ye'de cinsel taciz ile ilgili yapılan tüm etkinlik ve kabul edilen po-litika belgeleri ile yönergelerden oluşan bir dijital arşiv oluşturmuş ve çalıştayda arşivin tanıtımı da gerçekleştirilmişti.

7 Mart 2014 Cuma günü, İTÜ Süleyman Demirel Kültür Merkezi'nde düzenlenen "Dünya Kadınlar Günü" etkinliği kapsa-mında İTÜ'de yetişen Türkiye'nin ilk kadın mühendisleri Sabiha Rifat Gürayman ve Altan Edige adına basılan özel pullara ve Ayşen Taştekin Doda'nın tasarı-mıyla hazırlanan özel gün zarf-larına PTT tarafından özel gün damgası vurulmuştur ve 8 Mart 2014 Cumartesi günü de İTÜ Maslak PTT ofisinde pul damga-sı devam etmiştir. Türkiye Filateli Dernekleri Federasyonu (TFDF) İkinci Başkanı Murat Hazineda-roğlu'nun organizasyonu ile Tür-kiye'de şimdiye kadar basılmış tüm kadın pullarının yer aldığı "PTT Kadın Pulları Sergisi" de et-kinlikte yer almıştır. Sergide ken-di özel koleksiyonu ile birlikte di-ğer bazı pul koleksiyoncularının da pulları yer almıştır. Türkiye'de basılan ilk kadın pullarından baş-layarak günümüze kadar basılan yüzlerce pul ve özel gün zarfları sergilenmiştir. Bunlar arasında yer alan ülkemizde basılan ilk ka-dın pulları XII. Uluslararası Kadın

Hakları Cemiyeti Kongresi Anma Pulları olup 1935 yılında İstan-bul'da toplanan XII. Uluslararası Kadın Hakları Cemiyeti Kongre-si için TBMM tarafından kabul edilen özel kanun ile çıkartılan pullardır. Dünya'da Nobel Ödülü alan ilk kadınların portreleriyle birlikte kadının çalışma alanla-rı, Atatürk portresi ve kongrenin yapıldığı Yıldız Sarayı'nın yer aldığı pullardan oluşmaktadır. Bu da, Atatürk'ün kadınlarımızın bilim ve sanat dallarıyla birlikte değişik çalışma alanlarında yer almasını ne kadar önemsediyi-ni göstermektedir. Sergide ayrıca Avrupa, ünlü kadınlar serisi (Ha-lide Edip Adıvar, Nene Hatun), Avrupa ve keşifler pulları, meş-hurlar serisi (Bedia Muvahhit), İzmir Enternasyonal Fuarı Kadın Pulları, Türk kadın başlıkları pul-ları, Türk kadın kıyafetleri pulla-rı, özel günler için yapılan kadın pulları, sanat ve sanatsal olay-larla ilgili pullar, yabancı liderler için yapılan pullar, kadın hakla-rı pulları, halk oyunları, spor ve benzeri alanlarda yapılan kadın pulları ve özel gün zarfları da yer almıştır. İTÜ BMT-KAUM Müdürü Prof. Dr. Fatma Arslan tarafından derlenen "Türk Pullarında Kadın" kitabında 1935 yılından bu yana basılan kadınların yer aldığı pul-lar sunulmuştur. Bu kitap Gazi-antep'te TFDF tarafından düzen-lenen "Gaziantep 2014 Milli Pul

Sergisi”nde PTT Müdürlüğü tarafından ödüle layık görülmüştür.

Bursa Güzel Sanatları Koruma ve Geliştirme Derneği’nden Ayşen Taştekin Doda başkanlığında, kadın ressamların sergisi de 8 Mart 2014 Kadınlar Gününde İstanbul Teknik Üniversitesi Süleyman Demirel Kültür Merkezinde düzenlenen toplantıyla izleyicilere açıldı. Resimler iki hafta boyunca Süleyman Demirel Kültür Merkezi’nde sergilendi. Kadınların fırça izleriyle canlanan yaşamlar, yaşadıkları coğrafya ve genellikle de kadın resimleri ilgiyle izlendi. Kâh yerel kıyafetleriyle sedirde çorap ören bir kadın, kâh atının yularından tutmuş başında yazmasıyla yürürken ona eşlik eden köpeğiyle, evi ve ağaçlarıyla resmedilen bir kadın ya da eliyle ördüğü nakışlarını dantellerini sergileyen bir kadın, tarlada çalışan kadınlar... Kadın ressamların fırçalarının izlerinden bizlere ulaşan dünyalarında kadının ağırlığı yüksek; doğal çevresinde çalışan kadınlardan resim yapan kadınlara kadar çok sayıda örnek var. Kadın resimleri dışında az sayıda natürmort, portre ve soyut denemeleri sergide bulunan eserler arasında yerini almış. Ayrıca Ay-

şen Taştekin Doda, kendi yaptığı bir tabloyu merkezimize hediye etmiştir. Bu resim 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinliğinde davetiyeimizin kapak resmi olmuş ve ayrıca merkez duvarımızda da yerini almıştır.

İTÜ BMT-KAUM, Actifit ve İstanbul Champions işbirliğiyle düzenlenen “Kızlar Sahada” projesi kapsamında futbolun kazanmak ve kaybetmekten başka bir anlamı olduğunu hatırlatmak isteyen kadınlar sahaya çıktı. Güçlerini birleştirip takımlar kuran kadınlar bir yandan yeşil sahanın tadını çıkarıp bir yandan da toplumsal sorunlara dikkat çektiler. İTÜ’DE KIZLAR SAHADA ETKİNLİĞİ kadınların kendi güçlerini keşfetmelerini hedefleyen projede rakiplerine karşı mücadele eden kadınlar hem eğlenip hem de sadece seyircisi oldukları futbolun, oyuncusu olmanın heyecanını yaşadılar. Hayatlarında hiç futbol oynamamış 500 kadını buluşturan turnuva, 27 Nisan ve 3-4 Mayıs 2014 tarihlerinde İTÜ Stadyumu’nda gerçekleştirildi. En az on kişiden oluşturulan takımların futbolcuları şirket çalışanları ve bağımsız olarak turnuvaya katılan kadınlardan oluşturuldu. İTÜ personelinden oluşan bir takımın bulunduğu turnuvada ekip olma ruhunun gücünü futbol aracılığıyla göstermek isteyen kadınlar yer aldı. Ekip ruhunu sahaya taşıyan kadınlar, çocukların yüzünü gülümsetecek büyük bir sosyal sorumluluk projesine de imza attılar. Toplum Gönüllüleri

Vakfının, “Hadi Beni Harekete Geçir” projesi kapsamında, turnuvadan elde edilen gelir, Eyüp Merkez Ortaokulu’ndaki çocukların sporla tanışmaları için kullanıldı. Gelirin bir kısmı ise İstanbul Teknik Üniversitesi Kadın Araştırmaları Merkezi’ne bağışlanarak kız öğrencilere eğitim bursu olarak sağlandı.

Türkiye’nin ilk özel ve en geniş katılımlı Kadın Futbol Turnuvası olan Kızlar Sahada projesi ikinci defa İTÜ Rektörlüğü ve İTÜ BMT-KAUM desteği ile İTÜ Stadyumu’nda gerçekleştirildi. 24 Nisan, 30 Nisan ve 1 Mayıs 2016 tarihlerinde grup maçları ile başlayan etkinlik 7-8 Mayıs 2016 tarihlerinde ise final maçları ile son buldu. Toplam 40 takımdan yüzlerce kadın sahaya çıkıp takım ruhuyla güçlendi. Etkinlik, okulların katıldığı Gençlik Kategorisi, şirketlerin katıldığı Kurumsal Kategori ve futbolu seven tüm kadınların katılabileceği Takımını Kur Gel Kategorileri ile hem eğlendirip hem de sosyal sorumluluk projelerine destek olmaktadır. Ayrıca katılan takımlara farklı kategorilerde çeşitli ödüller verildi. Bunlardan bazıları, en yaratıcı pankart, en ateşli taraftar, ekip ruhu ile en çok ilham veren takım gibi. Kurumsal kategoride şampiyon olan takım Ford Otosan olurken, Takımını Kur Gel kategorisinde kazanan Starwars takımı olmuştur. Kazanan takımlara ödülleri İTÜ Genel Sekreteri Prof. Dr. Tayfun Kındap ve İTÜ BMT-KAUM Müdürü Prof. Dr.

Fatma Arslan verdi. Bilet gelirlerinin tamamı AÇEV'e ve İTÜ'lü kadın öğrencilere burs olarak bağışlanan etkinlik kadınları bir araya getirerek dayanışma ve takım ruhunu arttırmayı amaçlamaktadır.

Üniversitemizin eğitim partneri olduğu "Kız Kardeşim" başlıklı sosyal sorumluluk projesi, Türkiye'de kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımlarını güçlendirmek amacıyla 2015 yılında, Coca-Cola'nın girişimi ile başladı. Coca-Cola, 3 yıl boyunca 19 ilde 2 binden fazla kadının kendini geliştirerek toplum içinde daha aktif rol almalarına destek oldu. Sosyal sorumluluk çalışmalarına her zaman destek veren üniversitemiz, bu projenin 2. fazının eğitim partnerliğini üstlendi. Proje 2018 senesinde Uluslararası Kurumsal Sosyal Sorumluluk Mükemmellik Ödülü'ne layık görüldü. Proje kapsamında verilen eğitimlerle; kadınların, ekonomik hayata katılım konusunda gerekli bilgi ve becerilerle donatılarak ekonomik konumlarının güçlenmesine katkı sunuldu. Yeni dönemde, girişimci olmak ve ekonomik hayata katılmak isteyen kadınlara girişimcilik, finans, bilişim ve iletişim alanlarında destek sağlanacak. Her proje şehrinde fikir üretme, girişimcilik kampları ve kadın girişimciler ile ilham buluşmaları gerçekleştirilecek.

7 Haziran 2018'de İTÜ BMT-KAUM ve Girişimcilik ve İnovasyon Merkezi (GİNOVA) ortaklığıyla düzenlenen "STEM Girişimciliğinde İTÜ'lü Kadınları Nasıl Güçlendirebiliriz?" adlı çalıştay İTÜ GİNOVA'da gerçekleştirildi. Kadınların girişimcilik yolunda karşılaştıkları sorunların ve çözüm önerilerinin konuşulduğu çalıştaya, mühendislik ve mimarlık eğitimi almış ve alanlarında çalışmalarda bulunmuş 10 kadın girişimci katılmıştır. Çalıştaya; Özge Yücesoy (Glories Chocolate - Kurucu), Prof. Dr. Zehra Çataltepe (Tazi.ai - Kurucu), Aslı Elif Tanuğur Samancı (SBS-Beeo - Girişimci/Kurucu), Taylan Samancı (SBS-Beeo), Dr. Neslihan Yuca (Enwair Enerji Bataryaları - Girişimci/Kurucu), Sevginar Baştekin (1K Kimya A.Ş. - Kurucu), Bahar Sunman (TriaTech - Kurucu), Ayşen Sine Serbes (Synesis Marine A.Ş. - Girişimci), Elif Güngör (Arkim Kimya - Girişimci), Yasemin Artut (Yasemin Artut Design Studio - Girişimci), Nesrin Mutlu (My Baby & Blw Mobil - Kurucu), katılım göstererek katkı sağladılar.

2019 yılında İTÜ'de idari personelin kişisel ve mesleki gelişimine yönelik başlatılan "Kurumsal Akademi Toplumsal Cinsiyet Eğitimi" kapsamında İTÜ BMT-KAUM olarak iki adet "Toplumsal Cinsiyet Eğitimi" ile katıldık. Eğitimlerden biri Dr. Öğr. Gör. Özge Atalay tarafından verilen Toplumsal Cinsiyete Giriş: Temel Kavramlar, Roller

ve Sorumluluklar diğeri Doç. Dr. Ayşe Akalın tarafından verilen Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları: Güncel Temalar başlıklı eğitimlerdir. Eğitimlerde idari personelin kadın-erkek rolleri, bu rollerin oluşumu, günlük hayata ve iş yerine yansımaları gibi konular hakkında düşünceleri hedeflenmektedir. Ayrıca kadın ve erkeğe toplum tarafından öğretilen cinsiyet rollerinin ve bu rollerin bireylere ve topluma olan etkileri de ele alınmaktadır. Böylece katılımcıların, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık kazanarak daha bilinçli bireyler olmaları hedeflenmektedir. **TOPLUMSAL CİNSİYETE GİRİŞ: TEMEL KAVRAMLAR, ROLLER VE SORUMLULUKLAR**: 11 Ekim 2019'da Dr. Özge Atalay tarafından verilen başlangıç eğitiminde cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki farklardan bahsedildi. Günlük hayat pratiklerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile karşı karşıya kalınan durumlar ve çözüm önerileri konuşuldu. İnteraktif olarak gerçekleşen eğitimde ayrıca geleneksel kadın-erkek rollerinin çok erken yaşlarda kodlandığı ve bununla mücadelenin çocukluktan itibaren başlaması gerektiği belirtildi. **TOPLUMSAL CİNSİYET ÇALIŞMALARI: GÜNCEL TEMALAR** Doç. Dr. Ayşe Akalın tarafından 18 Kasım 2019'da verilen eğitimde "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Karşı Uluslararası Mücadele Günü" dolayısıyla şiddet türleri ve nedenleri üzerine konuşuldu.

Şiddeti besleyen toplumsal hafıza ve söylemlerden bahseden Akalın örnek olaylar üzerinden şiddeti değerlendirdi. Karşılıklı etkileşim ve soru cevap şeklinde devam eden etkinlikte toplumsal yargıların ve değerlerin nasıl değiştirileceği ile ilgili tartışıldı.

2019 Güz döneminde de İTÜ Eğitimde Mükemmeliyet Merkezi koordinasyonunda devam eden DAN 101 Akademik Danışmanlık dersi kapsamında İTÜ BMT-KAUM adına Doç. Dr. Ayşe Akalın tarafından üç eğitim gerçekleştirildi. "Mobbing" içerikli bu eğitimlerde öğrencileri hem şu anki öğrencilik hayatları hem de gelecekteki profesyonel hayatları süresince karşılaşılabilecekleri durumlara karşı genel olarak bilgilendirmek ve bilinçlendirmek amaçlanmıştır. Mobbing, hukuki açıdan iş hukuku kapsamına girse de psikolojik olarak kurgulanışı bakımından duygusal şiddet dediğimiz alanın davranışsal araçlarını bire-bir kullanarak gerçekleşir. Bu anlamda öğrencilerin şimdiki hayatlarında karşılaşıp üzerinde fazla durmadıkları gündelik hayat deneyimlerinin bazılarının yasal olarak şiddet kapsamına girebileceği konusunda bilgilendirilmelerinin, onları hem öğrencilik hayatları hem de ileride iş yaşamında karşılaşılabilecekleri farklı duygusal şiddet durumlarına karşı donanımlı

birer vatandaş haline getirmede etkili olacağı düşünülmektedir.

Dergimizde girişimci kadınlarımıza da başarı hikâyeleriyle yer vermekteyiz. Merkez Müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç başkanlığında 2024 yılında işbirliği ve ortak projeler gerçekleştirmek amacıyla 1773 İTÜ Teknopark ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, tarım, sürdürülebilirlik, gıda ve gastronomi alanlarının önde gelen isimlerini merkezimizde ağırladık. Gıda Türk Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Aydan Kırıçoğlu, Tanışık Danışmanlık Şirketi Kurucusu, YÜCİTA üyesi ve önceki dönem Tarım ve Orman Bakanlığı Bakan Yardımcısı Ayşe Ayşin Işıkece, İTÜ Kimya Metalurji Fakültesi Profesörü ve BIOACTIVE Araştırma ve İnovasyon Merkezi Kurucusu Beraat Özçelik ve TURYİD Yönetim Kurulu Üyesi ve İTO 17. Restoranlar Meslek Komitesi Başkanı Ebru Koralı'nın katıldığı bu toplantıda sürdürülebilir tarımın geleceğini, gıda ve gastronomi alanındaki gündemleri konuştuk. Girişimci kadınlarımızla görüşmelerimiz devam etmektedir.

Merkezimizde amacımıza yönelik bir kütüphane oluşturulmuş, hediye ve projelerle alınan kitaplarla giderek zenginleştirilmiştir. Diğer üniversi-

telerdeki kadın araştırmalarına yönelik birimler ve sosyal kuruluşlarla da iletişim halinde olan merkezimiz üniversitemizin tüm bölümleriyle işbirliği halinde olup öğrenci kulüpleri ve öğrencilerle de iletişim içerisinde toplantılar yapmakta ve ortaklaşa etkinlikler düzenlemektedir. Aynı zamanda ilgili alanda çalışan tüm öğretim üyelerimizi de aynı çatı altında toplamaktadır. Merkezimizi ayrıca uluslararası bilim insanları (Çin Bilimler Akademisi, Fransa, Amerika, Avustralya gibi) ziyaret etmiş bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Dergimizde yurt dışında çalışan başarılı kadınlarımıza, mezunlarımıza da yer vermekteyiz. Ayrıca İTÜ'lü başarılı kadın akademisyenlerimiz, öğrencilerimiz ve sporcularımızla ilgili haberlerimiz de sunulmaktadır.

İTÜ BMT-KAUM, gerek üniversitemiz içindeki farklı paydaşlarla gerekse diğer üniversitelerin kadın merkezleriyle birçok çalışma yürütmektedir. Nitelikli etkinlikler ve buluşmalar sayesinde, kadın-erkek eşitsizliği gibi önemli bir sorun farklı açılardan değerlendirilmekte, çözüm üretme yolları açılmaktadır. Farklı deneyim ve bakış açılarının ortak akılda buluşmak için bir araya geldiği zeminler oluşturulmaktadır. Her ciddi toplumsal sorun gibi zamana yayılan ve birçok katmanda dönüşüm gerektiren

cinsiyet eşitsizliği konusuna karşı çalışmalar yürütülmektedir. İTÜ BMT-KAUM ve diğer kurum/kuruluşlardaki benzer yapılarla etkin faaliyetler yürütmesi çok önemli olup zaman içerisinde başarılı sonuçlara ulaşmış ve alınan yolda önemli çalışmalara imza atmıştır.

İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürleri

Prof. Dr. Gülsün Sağlamer
(2009-2013)

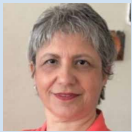
Prof. Dr. Fatma Arslan
(2013-2017)

Prof. Dr. Yeşim Gürsel
(2017-2018)

Prof. Dr. Leman Figen Gül
(2018-2020)

Prof. Dr. Hatice Ayataç
(2022-...)

Mimoza dergisi, merkezimizin Aralık 2014 tarihinden itibaren yılda iki sayı olarak yayınlanan sürekli yayınıdır. Dergimiz, Merkez Müdürümüz Prof. Dr. Fatma ARSLAN (2013-2017) döneminde yayın hayatına başlamış ve ilk 6 sayısını yine bu dönemde, 7. sayısını ise Prof. Dr. L. Figen GÜL (2019-2022) yürütücülüğünde okuyucuya basılı olarak sunulmuştur. Dergimizin 8, 9 ve 10. sayıları Prof. Dr. Hatice Ayataç (2022-Devam ediyor) döneminde yayınlanmıştır. Derginin Ocak 2024 tarihli 8. Sayısının 250. Yıl Hatıra Sayısı olarak İTÜ Yayınevi bünyesinde e-dergi ve basılı olarak yayınlanmasına karar verilmiştir. Sürdürülebilirlik, toplumsal farkındalık ve yenilikçi düşünceyi odağına alan bir yayın platformu olan Mimoza Dergisi; sanattan bilime, ekolojiden eğitime geniş bir perspektif sunmaya, ilham veren içerikleriyle okuyucularını bilinçlendirmeye devam etmektedir.

İTÜ BMT-KAUM ve CİNSİYET EŞİTLİĞİ PLANI

Göksenin İnalhan
Doç. Dr., İTÜ Mimarlık Fakültesi

Hatice Ayataç
Prof. Dr., İTÜ BMT-KAUM Müdürü, İTÜ Mimarlık Fakültesi

Cinsiyet Eşitliği Planı (CEP), bir kuruluş içinde cinsiyet eşitliğini teşvik etmeyi hedefleyen önemli bir politika aracı olarak öne çıkıyor. Bu yapısal değişim süreci, kurumsal süreçleri, kültürleri ve yapıları dönüştürerek cinsiyet dengesizlikleri ve eşitsizlikleri azaltmak amacıyla taahhütler ve eylemler içeren bir set sunmaktadır.

CEP'ler, genellikle araştırma ve inovasyon alanında uygulanmakta olup, cinsiyet eşitliği konularını kapsamlı bir şekilde ele alır. Bu kapsamda, cinsiyet eşitliği konularını kapsamlı ve bütüncül bir şekilde ele alırken, tüm ilgili paydaşları ve kadınları ve erkekleri tüm çeşitlilikleriyle hedefler. Bu planlar, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama yolunda adımlar atan kuruluşlar için stratejik bir rehberlik sunar.

CEP'ler, kuruluşların sadece taahhütlerde bulunmakla kalmayıp aynı zamanda somut eylemler gerçekleştirerek cinsiyet dengesizlikleri ile mücadele etmelerini sağlar. Bu süreç, kurum içinde gerçekleşen değişimle birlikte daha adil ve eşitlikçi bir ortamın oluşturulmasına katkıda bulunur.

Sonuç olarak, Cinsiyet Eşitliği Planları, kuruluşların cinsiyet eşitliği konusundaki taahhütlerini somut adımlara dönüştürerek, daha kapsayıcı ve adil bir gelecek için önemli bir rol oynamaktadır. Bu planlar, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik bir adım atmak ve sürdürülebilir bir değişim başlatmak isteyen tüm kuruluşlar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.

** Bu yazı, Mimoza Dergisi'nin 250. yıl özel sayısından alınarak hazırlanmıştır.*

Avrupa genelinde önemli bir dönüşüm aracı olarak öne çıkan Cinsiyet Eşitliği Planları (CEP), özellikle Horizon Avrupa gibi araştırma çerçeve programlarına katılım için kaçınılmaz bir gereklilik haline gelmiştir. Horizon Avrupa, Avrupa Komisyonu'nun öncü araştırma ve inovasyon finansman programı olup, CEP sahibi olmak, tüm kamu kurumları, yükseköğretim kurumları ve AB üye devletleri ile ilişkili ülkelerden araştırma kuruluşları için bir uygunluk kriteridir.

CEP'ler, kuruluşa ve bağlama bağlı olarak belirli eylem ve bileşenleri içerebilir. Ancak, genelde ortak unsurları arasında cinsiyet eğilimlerini belirlemek için etki değerlendirmeleri veya denetimler yapmak, cinsiyet dengesizliklerini ele almak için önlemler uygulamak, kariyer fırsatlarına ve kaynaklara eşit erişimi teşvik etmek, kapsayıcılık ve çeşitlilik kültürünü geliştirmek bulunur.

Cinsiyet Eşitliği Planları, kuruluşların stratejik bir çerçeve kullanarak cinsiyet eşitliğini teşvik etmeleri ve daha kapsayıcı, adil bir ortam oluşturmaları için önemli bir araç olarak öne çıkıyor. Cinsiyet dengesizlikleri ve eşitsizlikleri ele alarak, CEP'ler daha adil bir toplumun oluşumuna katkıda bulunur ve bireylerin potansiyellerini, cinsiyetlerinden bağımsız olarak en üst düzeye çıkarmaya yardımcı olur. Bu stratejik yaklaşım, toplumsal cinsiyet eşitliği vizyonunu gerçekleştirmek adına önemli bir adım olarak öne çıkıyor.

Ufuk Avrupa'da Cinsiyet Eşitliği: Önemli Duyuru ve Kriterler

Ufuk Avrupa çağrıları için geçerli olan Cinsiyet Eşitliği kriterleri, AB Üye ve Bağlantılı Ülkelerinde kurulu tüm kamu kurumları, araştırma kurumları ve yüksek öğretim kurumlarını yakından ilgilendiriyor. Bu kriterler, çağrılara başvuran kurumların Cinsiyet Eşitliği Planı'na (CEP) sahip olma zorunluluğunu içeriyor.

Uygunluk Kriterleri:

- AB Üye ve Bağlantılı Ülkelerinde yer alan tüm kamu kurumları, araştırma kurumları ve yüksek öğretim kurumları bu kriterlere tabidir.
- CEP'lerin içermesi gereken zorunlu öğeler arasında planın kamuya açık olması, kaynak ayrılması, veri toplanması ve takibi, eğitim ve kapasite geliştirme faaliyetlerinin bulunması yer almaktadır.
- Proje sözleşmesi imzalanana kadar GEP'lerin hazır olması önemlidir. Aksi takdirde, kurumun projeden fon alamamasına veya tüm projenin fonlanmamasına sebebiyet verebilir. Proje başladıktan sonra denetimlerin yapılması planlanmaktadır.

Sıralama Kriteri:

- Aynı puanı alan projeler arasında araştırma ekibinde cinsiyet dengesi bulunması, sıralama kriteri olarak öne çıkıyor.

Değerlendirme Kriteri:

- Araştırma ve yenilik içeriğine cinsiyet boyutunun entegre edilmesi, projelerin değerlendirilmesinde önemli bir kriter olarak belirlenmiştir.
- Bu kriterler, Ufuk Avrupa'nın cinsiyet eşitliği odaklı çağrılarına katılacak kurumlar için önemli bir rehberlik sunmaktadır. Tüm başvuranların belirtilen tarih itibarıyla uygunluk kriterlerine uygun olmaları ve CEP'lerini proje başvurusundan önce hazır hale getirmeleri gerekmektedir.

Cinsiyet Eşitliği Planı

İTÜ BMT-KAUM ve Cinsiyet Eşitliği Planı

İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ), Cinsiyet Eşitliği Planı (CEP) hedeflerini başarılı bir şekilde izlemek, değerlendirmek ve karşılaştırmak amacıyla Bilim, Mühendislik ve Teknoloji Kadın Çalışmaları Merkezi'nde (KAUM) Cinsiyet Eşitliği Birimi kurma kararı aldı. Bu adım, üniversitenin cinsiyet eşitliği konusundaki taahhütlerini somut eylemlere dönüştürme çabalarının bir parçasıdır.

Cinsiyet Eşitliği Birimi:

- Eşitlik durumunu izlemek üzere fakültelerde ve bölümlerde kullanılabilen izleme yöntemleri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

İTÜ-KAUM Hedefleri:

- Bilim, mühendislik, teknoloji ve sanat alanlarında cinsiyet eşitliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi hedefler.
- Kadın istatistiklerinin hesaplanabilirliğini artırmak ve faaliyetleri genişletmek, kadınların sosyal ve akademik yaşamdaki görünürlüğü ve katkısını iyileştirmek, ilgili belgeleri toplamak ve güncellemek Merkezin başlıca amaçları arasında yer alır.
- Üniversitenin lisans ve lisansüstü eğitiminin cinsiyetin ana akıma entegre edilmesinde etki yaratmayı hedefler.

Veri Toplama ve Paylaşım:

- İTÜ, yıllık raporlar ve <https://sayilarla.itu.edu.tr> adresi üzerinden akademik, sosyal ve fiziksel verileri toplamaya ve kamuya açık hale getirmeye kararlıdır.
- Raportajlar, akademik fakültelerin ve kurumların cinsiyete dayalı istatistiklerini içermektedir.
- Öğrenci İdaresi, fakülte ve yönetim, İnsan Kaynakları gibi konularda detaylar mevcut değildir, ancak akademik terfiler, kurum temelli araştırma faaliyetleri gibi konularda detaylar mevcuttur.

Uluslararası İşbirliği:

- İTÜ KAUM, cinsiyet konularında ulusal ve uluslararası üniversite işbirliğine katılmaktadır.
- İTÜ'nün EELISA ve InnoCore projelerindeki cinsiyetle ilgili çalışmalar, web sitesinde (<https://www.kaum.itu.edu.tr/tr/arastirmalar-projeler/>) mevcuttur.

Gelecek Adımlar ve Eşitlik Planı:

- Eşitlik Planı, her stratejik dönemde gözden geçirilecek ve geliştirilecektir.
 - Cinsiyete dayalı istatistikler, Üniversite ve fakültelerinin yıllık raporlarında incelenecek ve performans müzakereleri sırasında tartışılacaktır.
 - İstatistik ve iletişim oluştururken veri koruma konuları dikkate alınacaktır.
- İTÜ, bu önemli adımları atarak cinsiyet eşitliği konusunda somut ve sürdürülebilir bir değişim için çaba sarf etmeye devam ediyor.

İTÜ’de Cinsiyet Eşitliği Stratejisi: GEP Hedefleri

HEDEF 1: İstihdam, Seçme ve Kariyer Gelişimi Desteği

1.1. Cinsiyet Duyarlı Kariyer Gelişimi - Kariyer gelişimi süreçlerinde cinsiyet duyarlılığını artırmak amacıyla yeni politikalar ve destek mekanizmaları oluşturulacaktır.

1.2. Cinsiyet Önyargısız Kariyer Gelişimi Prosedürlerini Kurmak İçin İlerleme Kriterlerinde Değişiklik - Kariyer ilerlemesi için belirlenen kriterlerde cinsiyet önyargısızlığına odaklanacak değişiklikler yapılacaktır.

1.3. Fakülteler Düzeyinde Temsil Edilmeyen Cinsiyete Yönelik Destek Tedbirleri ve Mekanizmalar - Fakülteler düzeyinde cinsiyet temsiliinde eşitsizliği ele almak için destek tedbirleri ve mekanizmalar geliştirilecektir.

HEDEF 2: Cinsel Taciz ve Ayrımcılıkla Mücadele

2.1. Cinsel Taciz ve Ayrımcılık Durumunda Başvuru ve İlerleme İzleme Mekanizmalarında Değişiklik - Cinsel taciz ve ayrımcılık durumunda başvuru ve ilerleme izleme mekanizmalarında daha etkin ve duyarlı değişiklikler yapılacaktır.

2.2. Üniversitedeki Tüm Taraflar İçin Cinsel Taciz ve Ayrımcılık Konusunda Zorunlu Çevrimiçi Eğitim - Üniversitedeki tüm paydaşlar için cinsel taciz ve ayrımcılık konularında zorunlu çevrimiçi eğitim programları başlatılacaktır.

HEDEF 3: Araştırma ve Öğretim İçeriklerine Cinsiyet Boyutunun Entegrasyonu

3.1. Cinsiyet Konularını İçeren İçsel Araştırma Finansman Mekanizmasına Entegrasyon İçin Çerçeve Geliştirme - Cinsiyet konularını içeren araştırmalara destek vermek amacıyla içsel bir araştırma finansman mekanizması oluşturulacaktır.

3.2. Araştırmacılara Cinsiyet Duyarlı Araştırma Metodolojisi ve Cinsiyet Ana Akıma Entegrasyonu Eğitimi - Araştırmacılara cinsiyet duyarlı araştırma metodolojisi ve cinsiyet ana akıma entegrasyonu eğitimleri sağlanacaktır.

3.3. Cinsiyet Boyutunun Müfredat ve Öğretim İçeriklerine Entegrasyonu İçin Kılavuzlar Geliştirme - Cinsiyet boyutunun müfredat ve öğretim içeriklerine entegrasyonunu desteklemek amacıyla kılavuzlar geliştirilecektir.

HEDEF 4: Kurumsal Kültür ve İş-Özel Hayat Dengesi

4.1. Uzaktan Çalışma İçin Karşılaştırma ve Kılavuzlar Geliştirme - Uzaktan çalışma için karşılaştırma ve kılavuzlar geliştirilerek, uzaktan çalışmanın etkin bir şekilde yönetilmesi desteklenecektir.

4.2. Ev Bakım İzni Sonrası Dönemlere Destek ve Finansman Fırsatları Sağlama Mekanizmalarını Kurma - Ev bakım izni sonrasında işe dönenlere destek ve finansman fırsatları sağlamak amacıyla mekanizmalar oluşturulacaktır.

HEDEF 5: Eşitlikte Kurumsal Yönetişim

5.1. Cinsiyet Eşitliği Birimi - Cinsiyet eşitliği birimi kurularak, cinsiyet eşitliği alanında etkin bir yönetim sağlanacaktır.

5.2. Cinsiyet Eşitliğini İzleme ve Değerlendirme - Cinsiyet eşitliğini etkin bir şekilde izlemek ve değerlendirmek üzere mekanizmalar geliştirilecektir.

Merkez müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen “Kız Çocukları Kadın Araştırmalarının Neresinde?” adlı çalıştayda “İTÜ’de Cinsiyet Eşitliği Planı Deneyim ve Bilgi Aktarımı” sunumunu gerçekleştiriyor.

İstanbul Teknik Üniversitesi, bu stratejik adımlarla cinsiyet eşitliği konusundaki taahhütlerini daha da güçlendirmeye devam ediyor. Bu strateji, üniversitenin daha adil, eşitlik temelli bir çevre oluşturma çabalarının bir yansımasıdır.

İTÜ’de Cinsiyet Eşitliği Planının Geleceği

Cinsiyet Eşitliği Planının 2026 yılı sonrası sürecinde ise İTÜ BMT KAUM olarak üç temel başlığa odaklanmayı hedeflemekteyiz.

- İlk olarak **dijital dönüşüm** ve **meta veri** alanında, kurumlar düzeyinde ve ulusal ölçekte etkileşimli, cinsiyete dayalı tasnif edilmiş düzenli veri toplama ve değerlendirme mekanizmalarının oluşturulması önceliklendirilecektir.

- İkinci olarak, **kapasite geliştirme** başlığı altında, paydaşlar arası etkileşim ağlarının güçlendirilmesi ve yenilikçi yönetim stratejilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

- Üçüncü olarak ise **toplum ve bilim** etkileşimi başlığıyla, yükseköğretim kurumlarında elde edilen gelişmelerin toplumun farklı kesimleriyle paylaşılması; özellikle birincil ve ikincil düzey eğitim kurumlarında dönüştürücü etkiler yaratacak farkındalık ve yaygınlaştırma çalışmaları planlanmaktadır.

Türkiye Geneli Kadın Araştırma Merkezlerinin Toplumsal Katkısı

Özel sayımızın konusu “Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin Toplumsal Katkısı” olarak belirlenmiş ve ülke genelinde halen faaliyet gösteren 128 merkeze yapılan davetli çağrıya gelen yazılardan oluşmaktadır. Dergimize merkez faaliyetlerini ve toplumsal katkılarını aktaran tüm merkezlere teşekkür ediyor ve alfabetik sıra ile sunuyoruz.

1. Afyon Kocatepe Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
2. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Merkezi
3. Anadolu Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AKAUM)
4. Avrasya Üniversitesi Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi
5. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
6. Bahçeşehir Üniversitesi Toplum, Sağlık, Davranış ve Önlem Alma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (TOSAM)
7. Bayburt Üniversitesi Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (BUKAM)
8. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
9. Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi (KAEM)
10. Doğuş Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (DOUKAM)
11. Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi
12. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESKAM)
13. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
14. Fırat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (FÜKÇAM)
15. Giresun Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (GÜKAM)
16. İstanbul Gedik Üniversitesi Kadın Girişimciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAGİMER)
17. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
18. İstanbul Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
19. İzmir Ekonomi Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uygulama Merkezi (EKOKAM)
20. Karadeniz Teknik Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAÇAUM)
21. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi
22. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (OMÜKAM)
23. Şırnak Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KAÇAUM)
24. Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (AKAUM)
25. Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (YÜKAM)

Afyon Kocatepe Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Letife Özdemir

Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Mürşide Şimşek

Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdür Yardımcısı

Hale Fulya Kaya

Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdür Yardımcısı

2019 yılında kurulmuş olan Afyon Kocatepe Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, aile birliğinin korunması ve kadınların toplumsal yaşamda hak ettiği yeri alabilmesi amacıyla hareket etmektedir. Merkezde, dünya genelinde ve ülkemizde yaşanan aileye ve kadına ilişkin sorunları araştırmak, çözüm önerileri geliştirmek, bilinçli gelecek nesiller yetiştirmek hedeflerine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu bağlamda gerek toplumsal farkındalığı artırmaya yönelik etkinliklerle gerek akademik çalışmalarla gerekse ilgili kurumlarla yürütülen ortak faaliyetlerle kadına ve aileye ilişkin sağlıklı toplumsal yapıların oluşmasına katkı sunulmaktadır.

Akademik Araştırma ve Yayın Faaliyetleri

Merkez faaliyetlerinin önemli bir kısmını toplumda yaşanmakta olan sorunların analizini, teorik bilgilerin yenilikçi yaklaşımlarla geliştirilmesini ve güncel sorunlara özgün çözümler üretilmesini amaçlayan akademik araştırma ve yayınlar oluşturmaktadır. Merkez yönetim kurulu üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Meryem Şahin'in 2020 yılında "Dünyada Toplumsal Cinsiyet Karşıtı (Anti-Gender) Hareketler", 2021 yılında "Toplumsal Değişimin Bir Göstergesi Olarak Gençlerin Evliliğe Yönelik Tutumları" ve "Üniversite Öğrencilerinin Aile Değerlerine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", 2023 yılında "Eşler Arası İlişkilerde Dinin Rolü: Din Aile İlişkilerini Nasıl Etkiler?" başlıklı çalışmaları ya-

yımlanmıştır. Dr. Öğr. Üyesi Mücahit Gültekin'in 2021 yılında "Feminizmin Queer Sınavı: Kadın Yoksa Feminizm Var mı?", 2023 yılında "Alternatif Aile Arayışları ve Üremenin Biyoteknolojik İnşaaası" çalışmaları yayımlanırken, Dr. Öğr. Üyesi Mürşide Şimşek'in 2023 yılında "İnsan Hakkı Olarak Kadın Haklarının Hukuki Gelişimi ve 6284 Sayılı Kanun'un Önleyici Tedbirlerine İlişkin Bir Değerlendirme" başlıklı kitap bölümü ve "Aile Birliğinin ve Kişilik Hakkının Korunması Bağlamında Evlenen Kadının Soyadı" isimli makalesi yayımlanmıştır. Arş. Grv. Dr. Ezgi Fulya Akkuş'un ise 2024 yılında "Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Karşılaştırmalı Anayasa Yargısı İncelemesi" başlıklı çalışması yayımlanmıştır.

Toplumsal Katkı Faaliyetleri

Merkez hem kendi üyeleri hem de farklı kurumlarla iş birliği yaparak toplumsal katkı sağlamayı amaçladığı faaliyetler yürütmektedir. Bu amaç doğrultusunda Afyonkarahisar ilinde Valilik himayesinde yürütülen ve 2021 yılında başlatılan Kadın Kültür Evleri Projesi'nin yönetim kurulunda yer alınmaktadır. Proje kapsamında her ilçede kadınların sosyal, kültürel, sınıfsal, sportif faaliyetlere katılımına imkan veren merkezler inşa edilmiş, ayrıca kadınların bu merkezler üzerinden kooperatifleşmesi yoluyla üretime katılımı sağlanmıştır. Özellikle kadınların bilinçlenmesi yoluyla sosyal problemlerin azaltılmasını hedefleyen projede, çeşitli ilçelerdeki kadın kültür evlerinde akademisyenlerce farklı konularda seminerler verilmektedir. Bu seminerlerde şimdiye kadar madde bağımlılığından korumada ailenin rolü, medya okuryazarlığı, sınav sürecinde ebeveynlik, ailede değerler eğitimi, ailede iletişim, şiddetsiz bir dünya için sorunlarımız ve sorumluluklarımız, çocuklarda ihmal ve istismar, sabır ve başa

çıkma, gençlerin aile yaşantısına bakışı, ailede kadının rolü, yeni bir yaşam dönemi olarak yaşlılık, iletişimde dinleme, ailede öfke kontrolü, Türk Medeni Kanunu kapsamında eşlerin hak ve yükümlülükleri, çevre sorunları ve geri dönüşüm, gıda güvenliği ve hijyeni gibi pek çok konu ele alınmıştır.

2021 yılı Afyonkarahisar Valiliği tarafından aile yılı olarak kabul edilmiştir. Aile yılı kapsamında, Ailenin Önemi ve Aileye Yönelik Tehditler, Ailede Eşler Arası İletişim, Ailede Çatışma Yönetimi ve Sorun Çözme, Ailede Bütçe Yönetimi, Ailede Merhamet, Ailenin İnşası: Evlilik Kararı, Ailede Ergenlerle İletişim, Ailede Çocuk Eğitimi, Ailede Doğruluk ve Adalet, Bağımlılığı Önlemede Ailenin Rolü, Ailede Öfke Yönetimi başlıklarının yer aldığı 12 çevrim içi seminer düzenlenmiştir.

26 Ekim 2022 tarihinde "Aile Olma Yolunda I" paneli Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Emin Türkoğlu moderatörlüğünde gerçekleştirilmiştir. Bu panelde, Eğitim Fakültesi PDR ABD Başkanı Dr.

Öğr. Üyesi Mücahit Gültekin "Ailede Psikolojik Sağlamlık", Aile Danışmanı Müjgan Gölcük Yağcı "Evliliğe Giden Süreç ve İlk Yıllar", Avukat Gönül Ar Güngör ise "Hukukta Aile" konulu sunumlarıyla yer almışlardır. 14 Aralık 2022 tarihinde "Aile Olma Yolunda II" paneli Doç. Dr. Letife Özdemir moderatörlüğünde gerçekleştirilmiş ve bu panelde Dr. Öğr. Üyesi Mücahit Gültekin "Aile içi etkileşim ve Psikolojik Sağlamlık", Müjgan Gölcük Yağcı "Evliliğe Giden Süreç ve İlk Yıllar" konulu sunumlarını gerçekleştirmişlerdir.

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli depremin ardından Afyonkarahisar'a gelen depremzedelere yönelik Afyonkarahisar Valiliğinin başlattığı "Mutluluk Kervanı" Projesinde Afyon Kocatepe Üniversitesi (AKÜ) de önemli rol üstlenmiştir. Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi koordinasyonunda alanlarında uzman AKÜ öğretim üyeleri, psikososyal destek hizmetleri kapsamında saha görevlileri ve ailelerle görüşerek çocuk ve yetişkinlere yönelik ihtiyaç analizleri gerçekleştirmiş ve bunları Afyonkarahisar İl AFAD Koordinasyon Merkezi ile paylaşarak gerekli çalışmaların başlatılmasına destek olmuşlardır. Psikoloji bölümü öğretim üyelerince "Afet Sonrası Psikolojik İlk Yardım" konulu kitapçık hazırlanarak AFAD İl Koordinasyon

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
PSİKO-SOSYAL DESTEK HİZMETLERİ

PSİKOLOJİK İLK YARDIM

Üniversitemiz akademisyenleri tarafından
KYK Tınaztepe ve Çiğiltepe yurtlarında konaklayan
depremzedelere “Psikolojik İlk Yardım”
kapsamında psiko-sosyal destek verilecektir.

Psiko-Sosyal Destek Saati: 13.00 - 17.00
Yer: KYK Tınaztepe ve Çiğiltepe Yurtları

Merkezi ile paylaşılmıştır. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Psikoloji, Sosyoloji, Sosyal Hizmet, Çocuk Gelişimi Bölümleri ile İslami İlimler Fakültesindeki gönüllü akademisyenlerden oluşan 35 kişilik ekip tarafından Tınaztepe ve Çiğiltepe yurtlarındaki depremzede vatandaşlara psikososyal destek verilmiştir. Bu kapsamda hafta içi her gün üçer kişilik ekipler yurtlarda oda ziyaretleri ve bireysel görüşmeler yapmışlardır. Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalına bağlı öğretmen adayı gönüllü üniversite öğrencileri bu yurtlarda hizmet veren okul öncesi sınıflarında eğitim programının yürütülmesinde aktif rol üstlenmişlerdir. Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı akademisyenleri ve gönüllü öğrencileri Çiğiltepe yurdunda öğrencilere yönelik oyun etkinlikleri düzenlemişlerdir. Eğitim Fakültesi PDR Anabilim Dalında görev yapan Dr. Öğr. Üyesi Mücahit Gültekin

tarafından ise sınavlara hazırlanma sürecinde olan öğrencilere “Verimli Çalışma ve Sınavlara Hazırlık” konularında bilgiler aktarılmıştır. Üniversite öğrencileri, üniversitenin akademik ve idari personeli tarafından bağışlanan kitaplar ile 394 ilkokul, 114 ortaokul ve 116 lise ve üzeri yaş grubuna hitap eden toplam 624 kitabın bulunduğu kitaplık ve kitap okuma salonu oluşturularak depremzedelerin hizmetine sunulmuştur.

2 Kasım 2023 tarihinde Arş. Grv. Meleksima Türkçürk tarafından “Dijital Oyunlarda Kadın

na Yönelik Ayrımcılık ve Çözüm Önerileri” konulu konferans verilmiştir. 6 Kasım 2023 tarihinde Akademide Aile seminerleri kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Mücahit Gültekin “Ailede Psikolojik Sağlamlık” ve Dr. Öğr. Üyesi Meryem Şahin “Eşler arası İlişkilerde Dinin Rolü” başlıklı konuları ele almışlardır.

11 Aralık 2023 tarihinde “Kadın Hakları” paneli Dr. Öğr. Üyesi Mürşide Şimşek moderatörlüğünde gerçekleştirilmiştir. Panelde Avukat Nesrin Çelikkbilek “Dünyada ve Türkiye’de Kadının Siyasete Katılımı ve Kadın

Hakları” başlıklı konuşmasıyla yer alırken Arş. Grv. Yasin Atalan “Danıştay’ın İstanbul Sözleşmesi Kararlarının Düşündürdükleri” başlıklı sunum yapmıştır. 13 Aralık 2023 tarihinde Afyonkarahisar Cumhuriyet Savcısı Gülşen Sezer tarafından “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi” konulu konferans verilmiştir.

Merkez, iş hayatında rol model olan kadın girişimcilerle öğrencileri buluşturmak üzere de faaliyetler düzenlemektedir. Bu kapsamda, 11 Ocak 2024 tarihinde Afyon İş Kadınları Derneği (AFİKAD) işbirliği ile “İş Hayatında Kadınlar ve İlham Veren Başarı Hikayeleri” Konulu Söyleşi Doç. Dr. Letife Özdemir moderatörlüğünde, Dernek Başkanı Samiye Hancıoğlu ve Kocaçay Lojistik Firma Sahibi Ayşe Kocaçay’ın katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir. 13 Mayıs 2024 tarihinde “İş Hayatında Kadınlar ve İlham

Veren Başarı Hikayeleri II” konulu söyleşi Dr. Öğr. Üyesi Hale Fulya Kaya moderatörlüğünde, Balmahmut Mermer Firma Sahibi Hatice Ayva ve BTM Sağlık Firma Sahibi Şükriye Nizamoğlu’nun katılımları ile gerçekleştirilmiştir.

15 Şubat 2024 tarihinde başlayan ve dört hafta süren “Aile Akademisi Projesi: Ebeveyn Tutumlarının Çocuğun Geleceğine Etkisi Eğitimi” pilot uygulaması 7 Mart 2024 tarihinde tamamlanmıştır. Afyonkarahisar Valiliği, Afyon Kocatepe Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Afyonkarahisar Kadın Kültür Evleri ve Göktuğ Aile Danışma Merkezi’nin katkılarıyla oluşturulan proje, Çay ilçesinde bulunan Kadın Kültür Evi’nde gerçekleştirilmiştir. Uygulama kapsamında Atatürk Ortaokulu’nda eğitim alan on öğrenci ve velilerine dört haftalık süreçte “Ailenin Önemi”, “Ailede İletişim”, “Ailede Beş Sevgi Dili” gibi konularda çeşitli eğitimler verilmiştir.

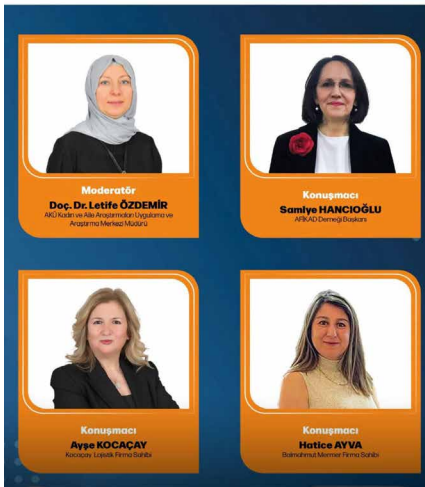
8 Mart 2024 tarihinde Dünya Kadınlar Günü kapsamında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK) Başkanı Prof. Dr. Muharrem Kılıç’ın katılımıyla “Uluslararası Normlar ve Yerel Stratejiler Bağlamında Kadın Hakları” konferansı gerçekleştirilmiştir.

18 Nisan 2024 tarihinde “İş Yaşamında Kadın ve Cam Tavan Sendromu” başlıklı konferans Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Şenay Eray Sarıtaş’ın katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

15 Mayıs 2024 tarihinde “Hukukta Kadın ve Aile” panel Doç. Dr. Mehmet Aykanat’ın moderatörlüğünde düzenlenmiştir. Panelde Dr. Öğr. Üyesi Hakan Kaşka “Suç Tiplerinde Kadının Unsur Olarak Yer Aldığı Düzenlemeler”, Arş. Grv. Dr. Özlem Burdurlu Ahlat “Milletlerarası Özel Hukukta Ortak Velayet” ve Arş. Grv. Dr. Ezgi Fulya Akkuş “Karşılaştırmalı Anayasa Yargısında Kadına Karşı Şiddet” başlıklı konuşmaları ile yer almışlardır.

İŞ HAYATINDA KADINLAR VE İLHAM VEREN BAŞARI HİKAYELERİ

16 Mayıs 2024 tarihinde Sosyoloji Bölümü Arş. Gör. Gözde Aykut'un katılımıyla "Aile ve Çevrenin Gençler Üzerinde Oluşturduğu Performans Baskısı" konferansı düzenlenmiştir.

23 Mayıs 2024 tarihinde moderatörlüğünü Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nesrin Kula Demir'in yaptığı "Aşk Her Şeyi Affeder mi? Medya Anlatılarından Örneklerle Flört Şiddeti" başlıklı konferans düzenlenmiştir. Konferansta Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nesrin Aysun Yüksel konuşmacı olarak yer almıştır.

11 Ekim 2024 tarihinde "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi ve Ailenin Korunması" konulu söyleşi Dr. Öğr. Üyesi Mürşide Şimşek'in moderatörlü-

ğünde ve Doç. Dr. Ahmet Ayhan Koyuncu, Dr. Öğr. Üyesi Meryem Şahin ve Dr. Öğr. Üyesi Mücahit Gültekin'in katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir.

5 Aralık 2024 tarihinde moderatörlüğünü Doç. Dr. Mehmet Aykanat'ın yaptığı Kadın Hakları panelinde Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Fatma Duygu Bozkurt, "Kadının İnsan Hakları Perspektifinden Yoksulluk Nafakası", Dr. Öğr. Üyesi Mürşide Şimşek "Anayasal Bağlamda Evlenen Kadının Soyadı" ve Arş. Grv. Dr. Ezgi Fulya Akkuş "Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Anayasal Fikirlerin Göçü" başlıklı konuşmaları ile katılım sağlamışlardır.

28 Kasım 2024 tarihinde AKÜ Hukuk Fakültesi iş birliği ile "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenme-

si Kanununun Afyon İlinde Uygulanmasının Değerlendirilmesi Çalıştayı" düzenlenmiştir. Çalıştaya üniversitenin ilgili birimlerinin yanı sıra Afyonkarahisar Belediyesi, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Afyonkarahisar Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Müdürlüğü, Afyonkarahisar Barosu, Afyon Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi, İl Denetimli Serbestlik Müdürlüğü, Kadın ve Demokrasi Vakfı, Göktuğ Aile Danışmanlığı Merkezi temsilcileri katılmıştır. Çalıştayda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kanunu kapsamında uygulanmakta olan koruyucu tedbirler, önleyici tedbirler ve ihbar ve şikayet mekanizmalarına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. 6284 sayılı yasada uygulama-

SÖYLEŞİ

**KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİ
VE AİLENİN KORUNMASI**

Moderatör
Dr. Öğr. Üyesi Mürşide ŞİMŞEK
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Konuşmacı
Doç. Dr. Ahmet Ayhan KOYUNCU
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü (Sosyal Bilimler)

Konuşmacı
Dr. Öğr. Üyesi Meryem ŞAHİN
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü (Sosyal Bilimler)

Konuşmacı
Dr. Öğr. Üyesi Mücahit GÜLTEKİN
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü (Sosyal Bilimler)

dan doğan aksaklıkları giderecek öneri içeren Çalıştay sonuç raporu hazırlanmış ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na iletilmek üzere Afyonkarahisar Valiliği'ne gönderilmiştir.

Merkez, kadın ve aileye ilişkin kadim değerlerimizi koruyacak ve sorunlara yeni gelişmelere uygun çözümler araştırarak

nitelikte çeşitli faaliyetleriyle çalışmalarına devam etmektedir. 2025 yılı Cumhurbaşkanlığı tarafından aile yılı ilan edilmiştir. Bu kapsamda ailenin korunmasına ilişkin çalışmalara Merkez olarak hız verilmiştir. Akademideki uzmanların toplumun geniş kesimleriyle bilgi paylaşımında bulunabilmesini sağlamak için yerel basında yayınlanacak programlar

planlanmaktadır. Ayrıca ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi hakkındaki uygulamaların etkinliğinin bilimsel ölçme yöntemleriyle saha analizi yapılması planlanmaktadır. Bu süreçte destek veren rektörümüze ve ilgili kurum yöneticilerine teşekkürlerimizi sunarız.

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ALKÜKAM)

Meltem Akca

Doç. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Gazipaşa Havacılık ve
Uzay Bilimleri Fakültesi Dekan Yardımcısı

Merkezimizi Yakından Tanıyalım

Alanya, Torosların eteklerinde, Akdeniz'in incisi konumunda yer alan, tarihte Anadolu Selçuklu Devletine kışlık başkent olmuş kadim ve güzide kentlerimizden biridir. Bu eşsiz coğrafyada yer alan Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi (ALKÜ), 23 Nisan 2015 tarihinde kurulmuştur. Kurulduğu tarihten itibaren akademik faaliyetlerini sürekli olarak geliştiren üniversitemiz, toplum yararına bilimsel üretim ve sosyal sorumluluk ekseninde çalışmalarını sürdürmektedir. Üniversitemiz bünyesindeki Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma

Merkezi (ALKÜKAM) ise 2021 yılında kurulmuştur. Merkezimiz, hem üniversitedeki kadınların, kız çocuklarının gelişimine katkı sunmakta, hem de bölge-mizde kadınların ve tüm aile üyelerinin güçlendirilmesine yönelik yenilikçi ve girişimci çalışmalar gerçekleştirmektedir. Merkezimiz kuruluş amacı; toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve aile temalarında bilimsel araştırmalar yürütmek, kadınların ve aile bireylerinin güçlendirilmesine yönelik politikalar geliştirmek, üniversitenin ilgili bölüm ve anabilim dallarının iş birliği ile yurt içinde ve yurt dışında kadın sorunlarıyla ilgili her alan-

da araştırma yapmak ve eğitime yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır. Vizyonumuz da **“Toplumun kadına olan bakış açısını geliştiren, kadının toplumsal hayatın her alanında hak ettiği yeri almasına bilimsel yöntemlerle hizmet eden, kadına ve aileye ilişkin sorunların azalmasına katkıda bulunan, misyon doğrultusunda farkındalık yaratan ve bu kapsamda çalışan öncü merkezlerden birisi haline gelmektedir.”**

Diğer taraftan, Üniversitemizin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı 2022 yılında hazırlanmış olup, ALKÜ internet sitesinde paylaşılmaktadır. ALKÜ Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planımızda genel olarak; toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalığın artırılması, kadın ve aile konularında disiplinler arası lisansüstü programların planlanması, kadın dostu yerleşke

temasının hayata geçirilmesi, üniversite yönetimine kadın katılımının artırılması, kadın akademisyenlerin kariyer gelişiminin teşvik edilmesi gibi hedefler yer almaktadır. Merkezimiz, bu hedefler doğrultusunda Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Hedefi ve ilgili ulusal planlarla uyumlu faaliyetler yürütmektedir. Merkezimizin faaliyetleri ve yönetim organlarına yönelik detaylı tüm bilgiler Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğimizde mevcuttur. Faaliyetlerimiz her akademik yıl başında, merkez yönetim organlarını oluşturan yönetim kurulu ve danışma kurulu toplantıları ile belirlenmektedir. Ayrıca merkezi-
miz; Alanya Kaymakamlığı, Alan-

ya Belediyesi, Alanya Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü gibi paydaşlar ile kurumsal iş birlikleri geliştirmekte, bu iş birlikleri aracılığıyla çeşitli projeler üreterek bölgesel etki kapasitesini artırmaktadır. Bununla birlikte, merkezimizin yönetim ve danışma kurullarında üniversite içinden ve dışından birçok akademisyen ve uzman görev almakta, kadın ve aile temalı çalışmalara büyük bir isteklilik göstererek destek sunmaktadır. Mevcut yapı, merkez faaliyetlerinin disiplinler arası ve çok paydaşlı bir yaklaşımla yürütülmesini sağlamaktadır. Erkek akademisyenlerimiz ve idari personellerimiz de merkezimiz faaliyetlerine aktif olarak katılmakta; Babalar Günü, Kadınlar Günü, Anneler Günü, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü gibi özel günlerde düzenlenen etkinliklerde bizlere destek olmaktadır.

Merkez Faaliyetlerimiz

Merkez faaliyetlerimizin sürdürülebilirliğinde önem arz eden bir diğer unsur bilgi paylaşımı ve koordinasyondaki gayretlerimizdir. Bu bağlamda merkez yönetim kurulu ve merkez danışma kurulu WhatsApp gruplarımız oldukça aktif bir şekilde kullanılmaktadır.

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak, merkez faaliyet alanındaki ulusal ve uluslararası hedeflere erişilmesi amacıyla her eğitim-öğretim döneminde çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Bu etkinlikleri; Kadın Akademisyenler İçin Kariyer Destek Programları, Kız Öğrencilere Yönelik Mentorluk Çalışmaları, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Konusunda Hukuk, Psikoloji ve Sosyal Hizmet Alanlarında Çok Disiplinli Seminer ve Panellerin Düzenlenmesi, Köy Okulu Ziyaretleri ve Mesleki Farkındalık Atölyeleri, Kadın Girişimcilerle

Söyleşiler, Paneller, Konferanslar, Sanatsal Etkinlikler (Kadına Şiddete Son Ver Resim Sergisi, Kadınlar Günü Resim Sergisi, Kadın Hakları Resim Sergisi, Havacı Kadınlar Resim Sergisi, Anadolu Ana Dolu Fotoğraf Sergisi), Üniversite Festivallerinde Bilgilendirme Stantları Kurulumu, Kadın Çalışmaları Temalı Seçmeli Derslerin Bazı Bölümlerin Müfredatlarına Eklenmesi, KADES Kullanımı ve Flört Şiddetinin Önlenmesi Gibi Bilinçlendirme Seminerleri, Kadın Akademisyen Buluşmaları, Kadın Akademisyen İftar Programı, Üniversitemiz Organizasyonlarında Çocuklara Kitap vb. Ürünlerin Dağıtımı, Bakanlık Koordinasyonunda Kadın ve Aile Temalı Kortejlere Katılım Gösterilmesi, Koku Atölyesi, Takı Atölyesi, Havacı Kadınlar Söyleşisi, Kadın Akademisyenler İçin Üretken Yapay Zekâ Atölyesi vb. şeklinde sıralamak mümkündür. Ayrıca, kadın ve aile çalışmalarını konusundaki ulusal ve uluslararası katılımlı toplantı bilgileri merkez internet sayfasında paylaşılmaktadır. Uluslararası Bilimde Kadınlar ve Kız Çocukları Günü, Dünya Kadınlar Günü,

Çocuk Hakları Günü, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü, Dünya Kız Çocukları Günü gibi özel günlerin içeriğine uygun bilgilendirme mesajları hazırlanarak, internet sayfası ve sosyal medya kanallarından yayınlanmaktadır. Kadın sağlığı konusu başta olma üzere önemli gün ve haftalar için dikkat çekmek ve farkındalık oluşturmak amacıyla hazırlanan afişlerin dijital iletişim kanalları kullanılarak yayılması sağlanmaktadır. Her etkinliğimiz için mutlaka üniversitenin etkinlik başvuru formu düzenlenerek ilgili birimler arasında yazılı koordinasyonun oluşturulmasına özen gösterilmektedir. Böylece merkezimize ait tüm etkinlikler

ve faaliyetler de kayıt altına alınmış olmaktadır. Tüm bu çalışmalarla kadın dostu üniversite ve şiddetsiz yerleşke hedefimize ulaşarak, kadın ve aile çalışmaları konusunda örnek bir merkez olunması arzu edilmektedir.

Diğer taraftan merkezimizin görünürlüğünü artırmak amacıyla bilimsel yayınlar üretmekte, sosyal medya ve internet sitesi gibi dijital mecraları aktif olarak kullanmakta; Türkiye genelindeki benzer merkezlerin faaliyetleri de yakından takip edilmektedir. Bununla birlikte; kadınların güçlendirilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadına ve çocuğa yönelik

şiddetin sona erdirilmesi, ailenin korunması ve güçlendirilmesi amacıyla düzenlenen Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonundaki çalıştaylara aktif katılım sağlanmakta; seminer, panel ve eğitim faaliyetleriyle farkındalık yaratılarak toplumsal bilincin artırılması hedeflenmektedir. Yönetim kurulumuz ile her dönem sonunda değerlendirme toplantıları yapılarak, faaliyet

süreçlerimizin iyileştirilmesine özen gösterilmektedir. İç ve dış paydaşlar ile gerçekleştirilen toplantılarımızda Üniversitemiz Kalite Yönetim Koordinatörlüğü tarafından oluşturulan Toplantı Tutanak Formları kullanılmaktadır. Ayrıca, bazı etkinliklerimizde üniversitemiz öğrenci toplulukları ile iş birliği yaparak öğrenciler arasında tanınırlığımızın sağlanması amaçlanmaktadır. Hazırlanan afişlerde topluluk isim ve logosunun kullanılması, etkinlik programlarının planlanmasında öğrencilerin katılımına önem verilmesi gençlerin karar alma süreçlerinde var olmaları yönünde motivasyonlarını ve merkeze yönelik ilgilerini artırmaktadır.

Üniversitemizdeki akademik ve idari birimleri ziyaret ederek, merkez faaliyetlerimizi yakından tanımaları yönünde girişimlerimiz bulunmaktadır.

Üniversite içi birçok idari birim, merkezimiz etkinliklerinde bizlere destek olmaktadır. Benzer şekilde bölgemizdeki basın yayın organlarının kadın ve aile temalı yayınlarına ve oturumlarına üst yönetim izni ile katılım gösterilerek merkez faaliyetlerimiz anlatılmaktadır. Böylece yerelde bilinir bir merkez olunması, yeni paydaşlar ile tanışılıp projeler üretilmesi hedeflenmektedir.

Son olarak 2025 yılı içerisinde merkezimiz koordinasyonunda üniversite öğrencilerimiz ve Antalya ilinde ikamet eden vatandaşlarımız örneklemelerinde toplumsal cinsiyet algısı, kadına yönelik şiddet tutumunun ölçülmesi ve bulguların değerlendirilerek bilimsel esere dönüştürülmesi çalışmalarımız devam etmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

ALKÜ Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak hedefimiz; hem üniversitemizde hem de bölge-
mizde kadın ve aile çalışmaları alanındaki farkındalığını artırmak, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda sürdürülebilir katkılar sunmak ve bilimsel bilgi üretimi-
ni teşvik etmektir. Bu doğrultuda, yönetim kurulu üyesi akademisyenlerimizin yürekten çabası, üniversite üst yönetiminin desteği ve danışma kurulu üyelerimizin de parçası olduğu paydaş kurumlarla geliştirilen sinerji, merkez başarısının temel bileşenleri arasındadır.

Kadın ve erkek bireylerin birlikte hareket ettiği, eşitlikçi ve kapsayıcı bir kültür oluşturmak amacıyla yürüttüğümüz tüm faaliyetler, akademik, sosyal ve yönetsel unsurları içeren bütüncül bir yaklaşımı temel almaktadır. İlerleyen dönemlerde merkezimiz bünyesinde öğrenci katılımlı çalışma grubunun oluşturulması, üniversitemiz uluslararası öğrencileri ile kadın ve

aile çalışmaları konularında projeler üretilmesi, üniversitemiz akademisyenleri tarafından yayınlanan kadın ve aile temalı eserlerin bir araya getirilmesi amaçlanmaktadır. 2026 yılında ulusal katılımlı bir çalıştay, 2027 yılında ise uluslararası katılımlı bir sempozyum düzenlenmesi hedeflenmektedir. Ayrıca merkezimize ait YouTube kanalı açılarak kadın ve aile konularında kısa bilgilendirme videoları ve uzman görüşleri ile toplumsal katkının artırılması sağlanacaktır.

Merkezimizin başarısı, üniversitemiz tarafından kabulü ve tanınırlığında gönülden gayret gösteren kıymetli ekibimize, desteklerini her daim hissettiğimiz Değerli Rektörümüz Prof. Dr. Sn. Kenan Ahmet TÜRKDOĞAN Hocamıza teşekkür ediyorum. Yönetim kurulundaki kıymetli akademisyenlerimiz başta olmak üzere, merkezimizin gelişimine destek veren tüm paydaşlarımıza da şükranlarımı sunuyorum. Cumhuriyetimizi Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK

öncülüğünde kadın-erkek el ele vererek birlikte kurduk, Türkiye Yüzyılında da kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması, kadının güçlendirilmesi, ailenin korunması ve güçlendirilmesi konularında hep birlikte çok çalışarak etkinlikler düzenlemeye, projeler üretmeye, araştırmalar yapmaya ve bilimsel bilgi birikimi sağlamaya devam edeceğiz.

Merkezimizin Instagram sayfası [alku_kam](https://www.instagram.com/alku_kam) ve merkez internet sitemiz alkukam.alanya.edu.tr adreslerini takip ederek bizleri yakından inceleme fırsatı bulabilirsiniz. Güçlü kadınlar ile çok daha güçlü bir Türkiye için tüm merkezlerin birlikte çalışmasından memnuniyet duyuyoruz. İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezine de bu güzel girişimleri için teşekkür ediyoruz.

Anadolu Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AKAUM)

Zerrin SUNGUR TAŞDEMİR
Doç. Dr., AKAUM Merkez Müdürü

Anadolu Üniversitesi bünyesinde 2010 yılında kurulan AKAUM'un 2010-2019 yılları arasında "Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi" olan merkez ismi 2019 Ağustos ayından itibaren "Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi" olarak değiştirilmiş ve faaliyet alanları genişlemiştir. Kurucu merkez müdürü Prof. Dr. İncilay

Cangöz'dür, kendisi iki dönem merkez müdürlüğü görevini sürdürmüştür. 2016 yılı sonundan bu yana merkez müdürlüğü Doç. Dr. Zerrin Sungur Taşdemir tarafından yürütülmektedir. Merkezin idari yapısında merkez müdürü ve yardımcısı dahil olmak üzere toplam beş kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunmaktadır. Merkez müdürü üç yıllık dönemlerle atanmaktadır.

Merkezin temel faaliyet alanları ise şöyledir;

- a) Toplumsal, kültürel, ekonomik, hukuki ve politik konular ile çalışma hayatı, sağlık konuları, toplumsal cinsiyet, kadın ve aile sorunlarıyla ilgili konularda açık ve uzaktan öğretim sistemini kullanarak yaşam boyu eğitime katkı sağlamak,
- b) Merkezin amaçları doğrultusunda araştırma, inceleme ve projeler yapmak, bu çalışmaların sonuçlarını bilimsel yayınlarla akademik çevrelerle ve kamuoyu ile paylaşmak,
- c) Yapılan araştırmalar ve Merkezdeki akademik kadronun uzmanlık alanları doğrultusunda, kadın ve aile sorunlarının çözümü için öneriler geliştirmek ve bu çözüm önerilerini ilgili kurum, kuruluş ve kamuoyu ile paylaşmak,
- ç) Kamu kuruluşları, diğer tüzel kişiler veya özel kişilerden gelecek istekler doğrultusunda danışmanlık hizmeti sunmak, yapacağı etkinliklerle ilgili olarak yerli ve yabancı kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- d) Toplumsal yapı içerisinde kadını ve aileyi daha güçlü, bilgili ve eşit kılmak için kentte ve ülke genelinde çalışmalar yapmaktır.

Merkezin hedefleri; yurt içinde ve yurt dışında kadın ve aile sorunları ile ilgili her alanda araştırma yapmak, kadının ve ailenin değerinin ve durumunun geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapan birimlerle işbirliği içinde bulunmak, kongre, sempozyum, panel, atölye çalışmaları ve kurslar düzenlemek, özel ya da resmi kuruluşlardan gelecek istekler doğrultusunda önerilen projeler ile araştırma projelerini desteklemek ve yürütmektir.

Üniversitemizin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Plan ön çalışmaları ardından Anadolu Üniversitesi Senato'sunun 04 Ekim 2022 tarihli ve 16/2 sayılı kararı ile GEP yönergesi görüşülerek katılanların oy birliği ile kabul edilmiştir. Anadolu Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2024-2028) uygulanmaya başlamıştır. Bu bağlamda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu faaliyetlerine başlamıştır, daha sonra da aylık olarak düzenli yapılan toplantılarla faaliyetlerin devamlılığı sağlanmaktadır. Anadolu Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu 17 üyeden oluşmaktadır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı kapsamındaki 6 temel amaç doğrultusunda oluşturulan 6 alt komisyon çalışmalarını koordineli şekilde sürdürmektedir.

AKAUM bünyesinde birçok proje ve bilimsel faaliyet gerçekleştirilmiştir. Önceki dönemde tamamlanan projeler şunlardır:

Suğur, S., Cangöz, İ. "Anadolu Üniversitesi'nde Kadın Çalışanların Yöneticiliğe ve Kadın Yöneticiye Bakışları". Yükseköğretim Kurumları Destekli Proje (2010-2018);

Cangöz, İ. "Eskişehir'de Kadın Örgütleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma", Yükseköğretim Kurumları Destekli Proje (2015-2017);

Cangöz, İ. "Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Uygulamalı Eğitimi", Diğer Özel Kurumlarca Desteklenen Proje (2013-2014).

Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine yönelik tutum, algı, deneyim ve başetme yolları, önlemler ve stratejiler: Eskişehir örneği başlıklı proje (Yürütücü: Doç. Dr. Zerrin Sungur Taşdemir, Araştırmacı: Arş. Gör. Dr. Mine Karakuş Yetkin, Bursiyer: Doktora öğrencisi Melis Karakuş) Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi olarak desteklenmiş, 2022 yılı sonunda tamamlanmış ve raporlanmıştır. Bu projenin sonunda, Z. Sungur Taşdemir, M. Karakuş Yetkin, M. Karakuş, “Üniversite öğrencilerinin flört şiddeti davranışlarına yönelik tutumlarının toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirilmesi: Eskişehir örneği” başlıklı makale (Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi, Sayı V(2), 2022, ss: 295-323) yayınlanmıştır. Diğer makale ise (Karakuş Yetkin, M., Sungur Taşdemir, Z., & Karakuş, M. (2025). Experiences of Dating Violence in Gender Discussions: A Qualitative Study with University Students in Eskişehir, The Journal of Economy, Culture and Society) bu ay yayınlanma aşamasındadır. Bu proje sonucunda toplumsal cinsiyetçi tutum ve flört şiddeti tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu kapsamda gerçekleştirilecek çalışmalar, yaşamın ilerleyen dönemlerinde kurulacak evlilik ve aile içinde yaşanması olası şiddetin önlenmesinde de etkili olacaktır.

Babalar ve Oğulları - Çok Disiplinli Bir Yaklaşım Kitabı (2024) içinde bir bölüm iki yazarlı olarak kaleme alınmıştır (Seval Kardeş Selimoğlu & Zerrin Sungur Taşdemir, “Aile Şirketlerinde Sürdürülebilirlik Sorunu: Baba-Oğul Rekabeti (Türkiye Örneği), ss. 91-109, Ege Üniversitesi Yayınları). “Mühendislikte Kadınlar: Eskişehir’de bir SWOT Analizi Çalışması” başlıklı bildiri 2024 yılında Ordu-Ünye’de gerçekleştirilen 23. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi’nde sunulmuştur. Doktora tezinden türetilen bir makale de yayınlanmıştır (Dilara Ünüvar Ünlüoğlu, Zerrin Sungur Taşdemir, “Avrupa Sosyal Şartı Çerçevesinde Kadın İşgücünün Değerlendirilmesi: Eskişehir Özel Sağlık Sektörü Örneği”, Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, Vol.2, Sayı:1, 2020, ss:113-130). Disiplinler Arası Boyutuyla Örgütsel Davranış (Ed: A.Ç.Kırel ve A.Güzel Özbek) (2020) isimli kitap içinde «Örgütsel Davranış ve Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın» başlıklı bölüm Zerrin Sungur Taşdemir tarafından kaleme alınmıştır.

AKAUM’u temsilen Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği’nin toplantı ve eğitim faaliyetlerine katılım sağlanmıştır. Derneğin faaliyetleri sayesinde kamu kurumları, belediyeler, sivil toplum kuruluşu temsilcileri olarak bir

araya gelme ve bir sinerji oluşturma fırsatı bulunmuştur.

2024 yılında 25 Kasım Kadına Karşı Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü BM 16 günlük aktivizm kampanyası Anadolu Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu olarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 16 gün içinde her güne bir etkinlik planlanarak; Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Dinamikleri başlıklı panel (ESTÜ, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi ortak etkinliği), Anadolu Üniversitesi TCE Komisyonu 3 üyesinin senatoda TCE Komisyonu Tanıtımı, Toplumsal Cinsiyet Konulu Lisansüstü Tez Sunumları, “Kadın İçin Söyle” isimli Türk Halk Müziği Konseri, Anadolu Üniversitesi’nde erkek sesler şiddete karşı videoları, sosyal medya bilgilendirme kampanyası, KYŞM konusunda Öğrenci Buluşmaları, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Erkekler Yürüyor etkinliği, KYŞM Yuvarlak Masa Toplantısı, KYŞM Karekod Kampanyası, Kadın Araştırmaları Alanında Yürütülen Proje Deneyim Paylaşımı gibi pek çok etkinlik gerçekleştirilmiştir.

Son üç yıldır özellikle 25 Kasım ve 8 Mart kapsamındaki etkinlikler Anadolu Üniversitesi’nden AKAUM, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nden

ESKAM ve Eskişehir Teknik Üniversitesi'nden BİTEK ortaklığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler ortaklaşa düzenlenerek etkinliklere katılımı artırmak ve kurumlar arası işbirliklerinin pekiştirilmesi amaçlanmıştır. Böylelikle özellikle kadın ve aile çalışmaları konusunda birlikte çalışma kültürünün önemi bir kez daha idrak edilmiştir. Bu yıl 11 Şubat "Uluslararası Bilimde Kadın ve Kız Çocukları Günü" kapsamında Eskişehir Şükrü Sever İlköğretim ve Ortaöğretim Okulu öğrencilerine yönelik olarak 3 kadın araştırma merkezinin temsilcileri ile ortaklaşa meslek tanıtımı etkinliği gerçekleştirilmiştir. Böylelikle üniversite öğrencileri ve personeli dışında farklı bir gruba hitap ederek toplumsal katkı vermeye gayret edilmiştir. Buranın Eskişehir'in çeperinde kırsalda yer alan bir okul olduğu düşünüldüğünde, bu okulun öğrencilerinin üniversiteden gelip onlara hitap eden kişilerden ilham alabilme fırsatını bulmasının kıymeti daha iyi anlaşılabilir. 2025 yılında 8 Martta Anadolu Üniversitesi-AKAUM, ESOĞÜ-ESKAM ve ESTÜ-BİTEK ortaklığı ile "Kadınların Gücüyle Dönüşen Dünya: Kırsalda, Teknolojide, Yönetimde" başlıklı ortak bir panel gerçekleştirilmiş-

tir. Böylece üç üniversitenin sözcü konusu merkezleri kapsayıcı bir etkinlik daha gerçekleştirmiştir.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele konusunda faaliyet gösteren kurum, kuruluş ve STK temsilcileriyle birçok toplantıda bir araya gelmenin kazanımları arasında sosyal ilişki ağlarının nicelik ve nitelik açısından gelişmesi sayılabilir. Özellikle uzun yıllardır bu alana emek vermiş pek çok kişi ile içten ilişkiler geliştirme fırsatı bulunmuştur. Etkinlik planlamaları aşamasında kurumlar birbirine ilham vermiş, çalışmalarını değerlendirmiş, en önemlisi de beraber çalışma şevki vermiştir.

Eskişehir Kent Konseyi Kadın Meclisi Yürütme Kurulu üyesi olarak temsiliyetimiz ise bizlere kentin kadın ve aile ile ilgili sorunlarına bütüncül olarak bakma fırsatı tanımıştır. Gerek üniversitede gerek şehirde birlikte düzenlenen etkinliklerde iş birliği ve dayanışmanın güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Akademinin bilimsel alandaki birikimini ve çalışmalarını sahaya buluşturma imkânı bulunmuştur.

Anadolu Üniversitesi bünyesinde 2019 yılında eğitime

başlayan Tazelenme Üniversitesinin 60 yaş ve üzeri öğrencilerinin katılımıyla AKAUM'un birçok etkinliği çok daha renklenmiştir. Onlara Anneler Günü ve Babalar Günü kapsamında seminerler verilmiş, atölye çalışmaları yapılmıştır. Örneğin; "Haydi Kuşaklararası Köprü Kuralım" semineri ile kuşaklararası ilişkilerimiz değerlendirilmiştir.

AKAUM'un toplumsal katkı verdiği bir başka alan ise kadın kooperatifleridir. Eskişehir'de tekstilden otomotive pek çok sektörde öncü bir firmanın ev sahipliğinde Eskişehir'deki tüm kadın kooperatifleri ve üniversite temsilcilerinin katılımıyla kapsamlı bir buluşma ve tanışma faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyette tanıtımın yanında kadın kooperatiflerinin temel sorunları da aktarılmıştır. Daha sonra Anadolu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü organizasyonunda gerçekleşen bir etkinlikte Eskişehir'de faaliyet gösteren bir kadın kooperatifinin yaşadığı sorunlar ve çıkmazlar 10 farklı uzmanlık dalından öğretim üyesi tarafından değerlendirilip ardından kooperatif temsilcilerine mentorluk yapılmıştır. AKAUM'u temsilen bu etkinliğe katılım ve

destek sağlanmıştır. 2025 yılının Uluslararası Kooperatifler Yılı ilan edilmesi bağlamında izleyen dönemde kadın kooperatifleri ile ilgili bir projeye başlanmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu üyeleri olarak 2025 yılında 6 Mayıs'ta Prof. Dr. E. Ne-zih Orhon'un Türkiye Koordinatörlüğünü yaptığı uluslararası bir medya araştırması olan (GMMP-Global Medya Monitoring Project) Küresel Medya İzleme Projesi'ne katılım sağlanmıştır. Bu proje, her beş yılda bir dünya çapındaki haber medyasında kadınların temsilini takip etmek için bir günlük haberleri izlemektedir. Araştırma, gündemdeki siyaset, ekonomi, sosyal meseleler üzerine toplumsal cinsiyetin haberde anlık görüntüsünü yakalamayı amaçlamaktadır. 6 Mayıs günü radyo, TV, gazete ve internet haberleri kayıt altına alınarak toplumsal cinsiyet perspektifinden analiz edilmiş, böylece dünya çapında gerçekleştirilen bir izleme çalışmasına katkı verilmiştir.

20 Mayıs 2025'te Anadolu Üniversitesi ev sahipliğinde "Muhtarın Yanında Muhtarlığın Yarınında" başlıklı Kadın Muhtarlar Çalıştayı Anadolu Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ko-

misyonu çalışmaları kapsamında gerçekleştirilmiştir. Eskişehir, Ankara, Bilecik, Kütahya ve Afyonkarahisar'dan gelen 90 kadın muhtar 10 tema altında çalıştaya katılmıştır. Alt gruplarda moderatörlüklerini yaptığımız bu etkinlik sayesinde yerelde kadın muhtarların sahada yaşadığı deneyim ve sorunları bilimsel çerçevede tartışma imkânı ve iş birlikleri geliştirme fırsatı bulunmuştur.

2025 yılı Haziran ayı içinde AKAUM'un düzenlemede paydaş olduğu bir başka etkinlik de Uluslararası Göç Politikaları Eğitim Çalıştayı'dır. Bu etkinlikler başka temalarla seri şeklinde devam ettirilecektir. Bu bağlamda uluslararası bir konu olan göçün farklı boyutları ele alınarak, bu alanda emek veren kurum, kuruluş ve STK temsilcileriyle birlikte konuyu bilimsel çerçevede ele almak ve çözüm önerileri sunmak mümkün olacaktır.

Avrasya Üniversitesi

Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi

Huriye YANIK

Dr. Öğr. Üyesi, Avrasya Üniversitesi Kadın Araştırma ve Uygulama
Merkez Müdürü

Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri'nin (KASAUM) Toplumsal Faydası Üzerine Akademik Bir Değerlendirme

Giriş

Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri (KASAUM), üniversitelerde faaliyet gösteren akademik birimler olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması konusunda önemli bir misyon üstlenmektedir. Son yıllarda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun uluslararası ve ulusal düzeyde artan önemi, KASAUM'ların akademik bilgi üretiminin yanı sıra toplumda somut ve etkili değişimler yaratma hedeflerini güçlendirmiştir. Bu merkezler, kadınların sosyal, ekonomik ve siyasi yaşamda karşılaştıkları engelleri ortadan kaldırmak amacıyla çeşitli projeler ve eğitim faaliyetleri düzenleyerek toplumsal bilinçlenmeyi artırmakta ve yapısal değişikliklere öncülük etmektedir.

KASAUM'ların faaliyet alanları, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, kadınların ekonomik hayata katılımının teşvik edilmesi, cinsiyet temelli ayrımcılığın giderilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğine dair politikaların oluşturulması gibi geniş bir yelpazede şekillenmektedir. Merkezler, toplumun farklı kesimlerinde cinsiyet eşitliği bilincini artırmaya yönelik faaliyetlerini sürdürürken, bu bilinci akademik bilgi ile destekleyerek sürdürülebilir bir toplumsal dönüşüm hedeflemektedir. Böylece akademik bilginin toplumla buluşmasını sağlayan ve sahada pratik karşılıklar bulan çalışmalar aracılığıyla, sadece teorik değil, aynı zamanda pratik çözümler de üretmektedir.

Fotoğraf: Jill Wellington

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Farkındalık Yaratma

KASAUM'ların toplumsal faydalarının en belirgin boyutu, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmalarıdır. Bu organizasyonlar, gerçekleştirdikleri eğitim programları, seminerler, konferanslar ve atölye çalışmalarlarıyla geniş kitlelere ulaşmakta, toplumsal cinsiyet rollerine dair sorgulayıcı bir yaklaşımın toplum genelinde benimsenmesini teşvik etmektedir. Özellikle kadınların ve dezavantajlı grupların karşılaştıkları ayrımcılıklar ve eşitsizlikler konusunda bilinç artıran bu etkinlikler, toplumsal algının dönüşmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu sayede geleneksel cinsiyet rollerinin sorgulanması ve değiştirilmesi sürecinde etkili adımlar atılmaktadır.

Kadınların Sosyal ve Ekonomik Güçlenmesi

KASAUM'ların toplumsal fayda sağlayan diğer önemli boyutu, kadınların sosyal ve ekonomik güçlenmesine yönelik faaliyetleridir. Merkezlerin yürüttüğü eğitimler ve bilgilendirme seminerleri, kadınların ekonomik hayata katılımını artırmakta, istihdam olanaklarını genişletmekte ve kariyer ilerlemelerindeki engelleri azaltmaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde veya dezavantajlı topluluklarda yürütülen projeler, kadınların toplumsal ve ekonomik yaşama aktif katılımını destekleyerek, bölgesel kalkınmaya da olumlu katkılar sunmaktadır. Bu faaliyetler, kadınların ekonomik bağımsızlığını sağlayarak genel toplumsal refahı artırmaktadır.

Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi ve Hukuki Bilinçlendirme

KASAUM'ların faaliyetleri aynı zamanda kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve hukuki bilinçlendirme konularında da etkili olmaktadır. Hukuk eğitimi, danışmanlık hizmetleri ve şiddet mağdurlarına yönelik destek mekanizmalarını güçlendirme faaliyetleri ile KASAUM'lar, bireylerin hukuki haklarını bilmelerini ve şiddetle mücadelede etkin yöntemler geliştirmelerini sağlamaktadır. Bu faaliyetler, uzun vadede toplumda şiddetin önlenmesine yönelik kalıcı çözümler oluşturulmasına olanak tanımaktadır. KASAUM'ların bu alanda yaptığı çalışmalar, yerel ve ulusal düzeyde politika yapıcılar tarafından da dikkate alınmaktadır.

Akademik Araştırma ve Politika Geliştirme

KASAUM'lar toplumsal cinsiyet araştırmalarının akademik düzeyde güçlendirilmesine katkıda bulunarak, bu alandaki bilimsel bilgi birikimini artırmaktadır. Araştırmalar aracılığıyla elde edilen veriler, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin nedenleri ve sonuçları üzerine politika önerileri geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda, KASAUM'ların ürettiği akademik çalışmalar, politika yapıcılar ve kamu kurumları için önemli referans kaynakları oluşturularak toplumsal cinsiyet eşitliğinin yasal ve kurumsal olarak desteklenmesine yardımcı olmaktadır. Bu sayede, eşitlikçi politikaların tasarlanması ve uygulanması süreçlerinde akademik bilginin önemi ve etkinliği artmaktadır.

Toplum ve Üniversite Birlikteliği

KASAUM'lar, toplum ve üniversite işbirliğini güçlendirerek toplumsal sorunların çözümüne yönelik ortak çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu merkezler, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve kamu kurumlarıyla etkin iletişim kurarak, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik projelerin uygulanmasında ağırlarını genişletmektedir. Bu tür ortak girişimler, akademik bilgiyi toplumun ihtiyaçlarıyla buluşturarak,

toplumun genelinde sürdürülebilir değişimler yaratmaktadır. Üniversite öğrencileri ve akademisyenlerin yerel topluluklarla aktif bir şekilde etkileşim içinde olmaları, akademik bilgi ve pratiğin sahaya taşınmasında önemli rol oynamaktadır. Bu sayede akademik bilginin toplumla buluşması sağlanarak, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda çözüm odaklı projeler geliştirilmektedir. Ayrıca, toplumdan geri bildirim alınarak,

merkezlerin faaliyetlerinin etkinliği ve sürdürülebilirliği artırılmaktadır. Bu kolektif çabalar sayesinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda geniş tabanlı destek oluşmakta, kamu politikalarının daha kapsayıcı ve etkin biçimde şekillenmesi sağlanmaktadır. KASAUM'ların toplum-üniversite dayanışması, toplumda kalıcı ve derinlemesine dönüşümlerin gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak, Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri'nin toplumsal faydaları, yalnızca üniversite sınırları içerisinde kalmayıp, toplumun geneline yayılan çok boyutlu etkiler yaratmaktadır. KASAUM'lar, yürüttükleri kapsamlı faaliyetlerle toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirme, kadınların toplumsal ve ekonomik yaşamdaki konumlarını iyileştirme, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve akademik bilginin toplumsal dönüşüm süreçlerinde kullanılması gibi kritik alanlarda önemli katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle KASAUM'ların desteklenmesi ve faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, sürdürülebilir ve eşitlikçi bir toplum inşası için vazgeçilmez bir öneme sahiptir.

Avrasya Üniversitesi Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Toplumsal Rolü Üzerine Bir Değerlendirme

Avrasya Üniversitesi Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin gerçekleştirdiği faaliyetler, toplumsal cinsiyet eşitliğini akademik düzlemde kamusal yaşama taşımada kritik bir rol üstlenmektedir. Merkez, kurulduğu günden itibaren çeşitli etkinlikler ve projeler aracılığıyla toplumun farklı kesimlerinde farkındalık yaratmakta ve dönüştürücü etkiler üretmektedir. Bu kapsamda düzenlenen etkinlikler, projeler ve atölyeler, hem kadınların hem de

erkeklerin cinsiyet eşitliği konusundaki bilinç düzeyini yükseltmekte ve toplumun farklı alanlarında eşitliği pekiştirmektedir.

Merkez tarafından organize edilen en kapsamlı ve yüksek katılımlı etkinliklerden biri olan "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" etkinliği, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların çalışma yaşamında karşılaştığı sorunlar ve uluslararası hukuki düzenlemeler gibi önemli konulara dikkat çekmek amacıyla gerçekleştiril-

miştir. Bu programlarda, cinsiyet eşitsizlikleri konusunda kapsamlı sunumlar yapılmış, kadın liderliği ve teknolojiye kadınların yeri gibi temalar detaylı olarak incelenmiştir. Özellikle, toplumda cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesinde eğitimin rolü ve kadınların üst düzey yönetici pozisyonlarına erişiminin güçlendirilmesi üzerine vurgu yapılmıştır. Etkinlik kapsamında sunulan veriler, kadınların istihdam oranları, kariyer engelleri ve sosyal güvencele- ri olmaksızın çalışma koşulları

gibi konularda kapsamlı analizler içermiştir. Böylece sempozyum, sadece farkındalık yaratmakla kalmamış, toplumsal algıları değiştirecek politika önerilerinin geliştirilmesine de zemin hazırlamıştır.

“Kadın Kadına Kadın Sağlığı Atölyesi” projesi kapsamında Sürmene, Maçka, Beşikdüzü, Akçaabat gibi bölgelerde yaklaşık 500 kadına yönelik sağlık okuryazarlığını artırıcı seminerler gerçekleştirilmiştir. Bu seminerlerde erken tanının önemi, psikolojik sağlık yönetimi ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları gibi konular vurgulanmış, katılımcıların sağlık farkındalığının artırılması sağlanmıştır. Özellikle kırsal bölgelerde yaşayan kadınların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırarak, bu etkinlikler toplum sağlığına doğrudan olumlu katkılar sunmuştur. Atölyeler, kadınların bireysel sağlık kararlarını bilinçli biçimde alabilmelerini sağlamanın yanı sıra, bölgesel

sağlık politikalarının oluşturulmasına da rehberlik edecek düzeyde etki yaratmıştır. Ayrıca kadınların sağlık konusunda doğru bilgiye erişimlerini destekleyerek sağlık eşitsizliklerinin giderilmesi yolunda da önemli bir adım olmuştur. Böylece sağlık politikalarının daha kapsayıcı hale gelmesine katkı sağlamıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede gerçekleştirilen etkinlikler, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde bilinç oluşturmaya amaçlamıştır. “Kadına Şiddet ile Mücadele” konulu seminerler ve radyo programları,

şiddetin hukuki boyutu, şiddet döngüsünün psikolojik temelleri ve müdahale mekanizmaları üzerine detaylı bilgiler sunmuştur. Bu etkinliklerde, kadınların ve toplumun genelinin hukuki hakları konusunda bilinçlendirilmesi hedeflenmiş, özellikle KADES uygulaması gibi önleyici mekanizmaların kullanımına dikkat çekilmiştir. Üniversite gençliğinin bu tür konularda bilinçlendirilmesi, şiddetin önlenmesi ve toplumsal dönüşüm açısından hayati önem taşımaktadır. Ayrıca, şiddet gören kadınlara yönelik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve toplumda bu konularda duyarlılığın artırılması amacıyla yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile etkin paydaşlık yapılmıştır. Bu sayede, şiddete maruz kalan kadınların yaşadıkları sorunlara hızlı ve etkin çözümler sunulmuştur.

“Engellerin Ötesinde Kadın” ve “Engelleri Aşan Sesler” başlıklı etkinliklerde, engelli bireylerin ve ailelerinin toplumda karşılaştığı zorlukları gündeme taşımış, bu konuda toplumsal farkındalık yaratılmasını hedeflemiştir. Engelli bireylerin sosyal hayata katılımlarının artırılması ve toplumsal yaşamda karşılaştıkları engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm önerileri sunulmuştur. Bu etkinlikte sunulan çözüm önerileri, yerel yönetimler ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak pratiğe dönüştürülmesi yönünde önemli bir referans olmuştur. Özellikle engelli bireylerin ve ailelerinin yaşadığı zorlukların daha geniş kesimlerce anlaşılması ve bu sorunların çözüme kavuşturulması için farkındalık yaratıcı çalışmalar yürütülmüştür. Bu tür çalışmalar, toplumsal engelleri azaltarak kapsayıcı ve eşitlikçi bir sosyal yapı oluşturulmasına katkı sağlamıştır.

“Aile Okulu”, “Bağımsızlık Yolunda İlk Adım Aile” ve “Farkında Ol, Güvende Kal!” başlıklı etkinliklerde, aileyi tehdit eden önemli sorunlardan biri olan madde bağımlılığına yönelik toplumsal farkındalık oluşturmak ve koruyucu bilinç geliştirmek amaçlanmıştır. Etkinliklerde, bağımlılık döngüsünün psikolojik ve biyolojik dinamikleri; bağımlılığın aile içi iletişim, ebeveyn tutumları ve çocuk gelişimi üzerindeki yıkıcı etkileri derinlemesine ele alınmıştır.

Ayrıca teknoloji, dijital oyunlar ve sosyal medya gibi davranışsal bağımlılıkların genç bireylerin psikolojik sağlığı üzerindeki etkileri tartışılmış; bu tür bağımlılıkların sosyal izolasyon, akademik başarısızlık ve duygusal bozulma gibi sonuçlara yol açabileceği vurgulanmıştır. Uzman akademisyenler ve ruh sağlığı profesyonelleri eşliğinde yürütülen bu çalışmalar, toplumsal düzeyde erken müdahale ve önleyici stratejilerin yaygınlaştırılmasına önemli katkılar sağlamıştır. Etkinlikler yalnızca bireysel farkındalık yaratmakla kalmamış; aynı zamanda yerel yönetimler, eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği olanaklarını güçlendirerek, madde bağımlılığıyla mücadelede sürdürülebilir toplumsal politikaların geliştirilmesine zemin hazırlamıştır.

Merkez ayrıca “Toplumsal Cinsiyet Roller: Erkeklik Algısı” konulu etkinlik ile erkeklerin de toplumsal cinsiyet normlarından kaynaklanan sorunlarını gündeme getirerek, eşitlik mücadelesinde bütüncül bir yaklaşım benimsemiştir. Erkeklerin yaşadığı toplumsal baskılar, psikolojik etkiler ve hukuki sorunlar gibi konular derinlemesine ele alınarak erkeklerin de cinsiyet eşitliği mücadelesinde aktif rol almaları teşvik edilmiştir. Bu tür çalışmalar, toplumun her kesiminden bireylerin eşitlik konusunda daha bilinçli ve sorumlu davranmalarını teşvik etmekte, eşitlikçi ve demokratik bir toplumun temelini atmaktadır.

Sonuç olarak KAUM, gerçekleştirdiği çok yönlü etkinliklerle toplumun farklı kesimlerinde kapsayıcı, eşitlikçi ve sürdürülebilir bir dönüşümün temelini oluşturmaktadır. Bu etkinlikler, bireylerin farkındalıklarını artırmakla kalmayıp, toplumsal normları dönüştürme ve kalıcı çözümler üretme yolunda kritik katkılar sağlamaktadır. KAUM’un faaliyetleri, uzun vadeli toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında ve sürdürülebilir sosyal politikaların oluşturulmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Dilek AKICI

Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Aslıhan TOPAL

Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdür Yardımcısı

Rukiye AYDOĞAN

Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi

Kadın ve aile çalışmaları merkezleri, yalnızca ulusal değil, yerel düzeyde de toplumsal yapının güçlendirilmesine önemli katkılar sunmaktadır. Aynı amacı taşıyan merkezimiz, 2547 sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 7/d-2 maddesi gereğince Yüksek Öğretim Kurulu'nun 10.11.2010 tarihli toplantısında alınan karar ile kurulmuştur. 15 Şubat 2011 tarih ve 27847 sayılı Resmi Gazete'de

yayımlanan Adnan Menderes Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği hükümlerine göre faaliyetlerine başlamıştır. 1 Haziran 2021 tarih ve 31498 sayılı Resmi Gazete'de Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik yayımlanmıştır. Merkezimiz, ilgili mevzuata göre faaliyetlerini yürütmektedir.

Üniversitemizde mevcut 36 adet uygulama ve araştırma merkezi içerisinde Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, disiplinlerarası çalışmalara odaklanmasıyla ayrı bir öneme sahiptir. Merkezimizin 29. 05. 2023 itibariyle değişen yönetimi, 18. 08. 2023 itibariyle yeni yönetim kuruluyla çalışmalarına başlamıştır.

Merkezimiz, kadın aile sağlığının korunması ve geliştirilmesini, kadının toplumsal statüsünün iyileştirilmesi ve kadın erkek fırsat eşitliğinin her alanda uygulanması için çaba gösterilmesini ilke edinmiştir. Hizmetlerimizi daha büyük hedef kitlelere ulaştırmak, faaliyetlerimizin etki düzeyini artırmak ve toplumsal sorunlara proaktif çözümler üretebilmek için stratejik yaklaşımlar benimsenmiştir. Bu doğrultuda; merkezimizin birincil üst politika belgesi olan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi 2024-2028 Stratejik Planı doğrultusunda, merkezimizin ilgili olduğu mevzuatta tanımlanan faaliyet alanlarına uygun olarak 2024-2028 stratejik plan dönemine ilişkin amaç, hedef ve göstergeler belirlenmiştir.

Amacımız, Misyonumuz, Vizyonumuz, Faaliyetlerimiz

Amacımız, kadınlar ve ailelerin karşılaştıkları sorunların en aza indirilmesi, yaşam kalitelerinin sürdürülebilir bir şekilde iyileştirilmesi için ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel araştırma, inceleme ve uygulamalar yapmak yapılan araştırmaların sonuçlarının değerlendirilmesini sağlamak, kadın ve aile çalışmaları ile ilgili konularda duyarlı, bilgili ve yeterli kadroların yetiştirilmesine yönelik eğitim faaliyetlerinde bulunmaktır. Merkezimizin misyonu, Türkiye ve dünyada kadın ve aile sorunları ile ilgili araştırmalar yapmak, kadına verilen değer ve toplumsal

statüsünün geliştirilmesi için tüm ulusal ve uluslararası örgüt ve birimlerle iş birliği içinde çalışmak, kongre, sempozyum, çalıştay, panel, konferans, seminer, kurs vs. düzenlemek ve diğer kuruluşlardan gelecek istekler doğrultusunda önerilen projeler ile araştırma projelerini desteklemek ve yürütmektir. Merkezimizin vizyonu ise, kadın ve aile araştırmaları alanında faaliyet gösteren tüm ulusal ve uluslararası örgüt ve birimlerle işbirliği içinde çalışmak, misyon doğrultusunda farkındalık yaratmak ve bu kapsamda çalışan öncü merkezlerden birisi haline gelmektir.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak, önceki dönemlerde gerçekleştirilen faaliyetler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: 2021-2022 Faaliyetleri

Faaliyet Adı	Tarih	Faaliyet Türü	Faaliyet Yeri	Katılımcılar	Paydaş Kurum
8 Mart Dünya Kadın Emekçiler Günü “Kadın Akademisyen Olmak”	8 Mart 2022	Panel	Çevrimiçi	Akademisyenler, öğrenciler	-
Doç.Dr. Emine GERÇEK ÖTER “Günümüz Kadınından Beklentiler: Yaşlanma Bağlamında Fiziksel ve Ruhsal Değişim”	16 Mart 2022	Panel	İl Müftülüğü Konferans Salonu	Müftülük Personeli	-
Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü Programı	25 Kasım 2022	Konferans	Hidayet Sayın Kültür Merkezi Konferans Salonu	Sosyal çalışmacılar, akademisyenler, halk	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü

Toplam 3 Faaliyet

Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4 ’te ise mevcut merkez yönetim kurulunu oluşturan ekibimizin 2023-2025 Ocak- Haziran tarihleri arasında gerçekleştirdiği ve katıldığı tüm faaliyetler gösterilmektedir.

Tablo 2: 2023 Faaliyetleri

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı
Çalıştay	Erken Yaşta Evlilik Çalıştayına katılım Aile Çalıştayına katılım
Konferans	Merkez yönetim kurulu Dr. Öğr. Üyesi Kemal Ramazan Haykıran, Anadolu’ya Uzanan Hanım Eli: Aydın ve Çevresindeki Kadın Ahilere Bir Bakış Gönül İnşacısı Kadınlar Christine Rabia Broadbeck, Gönül İnşacısı Kadınlar
Panel	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ile birlikte Şiddete Karşı Ses Ol
Seminer	Merkez Müdür Yardımcısı Öğr. Gör. Aslıhan Topal, Dijital Ebeveynlik
Söyleşi	Gönül İnşacısı Kadınlar: Kitap Okuma Atölyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kütüphanesi Konferans Salonu (Kasım-Aralık, 8 oturum)
Sergi	25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü Paneli (27.11.2023) İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, KADEM Aydın ve Kütüphane Daire Başkanlığı ile paydaş olarak Kadın Çalışmaları Basılı Eserler Sergisi
Toplam 16 faaliyet	

Tablo 3: 2024 Faaliyetleri

Tarih	Faaliyet Adı	Tür	Mekân	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Paydaşlar	Rol
Aralık 2023-Mayıs 2024	Gönül İnşacısı Kadınlar Kitap Atölyesi (Haftada 2 saat)	Atölye	AADÜ Recep Tayyip Erdoğan Kütüphanesi Konferans Salonu	Öğrenci, akademik, idari personel	Her hafta 6-10 kişi	KADEM Aydın Temsilciliği	Yürütücü
15 Şubat	Ailede Kriz Yönetimi	Seminer	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü Konferans Salonu	Sosyal Çalışmacılar	100	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Yürütücü
1 Mart	Gönül İnşacısı Kadınlar Okur Yazar Buluşması: Yazar Sibel Eraslan	Söyleşi Konferans	AADÜ Atatürk Kongre Merkezi	Öğrenci, akademik, idari personel, STK üyeleri, halk	100	KADEM Aydın Temsilciliği	Yürütücü
6 Mart	Güçlü Kadın Güçlü Aile Güçlü Türkiye Çalıştayı	Çalıştay	AADÜ Atatürk Kongre Merkezi	Akademisyenler, Kamu Kurum ve STK temsilcileri	80	Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, KADEM Aydın Temsilciliği	Yürütücü
8 Mart	Disiplinlerarası Bakışla Kadın Sorunları Paneli	Panel	AADÜ Atatürk Kongre Merkezi	Akademisyen, öğrenciler, halk	50	Felsefe Anabilim Dalı, KADEM Aydın Temsilciliği	Paydaş
11 Mart	Kadına Yönelik Şiddet ve Cinsiyet Ayrımcılığı	Seminer	Aydın Açık Cezaevi	Erkek Mahkumlar	100	KADEM Aydın Temsilciliği	Yürütücü
14-15 Mart	İş Başvurusu ve Kariyer Planlama Eğitimi	Kurs-Eğitim	AADÜ Recep Tayyip Erdoğan Kütüphanesi Konferans Salonu	Öğrenciler	16	Genç KADEM Öğrenci Topluluğu	
17 Mayıs	Şiddeti Önlemede Aile Faktörü	Seminer	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü Konferans Salonu	Sosyal Çalışmacılar	100	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Yürütücü
Yaz Dönemi	Protokol Görüşmeleri ve Hazırlıkları	Görüşme ve Toplantı	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve AADÜ	Birim amirleri ve ekipleri	5- 6	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Yürütücü ve Paydaş
4-6 Ekim	Güçlü Kadın, Güçlü Aile, Güçlü Türkiye başlıklı çalıştayı sonuç raporu, uluslararası tam metin bildiri sunumu ve yayınlanması	Uluslararası Bildiri ve Yayın	3. Uluslararası Türk ve Dünya Kadın Çalışmaları Kongresi (Çevrimiçi)	Akademisyenler	-	Atatürk Üniversitesi, Erzurum	Katılımcı
17 Ekim	Aile yılmazlığının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi Akademide Kadın Buluşmaları Eğitim Serisi	Eğitim Atölyesi	ŞÖNİM	Sosyal Çalışmacılar	62	ŞÖNİM Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Yürütücü

20 Ekim	Çocuğumun Gelişim Yolculuğu ve İyileşen Anneliğim	Seminer	İHH Aydın Şubesi Hanımlar Kolu	Yetim anneleri ve gönüllüler	10	İHH Şube Binası	Paydaş
Kasım	Kendini Tanıma	Seminer Atölye	GSB KYK Berrin Menderes Kız Öğrenci Yurdu	Kız Öğrenciler	81	Gençlik Spor İl Müdürlüğü Gençlik Merkezi	Paydaş
Kasım	İletişim Becerileri	Seminer Atölye	GSB KYK Berrin Menderes Kız Öğrenci Yurdu	Kız Öğrenciler	81	Gençlik Spor İl Müdürlüğü Gençlik Merkezi	Paydaş
Aralık	"Disiplinlerarası Bir Bakış Açısıyla Kadın ve Aile Sorunlarına Eleştirel Bir Yaklaşım ve Çözüm Önerileri I"	Uluslararası Kitap Çalışması		Akademisyenler ve Saha Çalışmacıları	12		Yürütücü
25 Aralık	Ailede Problemlili Davranış Yönetimi (Akademide Kadın Buluşmaları)	Eğitim	Nazilli Şehit Sümer DenizKız İmam Hatip Lisesi	Rehber Öğretmenler	82	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Yürütücü
13 Aralık	Dijital Genç Yapay Zekâ Ekosistemi Tanışma Toplantısı	Eğitim	AADÜ Kongre Merkezi	Akademik Personel ve Öğrenciler	100	Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Genç KADEM Öğrenci Topluluğu, ADÜ Proje Arge Koordinatörlüğü, ADÜ Dijital Dönüşüm Koordinatörlüğü	Yürütücü
Aralık	AEP Eğitici Eğitimi (Akademide Kadın Buluşmaları)	Eğitim		Sosyal Çalışmacılar	34	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Yürütücü
Toplam 27 Faaliyet							

Tablo 4: 2025 Ocak-Haziran Faaliyetleri

Tarih	Tür	Faaliyet Adı	Mekân	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Paydaşlar	Rol
7 Şubat	Eğitim	İlişki Başlatma ve Sürdürme Becerileri- Prof. Dr. Yalçın Özdemir (Akademide Kadın Buluşmaları)	İl Sağlık Müdürlüğü Konferans Salonu	İl Sağlık Müdürlüğü Personeli	82 kişi	İl Sağlık Müdürlüğü	Yürütücü
8 Mart	Panel	Dünya Kadınlar Günü Paneli+KADES Bilgilendirmesi+broşür dağıtımı	ADÜ Kongre Merkezi	Öğrenciler, akademik, idari tüm personel, halk	100	KADEM Aydın Temsilciliği	Yürütücü
Mart	Eğitim	Erken Yaşta Evlilik+KADES+Broşür dağıtımı	GSB Kuşadası Davutlar Gençlik Kampı	Öğrenciler	37	KADEM Aydın Temsilciliği	Paydaş
Mart	Protokol	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ile protokol imzalanmıştır.					Paydaş

Nisan	Eğitim	Proje Yazma Eğitimi (Harmoni-Zihin Projesi Kapsamında)	GSB Efeler Gençlik Merkezi	Öğrenciler	37	KADEM Aydın Temsilciliği	Paydaş
14 Nisan	Eğitime Katılım	Öfke Kontrolü Eğitici Eğitimi	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü Konferans Salonu	Sosyal çalışmacı, psikolog, uzmanlar, akademisyenler	2	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Katılımcı
16 Nisan	Çalıştaya Katılım	Aile Çalıştaya	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü Sultanhisar Huzurevi Konferans Salonu	Sosyal çalışmacı, psikolog, uzmanlar, akademisyenler	2	İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Katılımcı, temsilci
Nisan	Bilimsel Araştırma Önerisi	Kadına yönelik şiddet, göç, depresyon ve intihar eğilimi arasındaki ilişkiyi saptamak üzere ölçek kullanımı izinleri alınmış, anket oluşturulmuş ve etik onay alınmıştır. Bakanlık görüşlerinin alınmasının ardından uygulamaya geçilecektir.					Yürütücü
9 Mayıs	Çalıştaya Katılım	İzmir Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Çalıştayı	İzmir İktisat Kongresi Salonu	İl müdür ve müdür yardımcıları, Sosyal çalışmacı, psikolog, uzmanlar, akademisyenler	4	TBMM Başkanlığının Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	Katılımcı, temsilci
14 Mayıs	Konferans, Eğitim	Av. Züleyha Vardarlı:Şiddetin Karşısında En Güçlü Kale: Kadın ve Aile Konferansı+KADES eğitimi+broşür dağıtımı	ADÜ Aydın Meslek Yüksek Okulu Konferans Salonu	Akademisyenler, öğrenciler	120	KADEM Aydın Temsilciliği	Yürütücü
Toplam 10 Faaliyet							

Tablolarda da görüldüğü gibi merkezimizin faaliyetleri her geçen dönemde sayıca artmakta ve içerik bakımından çeşitlenip zenginleşmektedir. Yaz döneminde 2025 yılının Aile Yılı olması hasebiyle “Disiplinlerarası Bir Bakış Açısıyla Kadın ve Aile Sorunlarına Eleştirel Bir Yaklaşım ve Çözüm Önerileri II: Aileyi Anlamak” isimli kitap çalışması planlanmıştır. Bu çalışmada merkez yönetim kurulu öğretim üyelerimizin yanı sıra pek çok farklı alandan akademisyenin de katılımı hedeflenmektedir. Ayrıca planlamalarımız arasında, çok sayıda üniversitenin Kadın ve Aile Çalışmaları merkezleri ile ortak yürütülecek bir kitap çalışması da bulunmaktadır.

Kadın merkezlerinin önemi ulusal düzeyde olduğu gibi yerel düzeyde de yapılan ve yapılacak çalışmalarla göstermek, toplumsal alanda katkı sunmak merkezimiz açısından önem taşımaktadır. Merkezimiz, akademik çalışmalara odaklanmanın yanı sıra sahada bizzat ve sivil toplum kuruluşlarıyla, kamu ku-

rumlarıyla işbirliği içerisinde olmanın önemine vurgu yapan çalışmaları yürütmekten ve yürütecek olmaktan onur duymaktadır.

Önümüzdeki dönemde de kadınların güçlenmesine, toplumsal eşitliğin sağlanmasına ve aile yapısının desteklenmesine yönelik çalışmalarımızı artırarak sürdürmeyi hedefliyoruz. Bu doğrultuda, destek veren tüm paydaşlarla birlikte daha adil, kapsayıcı ve sağlıklı bir toplum için çalışmayı kararlılıkla sürdüreceğimizi ifade ediyor; gelecekteki projelerimizin daha geniş kitlelere ulaşmasını temenni ediyoruz.

Kaynakça

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Akademisyenlerimizin Editörlüğünü Yaptığı Kitap Yayınlandı”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/akademisyenlerimiz-editorlugunu-yaptigi-kitap-yayinlandi-1000145852>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Aydın Meslek Yüksekokulunda “Şiddetin Karşısında En Güçlü Kale: Kadın ve Aile” Konulu Seminer Gerçekleştirildi”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/aydin-meslek-yuksekokulunda-siddetin-karsisinda-en-guclu-kale-kadin-ve-aile-konulu-seminer-gerceklestirildi-1000163695>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Genç KADEM Öğrenci Topluluğu, “İş Kulübü Eğitimi” Verdi”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/genc-kadem-ogrenci-toplulugu-is-kulubu-egitimi-verdi-1000138292>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Güçlü Kadın, Güçlü Aile, Güçlü Türkiye” Çalıştayı Raporu Yayınlandı”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/guclu-kadin-guclu-aile-guclu-turkiye-calistayi-raporu-yayinlandi-1000143129>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Öğretim Üyemiz, “Kadın ve Aile Çalışmaları Merkezleri Buluşması ve Deneyim Paylaşımı” Etkinliğine Katıldı”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/ogretim-uyemiz--kadin-ve-aile-calismalari-merkezleri-bulusmasi-ve-deneyim-paylasimi-etkinligine-katildi-1000138061>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemizde ‘Anadolu’ya Dokunan Hanım Eli’ Adlı Konferans Düzenlendi”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemizde-anadolu-ya-dokunan-hanim-eli-adli-konferans-duzenlendi-1000127232>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemiz ile Aydın Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Arasında İş Birliği Protokolü İmzalandı”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemiz-ile-aydin-aile-ve-sosyal-hizmetler-il-mudurlugu-arasinda-is-birligi-protokolu-imzalandi-1000153510>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemizde, “Disiplinlerarası Bakışla Kadın ve Sorunları” Konulu Panel Düzenlendi”.

Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemizde--disiplinlerarası-bakışla-kadın-ve-sorunları-konulu-panel-duzenlendi-1000138082>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemizde “Dijital Genç Yapay Zekâ Ekosistemi Tanışma Toplantısı” Düzenlendi”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemizde-dijital-gen-c-yapay-zek-ekosistemi-tanisma-toplantisi-duzenlendi-1000144767>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemizde, Dünya Kadınlar Günü Paneli Düzenlendi”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemizde-dunya-kadınlar-gunu-paneli-duzenlendi-1000160713>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemizde Gönül İnşacısı Kadınlar: Okur Yazar Buluşmaları Devam Ediyor”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemizde-gonul-insacisi-kadınlar-okur-yazar-bulusmalari-devam-ediyor-1000128828>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemizde, “Güçlü Kadın, Güçlü Aile, Güçlü Türkiye Çalıştayı” Düzenlendi”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemizde--guclu-kadin-guclu-aile-guclu-turkiye-calistayi-duzenlendi-1000137998>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemiz İş Birliğinde Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü Paneli Düzenlendi”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemiz-is-birliginde-kadina-yonelik-siddetle-uluslararasi-mucadele-ve-dayanisma-gunu-paneli-duzenlendi-1000128751>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemizde, Kadın Cinayetlerine Dikkat Çekildi”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemizde-kadin-cinayetlerine-dikkat-cekildi-1000142646>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemizde Kitap Okuma Atölyesi ve Okur Yazar Buluşması Etkinlikleri Başladı”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemizde-kitap-okuma-atolyesi-ve-okur-yazar-bulusmasi-etkinlikleri-basladi-1000127911>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Haber Merkezi. “Üniversitemiz Öğretim Üyeleri Aile Çalıştayı'na Katıldı”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://haber.adu.edu.tr/haber/universitemiz-ogretim-uyeleri-aile-calistayi-na-katildi-1000162001>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi. “Faaliyet Alanları”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://akademik.adu.edu.tr/aum/kadinsorunlari/default.asp?idx=313339>

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi. “2024-2028 Birim Stratejik Planı”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://akademik.adu.edu.tr/aum/kadinsorunlari/default.asp?idx=36313632>

T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. “15 Şubat 2011 Tarihli ve 27847 Sayılı Resmî Gazete”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://resmigazete.gov.tr/fihrist?tarih=2011-02-15>

T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. “1 Haziran 2021 Tarihli ve 31498 Sayılı Resmî Gazete”. Erişim: 10 Haziran 2025. <https://www.resmigazete.gov.tr/01.06.2021>

TOSAM! TOPLUM, SAĞLIK,
DAVRANIŞ VE ÖNLEM
ALMA ÇALIŞMALARI
UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ

Bahçeşehir Üniversitesi Toplum, Sağlık, Davranış ve Önlem Alma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (TOSAM)

Nilüfer NARLI

Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi Sosyoloji Bölüm Başkanı, TOSAM Müdürü

Ayşe YILMAZ

Dr., Bahçeşehir Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, TOSAM Müdür Yrd.

Giriş: TOSAM'ın Kurumsal Vizyonu

Bahçeşehir Üniversitesi bünyesinde 2012 yılında kurulan Toplum, Sağlık, Davranış ve Önlem Alma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (TOSAM), bireysel ve toplumsal sağlığı tehdit eden çok boyutlu sorunlara disiplinlerarası yaklaşımlarla çözüm üretmeyi amaçlamaktadır. TOSAM, Türkiye'de kadın merkezlerinin toplumsal katkısını artırmak amacıyla yürütülen çalışmalar kapsamında, toplumsal cinsiyet eşitliğini hem kurumsal bir ilke hem de eylem çerçevesi olarak benimsemektedir. Toplum sağlığını etkileyen krizler, yalnızca bireylerin yaşam kalitesini değil, aynı zamanda sosyal dokunun bütünlüğünü tehdit etmektedir. Toplumsal dayanışmanın zayıflaması, sosyal uyumun bozulması ve toplumsal eşitsizliklerin derinleşmesi gibi geniş ölçekli dönüşümler, TOSAM'ın çalışmalarında yalnızca birer sağlık göstergesi

olarak değil, aynı zamanda yapısal eşitsizliklerin ve adaletsizliklerin tezahürü olarak ele alınmaktadır. Merkez, bu sorunlara bütüncül ve sosyolojik bir yaklaşımla müdahale ederek, toplumsal dönüşümü destekleyecek yenilikçi ve kapsayıcı politikalar üretmeyi amaçlamaktadır.

Temel Faaliyet Alanları

Merkezimiz, bireylerin psikolojik ve sosyal dayanıklılığını artırmaya, toplumsal kırılganlıkları önlemeye ve sürdürülebilir sosyal yapıların oluşumuna katkı sunmaya yönelik çok boyutlu projeler yürütmektedir. Özellikle kadınların ve kız çocuklarının sağlık, eğitim, güvenlik ve katılım haklarını önceleyen bu projeler; afetler, göç ve kriz koşullarında daha da derinleşen eşitsizlikle-

re karşı dirençli toplumlar inşa etmeyi hedeflemektedir. Göç, insan ticareti, siber şiddet, Türkiye’de kadın olmanın sosyoekonomik ve kültürel zorlukları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların güçlendirilmesi ve dijital çağın bireyler üzerindeki etkileri gibi güncel meseleler, merkezimizin temel odak alanlarını oluşturmaktadır. Bu konular, yalnızca bireylerin maruz kaldığı hak ih-

lalleri olarak değil, aynı zamanda yapısal eşitsizlikleri yeniden üreten toplumsal düzenin birer parçası olarak ele alınmakta; merkezimizin müdahale stratejileri bu çok katmanlı dinamikleri dikkate alarak şekillenmektedir. Bu meselelerde yürüttüğümüz araştırma ve uygulamaları, kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum ve özel sektör iş birliğiyle hayata geçirmektediriz.

Kadınlar ve Kız Çocukları Perspektifinden Sosyolojik Bir Yaklaşım

TOSAM, kadınların ve kız çocuklarının karşı karşıya kaldığı yapısal eşitsizliklere sosyolojik bir duyarlılıkla yaklaşmakta, sağlık ve toplumsal refah politikalarını bu eşitsizliklerin giderilmesi yönünde yeniden düşünmektedir. Kadınlara yönelik çalışmalarımızda, toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlikler, çatışma ve savaş ortamlarında kadınların kırılganlıkları, modern kölelik bağlamın-

da sömürü biçimleri gibi güncel konular ele alınmakta; kadınların sesini ve deneyimlerini görünür kılmayı amaçlayan araştırmalar yürütülmektedir.

Kız çocuklarına yönelik çalışmalarımız ise onların çocuk hakları çerçevesinde aktif bireyler olarak tanınmasını esas alır. Bu doğrultuda, çocuk katılımını artırmayı hedefleyen yaratıcı

yöntemler aracılığıyla, kız çocuklarının kendilerini ifade edebilecekleri güvenli alanlar oluşturulmakta ve bu alanlar aracılığıyla ihtiyaçları, hayalleri ve toplumsal talepleri görünür kılınmaktadır. Bu yaklaşım yalnızca bireysel güçlenmeyi değil, aynı zamanda geleceğin güçlü kadınlarını ve demokratik bir toplumun temellerini atmayı hedeflemektedir.

Kadınların ve Kız Çocuklarının Güçlenmesine Yönelik Uygulamalar ve Toplumsal Katkı

TOSAM, kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesini yalnızca saha projeleriyle değil, aynı zamanda eleştirel akademik tartışmalar ve kamuoyu farkındalığını artıran etkinliklerle desteklemektedir. 6 Aralık 2023 tarihinde, BAU Sosyoloji Bölümü iş birliğiyle düzenlenen “Türkiye Bağlamında Cinsiyet Üzerine Bir Tartışma” başlıklı etkinlikte, toplumsal cinsiyet rolleri, erkekliğin sosyolojik olarak yeniden düşünülmesi ve eşitlikçi anlayışların inşası üzerine interaktif bir diyalog ortamı oluşturulmuştur. Bu etkinlik, üniversite öğrencilerinin yalnızca bilgi edinmesini değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda düşünsel bir pozisyon geliştirmesini hedefleyen pedagojik bir çerçeveye yürütülmüştür.

20 Kasım 2023’te, Dünya Çocuk Hakları Günü kapsamında düzenlediğimiz çalıştayda ise katılımcıların çoğunluğu kız çocuklarından oluşan bir grup çocukla haklar ve ihtiyaçlar üzerine tartışmalar gerçekleştirilmiş, atölye temelli etkinlikler düzenlenmiştir. Bu etkinlik, kız çocuklarının kendi seslerini duyurmalarına olanak tanımış, aynı zamanda çocuk katılımının kurumsal olarak nasıl desteklenebileceğine dair önemli bir örnek teşkil etmiştir.

Şubat-Nisan 2024 tarihleri arasında yürütülen bir başka çalışmada, çocukların dijital hakları ve dijital vatandaşlık temaları merkeze alınmıştır. Bu süreçte, hak temelli bir çerçeve benimsenerek, dijital ortamlarda çocukların karşılaştığı eşitsizlikler, özellikle toplumsal cinsiyet boyutuyla ele alınmıştır. Kız çocuklarının

dijital alanlarda kendilerini özgürce ifade edebilmeleri, çevrim içi güvenliklerinin sağlanması ve eşit temsil olanaklarına erişimleri üzerine odaklanılmıştır. Proje kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler, kız çocuklarının dijital yurttaşlık haklarına ilişkin farkındalıklarını artırmış, bu alandaki toplumsal eşitsizliklerin görünür kılınmasına katkı sunmuştur.

27 Mart 2024 tarihinde ise BAU Hukuk Fakültesi ve TULIP Sürdürülebilirlik Merkezi iş birliğiyle düzenlenen “Kadın Liderliği ve Sürdürülebilir Kalkınma” paneli, kadınların liderlik alanındaki deneyimlerini ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sürdürülebilir kalkınma üzerindeki etkisini görünür kılmıştır. Panelde yer alan konuşmacılar, üreme

sağlığı, genç kadınların liderlik potansiyeli, kadın hareketleri ve nöroçeşitlilik gibi çok boyutlu konulara değinmiş; “Kadınlara Yatırım Yapın, İlerlemeyi Hızlandırın” mesajı etrafında toplumsal dönüşümün mümkün olduğunu vurgulamıştır.

7 Mayıs 2024’te düzenlenen “Belgelerle Cumhuriyet ve Kadın” başlıklı seminer ise, kadının toplumsal konumundaki tarihsel dönüşümü belge ve tanıklıklar üzerinden tartışmaya açarak, toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesine tarihsel bir perspektif kazandırmıştır. Cumhuri-

yet’in erken dönemlerinden günümüze kadının temsili, güçlenme süreçleri ve modernleşmeyle ilişkisi bu seminer aracılığıyla görünür kılınmış; yerli ve yabancı öğrencilerin birlikte düşünmesini sağlayan çok dilli bir platform oluşturulmuştur.

Kurumsal İşbirlikleri ve Toplumsal Erişim

TOSAM, çalışmalarını çok paydaşlı bir işbirliği anlayışıyla yürütmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB), ilçe belediyeleri, sivil toplum kuruluşları, diğer üniversitelerin araştırma merkezleri ve okullarla kurulan ilişkiler, merkezimizin yerel düzeyde etkinliğini ve toplumsal erişimini artırmaktadır. Bu işbirlikleri, araştırma sonuçlarının sahaya uygulanabilir hale gelmesini ve kırılgan grupların güçlendirilmesine yönelik çok boyutlu çözümler geliştirilmesini sağlamaktadır.

İBB ile yürütülen işbirlikleri bu stratejinin önemli örneklerinden biridir. Örneğin, 12 Haziran 2023'te İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin davetiyle düzenlenen Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü Farkındalık Semineri, özellikle kız çocuklarının hane içi emek yükü nedeniyle eğitimden ve toplumsal hayattan uzaklaşmasına odaklanmıştır. Bu seminer, çoğunluğu dezavantajlı kadınlardan oluşan ebeveyn topluluğuna yönelik gerçekleştirilmiş ve çocuk işçiliği meselesi toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle ele alınmıştır.

Bunun yanı sıra, 20 Mart 2025'te İBB Sosyal Hizmetler birimiyle düzenlenen bir seminerde, sosyal hizmet görevlilerine sahada özellikle yoksul ve kırılgan durumdaki kadınlarla çalışırken katılımın önemi aktarılmış, bu katılımın dezavantajlı gruplarda güçlenmeyi ve görünürlüğü nasıl artırabileceği tartışılmıştır.

Sonuç

Tüm bu çalışmalar TO-SAM'ın, yalnızca akademik üretim yapan bir merkez olmanın ötesinde, yerelde toplumsal farkındalık yaratmayı, kırılgan grupların güçlenmesini desteklemeyi ve kapsayıcı sosyal politikaların oluşmasına katkı sunmayı hedefleyen bir kadın merkezi olarak konumlandığını göstermektedir. Karşılaşılan zorluklar – kurumlar

arası koordinasyon eksiklikleri, toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığının kurumsal kültürlerde sınırlı düzeyde yer bulması gibi – bu hedeflerden sapmaya neden olmamakta; aksine, TO-SAM'ın saha ile akademiye buluşturan, katılımcı ve dönüştürücü bir yol izleme kararlılığını pekiştirmektedir. Türkiye'de kadın merkezlerinin topluma katkısını görünür

kılmayı amaçlayan bu özel sayıya, TOSAM örneği hem akademik bilgi üretimi hem de yerel düzeyde toplumsal eşitliği kurumsallaştırma çabaları bakımından güçlü bir katkı sunmaktadır.

Bayburt Üniversitesi Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (BUKAM)

Huriye KADAKAL
Doç. Dr., Merkez Müdürü

Yerel Dinamiklerden Toplumsal Güçlenmeye: Bayburt Üniversitesi Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin Rolü ve Etkisi

Kadınların güçlenmesi ve aile yapısının desteklenmesi, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda yerel, ulusal ve küresel düzeyde öncelikli alanlardan biri haline gelmiştir. Kadın ve aile, toplumun temel yapı taşlarını oluşturan iki ana unsur olarak, sosyal, kültürel, ekonomik ve hukuki birçok alanla doğrudan ilişkilidir. Bu alanlarda yaşanan dönüşümler, toplumsal gelişmişlik düzeyinin hem bir yansıması hem de belirleyicisidir. Türkiye’de son yıllarda kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve aile yapısının güçlendirilmesi alanlarında yürütülen çalışmalar, yerel düzeydeki uygulama ve

araştırma merkezlerinin rolünü artırmıştır. Bu bağlamda, 2014 yılında kurulan Bayburt Üniversitesi Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (BUKAM), bölgesel ölçekte kadın ve aileye dair sorunlara akademik bakışla çözüm üretmeyi hedefleyen, aynı zamanda ulusal politikalarla uyumlu çalışmalar yürüten önemli bir kurumdur. Merkezin kadınların ekonomik ve sosyal hayata katılımı, aile içi iletişimin güçlü hale getirilmesi ve şiddetle mücadele gibi konularda gerçekleştirdiği çalışmalar, yerel kalkınmanın toplumsal boyutuna işaret etmektedir.

Merkezin Temel Faaliyet Alanları

BUKAM, kadın ve aile konularında bilimsel araştırmalar yapmak, toplumu bilgilendirme faaliyetleri yürütmek, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve akademik yapılar arasında köprü görevi görmek üzere yapılandırılmıştır. Merkezin faaliyet alanları aşağıdaki başlıklarda toplanabilir:

Araştırma ve Yayın Faaliyetleri:

Kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, aile içi iletişim, şiddetle mücadele gibi konularda yerel düzeyde veri toplama, analiz etme ve akademik yayın üretme çalışmaları yürütülmektedir. Bayburt ilinde kadının statüsü, aile yapısı ve sosyoekonomik koşullara dair saha çalışmaları bu kapsamda önemli yer tutmaktadır.

Eğitim ve Seminer Programları:

BUKAM, toplumun farklı kesimlerine yönelik seminerler, çalıştaylar ve eğitim programları düzenlemektedir. Bu programlarda özellikle kadınlara yönelik hak temelli eğitimler, aile içi iletişim seminerleri ve psikososyal destek atölyeleri öne çıkmaktadır. Katılımcı profili, üniversite öğrencilerinden kamu çalışanlarına, ev kadınlarından yerel STK temsilcilerine kadar geniş bir kitleyi kapsamaktadır.

Danışmanlık ve Destek Hizmetleri:

Merkez, kadınlara yönelik psikolojik, hukuki ve sosyal destek alanlarında rehberlik hizmetleri sunmakta; ilgili kurumlara yönlendirme sağlamaktadır. Ayrıca, ekonomik anlamda kadın girişimciliğini teşvik edici kurumsal düzenlemelere dair farkındalık düzeyinin artırılması merkez tarafından gözetilen bir diğer danışmanlık ve destek hizmetleri örneğini teşkil etmektedir. Bu faaliyetler, merkezin hem akademik hem de uygulayıcı kimliğini pekiştirmektedir.

Hedefler ve Vizyon

BUKAM'ın hedefi, kadının sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamda eşit birey olarak yer almasını sağlamak ve aile yapısını güçlendiren politikaların oluşturulmasına katkı sunmaktır. Bu doğrultuda merkezin vizyonu, bilimsel bilgi üretimi ile toplumsal fayda arasında güçlü bir köprü kurarak, Bayburt özelinde model oluşturabilecek projeler geliştirmektedir.

Farkındalık Kampanyaları:

Öğrencilere, kadınlara ve aile bireylerine yönelik farkındalık artırıcı faaliyetler, ulusal ve uluslararası özel günlerde yürütülen etkinliklerle sürdürülmektedir. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü, 15-21 Mayıs Uluslararası Aile Haftası gibi tarihlerde düzenlenen konferanslar, seminerler, paneller, sergiler ve yürüyüşler kamuoyunun ilgisini çekmektedir. Radyo programlarına katılım sağlanarak üniversitenin ve merkezin görünürlüğü arttırılmaktadır. Bu etkinlikler hem akademik hem toplumsal katılımı teşvik etmektedir.

Merkezin temel hedefleri şu şekilde özetlenebilir:

- Kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasal alanlara etkin katılımını desteklemek,
- Aile yapısının güçlendirilmesine yönelik koruyucu ve önleyici politikalar üretmek,
- Aile içi ilişkileri destekleyecek eğitim ve rehberlik programları geliştirmek,
- Üniversite-toplum etkileşimini güçlendirerek sosyal sorumluluk bilincini yaymak,
- Kadın ve aile çalışmalarında disiplinler arası işbirliğini yaygınlaştırmak,
- Ulusal kalkınma hedefleri ile uyumlu, yerel odaklı sosyal politika önerilerinin geliştirilmesini sağlamak.

Merkez bu hedeflere ulaşabilmek için çok disiplinli bir yaklaşım benimsemekte; sosyoloji, psikoloji, hukuk, halk sağlığı ve iletişim gibi farklı alanlardan uzmanlarla işbirliği yürütmektedir.

Projelerde İşbirlikleri ve Akademik Katkı

BUKAM, gerçekleştirdiği projelerde Bayburt Valiliği, İl Sağlık Müdürlüğü, İl Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Göç İdaresi, Bayburt belediyesi ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Bu işbirlikleri, proje uygulama sürecinde kaynakların daha etkin kullanılmasını sağlamak ve proje çıktılarını daha geniş kitlelere ulaştırmaktadır.

Örneğin, “Kadınların Ekonomik Güçlenmesi İçin Kooperatifçilik Eğitimi” başlıklı projede, Bayburt Belediyesi ve Tarım İl Müdürlüğü ile işbirliği yapılmıştır. Proje kapsamında kadınlara yönelik girişimcilik, üretim koopera-

tifleri kurma, dijital pazarlama ve finansal okuryazarlık eğitimleri verilmiştir. Bu tür projeler, kadınların ekonomik hayata katılımını teşvik ederken, aynı zamanda kırsal kalkınmaya da katkı sağlamaktadır.

Ayrıca, merkez tarafından yürütülen projeler akademik bilginin sahaya taşınmasına önemli katkılar sunmaktadır. Üniversitenin diğer fakülteleriyle (özellikle Eğitim Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi) işbirliği içinde yürütülen disiplinler arası çalışmalar, merkezin akademik zeminini güçlendirmektedir.

Karşılaşılan Zorluklar

BUKAM’ın yürüttüğü çalışmalarda yapısal, sosyo-kültürel ve ekonomik düzeyde bazı zorluklarla karşılaştığı görülmektedir:

Faaliyetler sürdürürken karşılaşılan en önemli zorluklardan biri, yerel düzeyde var olan önyargılar ve bilinç eksikliğidir. Kadınların kamusal alanda daha görünür hale gelmesi, özellikle kırsal alanlarda geleneksel toplumsal normlarla çatışabilmektedir. Bazı kesimlerde önyargıların bulunması, farkındalık çalışmaları için ek çaba gerektirmektedir.

Ayrıca, yerel kurumlarla işbirliğinin sürekliliği ve kurumsal koordinasyonun zaman zaman kesintiye uğraması, projelerin

sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, BUKAM yönetimi, sürekli diyalog ve işbirliği esaslı bir çalışma kültürü inşa etmeye özen göstermektedir.

Küçük bir üniversite olması nedeniyle; finansal kaynakların sınırlılığı ve sınırlı insan kaynağı, merkez faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Gönüllü uzman desteğinin sürekliliği konuları da merkezin kapasitesini zaman zaman sınırlayan faktörler arasındadır. Özellikle uzman personel istihdamı ve saha çalışmalarının maliyeti, merkez tarafından geliştirilen projelerde dikkate alınan temel sınırlılıklardandır.

Toplumsal Katkı ve Yerel Dönüşüm

BUKAM'ın Bayburt iline yaptığı en önemli katkı, kadının güçlenmesi konusunda yerel düzeyde oluşturduğu farkındalık ve dönüşümdür. Kadınların daha bilinçli, kendine güvenen bireyler olarak toplumda rol almasına zemin hazırlayan çalışmalar, uzun vadede toplumsal kalkınmaya doğrudan katkı sağlamaktadır.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında seminerler düzenleniyor. Seminerlerde kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mücadele yolları konusunda kapsamlı sunumlar yapılırken, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen Kadın Acil Destek (KADES) uygulamasının önemi vurgulanıyor.

Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezimiz, Çocuk Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezimiz ve Spor Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezimiz koordinasyonunda dezavantajlı çocuklarımıza yönelik üç haftalık etkinlik dizileri olarak planlanan "Aile Üniversitesi Bilim, Kültür, Sanat ve Spor Etkinlikleri" düzenleniyor. Üniversitemizin araştırma merkezleri ortak projelerde bir araya gelebiliyor.

"Uluslararası Öğrenciler Perspektifinden Kadın'a Bakış" isimli panelde uluslararası kimlikli öğrencilerimiz, kendi kültürleri özelinde bir kimlik yansımasını yorumladılar. Kadın kimliğini kendi kültürleri ile Türkiye'de deneyimlemek arasındaki değişimleri örneklerle anlatan panelist öğrenciler, her kültürde ve coğrafyada kadının yaşamın sembolü olduğunda hemfikir olduklarını belirttiler. Bayburt İl Göç İdaresi de panelimize katılarak işbirliği sağlamıştır.

11 Ekim Dünya Kız Çocukları gününde Demirözü Meslek Yüksekokulunda lise öğrencilerine eğitim semineri düzenlenerek, ilçedeki vatandaşlarımıza da ulaşım sağlanmıştır.

Bayburt'ta hizmet veren kurumlar ve Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) yer aldığı Bayburt'un sürdürülebilir kalkınması için önemli dinamik güçler olarak gördüğümüz kadın ve aileyi merkeze alan Bayburt Aile Çalıştayı'na katılarak toplumsal katkı arayışlarına ve çözüm müzakerelerine ortak oluyoruz.

BUKAM, yerel yönetimler, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde

projeler geliştirerek etki alanını genişletmektedir. Bu işbirlikleri, hem proje kaynaklarının verimli kullanımını hem de etkinliğin tabana yayılmasını sağlamaktadır.

Merkez, sadece kadınların değil, aynı zamanda aile biriminin tamamının desteklenmesine yönelik faaliyetleriyle toplumsal yapının dayanıklılığını artırmaktadır. Bu kapsamda aile içi iletişim, çocuk gelişimi, evlilik danışmanlığı gibi alanlarda verilen eğitimler, bireylerin yaşam kalitesine doğrudan katkı sunmaktadır.

Ayrıca üniversite öğrencilerinin gönüllü olarak bu projelere katılması, üniversite-toplum ilişkisini pekiştirmekte, sosyal sorumluluk bilincini artırmaktadır. Böylece, üniversite ile toplum arasındaki bağ daha da güçlenmektedir. Merkez tarafından yürütülen faaliyetler, yerel yönetimler ve kamu kurumlarının politika üretme süreçlerine de veri ve öneri düzeyinde katkı sunmakta; Bayburt'un sosyal kalkınma vizyonuna entegre olmaktadır.

Sonuç

Bayburt Üniversitesi Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, yerel ölçekte kadınların ve ailelerin karşılaştığı sorunlara bilimsel bir perspektifle yaklaşarak toplumsal fayda üretmeyi amaçlayan önemli bir akademik kurumdur. Faaliyet alanlarının çeşitliliği, hedeflediği dönüşüm ve işbirliğine dayalı proje anlayışı, merkezin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkısını artırmaktadır. Karşılaştığı zorluklara rağmen BUKAM, yerelden başlayan sosyal dönüşümün güçlü bir aktörü olarak hem akademik dünyaya hem de yerel yönetime örnek teşkil etmeye devam etmektedir. Kadınların güçlendirilmesi, aile yapısının desteklenmesi ve toplumsal farkındalığın artırılması yönünde önemli işlevler üstlenmektedir. Yürütülen projeler, akademik üretkenlik ve saha temelli uygulamalar, merkezin etkisini sadece Bayburt iliyle sınırlı kalmaksızın bölgesel düzeyde yaygınlaştırmaktadır.

Gelecek dönemde merkezin kurumsal kapasitesinin artırılması, akademik işbirliklerinin genişletilmesi ve sürdürülebilir finansman modellerinin geliştirilmesi, yürütülen çalışmaların kalıcılığı açısından kritik önemdedir. Ayrıca, toplumun farklı kesimlerini kapsayacak şekilde daha katılımcı mekanizmaların oluşturulması, merkezin etki alanını derinleştirecektir.

Sonuç olarak BUKAM, yerelden evrensele toplumsal dönüşümün önemli bir taşıyıcısı olarak işlev görmektedir; kadının güçlenmesini ve ailenin sağlıklı yapısının korunmasını akademik ve uygulamalı temellerle desteklemeye devam etmektedir.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Dilara USLU

Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü, BŞEÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

4 Nisan 2018'te Resmi Gazete'de Yönetmeliği yayınlanarak Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi adıyla kurulan Merkezimiz, bulunduğu bölgede kadının ve ailenin güçlendirilmesi hususunda programlar yapmanın yanı sıra gençlere kültürel değerlerin aktarımı ile ilgili etkinlikler gerçekleştirmeye çalışmıştır.

Önemli Gün ve Haftalar ile İlgili Programlar

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Sıradışı Okur Bedriye Berber Engin'in vesilesiyle 6 Mart 2019'da düzenlediğimiz **"Üreten Kadınlar"** program ise en kapsamlı programımız olmuştur. Sakarya Güzel Sanatlar Derneği (SAGÜSAD) tarafından hazırlanıp Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi sergi alanında gerçekleştirilen hayatın içinden kadın konulu resim ve fotoğraf sergisinin ardından Bilecik İl Halk Kütüphanesi Müdürü M. Pınar Dengiz ve Sıradışı Okur Bedriye Berber Engin'in konuşmacı olduğu bir panel düzenlenmiştir. Pınar Hanım, Bilecik İl Halk Kütüphanesi'ne müdür olarak atanmış, Bilecik Halk Pazar'ında kitap okurken gördüğü ve orada pazarcılık yapan Gölpazarı'nın bir köyünde yaşayan Bedriye Hanımın kütüphaneden daha fazla kitap almasını sağlamış ve böylece Bedriye Hanım, 2018 yılında Türkiye'de en çok kitap okuyan kişi olmakla beraber okuduklarını ha-

yata geçirenlere verilen Sıradışı Okur ödülünü almıştır. Bedriye Hanım, Pınar Hanım sayesinde daha fazla kitaba ulaşmış ve okuduğu kitaplardan birinden etkilenerek Bilecik'in ilçesi Gölpazarı'nda ekoturizmi başlatmış ve yıllar içerisinde işsizlik nedeniyle köyünü bırakıp gitmek zorunda kalan ailelerin ekoturizm yapmak için geri gelmelerine vesile olmuştur. Pınar Hanım ve Bedriye Hanımın hikâyesi, bilhassa kadının kadına desteğinin öneminin ve kıymetinin altını çizmekle beraber domino etkisiyle başkalarına ve bölge ekonomisine katkı sağlayan bir buluşma olmuştur.

11 Mart 2020'de ise **"Zanzibar Örneği Üzerinden Afrika'da Türk Kadınının Faaliyetleri"** adlı bir program düzenledik ve Türk kadınının merhametinin ve girişimci ruhunun çok uzak diyarlardaki izlerini konuşmacımız Kevser Aydoğdu'dan dinledik. Birlikten kuvvet doğar sözünden hareketle el ele vermiş Türk kadınının Zanzibar'a giderek orada eğitim faaliyetlerinin yanı sıra bir kafe açarak bilhassa eşi vefat etmiş kadınlara çalışma imkanı sunması ve hem

Zanzibar'da hem de İstanbul Üsküdar'da açılan kafelerde (Assalam Kafe) Zanzibarlı kadınların el emeği ürünlerinin satılmasıyla onlara gelir sağlamasının nasıl bir etki yarattığını dinledik.

Cumhuriyet döneminde Türk kadınlarının seçme ve seçilme haklarını kullanma süreci belediye seçimlerine katılma ile başlamış ve 5 Aralık'ta milletvekili seçme ve seçilme hakkını elde etmesi ile mühim bir noktaya ulaşmıştır. Bu mühim değişim sürecinin tarihi seyrinin anlatılmasının akabinde Bilecik'in Pazaryeri ilçesine o zaman seçimle iş başına gelen Belediye Başkanı Zekiye TEKİN'in belediye başkanı olduktan sonra yaptıklarını anlattığı bir program gerçekleştirdik. 9 Aralık 2021'de düzenlediğimiz bu programda, kadınların güçlenmesi konusunda rol modellerden birinin başkanlık sürecini kendinden dinlemiş olduk.

Dünya Kadınlar Günü kapsamında 7 Mart 2024 tarihinde Osmaneli Kadın Girişimciler Kooperatifi'nde çalışan Osmanelili kadın girişimcilerin konuşmacı olarak yer aldığı bir panel düzen-

ledik. **"Girişimcilikte Kadın Eli"** adını verdiğimiz bu panelde kadının güçlenmesinin ekonomi ile alakasını kurarak hem aile ekonomisine katkı sağladıkları hem de sosyalleştikleri bir ortamda kadınların biraraya gelmelerinin etkisini konuştuk.

Rol model olmuş kadınlardan örnekler üzerinden giderek Dünya Kadın Matematikçiler Günü vesilesiyle 15 Mayıs 2024 tarihinde Matematik Bölüm Başkanlığı ile ortaklaşa düzenlediğimiz Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nin o zamanki Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Sıdıka Özkaldı Karakuş ve Matematik Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Figen Uysal'ın konuşmacı olarak yer aldığı **"Matematikte İlham Veren Kadınlar"** başlıklı programımızla Matematik alanında öncü olmuş kadınlardan örnekleri alanın uzmanı hocalarımızdan dinledik.

Panel ve Sempozyumlar

7 Ekim 2019'da “**Osmanlı'da Tıp**” konulu bir panel düzenledik. Sağlık alanında yer almış başta kadınlar olmak üzere önemli kişilerden örneklerin anlatıldığı bir program düzenledik. Biruni Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden Prof. Dr. Nil SARI, Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nden Prof. Dr. Mükerrrem Bedizel AYDIN ve Sağlık Bilimleri Üniversitesi'nden Dr. Öğr. Üyesi Elif GÜLTEKİN'in katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Merkez olarak düzenlediğimiz ilk sempozyum, BŞEÜ Osmanlı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü ile ortaklaşa 16-17 Ekim 2019 tarihlerinde düzenlediğimiz I. Tarih Öğrencileri Sempozyumu olmuştur. Bu sempozyumun oturumlarından biri kadın tarihi ile ilgili sunumların olduğu ayrı bir oturum şeklinde düzenlenmiştir.

Merkezimizin düzenlediği ikinci sempozyum ise, davetli konuşmacı olarak geçmişten günümüze güçlü ve öncü kadınlardan örneklerin anlatıldığı iki oturumlu bir toplantı şeklinde olmuştur. 12 Aralık 2019 tarihinde düzenlediğimiz “**Türk Tarihine Yön Veren Ulu Hatunlar**” adlı programımızda İstanbul Üniver-

sitesi Tarih Bölümü'nden Prof. Dr. Muallâ Uydu Yücel, Arş. Gör. Dr. Fatma Aysel Ilgın, Marmara Üniversitesi Tarih Bölümü'nden Prof. Dr. Gülay Öğün Bezer, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tarih Bölümü'nde Doç. Dr. Vedat Turgut, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Önal ve Dr. Öğr. Üyesi Dilara Uslu konuşmacı olarak yer almıştır. Bu programda geçmişten günümüze Türk tarihindeki öncü rol oynamış kadınların hayat hikâyeleri ve rol model olabilecek güçlü yönlerine vurgu yapılmıştır.

27 Mayıs 2022'de ise Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi bünyesinde ilk kez düzenlenen Bilim Şenliği'nde Tarihte Türk Kadını adlı bir stant açtık ve orada bir lisans bir yüksek lisans öğrencimizle birlikte tarihimizde önemli katkılar sağlamış Türk kadınlarından örneklerin yer aldığı bir poster bildiriye stanta gelenlere sunduk. Ayrıca bu I. Bilim Şenliği kapsamında bilimin bir bayrak yarışı olduğunu göstermesi bakımından bir panel düzenledik. İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Muallâ Uydu Yücel'in oturum başkanlığında kendisinin yetiştirdiği Doç. Dr. M. Ebru Zeren ve Doç. Dr. Kamelya Tekne hocalarımızın çalışma konularını dinledik.

2025 Yılı'nın Aile Yılı olarak ilan edilmesi sonrasında çalışmalarına başlayarak sözü gençlere bırakmak istedik ve onlara yaptığı çalışmaları sunmaları için imkan sağlamak istedik. Sakarya Üniversitesi bünyesinde kurulmuş olan Genç TÜRKAB Sakarya Öğrenci Topluluğu'nun ÜNİDES projesi başvurusunun kabul edilmesiyle Sakarya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Sakarya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ve İstanbul Gedik Üniversitesi ile ortaklaşa düzenlediğimiz “**Gençlerin Gözünden Kültür ve Aile Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu**”nu gerçekleştirdik. 23 Mayıs 2025 tarihinde Sakarya Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi'nde düzenlediğimiz sempozyumun Açılış Konuşması'nı YÖK'te Akademide Kadın Çalışmaları Birimi'nin kurucusu ve Kocaeli Üniversitesi'nin eski Rektörü Prof. Dr. Sezer Komsuoğlu hocamızın yapmasından sonra sözü lisansüstü eğitim alan gençlerimize bırakarak onların kültür ve aile konusuna bakışlarını dinledik ve Aile Yılı'na yakışır bir etkinliğin paydaşı olduk.

Farkındalık ile İlgili Programlar

Merkez olarak düzenlediğimiz ilk iki programımızı üniversite gençliğine yönelik farkındalık programları olmuştur. 9 Mayıs 2018’te Sakarya Üniversitesi Kırkpınar Turizm Meslek Yüksekokulu’nda görev yapan Öğr. Gör. Zuhale Erol’un “**Çalışan Kadın ve Kelebek Etkisi**” ve 30 Kasım 2018 tarihinde “İletişim Kalbin Aynasıdır” adlı ve de katılanlarla etkileşimli şekilde gerçekleştirilen programlardır. Her iki programda da kendinin farkında olan ve potansiyelini doğru yere yönlendiren kişilerin başarıya ulaşmasının mümkün olduğu örnekler üzerinden anlatılmıştır.

Kadına Yönelik Şiddetle Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında 25 Kasım 2021’de Bilecik ŞÖNİM’de (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü) görev yapan Sosyal Çalışmacı Didem Coşkun’un “**Kadına Yönelik Şiddete Birlikte DUR Diyelim**” başlıklı konferansı düzenledik. Katılımcılarda bu konuya dair farkındalığı artırıcı interaktif bir program gerçekleştirmiş olduk. 22 Kasım 2022’de ve 14 Kasım 2023’de Bilecik ŞÖNİM’de (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürlüğü) görev yapan Sosyolog Şefika DOYMAZ BİLANİK’İN «Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede

Farkındalık Semineri» başlıklı konuşmasını yaptığı bir programlar gerçekleştirdik ve bu günü her sene farklı yönleriyle farkındalık seminerleri şeklinde devam ettirdik.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak toplumun temel yapı taşının aile olduğu ve ailenin ana damarının da kadın olmasından hareketle kadının güçlenmesinin toplumun güçlü olmasına etkisinin farkındayız. Merkez olarak yaptığımız ve bundan sonra yapacağımız programlarda bunu gözönünde bulundurmaya devam edeceğiz.

Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi (DAÜ KAEM)

Süheyla ÜÇİŞİK ERBİLEN

Doç. Dr., Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi
Yönetim Kurulu Başkanı, Türk Kadın Akademisyenler Birliği (TÜRKKAB)
KKTC Temsilcisi

Aleyna MUTLU ALKAŞI

Arş. Gör. Uzm., Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi
Merkezi Araştırma Görevlisi

Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi (DAÜ-KAEM) Kuzey Kıbrıs'taki ilk akademik toplumsal cinsiyet araştırma ve eğitimi merkezidir. 17 Kasım 1998 yılındaki kuruluşundan bu yana KAEM, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın sorunlarına yönelik duyarlılık geliştirmeye ve bu konuları toplumun dikkatine getirerek farkındalığı yükseltmeye yönelik çalışmalar yürütmektedir. Çok sesliliğe olan inancımız Merkezimizin yapısında da kendini göstermektedir.

KAEM, Başkan ve Yönetim Kurulu'nun yanı sıra Danışma Kurulu, Merkez Birimleri ve Proje Gruplarından oluşmaktadır. Danışma Kurulu, üyeleri aracılığıyla, Üniversite içinden ve/veya dışından Merkez'in amacı doğrultusunda çalışma yapan kişi ve/veya kurum temsilcilerinin farklı görüş ve önerilerini KAEM'e aktarır. Merkez Birimleri ve Proje Grupları da KAEM'in akademik araştırma, geliştirme ve eğitim çalışmaları ve faaliyetlerinin koordinasyonuna katkı koyar.

DAÜ-KAEM, toplumsal cinsiyet eşitliği temelli bilimsel araştırmalar, eğitim faaliyetleri ve farkındalık çalışmaları yoluyla topluma katkı sunmayı amaçlayan disiplinler arası bir yapıdır. Merkezin temel amacı, toplumsal cinsiyet konularında duyarlılığı artırmak; bu alanda bilimsel araştırmaları desteklemek ve yaygınlaştırmaktır. Bu doğrultuda, toplumsal cinsiyet eşitliğini önceleyen yayınlar üreterek, bu bilgiyi sadece akademik çevrelere değil, karar alıcılara, politika yapıcılara ve geniş topluma ulaştırmayı hedeflemektedir. Ayrıca kadınların toplum içindeki konumunu güçlendirmeye yönelik çalışmalar yürütmekte ve kadın sorunlarına çözüm önerileri geliştirmektedir.

DAÜ-KAEM, araştırma, eğitim, yayın ve uygulama alanlarında çok yönlü faaliyetler yürütmektedir. Merkez; kitap ve dergi yayıncılığı, kamu ve özel sektöre danışmanlık, sürekli eğitim programları, seminer ve konferanslar gibi etkinliklerle bilgiyi üretmenin yanı sıra, bunu topluma aktararak etkili bir akademik-toplumsal köprü kurmaktadır. Ulusal ve uluslararası iş birliklerini teşvik eden merkez, disiplinler arası yüksek lisans ve doktora programlarının oluşumuna katkı sağlamakta, üniversitenin diğer birimleriyle ortak çalışmalar gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda araştırmacılara yönelik bilgi-belge arşivi oluşturarak, akademik üretimi desteklemektedir.

Merkezimiz, toplumsal cinsiyet alanında sürdürülebilir bir akademik üretim ve sosyal etki yaratmayı hedeflemekte; yürüttüğü çalışmalarla yalnızca üniversite topluluğuna değil, geniş toplum kesimlerine de dokunmaktadır. DAÜ-KAEM Yönetim Kurulu Başkanı Doç. Dr. Süheyla Üçışık Erbilin 2014 Temmuz ayında göreve başlamış olup halen görevini ifa etmektedir. Merkez olarak, birçok akademik çalışmanın yanı sıra topluma yönelik çalışmalar, üniversite içinde yapılan çalışmalar, çeşitli faaliyetler ve temsiliyetlerde bulunulmuştur.

Merkezimizin gerçekleştirmiş olduğu toplumsal cinsiyet temelli uluslararası konferanslara bakıldığında,

- 2004 Nisan ayında gerçekleştirilen, 1. Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı: Milenyumda Kadın Çalışmaları "Gelecek Bize Bağlı mı?",

- 2006 Nisan ayında gerçekleştirilen 2. Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı: Tabuları Aşmak,

- 2009 Nisan ayında gerçekleştirilen 3. Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı: Dönüm Noktalarında Cinsiyet, Multidisipliner Açılardan,

- 2012 Ekim ayında gerçekleştirilen 4. Uluslararası Kadın / Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Hukuk,

- 2015 Mart ayında gerçekleştirilen 5. Uluslararası Kadın / Top-

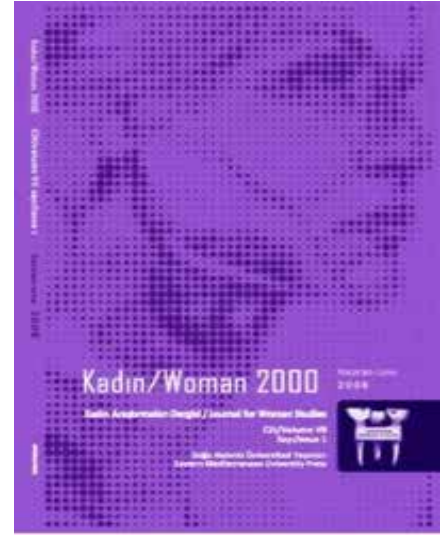
lumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı: Neoliberal Söylen ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği,

- 2017 Mart ayında gerçekleştirilen 6. Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Çatışma, Savaş & Barış,

- 2019 Ekim ayında gerçekleştirilen 7. Uluslararası Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı: Toplumsal Cinsiyet, Yer, Mekan & Kültür,

- 2022 Mayıs ayında gerçekleştirilen 8. Uluslararası Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı: Toplumsal Cinsiyet ve Sanat,

- 2025 Nisan ayında gerçekleştirilen 9. Uluslararası Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı: Toplumsal Cinsiyetin İzini Sürmek: Tarihi Keşfetmek ve Geleceği Şekillendirmek olmak üzere çeşitli konularda uluslararası konferanslar düzenlenmiştir.

Kadın/Woman 2000, DAÜ-KAEM'in bir yayın organı olup, Merkez'in amaçları doğrultusunda kadın konusu ile ilgili değişik disiplinlerde yapılan çalışmalara yer veren bilimsel düzeyde çift-kör hakem değerlendirmesi olan bir dergidir. Her yıl Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere, yılda 2 sayı olarak yayımlanan dergi, toplumsal cinsiyet ve kadının konumu ve hakları konularında sosyoloji, psikoloji, sağlık, antropoloji, hukuk, siyaset bilimi, ekonomi, sanat tarihi, arkeoloji, edebiyat ve iletişim alanlarında disiplinler arası nitelikli bilimsel makaleler yayımlar. Kadın/Woman 2000, kadın ve toplumsal cinsiyet konusunda yapılan çalışmalar ve yayımlarla ilgili bilimsel tanıtım yazılarına yer verir.

2000 yılından bu yana yayında olan, Kadın/Woman 2000 disiplinlerarası bir perspektifle toplumsal cinsiyet ve onun çapraz kestiği sorun alanları olan ırk,

cinsellik, kültür, sınıf, milliyet konularına ilişkin akademisyen, bağımsız araştırmacı, sanatçı kişi ve kuruluşlardan araştırma, tartışma ve yazılara yer vermektedir. Bunların yanı sıra notlar, konferans duyuru, rapor ve değerlendirmeleri ve kitap tanıtım ve eleştirileri de yayınlamaktadır. Kadın/ Woman 2000 Dergisi, DergiPark platformunda yer almakta olup 25 yaşını geride bırakmıştır ve derginin SSCI süreci başlatılmıştır.

Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Yüksek Lisans Programları ise, 2017 - 2018 Bahar Dönemi'nde YÖK ve YÖDAK onaylı olarak açılıp ilk öğrencilerini aynı yıl, aynı akademik dönemde almıştır. Lisans öğrencilerine yönelik konu ile ilgili farkındalığın artırılması amacı ile üniversite seçmelisi olarak her dönem Türkçe ve İngilizce olmak üzere açılan toplumsal cinsiyet eşitliği isimli derslerimizin yanı sıra 8 Mart, 25 Kasım gibi bilgilendirici etkinlikler ile öğrencilerimize "toplumsal cinsiyet eşitliği" farkındalığı kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Merkezimiz topluma yönelik çalışmalar açısından devlet kurumları ile iş birliği içinde çalışmalarından bazıları ise şu şekildedir:

- 2015- 2016 yılları arasında KKTC Çalışma Bakanlığı ve İş Kadınları Derneği ile Kadının Ekonomiye Kazandırılması Projesi,

- 16-17 Mart 2017 tarihlerinde KKTC Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve DAÜ KAEM iş birliği ile Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalıştayı,

- 2017-2021 yıllarında KKTC Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı'nın oluşturulması,

- 20 Nisan 2019 tarihinde KKTC Sağlık Bakanlığı ve DAÜ KAEM iş birliği ile Kadının Doğurganlık Hakları ve Sağlığı Çalıştayı,

- DAÜ KAEM ve DAÜ-SEM iş birliği ile 15 hafta ve 60 saatlik Toplumsal Cinsiyet Eğitimi- Koza Sertifikası,

- 29 Mart 2022 tarihinde KKTC Cumhurbaşkanlığı ve DAÜ

KAEM iş birliği ile Çocuk Hakları Çalıştayı,

- 16 Mayıs 2024 tarihinde KKTC Cumhurbaşkanlığı ve DAÜ KAEM iş birliği ile 1. Engelli Hakları Çalıştayı düzenlenmiştir.

Üniversite içinde toplumsal cinsiyet eşitliğini düzenlemeye yönelik yapılan çalışmalar çerçevesinde,

- 2016 yılında DAÜ Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Politika Belgesi'nin Senato tarafından kabul edilmesi,

- Öğrenci ve Akademik Disiplin Yönetmeliklerinde şiddet, taciz ve tecavüz ile ilgili düzenlemelerin yapılması,

- 2020 yılında DAÜ Cinsel Saldırı ve Tecavüze Karşı Destek Birimi (DAÜ-CTS)'nin kurulması şeklinde faaliyetlerde bulunulmuştur.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Yurtdışı Temsilyetleri'ne bakıldığında,

- Türkiye'deki üniversitelerle birlikte yapılan "Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Neler Yapılabilir" konulu çalıştayların 17'sinde temsiliyet, ayrıca 2 tanesine ev sahipliği,

- 28 Kasım 2017 tarihinde Hacettepe Üniversitesi Kadına Yönelik Şiddet ve Mülteciler Çalıştayı'na katılım,

- 13 Aralık 2017 tarihinde YÖK – Mesleki Eğitimde Kadın ve İstihdam Sempozyumu,

- 8 Mart 2018 tarihinde TC Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın daveti üzerine ziyaret,

- 30 Ocak 2017 tarihinde YÖK Akademide Kadın Çalışmaları Biriminin Kadın Merkezleri Başkanları Toplantısı'na katılım,

- 6-7 Ekim 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen AB 7. Çerçeve Programı Kapsamında Effective Gender Equality in Research and Academia (EGERA) projesine katılım, merkezimizin yurtdışı temsiliyetlerine örnek gösterilebilmektedir.

KAEM çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak birçok faaliyette bulunmaktadır. Bunlardan bazıları:

- 3-5 Nisan 2018 tarihlerinde DAÜ'de gerçekleştirilen UNESCO-KAEM Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Farkındalık Çalıştayı'na ev sahipliği,

- Kıbrıs Türk Girişimci Kadınlar Derneği ve DAÜ KAEM iş birliğinde düzenlenen 6 Aralık 2022 tarihinde gerçekleştirilen "1. Kadın ve Siyaset Çalıştayı",

- 20 Nisan-19 Haziran 2024 tarihinde Kıbrıs Türk Girişimci Kadınlar Derneği, DAÜ KAEM ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi iş birliğinde düzenlenen Siyaset ve Liderlik Okulu (20 modülden oluşan eğitim programı), gibi etkinlikler ile örneklendirilebilir.

Merkezimiz, tüm gayretleriyle toplumsal cinsiyet konularında duyarlılığı artırmak; bu alanda bilimsel araştırmaları desteklemek ve yaygınlaştırmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Doğuş Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (DOUKAM)

Aslı TELSEREN ÖMEROĞLU

Doç. Dr., Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi, Université de Paris,
Araştırmacı (LCSP ve CEDREF)

Toplumsal cinsiyet çalışmalarının toplumsal katkısı, feminist kurumsal teori ve toplumsal değişim teorileri çerçevesinde incelenebilir. Kurumsal değişimin toplumsal dönüşüme etkisi (Acker, 2006), DOUKAM örneğinde görüldüğü gibi, sistemli ve çok boyutlu bir yaklaşımla mümkün olmaktadır. Doğuş Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (DOUKAM), 2018 yılının Eylül ayında kurum içinde başlayan çalışmaların sonucunda, 2 Eylül 2019 tarihinde DOUKAM yönetmeliğinin Resmî Gazete’de yayımlanmasıyla fiilen kurulmuştur.

DOUKAM, kurulduğu tarihten itibaren toplumsal cinsiyet ve kadın sorunları alanında, ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel araştırmalar ve uygulamalar yapmakta ve yapılan araştırmaları desteklemektedir. Merkez, akademik ve toplumsal nitelikli panel, seminer, konferans ve benzeri toplantılar düzenlemekte olup, uzmanlık alanıyla ilgili eğitim çalışmaları yürütmekte ve projeler geliştirmektedir. Ayrıca, yükseköğretim kurumlarında toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılması, yöneticiler ile idari ve akademik personele toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı kazandırılması, cinsel taciz ve

** Bu makale, DOUKAM’ın (Doğuş Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi) kuruluşundan bu yana gerçekleştirdiği faaliyetleri ve toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki kurumsal ve toplumsal katkılarını ele almaktadır. Bu yazıda merkezin 2019 yılında kurulmasından 2025 yılına kadar olan süreçte yürüttüğü çalışmalar, düzenlediği etkinlikler ve geliştirdiği politikalar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma, bir yükseköğretim kurumunda toplumsal cinsiyet eşitliği merkezinin nasıl toplumsal ve kurumsal bir değişim aracı olarak işlev görebileceğini somut örneklerle ortaya koymayı amaçlamaktadır.*

saldırı konularında sıfır tolerans politikasının benimsenmesi gibi konular merkezin faaliyet konuları arasına girmektedir.

Rao ve Kelleher'in (2005) belirttiği gibi, toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarının kurumsal ve bireysel düzeydeki etkileri birbirini beslemektedir. DOUKAM'ın faaliyetleri de bu çerçevede hem kurumsal politikaların oluşturulması hem de bireysel farkındalığın artırılması yönünde çift yönlü bir etki yaratmaktadır. DOUKAM, kuruluşundan bu yana şu alanlarda çalışmalar yürütmekte ve yürütülmesini teşvik etmektedir: Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yapmaksızın kadınların mikro ve makro düzeyde sosyal, siyasi, hukuki ve ekonomik alanlarda üretken bireyler olarak yer almalarını destekleyici araştırmalar yapmak; ulusal ve uluslararası düzeyde seminer, konferans, panel, kongre, sempozyum ve kollokum gibi bilimsel, sanatsal ve kültürel etkinlikler düzenlemek ve

Kadınların siyasete katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılıklar, iş-yaşam dengesi, kadın hareketinin tarihi, kadın istihdamı ve emeği, eleştirel erkeklik çalışmaları, medya ve edebiyatta kadın temsilleri gibi konulara odaklanmaktadır.

düzenlenen etkinliklere katılmak; toplumsal cinsiyet ve kadın sorunları konusunda kamuoyu oluşturmak amacıyla basılı, sözel ve görsel yayınlar yapmak; Avrupa Birliği Çerçeve Programları kapsamında araştırmalar yürütmek; yurt dışındaki kurumlarla işbirliği yapmak; sivil toplum örgütleriyle çalışmalar yürütmek; yetişkinlere eğitim programları düzenlemek; toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları alanında kitaplık ve arşiv oluşturmak; ve lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde aka-

demik çalışmaları teşvik etmek. Bu çalışmaların toplumsal katkısı, özellikle akademik düzeyde toplumsal cinsiyet çalışmalarının kurumsallaşması ve yaygınlaşması açısından önemlidir. Merkez, yürüttüğü araştırmalar ve yayınlarla toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilimsel literatüre katkı sağlamakta, aynı zamanda bu bilgilerin toplumun farklı kesimlerine ulaşmasını sağlamaktadır.

DOUKAM'ın Temel Faaliyet Alanları:

Şiddetle Mücadele, Kadınların Güçlendirilmesi, Afet ve Toplumsal Cinsiyet

Faaliyetlerine "Toplumsal Cinsiyet Çalışmalarını Yeniden Düşünmek: Toplumsal Cinsiyet Çalışmalarında Güncel Konular ve Yaklaşımlar Çalıştayı" ile başlayan merkez, bu çalıştayda, çeşitli üniversitelerden akademisyenler bir araya gelerek bilgi alışverişinde bulunmuş ve ortak projeler geliştirmiştir. Özellikle

kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda yapılabilecekler üzerinde durulmuştur. Bu akademik iş birliklerinin toplumsal yansımaları, farklı kurumlar arasında bilgi ve deneyim paylaşımının artması ve ortak projelerin geliştirilmesi yoluyla daha geniş kitlelere ulaşılması şeklinde olmuştur. İlk etkinliğinden itibaren

kadınlara yönelik erkek şiddetiyle mücadele, DOUKAM'ın öncelikli çalışma alanlarından biri olagelmektedir. 2019 yılından bu yana, her yıl 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü kapsamında paneller düzenlenmektedir. Şiddetin boyutlarını değerlendiren bu çalışmalar, farkındalık yaratması açısından

önem taşımaktadır. STK'lar, avukatlar ve akademisyenlerin katılımıyla düzenlenen bu panellerde çeşitli konular ele alınmaktadır. Şiddetle mücadele konusunda düzenlenen bu etkinliklerin toplumsal katkısı, özellikle D türlerinin tanınması, şiddete karşı farkındalığın artması ve mücadele yöntemlerinin yaygınlaşması açısından önemlidir. Bu çalışmalar sayesinde, şiddet mağdurlarının başvurabileceği yasal yollar ve destek mekanizmaları konusunda bilgi düzeyi artmıştır. Panellerde öne çıkan başlıklar şunlardır: "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nün Ardından Flört Şiddetini Tartışıyoruz"; "Dijital Şiddet, Flört Şiddeti, Israrlı Takip ve Cinsel Şiddete Yakından Bakış: Şiddet Çeşitlerini Ne Kadar Tanıyoruz? Haklarımız Neler?"; "DOUKAM Söyleşileri VII: Erkek Şiddeti Nedir? Erkek Şiddetiyle Mücadelenin Neresindeyiz?"; "Türkiye'de Kadın Haklarının Hukuksal Boyutu: Şiddet, İstismar ve Başvurulacak Yasal Yollar"; "Yaralar ve Umutlar: Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelenin Yolları"; "COVID-19 Sürecinde Erkek Şiddeti". Bu etkinlikler, özellikle öğrencilerin kadına yönelik erkek şiddeti olgusunu anlamaları, şiddet türlerini tanımaları ve şiddetle mücadele yöntemleri hakkında bilgi edinmeleri amacıyla düzenlenmektedir.

En önemli hedeflerinden biri kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesine katkıda bulunmak ve kamusal alanda görünürlük-

lerini arttırmak olan DOUKAM, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde ise daha coşkulu etkinlikler düzenlemekte, gazetecilik, hukuk, oyunculuk, girişimcilik de dahil olmak üzere çeşitli alanlarda çalışan, mesleklerinde karşılarına çıkan engelleri aşarak başarıya ulaşmış kadınlarla söyleşiler yapılmaktadır. Bu söyleşilerde kadınlar, mesleki deneyimlerini, meslek hayatlarında kadın oldukları için karşılaştıkları zorlukları, bu zorlukların üstesinden nasıl geldiklerini ve kadın hakları konusundaki görüşlerini öğrencilerle paylaşmaktadır. Bu etkinliklerin toplumsal katkısı, özellikle genç kadınlara rol model oluşturması ve farklı mesleklerde kadın temsilinin artırılması açısından önemlidir. Başarılı kadınların deneyimlerinin paylaşılması, genç kadınların kariyer planlamalarına olumlu katkı sağlamaktadır.

Yukarıda bahsedilen konuların yanı sıra afet, özellikle de deprem konusunun toplumsal cinsiyet bağlamında ele alınması DOUKAM'ın gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Beklenen büyük İstanbul depremine karşı önlem alınması için üniversite bünyesinde emek harcayan DOUKAM özellikle 6 Şubat depremi sonrasında bu konuya özel önem vermekte, hem kurum dışında düzenlenen etkinliklere katılmakta hem de kurum içinde etkinlikler düzenlemektedir. Örneğin merkez üyeleri 2023 yılının Ağustos ayında İBB Kadın ile ortak düzenlenen Afet ve Kadın Çalıştayının sekreteryasında yer

almış, 6 Mart depremi sonrasında ilk 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinliğini "8 Mart Odağında Kadın ve Afetlerdeki Durumu" temasıyla gerçekleştirmiş ve 6 Şubat 2025'te düzenlenen Afetler ve Kadın Politikaları Kurultayı'na katılmıştır. Afet çalışmalarının toplumsal katkısı, özellikle afet durumlarında kadınların karşılaştığı sorunların görünür kılması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu çalışmalar, afet yönetiminde toplumsal cinsiyet perspektifinin yerleşmesine katkı sağlaması bakımından önem arz etmektedir.

Düzenlediği etkinlikleri yüz yüze gerçekleştirmeyi tercih eden DOUKAM, pandemi sürecindeyse faaliyetlerine çevrimiçi olarak YouTube üzerinden canlı yayınlanan söyleşiler ile devam etmiştir. Kadınların siyasete katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların uğradığı ayrımcılıklar, iş-yaşam dengesi, kadın hareketinin tarihi, kadın istihdamı ve emeği, eleştirel erkeklik çalışmaları, medya ve edebiyatta kadın temsilleri gibi konulara odaklanmaktadır. Bu etkinliklerle binlerce kişiye ulaşmıştır. Ayrıca akademik çalışmaların yanı sıra üniversitemizin tiyatro kulübü, sosyoloji kulübü, oyunculuk bölümü ve görsel iletişim ve tasarım bölümü gibi birimlerin desteğiyle etkinliklerimizi çeşitlendirerek öğrencilerin ilgisini çekmektedir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Sertifika Programı

Yukarıda bahsedilen etkinliklerin yanı sıra yaygın eğitimi de kapsamına alan DOUKAM, 2022 yılında herkese açık olarak düzenlenen Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Sertifika Programı ile 200 kişiye ulaşmış ve 30 saatlik bir eğitim programı olarak gerçekleştirilmiştir. Program kapsamında şu konular ele alınmıştır: Toplumsal Cinsiyet ve Temel Kavramlar; Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yerelleşmesi; Kadın Cinselliği ve Sağlık Politikaları; Toplumsal Cinsiyet Temelinde

Beden Politikaları; Kadın Hakları ve İstismar Durumlarında Başvurulacak Yasal Yollar; Kadına Yönelik Şiddet ve Şiddetle Mücadele Pratikleri; Bedenin Medyada Temsili; Çalışma Yaşamı, İstihdam Süreci ve Toplumsal Cinsiyet; Adil Bir Toplum İçin Yapılması Gerekenler; Toplumsal Cinsiyete Duyarlı İletişim Biçimi; Siyasette Kadın ve Temsili. Sertifika programının toplumsal katkısı özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda sistematik ve kapsamlı bir eğitim sağlaması

açısından öne çıkmaktadır. Katılımcılar, edindikleri bilgi ve farkındalığı kendi çalışma ve sosyal ortamlarına taşıyarak çarpan etkisi yaratmaktadır. Toplumsal cinsiyet merkezlerinin eğitim programları yoluyla yarattığı çarpan etkisi (Ferguson, 2019), bilgi ve farkındalığın toplumun farklı kesimlerine yayılmasını sağlamaktadır. DOUKAM'ın sertifika programı da benzer şekilde, katılımcıların edindikleri bilgiyi kendi çevrelerine aktarmasıyla geniş bir etki alanı yaratmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı

Topluma katkı sağlamak, Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin temel hedeflerinden biridir. Bu amaçla DOUKAM 2023 yılında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı hayata geçirmiştir¹.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı'nda temel olarak yandaki hususlar yer almaktadır:

1. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Farkındalığını Artırmak: Bu bağlamda üniversitemizde toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışının geliştirilmesi için farkındalığı artıracak çalışmaların yapılmasıdır.

2. İş-Yaşam Dengesi ve Örgüt Kültürü: İş-yaşam dengesi; unvan, medeni durum, çocuk sahipliği, kıdem ve çalışma alanına göre farklılık göstermekte, özellikle ebeveynlik ve bakım sorumluluğu olan kişiler için önem taşımaktadır. Bu nedenle hem iş-yaşam dengesi hem de örgüt kültürüyle ilgili stratejik planlamalar, toplumsal cinsiyet perspektifinden ele alınarak akademik ve

idari personel ile öğrencilerin yararlandığı iş-yaşam dengesi olanaklarının yeniden düzenlenmesi, eksikliklerin giderilmesi ve bu doğrultuda eylem planları oluşturulmaktadır.

3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planlarının Araştırma ve Öğretim İçeriğine Entegrasyonu: Bu madde kapsamında üniversitenin ayrımcılık karşıtı ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı araştırma ve eğitim-öğretim politikasının benimsenmesini sağlayacak mevcut mekanizmaların güçlendirilmesi hedeflenmekte ve değişimin izlenmesi için stratejiler geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

1. <https://www.dogus.edu.tr/arastirma-uygulama/kadin-calismalari-uygulama-ve-arastirma-merkezi/toplumsal-cinsiyet-esitligi-eylem-planı>

4. İşe Alım ve Kariyer İlerle-mesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Bu madde doğrultusunda akademik/ıdari personel ve öğrenciler için toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı, ayrımcılığın olmadığı, güvenli ve destekleyici bir çalışma ortamı yaratmayı amaçlanmaktadır. Üniversite, bu amaçları gerçekleştirirken iç ve dış paydaşlarla iş birliği stratejileri geliştirmekte ve şeffaf, adil, toplumsal cinsiyete duyarlı yapılanma ilkelerine bağlı kalmaktadır.

5. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Önlenmesi: Üniversitemiz, kurumsal kimliği itibarıyla toplumsal cinsiyete duyarlı bir yapıya sahiptir. 2019 yılında kurulan Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ile kadınlara yönelik ayrımcılığın önlenmesi konusunda önemli bir adım atmış ve bu birim öncülüğünde yapılan çalışmalarla üniversitenin akademik-ıdari personeli ile konuya ilgi duyan herkese farkındalık kazandırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmaların kapsamı ve niteliğine rağmen, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı mevcut mekanizmaları sürdürülebilmek için bazı düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi kurulması da gündemimizde yer almaktadır.

Yanda ana detayları verilen Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı'nın potansiyel toplumsal katkısı oldukça geniş kapsamlıdır. Plan, kurumsal düzeyde başlayan değişimin toplumsal düzeye yayılmasını hedeflemektedir. Özellikle işe alım ve kariyer ilerle-mesinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin gözetilmesi, iş yaşamında kadın temsilinin artırılmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, araştırma ve öğretim içeriğine toplumsal cinsiyet perspektifinin entegre edilmesi, gelecek nesillerin bu konudaki farkındalığını artıracaktır. Şiddetin önlenmesi konusundaki çalışmalar ise toplumsal düzeyde şiddetle mücadele katkı sağlayacaktır.

DOUKAM'ın yürüttüğü bu kapsamlı çalışmalar, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda önemli kazanımlar sağlamıştır. Merkez, özellikle genç nesillerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinçlenmesine katkıda bulunmuş, üniversite öğrencileri arasında farkındalık yaratmış ve bu farkındalığın aileler ve sosyal çevreler aracılığıyla toplumun daha geniş kesimlerine yayılmasını sağlamıştır. Düzenlenen etkinlikler ve eğitim programları sayesinde, binlerce kişiye ulaşılmış, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda somut adımlar atılmış ve kurumsal düzeyde örnek oluşturacak uygulamalar hayata

geçirilmiştir.

Merkezin faaliyetleri, sadece akademik düzeyde kalmayıp toplumsal dönüşüme de katkı sağlamıştır. Özellikle kadına yönelik şiddetle mücadele, iş yaşamında eşitlik, karar alma mekanizmalarında kadın temsilinin artırılması gibi konularda yürütülen çalışmalar, somut sonuçlar vermeye başlamıştır. Sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve özel sektör temsilcileriyle kurulan iş birlikleri sayesinde, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi farklı alanlara taşınmış, kurumsal politikaların ve uygulamaların dönüşümüne katkı sağlanmıştır. Bu çalışmalar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması yolunda atılan adımların sürdürülebilir olmasını ve kalıcı değişimlerin yaratılmasını mümkün kılmıştır. 2024 yılı Kasım ayı itibarıyla özellikle Doğu Üniversitesi Yerleşkelerinin içinde bulunduğu belediyelerle gönüllülük esasına dayalı iş birliği yapmayı ve ilçe halkına yönelik nitelikli projeler hazırlamayı hedefleyen DOUKAM'ın bu doğrultuda belediyelerin sosyal destek ve kadın sağlığı birimleriyle görüşmeleri devam etmektedir.

Kaynakça:

- Acker, J. (2006). Inequality regimes: Gender, class, and race in organizations. *Gender & Society*, 20(4), 441-464.
 Ferguson, L. (2019). *Gender training: A transformative tool for gender equality*. Palgrave Macmillan.
 Rao, A., & Kelleher, D. (2005). Is there life after gender mainstreaming? *Gender & Development*, 13(2), 57-69.

Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi (BİTEK)

Ferhan ŞENGÜR

Prof. Dr., ESTÜ BİTEK Müdürü, Havacılık ve Uzay Fakültesi, Havacılık Yönetimi Bölümü

Türkiye’de Kadın Merkezlerinin Toplumsal Katkısı: ESTÜ Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi (BİTEK) Örneği

Kadınların toplumsal yaşamdaki görünürlüğünü, eşitliğini ve güçlenmesini sağlamak amacıyla üniversitelerde kurulan kadın merkezleri, Türkiye’de kadın-erkek fırsat eşitliğini destekleyen en önemli yapılardan biridir. Eskişehir Teknik Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi (BİTEK), bu çabanın önemli bir örneğidir. Eskişehir Teknik Üniversitesi’nin 2018 yılında kuruluşunu takiben İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları’na istinaden, ESTÜ ailesi olarak, görev ve sorumluluk bilinciyle,

akademik ve bilimsel yaşamda kadın odağıyla cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik strateji geliştirme çalışmalarımıza, 2020 yılı itibarıyla dönem Rektörlüğümüz Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu önderliğinde başlanmıştır. “Kurumsal Yapı ve Yönetmelik” ekibi, “Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı” ekibi ve “Veri Toplama” ekibi olmak üzere toplam 16 kişilik bir çalışma grubu ile ESTÜ KAUM kurulumu ve süreç yönetimi çalışmaları sürdürülmüştür. 24 Ağustos 2021 tarihinde Senato kararıyla kurulan BİTEK, kadın-erkek fırsat eşitliği politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik örnek uygulamaları hayata geçirmektedir. Teknik bir üniversite

bünyesinde kurulmuş olması, özellikle STEM alanları başta olmak üzere bilimde, teknolojiye, sporda, tasarımda ve iş hayatı da dahil olmak üzere tüm kulvarlarda kadın ve kız çocuklarının desteklenmesini, kadınların girişimcilik yoluyla güçlendirilmesini ve ekonomik yetkinliğini öncelikli hedeflerinden biri haline getirmiştir.

Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Birimi (BİTEK), Eskişehir Teknik Üniversitesi bünyesinde bir akademik uygulama ve araştırma birimi olarak faaliyet göstermektedir. Kuruluşumuzun temel amacı, kadın-erkek fırsat eşitliği temelinde bilim ve teknoloji alanlarında kadınların katılımını artırmak, eşitlikçi bir akademik ve toplumsal yapı oluşturulmasına katkıda bulunmak, bu alandaki yapısal engelleri görünür kılarak çözüm önerileri üretmektir. Vizyonumuz; hem üniversite topluluğunda hem de yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde kadınların bilimsel üretime aktif ve lider olarak katılabildiği, eşitliğin kültürel ve yapısal olarak benimsendiği bir gelecek inşa etmektir. Disiplinler arası bir perspektifle çalışan birimimiz, sadece akademik üretime değil, aynı zamanda sosyal etkiye odaklanan projeler geliştirerek örnek bir kurumsal yapı olmayı hedeflemektedir.

BİTEK'in ilk somut çıktılarından biri olan Eskişehir Teknik Üniversitesi Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Politika Belgesi, Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış, 2021 yılında senato kararıyla kabul edilerek yürürlüğe konmuştur. Bu belge, üniversite düzeyinde kadın-erkek fırsat eşitliği farkındalığını artırmayı, karar alma mekanizmalarında kadınların temsiliyetini desteklemeyi ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesini amaçlamaktadır.

Bu kapsamlı çalışmanın bir sonucu olarak, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Merkezi (KOÇ-KAM) ve Dünya Gazetesi iş birliğiyle düzenlenen "Türkiye'nin Lider Kadın Ödülleri" kapsamında "Kadınların Geleceğini Güçlendiren Üniversite" ödülünü almaya hak kazanmıştır (03 Mart 2022).

2022 yılı Ağustos ayında senatoda kabul edilen ESTÜ Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Planı (ESTÜKEFE), BİTEK'in koordinasyonunda hazırlanmış ve kurumsal web sitesinde yayımlanmıştır. Planın oluşturulmasındaki stratejik dayanaklarımız şu şekildedir:

- İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi,
- Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları,
- Avrupa Birliği 2020-2025 Toplumsal Cinsiyet Stratejisi Eylem Planı,
- Ufuk Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planlama Rehberi,
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023),
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı (2021-2025),
- Üniversiteler İçin Stratejik Planlama Rehberi (Sürüm 1.1) ve
- ESTÜ Stratejik Planı (2021-2025)

Planımızın temel amaçları:

1. ESTÜ kurum kültürünün ve kurumsal kapasitesinin kadın-erkek fırsat eşitliği bağlamında geliştirilmesi
2. Çalışma ortamında kadın-erkek fırsat eşitliğinin ve iş-yaşam dengesinin geliştirilmesi
3. Cinsiyete duyarlı iletişim stratejilerinin benimsenmesi
4. Eğitimler aracılığıyla kadın-erkek fırsat eşitliği farkındalığının geliştirilmesi
5. Karar alma ve liderlik mekanizmalarında cinsiyet dengesinin sağlanması
6. Eğitim-öğretim, araştırma geliştirme ve topluma hizmet görevlerimizde kadın-erkek fırsat eşitliğinin geliştirilmesine yönelik uygulamaların benimsenmesi
7. Cinsiyete dayalı taciz ve şiddetin önlenmesi konusunda mevcut kurumsal kapasitenin geliştirilmesi
8. Kadın-erkek fırsat eşitliği alanında farkındalığın geliştirilmesini sağlamaya yönelik faaliyetler için işbirliklerinin geliştirilmesi

Bu amaçları gerçekleştirmek üzere hazırlanan planımız toplamda 42 eylem ve 75 performans göstergesi içermektedir. Yedi başlık altında toplanan bu plan, kurumsal kültürden istihdama, karar alma süreçlerinden eğitim-öğretime, cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesinden işbirliklerinin geliştirilmesine kadar geniş bir alanı kapsamakta ve yedi alt bölümden oluşmaktadır. “Veri toplama” ve “Eğitim” temel alanlarına bu başlıklar altında yer verilmiştir:

Bölüm 1 Kurum Kültürünün ve Kurumsal Kapasitenin Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Bağlamında Geliştirilmesi

Bölüm 2 İstihdam ve Kariyer Olanaklarının Geliştirilmesi

Bölüm 3 İş-Yaşam Dengesinin Geliştirilmesi

Bölüm 4 Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Temelli Karar Alma Süreçleri ve Liderlik Konusunda Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

Bölüm 5 Eğitim-Öğretim ve Araştırmada Kadın-Erkek Fırsat Eşitliğinin Geliştirilmesi

Bölüm 6 Cinsiyete Dayalı Taciz ve Şiddetin Önlenmesine Yönelik Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

Bölüm 7 Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Alanında İşbirliklerinin Geliştirilmesi

BİTEK, yalnızca üniversite içinde değil, aynı zamanda yerel düzeyde kamu kurumlarıyla da etkin işbirlikleri yürütmektedir. Eskişehir Valiliği koordinasyonunda hazırlanan 2022-2025 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planı'nın oluşturulma sürecine aktif katkı verilmiş; İl Koordinasyon Kurulu ve Teknik Kurullara düzenli olarak katılım sağlanmıştır. Üniversitenin ilgili fakülte ve birimleri de bu süreçte sorumluluk üstlenmiş; personele yönelik eğitimler ve öğrencilere farkındalık seminerleri gibi faaliyetler planlanarak uygulamaya geçirilmiştir.

Eylem Planı'nın uygulanması sürecinde Eskişehir Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve İl Emniyet Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak üniversite içinde ve dışında eğitim ve seminerler düzenlenmektedir. Özellikle 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü kapsamında yapılan etkinlikler kamuoyu farkındalığını artırmayı hedeflemektedir.

BİTEK, yerel düzeyde kadın-erkek fırsat eşitliği alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları ile ve Eskişehir'in diğer üniversite kadın merkezleri ile de işbirliği içindedir. Bu işbirlikleri aracılığıyla toplumsal farkındalık oluşturma, kız çocuklarını bilim ve teknoloji alanlarına yönlendirme, kadınların karar alma süreçlerine katılımını artırma gibi hedeflere yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu amaçla ortak etkinlikler düzenlenmekte ve böylece toplumsal etkinin genişletilmesi de hedeflenmektedir.

ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ESKİŞEHİR TECHNICAL UNIVERSITY

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ESKİŞEHİR OSMANGAZI ÜNİVERSİTESİ

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Karşı Uluslararası Mücadele Günü Paneli

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Destek Mekanizmaları

Moderatör:

Prof. Dr. Ferhan ŞENGÜR
Eskişehir Teknik Üniversitesi
Bilim ve Teknolojide Kadın Arış ve Uyg. Birimi (BİTEK) Müdürü

Panelistler:

Nurten VERİM BAL
Eskişehir Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürü

Dr. Öğretim Üyesi Akasya KANSU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Dr. Mine KARAKUŞ YETKİN
Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi
Sosyoloji Bölümü

26 Kasım 2024 Salı
Saat: 14.00

Rektörlük Toplantı Salonu

www.eskisehir.edu.tr

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

AFET VE KIRILGAN GRUPLAR

Doç. Dr. Damla EYÜPOĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü
"Afet dönemlerinde çocuk ve gençlerde ruhsal etkilene"

Prof. Dr. E. Nezih ORHON
Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü
"Çocuklar ve yaşlılarla afetleri ve zor zamanları konuşmak"

Dr. Öğr. Üyesi Muammer TUN
Eskişehir Teknik Üniversitesi Yer ve Uzun Bilimleri Enstitüsü
"Afetlerde toplumsal dirençlilik ve kırılma grupları"

Tarih: 10 Mart 2023 Saat: 10.00
Yer: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Prof. Dr. Fazıl Tekin Konferans Salonu
Odunpazarı - ESKİŞEHİR
Link: <https://us04web.zoom.us/j/73540636007?pwd=el05Z7R6FEETOYzR0HhYPhyZz0fZA1> Karakod:

BİTEK, aynı zamanda kadınların ekonomik ve mesleki anlamda güçlenmesini desteklemek amacıyla STEM alanlarında ve girişimcilik ekseninde özel çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda 2021 yılında TÜBİTAK 4004 Doğa ve Bilim Okulları Programı desteğiyle “Havacı Kızlar Girişimciliğe Adım Atıyor” adlı proje yürütülmüş; Eskişehir’deki havacılık temalı meslek liselerinde eğitim gören 10. ve 11. sınıf kız öğrencilere girişimcilik eğitimi verilmiştir. Bu proje ile kız öğrencilerin girişimciliğe yönelik tutum, niyet ve davranışlarında olumlu gelişmeler gözlemlenmiştir. Bu tür projeler, teknik üniversitelerde kız öğrencilerin STEM temelli alanlara yönelmesini teşvik etmekte ve uzun vadede kadın-erkek fırsat eşitliğine katkı sunmaktadır.

BİTEK, bilim ve teknoloji yanında kapsayıcı tasarım, sanat ve spor yoluyla da kadın-erkek fırsat eşitliği mesajlarını kamuoyuyla buluşturmaktadır. Bu kapsamda 8 Mart programlarına 2024 yılında Türkiye’nin ilk Kadın Kürek takımı Amazonlar Dragon kadın Kürek Takımı davet edilmiş, farklı mesleklerden kadınların gönüllülük çeşevesinde kadın sesini duyurma amaçlı kurduğu bu sportif birlikteliğin üniversite çalışan ve öğrencilerine tanıtımı gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda 2025 yılında FLO Tasarım Merkezi işbirliğiyle gerçekleştirilen sergi ve çalıştay etkinlikleri büyük ilgi görmüştür. Sergi, farklı yaş gruplarından kadın ve erkek öğrencilerin kadın ve kapsayıcılık teması ile tasarıma ve yeniliğe olan katkılarını görünür kılmayı amaçlamıştır. Bu tür yaratıcı alanlarda yapılan etkinlikler, eşitlik ko-

BU PROJE TÜBİTAK 4004 DOĞA EĞİTİMİ VE BİLİM OKULLARI DESTEKLEME PROGRAMI KAPSAMINDA DESTEKLENMEKTEDİR.

4004 TÜBİTAK
Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları

HAVACI KIZLAR
10-13 Ekim 2022
GİRİŞİMCİLİĞE ADIM ATIVOR

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ
PROF. DR. FERHAN ŞENGÜR

ARAŞTIRMACILAR
DR. NAZİRE BURÇIN HAMUTOĞLU
ARŞ. GÖR. HİLAL TUĞÇE LAPÇIN

EĞİTİMCİLER
Prof. Dr. Mehmet BASAR
Prof. Dr. Ferhan ŞENGÜR
Doç. Dr. Zeliha TEKİN
Dr. Belgin BAL İNCEBAKAK
Öğretmen İker ATASEVER
Öğretmen Demet EKER

EĞİTİMCİLER
Prof. Dr. Abidin KILIÇ
Doç. Dr. Nazire Burçin HAMUTOĞLU
Doç. Dr. Rüstem Banış YEŞİLAY
Arş. Gör. Aşlı SARIŞAN TUNGAÇ
Öğretmen Ebru SÖĞÜT
Öğretmen Kadir KILIÇ

EĞİTİMCİLER
Öğretmen Gülay ÇELİK
Arş. Gör. Ferhat İNCE
Öğretmen Nuran Rukiye AYDIN
YL Öğr. Serhat ETGİN

ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

Havacı Kızlar
Havacı Kızlar
Havacı Kızlar Girişimciliğe Adım Atıyor

ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ESKİŞEHİR TECHNICAL UNIVERSITY

**SUDA İZ BIRAKAN KADINLAR:
AMAZONLAR DRAGON KADIN KÜREK TAKIMININ HİKAYESİ**

“Tek başımıza kar taneleri gibiyiz ama birlikte çığ olabiliriz.”

SÖYLEŞİ İÇERİĞİ:

- TOPLUMSAL DÖNÜŞÜMDE KADINLARIN ROLÜ
- ÇEŞİTLİLİK VE BİRLİK
- PROFESYONEL OLMADAN SPORUN GÜCÜ
- FARKLI MESLEKLERDEN GELEN KADINLAR
- KADIN DAYANIŞMASI VE TOPLUMSAL DEĞİŞİM
- TOPLUMSAL DÖNÜŞÜMDE KADIN LİDERLİĞİ
- KADIN DAYANIŞMASININ GÜCÜ VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
- TAKIM BAĞLILIĞI VE DESTEK

**Spor Bilimleri Fakültesi
Konferans Salonu**

**13 Mart 2024 Çarşamba
Saat 11.30-13.00**

Spor Bilimleri Fakültesi ve Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi tarafından hazırlanmıştır.

nusunun sadece akademik bir gündem olmadığını; aynı zamanda kültürel, görsel ve kamusal bir tartışma alanı olduğunu ortaya koymuştur. Etkinliklerde, tasarım odaklı düşünme, kadınların inovasyona katkısı, kadınların mühendislikte estetikle birleşen gücü gibi temalar öne çıkmıştır.

11 Şubat Uluslararası Bilimde Kadın ve Kız Çocukları günü etkinliği ve toplumsal katkı çalışmaları kapsamında kadın akademisyenlerle ortaöğretim öğrencilerinin bir araya gelmesinin hedeflendiği üç üniversitenin ortak bir etkinlikte meslek tanıtımları yapılması gerçekleştirilmiştir. BİTEK, bu ve benzeri etkinliklerde yerel ve ulusal kuruluşlarla ve özel işletmelerle işbirliği içerisinde kapsayıcı bir zeminde çalışmalarını sürdürmektedir.

Sonuç

Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi (BİTEK), Türkiye’de üniversiteler bünyesinde kurulan kadın merkezlerinin toplumsal katkısının güçlü bir örneğidir. Gerek politika belgeleri gerek uygulamaya dönük projeleriyle, sadece kurumsal gelişime değil, aynı zamanda yerel ve ulusal düzeyde kadın-erkek fırsat eşitliğine dayalı toplumsal dönüşüme de katkı sunmaktadır. Kadınların STEM alanlarında, bilim, teknoloji ve girişimcilik çerçevesinde daha görünür ve güçlü olmaları için BİTEK’in yürüttüğü çalışmalar, üniversite merkezlerinin toplumsal fayda üretme potansiyelini açıkça ortaya koymaktadır. Bu çalışmalar, sadece üniversite topluluğu için değil, aynı zamanda toplumun geneli için daha adil, eşitlikçi ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etme çabasının somut göstergeleridir.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESKAM)

Zehra GÜVEN KILIÇARSLAN

Doç. Dr., ESOGÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Karşılaştırmalı
Edebiyat Bölümü, ESOGÜ ESKAM Müdür Yardımcısı

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) bünyesinde faaliyet gösteren Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESKAM), toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik sorunlar konusunda ulusal ve uluslararası düzeyde farkındalık yaratmayı amaçlayan bir akademik merkezdir. ESKAM, kadının toplumsal ve ekonomik kalkınmada yerini alabilmesi, statüsü ve sorunları ile ilgili her konuda duyarlı, bilgili ve donanımlı kadroların yetiştirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunmak; kadının sosyal hayat içerisinde

verimliliğini artırmak; kadın yaşamı, geleceği ve sorunlarına bölgesel ve evrensel çözümler getirmek için yurt içinde ve yurt dışında kadın sorunları ile ilgili her alanda araştırma yapmak, etkinliklere katılmak ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nin ilgili birim ve bölümlerinin iş birliği ile kadın sorunlarının çözümüne ilişkin çalışmalarda bulunmak, yayınlar çıkarmak ve konuyla ilgili olarak sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler ve ESOGÜ arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla 27391 sayılı Resmi Gazete kararı ile 30.10.2009'da kurulmuştur.

Merkezin yönetim kadrosu, farklı fakültelerden akademisyenlerin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Prof. Dr. Yasemin Balcı (2010-2013), Prof. Dr. İnci Parlaktuna (2013-2016), Prof. Dr. Hülyam Kurt (2016-2019), Prof. Dr. Elif Gürsoy (2019-2022) ve Prof. Arzum Çelik (2022-2023) kuruluşundan itibaren merkezin müdürlüğünü üstlenmiş isimlerdir. 2023 yılından itibaren ise Merkez Müdürü Prof. Dr. Canan Akay (Dış Hekimliği Fakültesi), Müdür Yardımcıları Prof. Dr. Esengül Köse (Eskişehir Meslek Yüksekokulu) ve Doç. Dr. Zehra Güven Kılıçarslan (İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi), yönetim kurulunda yer alan akademisyenlerle birlikte merkezin faaliyetlerini yürütmektedirler.

Kadın hakları, tarihsel süreç içerisinde sürekli bir değişim ve dönüşüm göstermiştir. Kadınların eğitim, siyaset, ekonomi ve hukuk alanlarında erkeklerle eşit haklara sahip olması yolundaki mücadele, dünya genelinde farklı toplumsal ve kültürel dinamikler çerçevesinde şekillenmiştir. Türkiye’de de kadın hakları alanındaki gelişmeler, Osmanlı’dan Cumhuriyet dönemine uzanan süreçte önemli kırılmalar ve ilerlemeler göstermiştir. Cumhuriyet’in ilanından sonra kadınlara

ESKAM Müdürü ve Müdür Yardımcıları

ESKAM Yönetim ve Danışma Kurulu Üyeleri

seçme ve seçilme hakkının tanınması, eğitimde ve iş hayatında daha fazla yer edinmelerini sağlayan yasal düzenlemeler, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda atılan önemli adımlardır. Ancak günümüzde hala kadınların karşı karşıya olduğu eşitsizlikler ve ayrımcılıklar devam etmektedir. İşte tam da bu noktada, akademik dünyada kadın çalışmaları alanında faaliyet gösteren merkezlerin önemi artmaktadır. ESKAM, bu doğrultuda, kadınların eğitimde, iş hayatında ve top-

lumsal yaşamda daha güçlü bir konuma ulaşmasını destekleyen akademik ve uygulamalı araştırmalar gerçekleştirmektedir.

Kadınların toplumsal, ekonomik ve akademik alanlarda daha fazla yer almasını teşvik etmek amacıyla faaliyet gösteren ESKAM, bu bağlamda hem akademik hem de sosyal projeler geliştirerek farkındalık yaratmayı hedeflemektedir. Kadın çalışmaları, disiplinler arası bir alan olarak, hukuk, sosyoloji, psikolo-

ji, ekonomi ve siyaset bilimi gibi çeşitli disiplinlerden beslenmektedir. ESKAM da bu disiplinlerarası yaklaşımı benimseyerek, akademik araştırmaları teşvik etmekte, ulusal ve uluslararası projeler geliştirmekte ve toplumu bilinçlendirmeye yönelik etkinlikler düzenlemektedir.

Merkezin temel misyonu, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilimsel bilgi üretmek ve bunu toplumla paylaşmaktır. Kadın hakları konusunda yapılan çalışmaları destekleyen ESKAM, aynı zamanda kamu kurumları ve sivil toplum örgütleriyle iş birliği yaparak sosyal politikaların geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, özellikle toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik eden politikalar üretmek, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda farkındalık yaratmak ve kadın istihdamını artırmaya yönelik stratejiler geliştirmek öncelikli hedefler arasında yer almaktadır.

ESKAM'ın kuruluş amaçlarından biri de Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nin ilgili birim ve bölümlerinin iş birliği ile kadın sorunlarının çözümüne ilişkin çalışmalarda bulunmaktadır. Bu amaçla merkez bünyesinde ESOGÜ'nün kadın akademisyenlerinin yönetim kademelerinde ne oranda var olduklarını ve yıllar içinde bunun

ne ölçüde değişiklik gösterdiğini ortaya koyan bir çalışma tamamlanmıştır. 2021 yılında yapılan bu çalışma ile üniversitemizin kuruluşundan günümüze kadar olan dönemde Üst Düzey Yönetimde Toplumsal Cinsiyet Karnesi kitapçığı oluşturulmuştur. Çalışmanın bulguları, ESOGÜ Personel Daire Başkanlığı aracılığıyla tüm fakülte, enstitü ve yüksekokullardan resmi yazıyla elde edilen veriler ile oluşturulmuş ve çalışma sonucunda bu bulgular kitapçık halinde tüm birimler ile paylaşılmıştır¹.

Öğrenciler ve toplum için gerçekleştirilen bilinçlendirme çalışmaları ESKAM'ın faali-

yetlerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Merkez bünyesinde gerçekleştirilen bu etkinlikler, toplumsal farkındalık yaratma açısından büyük önem taşımaktadır. Bu faaliyetler, hem akademik camiaya hem de geniş kitlelere ulaşarak kadın çalışmalarının daha geniş bir perspektiften ele alınmasını sağlamakta ve kadın haklarına dair bilinç düzeyini artırmaktadır. Bu amaçla gerçekleştirilen etkinliklerden bazıları şu şekildedir.

11 Şubat Uluslararası Bilimde Kadın ve Kız Çocukları günü etkinliği ve toplumsal katkı çalışmaları kapsamında kadın akademisyenlerle ortaöğretim

Prof. Dr. Canan Akay tarafından 11 Şubat Uluslararası Bilimde Kadın ve Kız Çocukları Kapsamında Dış Hekimliği alanının tanıtımı

1. Daha detaylı bilgi için <https://eskam.ogu.edu.tr/Duyuru/Detay/25/esogude-ust-duzey-yonetimde-toplumsal-cinsiyet-karnesi-1993-2020> adresini ziyaret edebilirsiniz.

öğrencilerinin biraraya gelmesi sağlanmış ve etkinlikte meslek tanıtımları yapılmıştır. Etkinlikte havacılık yönetimi, endüstri mühendisliği, sosyoloji, hukuk, özel eğitim öğretmenliği gibi alanlar tanıtılmış ESKAM Müdürü Prof. Dr. Canan AKAY ise diş hekimliğini tanıtarak katkı sağlamıştır.

ESKAM tarafından gerçekleştirilen bir diğer etkinlik, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü kapsamında, ESKAM ve KADEM işbirliği ile “Güven Toplumunun İnşası Şiddetin Anatomisi ve Çözüm Yolları” başlıklı eğitim programıdır. Programda şiddet sosyolojik, psikolojik, hukukî ve dinî boyutlarıyla bir bütün olarak ele alınırken, şiddeti açığa çıkaran sebepler, şiddet türleri ve şiddetin önlenmesine yönelik çözüm önerileri hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

25 Kasım Uluslararası Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Günü kapsamında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ev sahipliğinde “İnsana Sevgi Yakışır” isimli panel gerçekleştirilen bir diğer etkinliktir. Panelde, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Şahika Karaca, “Kadın Nedir” başlıklı

sunumunu; Eskişehir Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Şiddet Önleme Merkezi Müdürü Nurten Verim Bal, 25 Kasım’ın tarihçesini ve ŞÖNİM hizmetlerini; Eskişehir Cumhuriyet Başsavcısı Ali Yeldan “İsrarlı Takip” başlıklı sunumuyla kadına karşı şiddetle mücadele alanında yapılan çalışmaları ve alınan

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü kapsamında, ESKAM ve KADEM işbirliği ile düzenlenen “Güven Toplumunun İnşası Şiddetin Anatomisi ve Çözüm Yolları” başlıklı eğitim programı.

sonuçları; Anadolu Üniversitesi Gazetecilik Bölüm Başkanı Prof. Dr. İncilay Cangöz, “Dil, Cinsiyet ve Eşitlik” başlıklı sunumunu ve Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Kadın Çalışmaları Şube Müdür Vekili Özge Ören Sağdıç, “Yerel Yönetimlerde Kadın Çalışmaları: Eskişehir Örneği” başlıklı sunumunu; Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknolojide Kadın

Araştırma ve Uygulama Birimi Müdürü Prof. Dr. Ferhan Şengür de “Girişimcilik Yoluyla Kadının Güçlendirilmesi” başlıklı sunumunu gerçekleştirmiştir.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi iş birliği-

le 26 Kasım 2024’te “25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü Paneli” gerçekleştirilen bir diğer etkinliktir. Konuşmacılar, Eskişehir Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi Müdürü Nurten Verim Bal, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi öğretim elemanı Dr. Akasya Kansu ve Anadolu Üniversitesi öğretim elemanı Dr. Mine Karakuş Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulamaları Birimi Müdürü Prof. Dr. Ferhan Şengür moderatörlüğünde kadına yönelik şiddetin nedenleri, sonuçları ve çözüm yolları hakkında bilgiler verdiler.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü’nde de ESKAM düzenlediği etkinlikler ve işbirlikleri ile hem üniversitede hem de Eskişehir’de kadınların bilinçlendirilmesi ve toplumsal katkı anlamında çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bunlardan bir tanesi ESKAM ve Eskişehir Büyükşehir Belediyesi işbirliğinde “8 Mart Dünya Kadınlar Günü” kapsamında 9 Mart 2020’de düzenlenen “Uluslararası Kadın Yönetmenler Kısa Film Gösterim Seçkileri” etkinliğidir. Etkinlik kapsamında kadın yönetmenler tarafından yönetilen kısa filmler izleyicilerin gösterimine sunulmuş, gösterim sonunda da yönetmenler ile söyleşi gerçekleştirilmiştir.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü Paneli: “İnsana Sevgi Yakışır”

ESKAM, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konularında farkındalık yaratırken, geleneksel toplumsal normlar ve dirençle karşılaşabilmektedir. Ancak, bu zorluklara rağmen, merkezin çalışmaları sayesinde üniversite bünyesinde ve Eskişehir genelinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Özellikle, kadınların akademik ve yönetsel pozisyonlardaki temsiliyetinin artırılması ve toplumsal farkındalığın yükseltilmesi, merkezin önemli kazanımları arasındadır. Ayrıca ESKAM, Eskişehir'deki yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer üniversitelerle işbirliği yaparak, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konularında önemli katkılar sunmaktadır. Dü-

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü Paneli

zenlenen etkinlikler ve projeler sayesinde, yerel halkın bu konulardaki bilinç düzeyi artırılmakta ve kadınların toplumsal hayatta daha aktif rol almaları teşvik edilmektedir². ESKAM'ın faaliyetleri, Eskişehir ve çevresinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik önemli adımlar atılmasına vesile olmuş, kadınların toplumsal, ekonomik ve akademik alanlarda güçlenmesine katkı sağlamıştır.

Kadın çalışmaları, akademik dünyada giderek daha fazla önem kazanan bir alan olup, ESKAM bu alanda öncü bir merkez

Uluslararası Kadın Yönetmenler Kısa Film Gösterim Seçkileri

2. ESKAM ile ilgili daha detaylı bilgi edinmek için <https://eskam.ogu.edu.tr/> adresini ziyaret edebilirsiniz.

Uluslararası Kadın Yönetmenler Kısa Film Gösterim Seçkileri

olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik önemli katkılar sunmaya devam etmektedir. Akademik araştırmaları, etkinlikleri ve iş birlikleri ile kadın hakları konusunda önemli projeler gerçekleştiren merkez, hem akademik dünyada hem de toplumda fark yaratma hedefini sürdürmekte ve bu hedef doğrultusunda kadın hakları konusundaki

akademik araştırmaları desteklemekte, kadın istihdamını teşvik etmekte ve toplumsal farkındalık yaratmayı amaçlayan çalışmalar yürütmektedir. Bu çerçevede, merkezin gerçekleştirdiği projeler, yayınlar ve etkinlikler, kadın çalışmalarının gelişimine ve toplumsal dönüşüme katkı sağlamaktadır. ESKAM, kadın araştırmaları alanındaki akademik

üretimi destekleyerek, kadınların toplumsal hayatta daha güçlü ve eşit bir konuma sahip olmalarına katkıda bulunmaya devam etmektedir.

Kaynakça

<https://eskam.ogu.edu.tr/>

<https://eskam.ogu.edu.tr/Duyuru/Detay/25/esogude-ust-duzey-yonetimde-toplumsal-cinsiyet-karnesi-1993-2020>

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Zeynep Kevser ŞEREFÖĞLU DANIŞ

Doç. Dr., FSMVÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili
ve Edebiyatı, Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Betül ÇAĞLAR GÖRÇİN

FSMVÜ Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Öğrencisi,
Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Memuru

Kadın, Aile, Çocuk ve Akademi Arasında Köprü Kurmak: FSMVÜ KAM Deneyimi

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (FSMVÜ KAM), 2019 yılından beri, toplumsal cinsiyet adaletinin sağlanması, kadın ve çocuk haklarının korunması ve aile bireylerinin yaşam kalitesinin sürdürülebilir biçimde iyileştirilmesi amacıyla; demokratik temelli bir aile kültürünün gelişmesini destekleyen çalışmalar yürütmektedir.

Yol Haritası ve Hedefler...

Toplumsal cinsiyet, kadın, erkek ve aileye dair meselelerin sosyal politikalar düzeyinde giderek daha fazla önem kazanması, bu alanda bilimsel bilgi üretimini merkezine alan kurumsal yapılara olan ihtiyacı artırmıştır. Üniversitelerde kurulan kadın ve aile araştırma merkezleri, yalnızca akademik çalışma-

ların yürütüldüğü yapılar değil; aynı zamanda kamu politikalarının sahadaki karşılığını gözlemleyen, analiz eden ve çözüm önerileri geliştiren stratejik birimler olarak konumlanmaktadır. Bu bağlamda Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, yalnızca kurum-

sal bir gerekliliğin ürünü değil; alanın güncel ihtiyaçlarına yanıt verebilecek çok boyutlu ve disiplinlerarası bir çaba olarak hayata geçirilmiştir. Merkez, bu yönüyle benzer pek çok yapıdan farklılaşmakta ve hem akademik dünyaya hem de sahadaki paydaşlara yönelik özgün katkılar sunmayı amaçlamaktadır.

Akademik Meşruiyet ve Kurumsal Konumlanış

Merkez, kurulduğu tarihten itibaren kendi akademik meşruiyet alanını oluşturmaya gayret etti. Disiplinlerarası içerikler, akademik yayın hazırlıkları, yüksek lisans/doktora öğrencilerine rehberlik gibi faaliyetlerle merkez, üniversite bünyesinde saygın ve görünür bir akademik aktör hâline gelmiştir. Hazırlanan kaynaklar ve akademik üretimler, merkezin kurumsal birikimini yapılandırmaya yönelik adımlar arasında yer almaktadır.

Kavramsal Zemin ve Düşünsel Derinlik:

Merkez, kavramsal tartışmaları yürütmek ve tartışmaya katkı verebilecek birbirinden farklı düşünen pek çok paydaşı bir araya getirerek akademik alanın genişletilmesi ve derinleştirilmesine katkı sunmaya çalışmaktadır. “Toplumsal Cinsiyet ve Aile Çalışmaları Kitaplığı” gibi kalıcı arşiv ve kaynak merkezleriyle, üniversite düzeyinde toplumsal

cinsiyet çalışmalarına özgü bir araştırma altyapısı inşa edilmiştir. Hazırlanan özel kitap listeleri ve tez destekleri ile lisansüstü öğrenciler için alanın kuramsal zeminine katkı sunulmuştur. Yayımlanma aşamasındaki makaleler ve doktora tezi analizleriyle akademik literatüre veri temelli katkı sağlanmaktadır. “Toplumsal cinsiyet”, “kadın temsili”,

“kadın cinayetleri” ve “mitoloji” gibi temaların farklı açılardan ele alınması, merkeze kuramsal esneklik ve düşünsel derinlik kazandırmıştır. Feminist literatürün ötesinde, psikanaliz, mitoloji, tarihsel antropoloji gibi alanlarla bağ kurularak özgün düşünsel pozisyonlar geliştirilmiştir.

“Kadın Çalışmaları”nın Ötesine Geçmek:

FSMVÜ Kadın ve Aile Çalışmaları Merkezi'nin yalnızca kadın çalışmalarıyla sınırlı kalmayarak, çocuk yazını, çocuk edebiyatı ve erkeklik çalışmaları gibi alanlarda da faaliyet yürütmesi; merkezin disiplinlerarası niteliğini güçlendirmekte ve onu benzer kurumlardan farklılaştırmaktadır. Merkez, çocuk edebiyatı özelinde gerçekleştirdiği eği-

tim programları, eleştiri okulları ve yazarlık atölyeleriyle yalnızca çocuğa dair değil, çocukla birlikte düşünme pratiğini de toplumsal cinsiyet perspektifiyle yeniden tanımlamaktadır. Benzer şekilde erkeklik çalışmaları alanında yürütülen araştırmalar, toplumsal cinsiyetin sadece kadın odaklı değil, tüm bireylerin ilişkilene biçimleri üzerinden ele alınması

gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bütüncül yaklaşım, kadınların yalnızca mağduriyet nesnesi ya da “toplumsal sorun” olarak konumlandırılmasına karşı; sorunun esasen ilişkisel düzlemde, cinsiyetin nasıl tanımlandığı ve yeniden üretildiği yerlerde ortaya çıktığını göstermektedir.

Kamuya Açılım:

Merkezin toplumsal etkisi ve kamuoyuna açılma durumu, akademik bir yapı olmasına rağmen son derece hızlı olmuştur. Toplumsal cinsiyet okuryazarlığına dönük eğitimler, kadın cinayetleri gibi meselelerin disiplinlerarası değerlendirilmesi ve kitap projeleri sayesinde merkez, sadece akademiye değil, kamuoyuna da seslenen bir birim olmuştur. Bu sayede hem toplumun farklı kesimleriyle temas kurulmuş hem de merkezin çalışmaları sosyal faydayla ilişkilendirilmiştir.

Sivil Toplumla Dayanışma:

Sivil Toplumla Dayanışma: STK iş birliklerimiz, sahadaki dönüşümle akademik perspektifi buluşturmayı hedefledi. HAZAR Derneği ile birlikte yürüttüğümüz “Açık/Kapalı Kapıların Ardında Başörtüsü” paneli, postmodern darbe sürecinde kadınların yaşadığı dönüşümleri ele alırken; KADEM ile birlikte yürüttüğümüz “Toplumsal Cinsiyet Adaleti Kongresi”, uzun yıllardır akademik katkı sağladığımız önemli bir platform oldu.

Ulusal İşbirlikler ve Kurumsal Güvenilirlik:

Kadın çalışmaları alanında yürütülen iş birliği faaliyetler, merkezin yalnızca kendi bünyesinde değil, ulusal düzeyde de kurumsal güvenilirliğini ve tanınırlığını pekiştirmiştir. FSMVÜ Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ismi, kadın çalışmaları alanında **kurumsal güven ve yetkin bir akademik ağ ile ilişkili** hâle gelmiştir. Yirmi beş üniversite merkezinin katılımıyla düzenlenen çalıştaylar, ortak proje girişimleri ve kimi zaman Aile Bakanlığı ile Aile İl Müdürlükleriyle birlikte yürütülen programlar sayesinde merkez, yalnızca üniversite içi bir birim değil, **ulusal düzeyde tanınan stratejik bir paydaş** haline gelmiştir. Bu konumlanış, hem **kurumsal kapasitenin güçlenmesini** hem de **bilgi alışverişinin sürdürülebilirliğini** sağlamaktadır.

Bu çerçevede gerçekleştirilen “Kız Çocukları Kadın Araştırmalarının Neresinde?” başlıklı çalıştay, FSMVÜ Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin koordinasyonunda, Türkiye genelinden yirmi beş kadın araştırma merkezinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Geniş katılımlı bu etkinlik, kız çocuklarının sosyal ve hukuki konumuna disiplinlerarası bir yaklaşımla odaklanarak, alanın kuramsal derinliğine ve uygulama eksenine eş zamanlı katkılar sağlamayı amaçlamıştır. Çalıştayın devamı niteliğindeki proje kapsamında geliştirilen **kapsayıcı sosyal alan modeli**, eğitim, sanat, bilim ve özgür ifade gibi öğeleri bir araya getirerek, çocukların güçlenmesini hedefleyen **alternatif bir toplumsallaşma biçimi** sunmaktadır.

Merkezimizin kurumsal yetkinliği, yalnızca akademik iş birlikleriyle sınırlı kalmamış, aynı zamanda karar alıcı üst yapılar nezdinde de karşılık bulmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Komisyonu’nda dinlenen dört

kadın araştırma merkezi arasında yer almış olmak, merkezimizin alandaki uygulayıcı tecrübesi ve kuramsal birikimiyle öncelikli ve güvenilir bir paydaş olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Hem saha odaklı çözüm önerileri sunabilme kapasitesi hem de di-

siplinlerarası düşünme biçimi ile FSMVÜ Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, eş zamanlı olarak hem eş paydaşlık zemini oluşturmakta hem de ulusal politika geliştirme süreçlerinde etkin bir referans merkezi işlevi görmektedir.

Uluslararası Akademik Etkileşim:

Uluslararasılaşma faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerde, toplumsal cinsiyet çalışmalarına hem yerel düşünsel üretimlerin dahil edilmesi hem de disiplinlerarası kesişimlerin görünür kılınması açısından önemli katkılar sunulmuştur. Viyana’da gerçekleştirilen **Turkologentag 2023**’te Merkez yönetim kurulu ve ekip üyelerimiz Doç. Dr. Zeynep Kevser

Şerefioğlu Danış, Dr. Lale Uçan, Dr. Öğr. Üyesi Emine Tonta Ak, Arş. Gör. Dr. Berna Terzi Eskin, Arş. Gör. Özlem Akyol ve lisans öğrencilerinden Halenur Albayrak’ın katılımları ile “Türk Tarih ve Edebiyatında Toplumsal Cinsiyeti Yeniden Düşünmek” ve “Perception of Women in Turkey in the Context of Plastic and Rhythmic Arts” başlıklı iki oturum gerçekleştirildi. Bu oturumlar, Türk

tarihsel birikimi ve edebi mirası üzerinden toplumsal cinsiyet konusunu yeniden yorumlayarak, literatürde baskın olan Batı merkezli yaklaşımlara karşı çoğulcu bir perspektif önerdi. Bu sunumlar, toplumsal cinsiyetin sadece normatif tartışmalar bağlamında değil, kültürel temsil, hafıza ve söylem düzeyinde de ele alınabileceğini göstermesi bakımından literatüre katkı sağladı.

14–16 Nisan 2025 tarihleri arasında Birmingham’da, Birmingham Üniversitesi ve Aston Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen Political Studies Association’ın (PSA) 75. Yıl Konferansı’nda, Doç. Dr. Zeynep Kevser Şerefoğlu Danış ve Dr. Öğr. Üyesi Ravza Altuntaş tarafından sunulan “Defining Liberty: Feminist Thought in the 19th-Century Muslim World – Fatma Aliye and Rokeya Sakhawat Hossain” başlıklı bildiride, 19. yüzyıl Müslüman kadın düşüncülerini merkeze alarak, laik/dinsel ikiliğini aşan, yerli ve özgün bir özgürlük anlayışını feminist teoriye taşıyan bir yaklaşım gündeme getirildi. Bu yaklaşım, sadece alternatif bir tarih okuması değil, aynı zamanda evrenselci feminist yaklaşımların dışında kalan bir özgürlük tahayyülünün kuramsallaştırılmasına katkı sunmaya çalıştı.

Sürmesi planlanan bu uluslararası mecralarda, edebiyat, tarih ve sanat gibi alanlarla toplumsal cinsiyet çalışmalarını ilişkilendirmeye ve feminist literatürde epistemolojik çoğulculuğa katkı sunmaya yönelik bir zemin oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Farkındalık Geliştirme ve Politika Önerisi Üretme:

Merkezin toplumsal farkındalığın derinleştirilmesine katkısı da oldukça önemlidir. Çalıştaylar aracılığıyla çocuk, kadın ve aileye dair güncel meseleler (örneğin kadın cinayetleri, kız çocuklarının hakları) sadece tanımlanmakla kalmayıp, çok boyutlu ve disiplinlerarası biçimde anlamlandırılmış ve görünür kılınmıştır. “Toplumsal Cinsiyet Okumaları Sertifika Programı” gibi etkinliklerle farklı kesimlerden bireylerin bu kavramlara dair eleştirel düşünce becerisi geliştirmesi sağlanmıştır. Medyada temsil, fail rehabilitasyonu, önleyici hukuk gibi çok katmanlı konular çalıştay gündemine alınarak kamu politikalarına girdi olabilecek öneriler üretilmiştir.

Kurum Kültürü ve İçsel Dönüşüm:

Merkezin, kurumsal kültürün dönüşümüne katkıları oldukça önemlidir. Akademik ve idari personele yönelik düzenlenen şiddet, mobbing ve ayrımcılık eğitimleriyle üniversite içinde güven temelli bir kurum kültürü inşa edilmeye çalışılmıştır. Bu sayede sadece kadınları değil, tüm çalışanları etkileyen güç ilişkileri ve şiddet biçimlerine dair önleyici bir farkındalık oluşturulmuştur.

Yayın Kapasitesi ve Akademik Üretim ve Toplumsal Belleğe Katkı:

Merkezin hâlihazırdaki en önemli odağı, yeni proje ve yayın kapasitesinin artırılmasıdır. TÜBİTAK programlarına sunduğumuz projelerin yanı sıra, Sabancı Vakfı ve İsveç İstanbul Başkonsolosluğu gibi kuruluşların destek çağrılarına başvurularak, çeşitli alanlarda toplumsal etki yaratılması hedeflenmiştir. “Millî Mücadele’nin Yerel Tarihleri” projesi ile Millî Mücadele’nin yüzüncü yıldönümünde, Millî Mücadele ile ilgili başta roman ve öykü olmak üzere edebi varlığımızın ortaya konulması ve bu varlığın bugünün içinden, sosyal tarih ve kapsayıcı toplum bakışı ile yeniden ele alınması için çalışılmıştır.

Merkez, üzerinde çalıştığı alanın başat konularına ilişkin düşünce ve önerileri ile toplumsal belleğe katkı yapma ve konunun konuşulmasını yaygınlaştırma rolünü de yerine getirmek için elinden geleni yapmaktadır. “Cinsiyet Nöbeti” gibi kitap projeleriyle, akademik bilginin halkla buluşması sağlanmış; Cumhuriyetin 100. yılına özgü kolektif bir toplumsal cinsiyet okuması ortaya konmuştur. Bu tür yayınlar, sadece o dönem için değil, ilerleyen yıllarda da toplumsal hafızada referans oluşturabilecek niteliktedir.

Zorluklar, Çetin Yollar...

Merkezin karşılaştığı zorlukların başında, kavramsal bilinç ve anlama alanındaki belirsizlikler geliyor. Merkezin çalışmalarının odak noktasını oluşturan toplumsal cinsiyet eşitliği yahut toplumsal cinsiyet adaleti kavramı, kamuoyunda ve hatta akademi çevresinde dahi çoğu zaman net bir şekilde an-

laşılamıyor. Kavramların dünya ve ülke tarihindeki politik düzlemi, merkezin çalışma alanının alımlanmasında sorunlar oluşturabilmekte, kimi zaman merkez, söylemini tekrar tekrar açıklamak veya meşrulaştırmak mecburiyeti ile karşı karşıya kalmaktadır. Kavramsal bulanıklık yalnızca halk nezdinde değil, akademik

ve idari çevrelerde de etkisini göstermekte; bu da merkezin faaliyetlerini anlatma, yaygınlaştırma ve paydaşlarla doğru bir zemin oluşturma süreçlerinde kimi engeller oluşturabilmektedir.

Diğer yandan, kadın ve aile çalışmaları merkezleri, kimi zaman yeterince “bilimsel” bu-

lunmamakta; toplumsal duyarlılıklarla iç içe oldukları gerekçeyle eleştirel akademik mesafe koyamadıkları düşünülmektedir. Oysa FSMVÜ KAM, kurulduğu günden bu yana bu ikiliği aşmaya, hem akademik derinliği hem de toplumsal etkisi olan bir faaliyet alanı inşa etmeye çalışmaktadır. Fakat bu çaba, zaman zaman sosyal bilimlerin geleneksel hiyerarşik yapıları içerisinde ikinci plana atılma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. “Kadın çalışmaları”nın yalnızca hak temelli savunuculuğa indirgenmesi, disiplinlerarası analiz, alan araştırması, kuramsal üretim gibi akademik yetkinliklerin görünmezleşmesine neden olabilmektedir.

FSMVÜ KAM’ın özgün duruşu, ne otomatikleşmiş eşitlikçi kalıplara ne de değer merkezli söylemin eleştiriye kapalı hâline teslim olmadan yürümek-

tedir. Ancak bu dengeyi kurmak oldukça hassas bir süreçtir. Toplumun kadim değerleri ile güncel akademik yaklaşımlar arasında aracılık görevi üstlenen merkez, her iki uçta da kimi zaman “yetersiz” ya da “fazla eleştirel” bulunabilmektedir. Bu durum, merkezin söylemini dikkatle inşa etmesini, ortak dil kurmaya dönük yüksek bir hassasiyetle hareket etmesini gerekli kılmaktadır. Akademideki eleştirelilik ile toplumun kültürel refleksleri arasındaki bu uyum arayışı, merkez için hem risk hem imkân barındırmaktadır.

FSMVÜ KAM, farklı kamu kurumları ve sivil toplum yapılarıyla işbirlikleri yürütmektedir. Kurumlar arası farklı beklentiler, dil farklılıkları, süreç yönetimi anlayışları gibi noktalar; ortak projelerin sürdürülebilirliğini zaman zaman sekteye uğratabilmektedir. Bu noktada merkez, uzun

vadeli işbirliklerine yatırım yapma, güven temelli ilişkiler kurma ve ortak dil üretme konusunda stratejik bir hassasiyetle hareket etmektedir.

Merkezin disiplinlerarası yapısı, çok sayıda akademik uzmanlığa ihtiyaç duymaktadır. Ancak bu ihtiyaca cevap verecek nitelikli kadroların kurumsal olarak merkeze atanması, merkez çalışmalarına zaman ayırmaları ve buna uygun idari destek mekanizmalarının kurulması hâlâ önemli bir mesele olarak önümüzde durmaktadır. Ayrıca araştırma bütçeleri, teknik destek personeli, proje yürütme kapasitesi gibi konular, fon sağlayıcıların kimi zaman merkezi algılamadaki endişeleri, merkezin kurumsal sürdürülebilirliği açısından başat önemdedir.

Sonuç

FSMVÜ KAM, yalnızca geçici farkındalıklar değil, bilgi üretimi, kültürel çoğulculuk, kurumsal dönüşüm ve sosyal politika önerisi gibi alanlarda kalıcı, yapısal katkılar sunan bir merkez hâline gelmiştir. Topluma ve akademiye eşzamanlı olarak hitap eden bu çok katmanlı faaliyet yapısıyla, hem yukarıdan (politika ve akademi düzeyi) hem de aşağıdan (bireysel bilinç ve topluluk düzeyi) etkili dönüşüm üretme potansiyelini korumaktadır.

Fırat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (FÜKÇAM)

Bahar DEMİREL

Prof. Dr., Fırat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (FÜKÇAM) Müdürü

FÜKÇAM, Fırat Üniversitesi bünyesinde kurulmuş bir uygulama ve araştırma merkezidir. Merkez, “Fırat Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi” adıyla kurulmuş olup, yönetmeliği 07.08.2016 tarihli ve 29794 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Merkezin amaç ve faaliyet alanlarına ilişkin usul ve esaslar güncellenmiş ve merkezin adı “Fırat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi” olarak değiştirilmiştir. Yeni yönetmelik 13.09.2021 tarihli ve 31597 sayılı Resmi

Gazete’de yayımlanmıştır. FÜKÇAM’ın amacı, üniversitenin ilgili fakülte ve bölümleri ile işbirliği içinde, kamu ve sivil kurumlarla da işbirliği yaparak, kadın ve aile çalışmaları ile ilgili her alanda eğitim faaliyetleri yürütmek ve projeler gerçekleştirmek için ulusal ve uluslararası araştırmalar yapmaktır.

Merkezin misyonu, kadınların toplumsal hayatta daha etkin bir şekilde yer almasını sağlamak, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmak ve aile yapısının güçlendirilmesine yöne-

lik bilimsel araştırmalar yaparak projeler geliştirmektedir. Merkez, kadın ve aileye yönelik çeşitli eğitimler, seminerler ve destekleyici çalışmalarla toplumsal değişime katkıda bulunmayı hedeflemektedir. FÜKÇAM'ın vizyonu, kadınların ve aile bireylerinin hak ve eşitlik temelinde güçlendirildiği, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı ve aile içindeki ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürüldüğü bir toplum oluşturmaktır. Merkez, bu hedef doğrultusunda akademik çalışmalar, projeler ve toplumsal farkındalık artırıcı faaliyetlerle ulusal ve uluslararası düzeyde örnek bir merkez olmayı amaçlamaktadır.

FÜKÇAM'ın amaçları ve faaliyet alanlarına uygun olarak çalışma grupları oluşturulmuştur. Eğitim, sağlık, ekonomik ve sosyal sorunların çözümü için dört grup belirlenmiş, yönetim kurulu görev alan öğretim üyelerinin yanı sıra, ilgili branşlardan akademisyenler de çalışma gruplarında yer almaktadır.

FÜKÇAM yönetim kurulu 7 akademik personelden oluşmaktadır. İdari işleri yürüten 2 personel dışında, merkezin sosyal medya hesaplarını ve web sayfasını yöneten yarı zamanlı bir lisans öğrencisi bulunmaktadır. Merkezde görevli akademisyenler; FÜKÇAM'ın kuruluşundan itibaren müdürlüğü yürüten Prof. Dr. Bahar DEMİREL, müdür yardımcısı Doç.

Dr. Burcu GEZER ŞEN, Prof. Dr. İzzet TAŞAR, Doç. Dr. Handan KARAKAYA, Dr. Öğr. Üyesi Onur YERLİKAYA ŞAŞMAZ, Dr. Öğr. Üyesi Emel İLTER, Dr. Öğr. Üyesi Siyret AYAS ŞARMAN, Arş. Gör. Dr. Semra ÖZKAN ve Öğr. Gör. Murat BAL'dan oluşmaktadır. Merkez üyelerinin, Mühendislik, Eğitim Bilimleri, Sosyoloji, Sosyal Hizmetler, İktisadi ve İdari Bilimler, Hukuk gibi alanlardaki uzmanlıkları, merkez faaliyetlerinde destekleyici etkilerde bulunmaktadır.

FÜKÇAM, kadınların ve ailelerin toplumsal yaşamda daha güçlü bir şekilde yer almasını desteklemeyi amaçlayan çok yönlü çalışmalar yürütmektedir. Merkezin temel amaçları arasında, kadın ve aile çalışmalarıyla ilgili akademik araştırmalar yapmak, bu alandaki bilgi birikimini artırmak ve bilimsel bilgileri toplumla paylaşmak yer almaktadır. Bu doğrultuda seminerler, konferanslar, çalıştaylar ve kongreler düzenlenmekte; ayrıca araştırma raporları, makaleler ve kitaplar yayımlanarak akademik katkı sağlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısını yerleştirmek ve kadın hakları konusunda farkındalık yaratmak amacıyla çeşitli eğitimler, seminerler ve kampanyalar düzenlenmekte; kadınların sosyal,

kültürel ve ekonomik alanlarda daha aktif roller üstlenebilmeleri için destekleyici projeler hayata geçirilmektedir. Bununla birlikte, kadına yönelik şiddetle mücadele de merkezin öncelikli hedefleri arasındadır. Bu kapsamda hem farkındalık kampanyaları düzenlenmekte hem de şiddet mağdurlarına yönelik rehabilitasyon programlarına katkı sağlanmaktadır.

Merkezin faaliyet alanları da amaçları doğrultusunda şekillenmiştir. Kadın ve aile çalışmaları alanında güncel literatürü takip ederek akademik yayınlar hazırlamak, nitelikli raporlar üretmek ve bu bilgileri kamuoyuna sunmak temel araştırma faaliyetleri arasında yer almaktadır. Eğitim programları kapsamında, toplumun farklı kesimlerine hitap eden, özellikle kadınlara yönelik farkındalık artırıcı, beceri kazandırıcı ve psikolojik destekleyici eğitimler verilmektedir. Sosyal projeler ve kampanyalar

aracılığıyla ise kadın-erkek fırsat eşitliği, aile içi ilişkiler ve kadına yönelik şiddet gibi konularda kamuoyunun dikkatini çeken, dönüştürücü çalışmalar yürütülmektedir. Merkez, aynı zamanda bireylere yönelik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri de sunmaktadır. Bu hizmetler arasında aile içi sorunlara yönelik psikolojik destek ve hukuki danışmanlık da yer almakta, böylece hem bireysel hem toplumsal düzeyde iyileşme hedeflenmektedir. Ayrıca merkez, ulusal ve uluslararası düzeyde kurumlarla işbirlikleri geliştirerek, farklı kültürel ve akademik yaklaşımları yerel düzeyde uygulamaya aktarmakta ve bu işbirlikleri sayesinde bilgi ve deneyim paylaşımını artırmaktadır.

1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Farkındalık Çalışmaları:

FÜKÇAM, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda ki öncelikli hedefi doğrultusunda birçok farkındalık, eğitim ve iş birliği etkinliği yürütmektedir. Bu kapsamda, “Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddet ve Kadın Cinayetleri Konulu TV ve Radyo Programları”, gibi medya temelli çalışmaların yanı sıra; toplumun farklı kesimlerine “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Farkındalık

Eğitimleri” verilmektedir. Kamu kurumları ile işbirliği çerçevesinde, özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile birlikte üniversite öğrencilerine yönelik olarak çok sayıda “Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Farkındalık” eğitimlerinin yanı sıra “Erken Yaşta ve Zorla Evlilikler” konusunda bilgilendirme seminerleri yapılmıştır. Elazığ İl Jandarma Komutanlığı ve Aile

ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü personeline yönelik olarak toplumsal cinsiyet eğitimi verilmiş, FÜKÇAM faaliyetlerinin tanıtımı yapılmıştır. FÜKÇAM, Elazığ Valiliği’nin Beyaz Ev Projesinde üniversiteyi temsilen paydaş kurum olarak yer almaktadır. Kamu paydaşlarıyla birçok toplantı ve seminer gerçekleştirmiş ve bu iş birlikleri üniversite dışı kurumlarla ortak stratejiler geliştirilmesini

sağlamış ve toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımının yerel yönetimlerde benimsenmesine katkı sunmuştur. Bununla birlikte FÜKÇAM, Elazığ Barosu ile ortak etkinlikler yürütmektedir. Kadın hakları ve yasal düzenlemeler konusunda hukuki bilgilendirmelerin ön planda olduğu etkinlikler vesilesiyle toplumun farklı kesimlerinden kadınların, bilinç ve farkındalık kazanmalarını sağlayacak faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini ana akımlaştırma ve karar alma süreçlerinde cinsiyet dengesi oluşturma hedeflerine bu tür iş birlikleriyle önemli bir zemin hazırlanmıştır. Bu etkinlikler, merkezin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planı'ndaki şikâyet ve destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele ve farkındalık artırma hedefleriyle doğrudan ilişkilidir.

2. Kadınların Ekonomik Güçlenmesi ve Girişimcilik:

FÜKÇAM'ın kadınların ekonomik hayata katılımını artırma amacı çerçevesinde, bölgedeki kadın kooperatifleri ile sıkı bir ilişki içinde bulunulmasının yanı sıra, öncelikle öğrencileri odağa alan ve işgücünde kadın istihdamını artırmaya yönelik pek çok faaliyet gerçekleştirilmektedir. "Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi Programı", "Diji-

tal Ekonomide Kadının Güçlenmesi, Elazığ 4.0" projesi ve "Kadınların Mesleki Hayatı" konulu programlar; kadınların istihdam, beceri geliştirme ve girişimcilik konularında desteklenmesini amaçlamaktadır. Ayrıca, Elazığ Halk Eğitim Merkezi ile iş birliği içinde yürütülen "Kadın Emekçileri Destekleme Pazarı", Ağın Kadın Tarımsal Kalkınma Koope-

ratifi ile pazara destek verilmesi ve Keban Kadın Eğitim ve Üretim Merkezi ziyareti gibi faaliyetlerle yerel kalkınmaya kadın temelli katkı sunulmuştur. Bu etkinlikler, hem kadınların ekonomik katılımını artırma hem de toplumsal cinsiyet eşitliğini sahada uygulama hedefleri açısından önem arz etmektedir.

3. Akademide Kadın ve Bilimde Cinsiyet Eşitliği:

Akademide kadınların görünürlüğünü ve liderliğini teşvik etmeye yönelik "Akademide Kadın Buluşmaları: Kadın Yöneticiler" paneli, "Bilim Dünyasında Kadınlar" bilim söyleşisi, "Kadın ve Bilim Paneli", "CODE23 Projesi", "Bilimde Kadın ve Kız Çocukları Günü Etkinliği" "1. Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı" ve paydaş olarak dahil olunan "Kadın ve Aile Dostu Kent Çalıştayı" gibi faaliyetler, FÜKÇAM'ın hem öğretim ve araştırmada toplumsal cinsiyet boyutunu güçlendirme hem de kadın akademisyenlerin karar alma

süreçlerine katılımını destekleme stratejileriyle doğrudan örtüşmektedir. Bu etkinlikler, üniversitenin stratejik belgelerinde yer alan eşit temsiliyet ve akademik kariyer fırsatlarında cinsiyet dengesini sağlama hedeflerine hizmet etmektedir. Merkez müdürü Prof. Dr. Bahar DEMİREL'in aynı zamanda inşaat mühendisi olması ve üniversitede yönetim kademelerinde uzun yıllar görev alması, kız çocukları ve kadınların STEM alanlarında eğitimi ve istihdamının önemini vurgulamaya öncülük etmiştir ve bu doğrultuda özel sektör ve AB projeleri işbir-

liği ile eğitim programları yürütülerek, Mühendislik Fakültelerinde öğrenim gören kadın öğrencilerin istihdamına destek verilmiştir. Yakın zamanda Dünya Bankası bünyesindeki projelerde çalışan uzmanların konuk olduğu "Dünya Bankası Projelerinde Çalışan Profesyonel Olmak" ve "Dünya Bankası Projelerinde Sosyal Uzmanlık" konularında gerçekleşen bilgilendirme toplantılarında, kadın istihdamını arttırmanın önemi vurgulanmıştır.

4. Toplumsal Farkındalık ve Kültürel Etkinlikler:

“Savaş ve Çatışmanın Mağduru Çocuklar” konulu fotoğraf sergisi, “Veli Bilgilendirme Seminerleri”, “Aile Söyleşileri”, “Değişen Toplumsal Hayatta Aile Olmak ve Ailenin Önemi” “İklim Değişikliği ve Toplumsal Cinsiyet” gibi etkinlikler, toplumsal farkındalığı artırmaya yönelik kültürel ve bilimsel çalışmalarıdır. Bu etkinlikler, kadın ve aile konularının daha geniş bir perspektifle tartışılmasına zemin hazırlarken; üniversitenin bilgi üretme ve topluma yayma rolünü de pekiştirmektedir. Ayrıca, “8 Mart Dünya Kadınlar Günü” kapsamında düzenlenen konferanslar farklı kurumlardaki deneyimlerin paylaşılmasına olanak sunarak dayanışmayı güçlendirmiştir. Bu ve benzer etkinlikler, FÜKÇAM’ın bilgilendirme ve bilinçlendirme yoluyla toplumsal dönüşüm sağlama amacına katkı sunmaktadır.

FÜKÇAM, mevcut GEP Planı doğrultusunda, üniversite genelinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla kurumsal kapasiteyi güçlendirmeyi,

cinsiyet temelli verilerin sistematik olarak toplanıp analiz edilmesini sağlamayı ve bu doğrultuda izleme ve değerlendirme mekanizmaları kurmayı hedeflemektedir. Akademik ve idari karar alma süreçlerinde kadın temsiliğini artırmak, öğretim ve araştırma faaliyetlerine toplumsal cinsiyet perspektifini entegre etmek ve tüm personel ile öğrencilere yönelik bilinç artırıcı etkinlikler düzenlemek merkezin öncelikleri arasındadır. Ayrıca, cinsiyete dayalı ayrımcılık, cinsel taciz ve şiddetin önlenmesine yönelik şikayet ve destek mekanizmalarının işlevselliğini artırmak da önemli bir hedeftir. Bu amaçlarla geliştirilen stratejik uygulamalar arasında toplumsal cinsiyet veri portalı oluşturmak, Fırsat Eşitliği ve Ayrımcılıkla Mücadele Çalışma Grupları ile koordineli biçimde toplumsal cinsiyet temsilcileri belirlemek, liderlik pozisyonlarında kadın oranlarını yükseltmeye yönelik hedefler koymak, araştırmalarda ve müfredatta toplumsal cinsiyet boyutunu desteklemek, öğrenciler ve personel için

mentorluk ve eğitim programları yürütmek gibi somut adımlar yer almaktadır. Tüm bu uygulamalar, hem kurumsal hem toplumsal düzeyde eşitlikçi bir üniversite kültürü oluşturmayı amaçlamaktadır.

Merkezin çalışmaları yürütülürken karşılaşılan birtakım zorluklardan söz etmek gerekirse, bölgedeki sosyo-kültürel yapı sebebiyle bilinç ve farkındalık faaliyetlerinde zaman zaman direnç oluştuğunu söylemek mümkündür. Yanı sıra şehirde istihdam olanaklarının kısıtlılığı kadın istihdamı konusundaki faaliyetleri etkilemektedir. Yerel STK’larla işbirliği konusunda çeşitli sebeplerden dolayı istenilen verim alınamamaktadır ve bu geliştirilmesi gereken bir durum olarak görülmektedir. Özel olarak, Elazığ’ın depremde etkilenen bir kent olması kırılganlıkları artırmış, afete direnç odaklı çalışmalar yürütme ihtiyacı doğurmuştur. Söz konusu zorluklara karşın, merkez yönetiminin uzmanlaştığı alanların çeşitliliği, merkezin 50 yıllık köklü bir araştırma üniversitesinin bünyesinde olması, diğer merkezlerle işbirliği içinde ortak faaliyetler gerçekleştirilmesi, kamu paydaşları ile verimli çalışmalar yürütülmesi gibi avantajlar, merkezin statüsünü güçlendirmektedir.

Giresun Üniversitesi

Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (GÜKAM)

Reyhan Ayşen WOLFF

Prof. Dr., GRÜ, İİBF, İşletme Bölümü

Burcu YILMAZ ŞAHİN

Doç. Dr., GRÜ, İİBF, İktisat Bölümü

Işıl DEMİRTAŞ

Doç. Dr., GRÜ, İİBF, İktisat Bölümü

Emel BAHADIR YILMAZ

Doç. Dr., GRÜ, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Eda ŞAHİN

Doç. Dr., GRÜ, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Ülkü KARA

Dr. Öğr. Üyesi, GRÜ, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Abbas KARAAĞAÇLI

Dr. Öğr. Üyesi, GRÜ, İİBF, Uluslararası İlişkiler, Siyasi Tarih

Emine Gülçeri GÜLEÇ PEKER

Doç. Dr., GRÜ, İİBF, Mühendislik Fakültesi, Temel Bilimler

Emine CEBECİ

Öğr. Gör., GRÜ, İİBF, İşletme

Giresun Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi kısaca "GÜKAM" kurulduğu yıldan itibaren marka isim olma yolunda, çabalarının sonucu olarak üniversitemiz URAP 2021-2022 Dünya Alan Sıralamasında açıklanan bilim alanlarındaki eşik değerlerinin çok az dışında kaldıkları alanlardan biri olan "Kadın Çalışmaları" da diğer bilim alanları içinde olduğu tespit edil-

miştir. GÜKAM'ın bu sıralamada katkısı büyüktür. Ayrıca üniversitemizin diğer bilim dallarıyla birlikte "Kadın Araştırmaları Tezli Yüksek Lisans Programı", UNESCO kürsüsü Giresun Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi ve Kadınların Güçlendirilmesi (UNESCO Chair on Improvement in Gender Equality and the Empowerment of Women, Giresun University, Türkiye, ID2016TR1127) işbirliğiyle faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu çalışmada; GÜKAM'ın kuruluşundan itibaren tarihsel süreç içinde incelenerek tanıtımının yapılması ve önemli faaliyetlere yer verilerek stratejik öneminin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. GÜKAM kurulduğundan itibaren bilimsel etkinlikler olarak ulusal ve uluslararası çalıştay, panel, sempozyum ve sayısız konferanslar düzenlemiştir. Bu etkinliklerle birlikte GÜKAM diğer üniversitelerle, sivil toplum kuruluşları işbirliği içinde olup bilimsel çalışmalara hız kazandırmaktadır.

GÜKAM'ın Temel Amaçları

Türkiye'de Yüksek Öğrenim Kurumu'nda Akademide Kadın Çalışmaları Birimi'nin kurulmasıyla teşvik edilen Kadın Araştırma Merkezleri kısaca "KASAUM" lar, ilk olarak 1989 da İstanbul Üniversitesi'nde daha sonra 1993 yılında Ankara Üniversitesi'nde kurulmuş olup 2000 li yıllardan sonra da hızla artış göstermiştir. Akademide Kadın Çalışmaları Birimi'nin kuruluş amacı kadının insan hakları, ka-

dına yönelik şiddetin önlenmesi, kadın-erkek fırsat eşitliği gibi konularda yükseköğretim alanında akademik ve bilimsel çalışmaların yapılmasına öncelik verilmesidir (Sivrikaya Şerifoğlu,2022). Bugün üniversitelerin kadın çalışmaları ilgili merkezleri kadın sorunlarıyla mücadelede kadının toplumsal statüsünün sosyal, ekonomik ve siyasi alanlarda iyileştirilmesi ve güçlendirilmesinde önemli rol üstlenmişlerdir

(Wolff ve Demir,2020). Dünyada ve Türkiye'de üniversitelerde kadın çalışmaları ile ilgili uygulama ve araştırma merkezlerinin kuruluş amaçları tarihsel süreç içinde incelendiğinde stratejik öneme sahip oldukları görülmektedir (Wolff,2022).

Bu amaçlar doğrultusunda 2012 yılında kurulan GÜKAM'ın temel amaçları aşağıda gösterilmiştir;

- Günümüzde kadın ve aile sorunlarına toplumsal farkındalığın ve duyarlılığın artırılması, temel insan haklarına dayalı kadın-erkek haklarının fırsat eşitliğine duyarlılığın sağlanması, insan onuruna yaraşır yaşam hakkının korunması, şiddetsiz yaşam hakkının korunması, kadına yönelik ve aile içi şiddetin önlenmesi, kadının ekonomik, psikolojik, hukuki ve sosyal olarak güçlenmesi, kadının statüsü ve sorunları ile ilgili her konuda duyarlı, bilgili ve yeterli kadroların yetiştirilmesine yönelik bilimsel ve eğitsel faaliyetlerde bulunmak, Bilimde kadın ve kız çocuklarının yönlendirilerek değişen Dünya'nın ihtiyaçları doğrultusunda önyargıların kaldırılarak bilimsel araştırmalarda yer almalarını sağlamak (Wolff ve Özdemir, 2018),
- Karadeniz Bölgesi ve Giresun ili çevresinde yaşayan kadının verimliliğini arttırmak, eğitimde ve bilimde kız çocuklarının fırsat eşitliğinin sağlanmasında sosyo-kültürel yapının iyileştirilmesine yönelik zihniyet değişikliğinde ülkemizin politikalarına göre hazırlanmış plan ve programlarında görev almak,
- Kadın ve aile içi yaşamının güçlendirilmesine yönelik, geleceği ve sorunlarına bölgesel ve evrensel çözümler getirmek için yurtiçinde ve yurtdışında kadın ve aile içi sorunları ile ilgili her alanda bilimsel araştırma ve incelemeler yapmak ve etkinliklere katılmak,

- STEM (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) alanındaki kadın akademisyenlere yönelik kurumsal destek mekanizmalarının olmasına, örtük önyargılarının, kalıp yargıların, zorlukların ve engellerin ortadan kaldırılarak STEM’de kadınların sayılarının artırılmasına yardımcı olmak (Güleç Peker,2024)

- Üniversitemizin Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Araştırmaları Yüksek Lisans (Tezli) programında akademik danışmanlar tarafından yürütülen tez konuları Giresun ili ve bölgesel olup güncel sorunları ele alınması ve uzman kadroların yetiştirilmesine önem verilmesi,

- Üniversitemizin ilgili birim ve bölümlerinin işbirliği ile kadın ve aile içi sorunlarının çözümüne ilişkin çalışmalarda bulunmak, yayınlar çıkarmak ve konuyla ilgili olarak toplumla Üniversite arasındaki koordinasyonu sağlamak, kadına yönelik ve aile içi şiddetine yönelik, erken yaşta ve zorla evlilikler, kadın haklarının ve temel özgürlüklerinin ihlalini oluşturan her türlü şiddetle mücadelede ulusal eylem planı olan “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Dördüncü Ulusal Eylem Planı (2021- 2025)” ve “Kadının Güçlenmesi Strateji ve Eylem Planı (2018-2023)” çerçevesinde bakanlık ve diğer kamu kurumlarıyla işbirliği sağlamaktır (<https://aile.gov.tr/>). Üniversitemizin UNESCO Kürsüsü Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İyileştirilmesi ve Kadınların Güçlendirilmesi ile GÜKAM işbirliğinin sağlanması uluslararası platformda yer almak ve üniversitemizi uluslararası temsil etmektir.

GÜKAM'ın Misyon ve Vizyonu

Misyonumuz

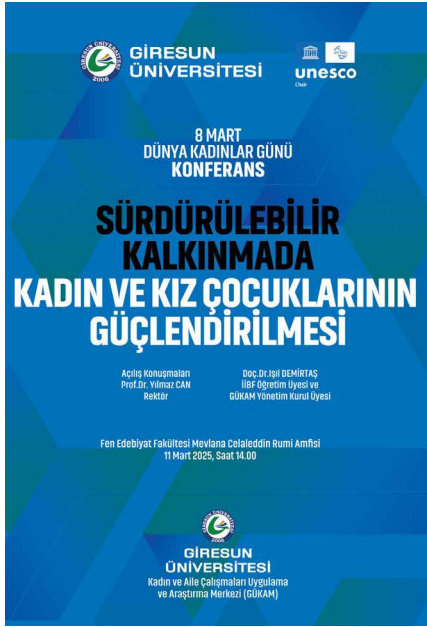
Kadının toplumsal hayatta hak ettiği yere ulaşmasını sağlamak için kadın ve aile sorunları konusunda temel insan hakları ilkesine uygun olarak araştırma ve alan çalışmalarıyla ulusal ve uluslararası düzeyde katkılar sağlayan bir merkez oluşturulması amacıyla, yurt içinde ve yurt dışında kadın ve aile sorunlarıyla ilgili her alanda araştırma yapmak ve bu alana yönelik eğitim faaliyetlerinde bulunmak, kurumsallaşmaya önem vererek sorumluluk yüklenen GÜKAM'ın üstlendiği misyondur.

Vizyonumuz

Birleşmiş Milletler (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlar çerçevesinde 2030 yılına kadar “hiçbir kadın ve kız çocuklarının geride bırakılmaması (no one left behind)” mottosu ile kadın ve kız çocuklarının güçlendirilmesi, kadının ve ailenin toplumda ekonomik ve sosyal olarak güçlendirilmesi ve şiddetin önlenerek huzur ve her alanda verimliliğin

“Hiçbir kadın ve kız çocukları geride bırakılmayacak (no one left behind)”

sağlanması, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele politikalarının uygulanmasında etkin rol üstlenerek ulusal ve uluslararası platformlarda yaygınlaştırılmasını sağlamaktır.

Bilimsel Yayınlar Kitaplar / Kitap Bölümleri

Kitap Adı: Bazen Bırakmak Gerekir: Flört Şiddeti Mi Yoksa Güvenli Bir İlişki Mi? (2024) Yazar: Emel Bahadır Yılmaz, Nemesis Kitap, 2024. ISBN:9786256755260.

Bölüm Adı: Yükseköğretimde STEM Eğitiminde Kadın Akademisyenlerin Rolü ve Deneyimleri (2024) E.Gülçeri Güleç Peker, Sosyal Yaşamda Kadın, Ed.Ayşegül Çebi ve Kurtuluş Yılmaz Genç, ISBN:978-625-5968-25-8, EkinYayınevi, Bursa.

Bölüm Adı: Sürdürülebilir Kalkınmada Kadın Girişimciliğinin Önemi ve Rolü (2024) Reyhan Ayşen Wolff, Sonay Akar, Deniz Yıldız ve Murat Sucu, Kadın Girişimcilik İşim: Girişim, Ed. Dr. Berna Turak Kaplan, Eğitim Yayınevi, 978-625-5971-21-0.

Bölüm Adı: Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Cinayetleri Bahadır Yılmaz Emel, Bahadır Yılmaz, ISBN:978-625-397-546-3.

Kitap Adı: Kadın Ruh Sağlığı (2023), Editör: Gonca Üstün, Nobel AkademikYayıncılık, ISBN:978-625-397-381-0.

Kitap Adı: Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşirelik Bakım İlkeleri, Nobel Akademik Yayıncılık, Editör: Arzu Yüksel, Emel Bahadır Yılmaz, ISBN:978-625-397-546-3.

Kitap Adı: Farklı Boyutlarıyla Kadın Çalışmaları, Editörler: Elif Yüksel Oktay ve Reyhan Ayşen Wolff, Ekin Yayınevi, ISBN:978-625-7983-35-8, Bursa, 2020.

Bölüm Adı: Ebelik Öğrencilerinin Kadının Çalışmasına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (2020) Bahadır Yılmaz Emel, Ekin Hafize, Ekin Gizem, Kitap Adı: Farklı Boyutlarıyla Kadın Çalışmaları, Ekin Yayınevi, Editör: Elif Yüksel Oktay, Reyhan Ayşen Wolff, ISBN:978-625-7983-35-8.

Bölüm Adı: Kadın Sağlığını İlgilendiren Kansere Taramaları ve Hemşirenin Rolü, Şahin Eda, Yeşilçinar İlknur, Yayın Yeri: Eğitim Yayınevi, Editör: Prof. Dr. Reyhan Ayşen Wolff, Dr. Öğretim Üyesi Selahattin Yılmaz, Dr. Öğretim Üyesi Yasemin Mamur Işıkcı, Dr. Öğretim Üyesi Handan Bülbül, Dr. Öğretim Üyesi Elif Mamur Yılmaz, Basım sayısı: 1, Sayfa sayısı: 568, ISBN: 978-605-7557-08-7, Bölüm Sayfaları: 440-456.

Kitap Adı: Hemşirelik Alanında Kullanılan Kavram Beceri ve Modeller, Nobel Yayıncılık, Editör: Nermin Gürhan, Şengül Yaman Sözbir, Ülkü Polat, ISBN:9786057578488.

Kadın Çalışmalarında Güncel Konular, Editörler: Reyhan Ayşen Wolff, Selahattin Yılmaz, Yasemin Mamur Işıkcı, Handan Bülbül, Elif Mamur Yılmaz, ISBN: 978-605- 7557-08-7, Eğitim Yayınevi, Konya, 2018

II.Sempozyum Bildiri Özet Kitabı, Editörler:Reyhan AyşenWolff ve Selahattin Yılmaz ISBN:978-975-2481-05-3, Giresun, 2018.

Giresun Üniversitesi Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, Kadın Özel Sayısı, ISSN:1309-08IX, Sonbahar, 2017.

Makaleler

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Nedeniyle Acil Servise Başvuran Vakaların Değerlendirilmesi: Retrospektif Bir Çalışma (2025) Yazarlar: Arzu Yüksel, Hüseyin Mutlu, Emel Bahadır Yılmaz. Ak-saray Üniversitesi Tıp Bilimleri Dergisi.

Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Aile İçi Şiddet Farkındalıkları İle Kadına Yönelik Şiddet Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi (2025) Yazarlar: Aytuğ Kaan Öztürk, Emel Bahadır Yılmaz. Doğu Karadeniz Sağlık Bilimleri Dergisi.

Lise Öğrencilerinin Akran Zorbalığına Yönelik Algılarının Metafor Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi (2023) Yazarlar: Hasan Şardağ, Emel Bahadır Yılmaz. Doğu Karadeniz Sağlık Bilimleri Dergisi.

Kadına Yönelik Şiddet Eğitiminin Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddete Yönelik Tutumları, Mesleki Tutumları ve Şiddetin Belirtilerini Tanıma Düzeylerine Etkisi: Yarı Deneysel Çalışma (2023) Yazarlar: Emel Bahadır Yılmaz, Arzu Yüksel. Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

The effects of irrational romantic relationship beliefs and experiences in close relationships on dating violence of nursing and midwifery students (2022) Yazarlar: Emel Bahadır Yılmaz, Eda Şahin. Perspectives in Psychiatric Care.

Üniversitelerde “Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezler’nin Stratejilerine Genel Bir Bakış (2022) Reyhan Ayşen Wolff, Yüksek Öğretim Kurulu

“Akademide Kadın Çalışmaları”, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ank.

Türkiye’de Sanayileşme ve Kadın Emeği İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, Demirtaş, I., Yıldırım, D. Ç., & Yıldırım, S. (2021). Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 57-71.

Kamusal Alanda Ayrımcılık (2020) Ela Oğan& Reyhan Ayşen Wolff, Social Sciences Research Journal, 9 (4), 218- 235.

Bilimsel Diğer Faaliyetler: Ulusal ve Uluslararası Çalıştaylar, Sempozyumlar, Kongre

Bilimsel Diğer Faaliyetler: Ulusal ve Uluslararası Çalıştaylar, Sempozyumlar, Kongre
I. Uluslararası Kadın Sempozyumu ve Sanat Çalıştayı, Giresun Üniversitesi'nde Birleşmiş Milletler Türkiye Komitesi ve UNESCO işbirliğiyle "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Cinsiyet Eşitsizliğinin Önlenmesinde Devlet Politikaları ve Sivil Sorumluluk" temalı çalıştay düzenlenmiştir (06-07 Mayıs 2013)

II. Uluslararası Kadın Sempozyumu ve Sanat Çalıştayı, Giresun Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (GÜKAM) tarafından Birleşmiş Milletler (BM) ve Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) desteğiyle "Toplumsal ve Siyasal Yaşamda Kadınlar" temalı ikinci çalıştay düzenlenmiştir (08-09 Mayıs 2014).

I. Ulusal Kadın Sempozyumu, Sergisi ve Konseri, (8-9-10 Mart 2017).

II. Ulusal Kadın Sempozyumu, Sergisi ve Konseri, (8-9 Mart 2018).

III. Ulusal Kadın Sempozyumu ve Sergisi (8-9 Mart 2019).

I. Ulusal Kadının ve Ailenin Güçlendirilmesi Sempozyumu 7 Üniversitenin işbirliğinde düzenlenmiştir. Yalova Üniversitesi, Giresun Üniversitesi (GÜKAM), 18 Mart Çanakkale Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi olarak Yalova Üniversitesinde düzenlenmiştir. (13-14/12/2023)

"Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı" Giresun Üniversitesi (GÜKAM ve UNESCO), Yalova Üniversitesi (YÜKAM), Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Sakarya

Üniversitesi, Sinop Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitelerinin – 8 üniversite işbirliğinde Fırat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin ev sahipliğinde düzenlenmiştir. "Uluslararası Kadın Çalışmaları Konferansı"na Giresun Üniversitesi olarak kadın araştırmalarıyla ilgili 11 bildiri sunarak üniversiteler arasında en çok katkırı sağlamıştır. (<https://womenstudies2024.org/>) (16-18 Ekim, 2024)

Determining The Relationship Between Domestic Violence Awareness and Attitudes of Violence Against Women of Students Attending Şebinkarahisar Social Sciences Vocational School. Aytuğ Kaan Öztürk, Emel Bahadır Yılmaz, Women Studies 2024, Elazığ.

The Evaluation of Nursing Students' Perceptions of Violence Against Women: A Metaphor Analysis. Emine Delimehmet, Emel Bahadır Yılmaz, Women Studies 2024, Elazığ.

Harnessing Innovative Technologies to Empower Women for Sustainable Development konusunda Demirtaş, I. tarafından K.R Mangalam University, Gurugram Üniversitesi Ev sahipliğinde, University of Sydney, Belarus State Economic University, J&K Economic Association & S.S International Organizes işbirliğinde düzenlenen International Conference on Innovative Technologies for Sustainable Business Transformation (ITSBT- 2025) isimli konferansta davetli konuşmacı olarak online sunum yapılmıştır. (12 Nisan 2025)

Sürdürülebilir Kalkınmada Kadınların ve Kızların Güçlendirilmesi adlı konferans UNESCO işbirliğinde Doç.Dr. Işıl Demirtaş tarafından gerçekleştirilmiştir. (12 Mart 2025)

Diğer Faaliyetler

• GÜKAM Kadın Çalışmaları'na ait bir kitaplık 2018 yılında kurulmuştur. Türkiye'deki üniversiteler arasında kurulan ilk kadın çalışmaları kitaplığıdır.

• Araştırma Projesi: 2020 yılında beş üniversite tarafından başlatılan bir Araştırma Projesi. Projenin adı; "Evli Bireylerin Yaşadığı Aile İçi Şiddetin Türleri ve Nedenleri: Sinop, Samsun, Giresun, Trabzon ve Yalova İlleri Örneği"dir. Projenin amacı, aile içi şiddetin önlenmesinde toplumsal farkındalık, duyarlılık ve farkındalık yaratma açısından yararlı katkılar sağlamak, aile birliğinin korunması ve güçlendirilmesinde önemli rol oynamak ve aile içi şiddetin çözümüne yönelik politikalar geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu amaçla bir pilot çalışma olarak beş üniversite Giresun Üniversitesi, Karadeniz Teknik

Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sinop Üniversitesi ve Yalova Üniversitesi katılmıştır.

• Araştırma Projesi: Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi tarafından düzenlenen kolluk personelinin kadın-erkek eşitliği ve kadına yönelik şiddet hakkında algı ve farkındalıkları araştırma projesine yönetim kurulu üyelerimiz Doç. Dr. Emel Bahadır Yılmaz ve Doç. Dr. Eda Şahin araştırmacı olarak katılmışlar ve proje 2024 yılında tamamlanmıştır.

• CA21123 - Cancer-Understanding Prevention in Intellectual Disabilities (CUPID) Cost Projesinde çalışma gruplarında aktif olarak görev alan Doç. Dr. Eda Şahin, danışmanlığını yaptığı Kadın Araştırmaları Yüksek Lisans (Tezli) öğrencisi Burcu Akciğer ile

17-19 Eylül 2024 yılında Prag'da düzenlenen "Cancer Prevention Approaches and Intervention Modalities for people with intellectual and developmental disabilities (PWIDD)- Training School" başlıklı eğitim okuluna katılmışlardır. Aynı projenin 12-13 Mayıs 2025 yılında İrlanda'da düzenlenen 'Equitable Cancer Prevention & Screening: Advancing Inclusion for People with

• Intellectual Disabilities' başlıklı eğitim okuluna ve 14 Mayıs 2025 yılında İrlanda'da düzenlenen 'Breaking Barriers: Enhancing Cancer Care for Individuals with Intellectual Disabilities Conference' başlıklı konferansa katılmışlardır.

Sonuç

Üniversitemizin Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi "GÜKAM" gelişime açık katılımcı ve şeffaf bir yönetimin bulunması, dinamik ve tamamı konusunun uzmanı bir akademik kadronun bulunması, Giresun Üniversitesi'nin bölge üniversitesi olarak niteliği olması, yeniliklere açık üniversite politikalarının olması, üst yönetiminin "Kadın Çalışmalarında" farkındalığın

yaratılmasında düzenlenecek bilimsel faaliyetleri desteklemesi sonucunda önemli bir merkez olarak faaliyetini sürdürmektedir. GÜKAM tüm etkinliklerini yönetim kurulu üyelerinin ortak kararıyla planlamaktadır.

Ayrıca, öğrencilerin farkındalıklarını artırmaya yönelik hem sosyal hem de bilimsel etkinliklerin planlanması, bu etkinliklerde öğrencilere sorumluluk verilerek katılımlarının sağlan-

ması ve desteklenmesi konusunda önemli bir rol üstlenmektedir.

Dünya'da ve Türkiye'de COVID 19 salgının olumsuz etkilerinin olması ardından Türkiye'de 6 Şubat 2023 asrın felaketi olarak 11 ilde deprem felaketinin ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlara rağmen GÜKAM bilimsel etkinliklerine devam etmektedir.

Kaynakça

Bahadır Yılmaz, E. (2024). Bazen Bırakmak Gerekir. ISBN:9786256755260. Nemesis Kitap, İstanbul.

Bahadır Yılmaz, E. (2023). Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Cinayetleri, Kadın Ruh Sağlığı. Editör: Gonca Üstün, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara. ISBN:978-625-397-381-0.

Bahadır Yılmaz, E. (2023). Şiddet, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşirelik Bakım İlkeleri, Editör: Arzu Yüksel,

Emel Bahadır Yılmaz, ISBN:978-625-397-546-3. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Bahadır Yılmaz, E.& Yüksel, A. (2023). Kadına Yönelik Şiddet Eğitiminin Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddete Yönelik Tutumları, Mesleki Tutumları ve Şiddetin Belirtilerini Tanıma Düzeylerine Etkisi: Yarı DeneySEL Çalışma. Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences, 15(2), 508-516. <https://doi.org/10.5336/nurses.2022-94829>

Bahadır Yılmaz, E.& Şahin, E. (2022). The effects of irrational romantic relationship beliefs and experiences in close relationships on dating violence of nursing and midwifery students. Perspectives in Psychiatric Care, 58(4), 1232-1238. <https://doi.org/10.1111/ppc.12920>

Bahadır Yılmaz, E., Ekin, H., Ekin, G. (2020). Ebelik Öğrencilerinin Kadının Çalışmasına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi, Farklı Boyutlarıyla Kadın Çalışmaları, Editör: Elif Yüksel Oktay, Reyhan Ayşen Wolff, ISBN:978-625-7983-35-8. Ekin Yayınevi, Bursa.

Bahadır Yılmaz, E. (2020). Şiddet, Hemşirelik Alanında Kullanılan Kavram Beceri ve Modeller, Editör: Nermin Gürhan, Şengül Yaman Sözbir, Ülkü Polat, ISBN:9786057578488. Nobel Yayıncılık, Ankara.

Demirtaş, I., Yıldırım, D. Ç., & Yıldırım, S. (2021). Türkiye’de Sanayileşme ve Kadın Emeği İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 57-71.

Delimehmet, E., Bahadır Yılmaz, E. (2022). Kadın İstismarının Terör Örgütleri Bağlamında İncelenmesi: PKK Örneği. Türk İdare Dergisi, 495, 43-63.

Güleç Peker, E.G.(2024).Yükseköğretimde STEM Eğitiminde Kadın Akademisyenlerin Rolü ve Deneyimleri, Sosyal Yaşamda Kadın, Ed.Ayşegül Çebi ve Kurtuluş Yılmaz Genç, ISBN:978-625-5968-25-8, EkinYayınevi, Bursa

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı (2021-2025), <https://aile.gov.tr/>

Öztürk, A.K., Bahadır Yılmaz, E. (2025). Şebinkarahisar Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Aile İçi Şiddet Farkındalıkları İle Kadına Yönelik Şiddet Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Doğu Karadeniz Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(1), 1-18. <https://doi.org/10.59312/ebshealth.1505443>

Sivrikaya Şerifoğlu, F. (2022). Akademide Kadın Çalışmalarının Yaygın Etkileri, Yüksek Öğretim Kurulu “Akademide Kadın Çalışmaları”, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ank.

Şahin, E. & Yeşilçınar, İ. (2018). Kadın Sağlığını İlgilendiren Kansere Taramaları ve Hemşirenin Rolü, Kadın çalışmalarında Güncel Konular, Ed.Reyhan Ayşen Wolff, Selahattin Yılmaz, Yasemin Mamur Işıkçı, Handan Bülbül, Elif Mamur Yılmaz, ISBN: 978-605-7557-08-7, Eğitim Yayınevi, Konya

Şardağ, H., & Bahadır Yılmaz, E. (2023). Lise Öğrencilerinin Akran Zorbalığına Yönelik Algılarının Metafor Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi. Doğu Karadeniz Sağlık Bilimleri Dergisi, 2(3), 97-109. <https://doi.org/10.59312/ebshealth.1332721>

Wolff, R.A.(2022). Üniversitelerde “Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezleri’nin Stratejilerine Genel Bir Bakış, Yüksek Öğretim Kurulu “Akademide Kadın Çalışmaları”, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ank.

Wolff, R.A.& Kübra Özdemir (2018). Bilim Dünyasında Kadının Yeri ve Öneminin Değerlendirilmesi, Kadın çalışmalarında Güncel Konular, Ed.Reyhan Ayşen Wolff, Selahattin Yılmaz, Yasemin Mamur Işıkçı, Handan Bülbül, Elif Mamur Yılmaz, ISBN: 978-605-7557-08-7, Eğitim Yayınevi, Konya

Wolff, R.A.& Gizem Demir (2020). Dünya’da ve Türkiye’de Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uygulanan Politikalar, Farklı Boyutlarıyla Kadın Çalışmaları, Ed. Elif Yüksel Oktay ve Reyhan Ayşen Wolff, ISBN:978-625-7983-35-8, Ekin Yayınevi, Bursa

Yüksel, A., Mutlu, H., Bahadır Yılmaz, E. (2025). Evaluation of Cases Admitted to Emergency Service Due to Domestic Violence Against Women: A Retrospective Study. Aksaray Üniversitesi Tıp Bilimleri Dergisi, 5(2), 48-54.

İstanbul Gedik Üniversitesi
KAGİMER
Kadın Girişimciliği
Uygulama ve Araştırma Merkezi

İstanbul Gedik Üniversitesi Kadın Girişimciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAGİMER)

Ayşin ŞİŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gedik Üniversitesi Kadın Girişimciliği
Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Kadın Girişimciliği Özelinde İlk Kurulan Merkez; İstanbul Gedik Üniversitesi Kadın Girişimciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAGİMER)

1970'lerden itibaren dünyaya yayılan ikinci dalga kadın hareketi akabinde üniversitelerde akademik alanda kadın sorunları çalışmaları başlamıştır. Bu çalışmaların Üniversitelerde açılan "araştırma merkezleri" ile kurumsallaşmaya evrildiği de önemli ikinci aşamadır. Türkiye'de 1989 yılında ilk merkezin kurulması ile geçen 25 yıl içinde sayı 55'lere ulaşmıştır. 2015 yılı ise akademik çalışmalarda ve kurumsallaşmada bir dönüm noktasını teşkil eder. YÖK'ün 2015 yılında yayımladığı "Yükseköğretim Kurumları Fırsat Eşitliği Tutum Belgesi" ve Akademide Kadın Birimi'nin kurulması ile merkez sayısı bugün 128'e erişmiştir.

İstanbul Gedik Üniversitesi Kadın Girişimciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAGİMER), 2016 yılında Tutum Belgesi ilanı sonrası açılan ilk merkezlerdendir.

Yaşam boyu eğitim, bilimsel araştırma ve toplumsal katkı faaliyetlerini, ulusal ve uluslararası tüm paydaşların katılımıyla sektör-akademi iş birliği, sürdürülebilirlik, yenilikçilik, insan odaklılık, çevreye saygı ve etik değerler çerçevesinde yetkin profesyoneller yetiştirmek misyonuna sahip üniversitenin "kadın girişimciliği" alanında faaliyet gösteren bir Uygulama ve Araştırma Merkezi olması hedeflenmiştir.

"Bir kadın kendisi için
her ayağa kalktığında,
tüm kadınlar için
ayağa kalkar."
Maya Angelou

Türkiye’de kadın çalışmaları ve cinsiyet eşitliği, halâ yeni ve hızla gelişen bir akademik çalışma alanı olarak kabul edilmektedir. Başlangıçta kadın sorunları olarak tanınan bu alan, bugün toplumsal cinsiyetten- erkeklik çalışmalarına ve aileye kadar pek çok bakış açısını içinde barındırmaktadır. Üniversitelerde kadın hareketinin kurumsallaşmasına başlangıç teşkil eden kadın çalışmaları merkezleri kurumlar içinde en aktif ve birbiri ile koordineli çalışan birimlerdir.

Türkiye’de “Kadın Girişimciliği” adı ile ilk kurulan merkez olan KAGİMER’in kuruluş amacı; cinsiyet eşitliği odağında girişimcilik ve özellikle kadın girişimciliği hakkında araştırmalar yapmak ve girişimci yetiştirmeye yönelik yürütülen bütün çalışmalara akademik katkı sağlamaktır. Bu doğrultuda kadınlara mesleki eğitim ve danışmanlık desteği

vererek bilgi ve beceri düzeylerini yükseltmeyi; girişimciliğin geliştirilmesine yönelik kurslar, sertifika programları, konferans, kongre, sempozyum ve atölye çalışmaları düzenlemek suretiyle kamu/ özel ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliğinde bulunarak çözümler üretmeyi, kadınların işgücüne katılımının artırılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

İstanbul Gedik Üniversitesi akademik kadrosu, idari personeli ve öğrencileri olmak üzere Üniversite bileşenlerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine dair farkındalığını artırmak, onları toplumsal cinsiyete dayalı taciz ve saldırılar konusunda bilgilendirmek, mağdurlara hukuki ve psikolojik destek vermek üzere 2019 yılında Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddete Karşı Destek Birimi kurulmasına senato tarafından karar verilmiştir. Üniversitelerde karşılaşılan her türlü

şiddet ve saldırı olaylarına karşı KAGİMER tarafından hazırlanan “Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddete Karşı Destek Birimi Yönergesi ve Politika Belgesi” kurum içinde başta kadınlar olmak üzere huzurlu ve güvenli bir çalışma ortamı sunması açısından önem arz etmektedir. 2019 yılında kurulan bu birim Üniversitenin 2024 yılında yürürlüğe giren Cinsiyet Eşitliği Planı (CEP) için de temel oluşturmuştur.

KAGİMER kurulduğu günden bugüne yürüttüğü faaliyetleri; çalıştay, konferans, sempozyumlar, farklı hibe programları destekleri ile hayata geçireilen projeler, sertifika programları, büyük önem atfettiği toplumsal katkı çalışmaları, Üniversite CEP Çalışması, akademik yayınlar şeklinde sıralanabilir. Bu çalışmalardan bazı örnekleri ve yarattığı sosyal etkiyi bu makede sizlere sunacağız.

Çalıştay, Konferans ve Sempozyumlar

Merkezin ilk faaliyeti YÖK Akademide Kadın Çalışmaları ve Sorunları Birimi işbirliği ile “Meslek Yüksekokulu Teknik Alan Mezunu Kadınların Eğitimi ve İşgücüne Katılımı” konulu çalıştay olmuştur. 24 Mart 2017 tarihinde alanında uzman konuşmacıların yer aldığı “Türkiye’de Kadın İstihdamı Paneli” ve akabinde Türkiye’nin farklı bölgelerinden seçilen 10 Meslek Yüksek Okulundan 2 öğrenci ve 2 öğretim elemanı katılımıyla yuvarlak masa toplantıları gerçekleştirilmiştir. 2018 yılında “Üçüncü Bin Yıl Türkiye’sinden Kadınlara Sesleniş Konferansı” ile Üniversite İnsan Hakları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Türk Hukukçu Kadınlar Derneği ve KAGİMER’de farklı sivil toplum temsilcilerinin katılımı ile çocuk evli-

likleri, istismar, mobbing, şiddet gibi toplumun kadın konusunda kanayan yaralarına dikkat çeken önemli sunumlar gerçekleştirildi.¹ 21. Yüzyılın kadınların toplumsal hayata katılımı kadar bilim ve teknolojiye güçlendirilmesinin de yüzyılı olduğu fikriyle yola çıkan Merkez, 2018 yılı 8 Mart Dünya Kadınlar Gününde “Teknolojide Lider Kadınlar” panelini gerçekleştirmiş, Bilgisayar Mühendisliği mezunu ilk kadın öğrenci, teknoloji girişimcisi kadınlar ve ilgili STK temsilcilerini buluşturmuştur.

Pandemi dönemi online olarak yürütülen proje ve toplantılar aşağıdaki başlıkların altında değerlendirilecektir. 2023 yılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin 100. Kuruluş yıldönümü olması

nedeniyle Cumhuriyet ile güçlenen kadınların eşitlik mücadelesi ve kabul edilen haklar farklı temalarda etkinlikler ile hayata geçirilmiş ve son olarak 24-25 Ekim tarihlerinde Üniversite ev sahipliğinde “Cumhuriyet’in 100. Yılında Her Alanda Güçlü Kadın Çalıştay”ının ilki gerçekleştirilmiştir. YÖK temsilcisi ve kamu kurumları ile üniversite yönetiminin katıldığı çalıştay kitaplaştırılarak okuyucu ile buluşturulmuştur². 2024 Yılında “Sosyal Etki Zirvesi”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde gerçekleştirilen “Türk Dünyasında Kadın Çalıştay I” dış paydaşlar ile gerçekleştirilen ve merkezin uluslararası bilinirliğini artıran çalışmalar olmuştur.

1- Yürütülen Projeler

Merkez tarafından yürütülen projelerde; çalışma hayatında ve toplumsal hayatta cinsiyet eşitliği için herkesin birbirini desteklediği, geliştiği ve başarılı olduğu ortamlar meydana getirmek önemli bir hedef olarak belirlenmiştir. KAGİMER, 2018 yılında ilk proje çalışmasını İçişleri Bakanlığı tarafından desteklenen İşte Kadın Derneği, Bahçelievler Belediyesi ve Aile ve Sosyal

Politikalar Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü paydaşlığında Şimdi Sıra Bizde Projesi ile gerçekleştirmiştir. Eş mağduru kadınların liderlik, işgücü potansiyeli ve girişimcilik ruhlarının ortaya çıkarılması için gerekli destekler temin edilerek, istihdama katılmaları ve iş kurmalarını sağlanması amaçlanmıştır. 2 grup ile bir yıl süren çalışmada KAGİMER, öncelikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakan-

lığı’nın sığınma evlerinde kalan kadınlara, sonrasında müracaat eden ihtiyaç sahibi belirli sayıda kadına kişisel kapasite geliştirme, mesleki eğitim ve beceri kazandırma, finans, muhasebe, planlama, işletme, girişimcilik ve mentorluk hizmeti konusunda eğitimler vermiş ve kadınların ekonomik özgürlüklerini kazanmalarına destek olmuştur.

1. İzlemek için bkz. <https://www.youtube.com/watch?v=L6nsjopLde0>

2. Cumhuriyet’in 100. Yılında Her alanda Güçlü Kadın Çalıştay Kitabı, Editörler; Ayşin Şişman-Emel Birol, İstanbul Gedik Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2024.

2019 yılında İstanbul Gedik Üniversitesi, Kadın Girişimcileri Derneği (KAGİDER) liderliğinde kadın istihdamını teşvik etmek için geliştirilen Fırsat Eşitliği Modeli (FEM) Sertifikası Programı kapsamında bağımsız bir denetleme sürecinden geçerek sertifikayı almaya hak kazanan ilk üniversite olmuştur. Sertifikanın önemi; Dünya Bankası teknik desteği, Pricewaterhouse Coopers ve EY iş birliği ile geliştirilen programda, bağımsız bir değerlendirme sürecinden geçtikten sonra Fırsat Eşitliği Modeli Sertifikasına hak kazanan kurumlar, yapıları, eylemleri ve istihdam olguları ile toplumsal cinsiyet eşitliğine ve istihdamda kadın güçlenmesine duyarlı olduklarını ulusal ve uluslararası kamuoyu nezdinde tescil ettirmiş olmasıdır.

2020 yılında Avrupa Birliği tarafından desteklenen Hrant Dink Vakfı Sivil Toplum Güçlendirme Hibe Programı kapsamında Çalışma Hayatının Çeşitlilik Odaklı Yapılandırılması (İş'te Birlikte) Projesi, PERYÖN (Türkiye İnsan Yönetimi Derneği) ile birlikte hayata geçirilmiştir. İşe alım süreçlerinde ve çalışma hayatında fırsat eşitliğinin sağlanmasını, çalışma hayatının toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği bağlamında insan haklarına ve bireysel özgürlüklere saygılı bir yapıya kavuşturulmasını hedeflemiştir. Bu çerçevede; İstanbul, Bursa, İzmir ve Adana'da gerçekleştirilen toplantılarda sektörde lider 26 şirketin İnsan Kaynakları süreçleri ve iyi uygulama örnekleri değerlendirilmiştir. Sonrasında merkez öğretim üye-

leri tarafından geliştirilen eğitim içerikleri ile projenin ikinci ayağı olarak 24 Eylül-23 Ekim 2020 tarihleri arasında 8 oturum halinde online eğitimler düzenlenmiş, 30 şirket ve 10 STK temsilcisinin katıldığı eğitimleri ile; tanımlar, stratejiler ve atölye çalışmaları tamamlanmıştır. Bu süreçte eğitimin başında ve sonrasında uygulanan anketlerin değerlendirilmesi ve mentorluk buluşmaları sırasında elde edilen bulgular, mevcut literatürle desteklenerek 2021 yılında bir Sosyal Etki Raporu yayımlanmıştır. Ayrıca kurumların insan kaynakları birimlerine yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği, çeşitlilik, kapsayıcılık temelinde bir rehber hazırlanmıştır

2- Sertifika Programları

Merkez tarafından yürütülen sertifika programlarının ilki "Çeşitlilik Yönetimi ve Çok Kültürlülük" sertifika programı olmuştur. Çeşitlilik, çok kültür-lülük ve kapsayıcılık konuları başta olmak üzere katılımcılara temel bilgileri vermek, farklı arka planlara sahip bireylerin iletişim kurma becerilerini güçlendirmek,

çeşitliliği anlamak ve yönetmek bu sayede hem kültürel anlayışı güçlendirmek hem de iletişimde yaşanabilecek problemlerin çözümü becerilerini geliştirmelerini sağlamaya yönelik içerik ile verimli bir eğitim programıdır. STK işbirlikleri ile yürütülmektedir.

İkinci sertifika programı aynı zamanda kurumsal bir sosyal sorumluluk çalışması da olan "Kadın Dijital Girişimcilik ve E-Ticaret Eğitimleri"dir. Detaylarına Pendik, Kartal, Maltepe ve Yalova'da verilen eğitimlerden bahsedilen topluma katkı çalışmaları başlığı altında yer verilecektir.

3- Topluma Katkı Çalışmaları

KAGİMER'in çalışmaları içinde eğitim ve akademik çalışmaların yanı sıra toplumsal faydaya dayalı, içinde yaşadığı sosyal çevrenin sorunlarına duyarlı projeler her zaman öncelikli olmuştur. G-20'nin de gündeminde olan "kapsayıcı büyüme"nin sağlanabilmesi için toplumun yarısını oluşturan kadınların, eğitim ve çalışma hayatı başta olmak üzere yaşamın her alanında güçlenmesi ve eşit katılımı zorunludur. Kadınların ekonomiye katılması hem kendini, hem çalıştığı kurumu, hem de dünya ekonomisini güçlendirir. Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan Kadının Güçlenmesi Eylem Planı 2018-2023 kapsamında "Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi" adıyla yer alan ve belirlenen faaliyet alanlarında ilgili kurumlar olarak işaret edilen bu merkezlerin, uygun stratejiler içinde gerçekleştirecekleri etkinlikler de beklenmektedir.

Son yıllarda kadın çalışmalarının en önemli gündemi olan konu maalesef "şiddet" olmuştur. Bu çerçevede "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü

Pendik Çalıştayı" 2019 yılında Merkez tarafından düzenlenmiştir. Pendik ilçesi kadına yönelik şiddet konusunda ne yazık ki İstanbul'un 39 ilçesi arasında ilk üçtedir. Hazırlanan programda gün boyu Kaymakamlık, akademi, ve kolluk kuvvetlerine kadar tarafların yer aldığı sunumlar gerçekleştirildi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planı çerçevesinde yapılacak çalışmalar dinleyiciler ile paylaşılmıştır. Çalıştay üniversite tarafından e-kitap olarak yayımlanmıştır³.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN WOMEN) nin 2021 yılının teması olarak "Liderlikte Kadınlar; Covit-19 dünyasında eşit bir geleceği başarmak" felsefesinden yola çıkarak topluma katkı alanında cinsiyet eşitliği odağında çalışmalar yürütülmüştür. Bunlardan en çok ilgi gören çalışma; pandemi döneminde el emeği üretimi yapan kadınları e-ticaretin tüm aşamaları ile tanıştırmak ve becerileri kazandırmak ve sponsor kurumlar (Pendik Kaymakamlığı, Pendik Belediyesi, PESİAD, Kadın Kooperatifi vb STK'lar) tarafından desteklenen Pendik Kadın Dijital Girişimcilik Projesi 2022 yılında hayata geçirildi⁴. Halk Eğitim merkezlerinde mes-

leki eğitim alan ve istihdamda yer almayan kadınlara dijital beceriler kazandırmak ve ürettikleri el emeği ürünlerini satışa dönüştürmek üzere yapılan çalışmalar ile hedefimiz ekonomiye katılımlarını sağlamaktır. Bu süreçte Pendik Halk Eğitim Merkezinde mesleki eğitim alan 160 kadına temel dijital beceriler, girişimcilik, e-ticaretin temelleri, ambalaj tasarımı ve ürün fotoğraflama, sosyal medya yönetimi, KOSGEP destekleri gibi konularda alanında uzman öğretim elemanları tarafından verilmiştir. Eğitimlerin yanı sıra rol model kadın girişimciler ile eğitim alan kadınlar buluşturulmuştur. Bu çalışma ile Merkez, TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından 8 Haziran 2022 günü Meclis'te düzenlenen çalışmaya davet edilmiş ve yürütülen proje konusunda bilgi paylaşımında bulunmuştur.

İlki Pendik'te başlayan proje, İstanbul Kartal, Maltepe, Tuzla ilçeleri ile 2024 yılında Yalova'da da hayata geçirilmiştir⁵. 6 hafta süren dijital girişimcilik, marka-şma süreci ve e-ticaretin temelleri eğitimleri ile toplamda bin beş yüz kadına ulaşılmıştır. Bugün kendi sosyal mecraları üzerinden ürünlerini pazarlayan, işini büyüten, e-ticaret platformları üzerin-

3. Bakınız; <http://acikerisim.gedik.edu.tr:8080/xmlui/handle/11501/452>

4. <https://www.gedik.edu.tr/kadin-girisimciligi-uygulama-ve-arastirma-merkezi-haberler-duyurular/pendik-kadin-dijital-girisimcilik-projesi-pekad-egitimleri-tamamlandi>

5. <https://www.gedik.edu.tr/haberler/yalovali-322-uretici-kadina-dijital-girisimcilik-ve-e-ticaret-sertifikasi-verildi>

den satış yapan girişimciler gurur kaynağımızdır. Ayrıca bu süreçte Merkez yönetimi tarafından Kadınların Dijital Girişimcilikte Güçlendirilmesi Görsel İletişim Alanı Uygulamaları isimli bir kitap yayımlanmıştır⁶.

Mary Wollstonecraft tarafından ifade edilen “Zihnin Cinsiyeti Yoktur” cümlesi “erkek işi olarak” adlandırılan pek çok meslekte kadınların katılımını sağlama noktasında rehberimiz olmuştur. Kadın Kaynakçı Ustası Yetiştirme Projesi bunlardan biridir. 2021 yılında Mütevelli Heyet Başkanlığı ile Gedik Eğitim Vakfı (GEV) tarafından Pendik Kaymakamlığı işbirliğiyle başlatılmıştır. Sanayide eşit istihdamı ve toplumsal farkındalık yaratmayı önceleyen bir çalışma olarak Kültür Sanayi ve Ticaret Odası, Gemi Mühendisleri Odası, yerel yönetimler, ve farklı sivil toplum örgütleri işbirliği ile devam etmektedir. Kadınların en düşük düzeyde istihdam edildiği (% 17) sanayi sektöründe bugün ikiye yakın kadın kaynakçı ustası yetiştirilmiş olup elliye yakını Organize Sanayi Bölgeleri ve tersanelerde istihdam edilmişlerdir.

İstanbul Gedik Üniversitesi’nin sanayi- üniversite işbirliğini geliştirmek amacı ile kurulmuş olması tüm birimlerinde bu

yönde çalışmaları öncelikli hale getirmiştir. Kadın Dostu Markalar Platformu tarafından her yıl düzenlenen işletmelerde “kadın dostu” çalışmaların ödüllendirildiği platformda KAGİMER’in 2 projesi ödüle layık görüldü. 2023 yılında İstanbul Gedik Üniversitesi’nden Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projesi; İstanbul Pendik ve Kartal İlçelerinde Kadınlara Dijital Girişimcilik Eğitimleri” projesi ile Kadın Girişimi ve Kadın Gücünün Desteklenmesi kategorisinde ve 2025 yılında da Kadın Kaynakçı Yetiştirme Projesi jüri değerlendirmeleri sonucunda “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” kategorisinde Kadın Dostu Markalar Farkındalık Ödülü’nü almaya hak kazandı.

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre 2023 yılında 15 ve daha yukarı yaştaki nüfusun işgücüne katılımı kadınlarda %35,8, erkeklerde ise %71,2 dir. İşgücüne katılma oranı eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde, kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne daha fazla katıldıkları görülmektedir. Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılma oranı %13,8, lise altı eğitilmiş kadınların işgücüne katılma oranı %26,8, lise mezunu kadınların işgücüne katılma oranı %37,4, mesleki

veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılma oranı %45,0 iken, yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılma oranı %68,9 dir. Herşeyden önce bir eğitim kurumu olarak kadınların mesleki eğitimler ile güçlendirilmesi ve girişimcilik yoluyla işgücüne katılması yönünde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, TOBB, yerel yönetimler ve sivil toplum işbirliği içinde çalışmalarımız devam etmektedir. KAGİMER’in dokuzuncu yılında güçlü paydaşlar ve akademik alt yapısı ile yürütülen çalışmalar kadının toplumsal konumunun güçlendirilmesi adına inancımızı artırmaktadır.

Kaynakça

Şişman, Ayşin -Emel Birol Kadınların Dijital Girişimcilikte Güçlendirilmesi Görsel İletişim Alanı Uygulamaları, Literatürk Yayınları, İstanbul 2023.

Şişman, Ayşin -Emel Birol, Cumhuriyet’in 100. Yılında Her Alanda Güçlü Kadın Çalıştay Kitabı, İstanbul Gedik Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2024.

<http://acikerisim.gedik.edu.tr:8080/xmlui/handle/11501/452>

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2024-54076>

<https://www.youtube.com/watch?v=L6nsjopLde0>

6. Kadınların Dijital Girişimcilikte Güçlendirilmesi Görsel İletişim Alanı Uygulamaları, Ayşin Şişman-Emel Birol, Literatürk Yayınları, İstanbul 2023.

7. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2024-54076>

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Göknur AKÇADAĞ

Prof. Dr., İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Kadın ve Aile Çalışmaları Uyg. ve Arş. Merkezi Müdürü

Kadın çalışmaları ve kadının güçlenmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği konusu, dünyada ve ülkemizde üzerinde çalışılan ve sürekli geliştirilen bir alandır. Üniversitelerin ve ilgili araştırma merkezlerinin bu gelişmelerin odağında olması ve katkı vermesi gerekliliği önem taşımaktadır. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi bünyesinde Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, 05.08.2020 tarihli Yükseköğretim Yürütme Kurulu toplantısının 2547 sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanun'la değişik 7/d-2 maddesi uyarınca kuruluşu gerçekleşmiştir.

Merkezin misyonu, alanda, ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel uygulamalar ve araştırmalar yaparak, düzenlediği akademik ve toplumsal nitelikli panel, seminer, konferans ve benzeri toplantılar ve geliştirdiği projeler ile başta öğrenciler olmak üzere topluma, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi kazandırmak ve bu perspektiften hareketle de günümüzdeki çeşitli sorunlara çözümler arayıp katkı sağlamaktır. Merkezin vizyonu, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin kazanılmasıyla, kadın sorunları konusundaki duyarlılığı arttırarak, eşit hak ve özgürlüklere sahip, insan onuruna yakışır, adil bir dünyada yaşamasıdır.

Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlenmesi konuları bağlamında, kadınların ekonomik ve sosyal durumunun güçlenmesi, istihdam ve kalkınmada kadın, girişimcilik, karar alma mekanizmalarında kadın, kadına yönelik şiddet, eğitim ve kadın, sağlık ve kadın, kırsalda kadın, medya ve kadın, göç ve kadın, tarihsel süreçte kadın hakları ve kadın tarihi, kadınların adalete erişimi ve hukuk, kadınların bilgiye ve teknolojiye erişimi, kültür-sanat ve kadın, ulusal ve uluslararası dökümanlarda kadın hakları ve sözleşmeler, kent hayatı-çevre ve kadın vd. çalışma ve araştırma alanlarında faaliyet göstermesi hedeflenmiştir. Araştırma Merkezi, konferanslar, paneller, çalıştaylar ve farkındalık yaratmaya yönelik seminerler-kurslar, araştırma projeleri, sertifikalı kurs programları düzenlemek, süreli veya çeşitli yayınlar yapabilmek, düzenlenecek toplantılarla akademik bilginin erişilebilirliğine katkıda bulunmak, film-belgesel hazırlamak, eğitim alanında üniversite öğrencilerimizin alandaki bilgi ve yaklaşımını geliştirmek üzere dersler ve yürütülecek çalışmalar gerçekleştirmek, Üniversitede

akademisyenler, çalışanlar ve öğrencileri bir araya getirecek platformlar oluşturmak, merkezin alanı ile ilgili öğrenci kulüpleri ile çalışmalar yapmak, kadınların toplumsal hayata katılımlarını güçlendirmek, STK ve çeşitli kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlar, platformlar ile iş birlikleri geliştirmek, farklı disiplinlerdeki akademisyenlerinin alana farklı katkılarını sağlamak üzere çalışmalar yapılması gibi hedeflerle, üniversite camiasına ve topluma katkı sağlamak üzere kurulmuştur. Bu amaçlar doğrultusunda faaliyetlerini sürdürmektedir.

İNÜ ve Araştırma Merkezi, eşitliği, katılımcılığı ve paylaşı-

mı toplumun her kesimine yayma misyonu ile çalışmakta olup, kalite politikasında benimsediği topluma katkı sağlama misyonunu sürdürmek amacıyla da kadınların sosyal, ekonomik ve akademik hayatta görünürlüğünün ve katılımının artırılması, araştırma, akademi ve yönetimde cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi ve üniversitenin farklı birimlerinde istikrarlı olarak gerçekleştirilmesini hedeflemektedir. Bu hedeflere katkıda bulunmak üzere İNÜ 1 Kasım 2021 tarihinden itibaren UN Women Kadının Güçlenmesi Prensipleri (Women's Empowerment Principles- WEPs) imzacısı bir üniversitedir. İmza süreci Merkez'in katkıları ile gerçekleşmiştir.

Eylem Planı ve Yönergeler

Yönetim anlayışı, kadın ve erkekler için akademik, idari personel ve öğrenciler arasında eşit haklar sağlayan bir politika geliştirme ve uygulama temeline dayanmakta olan İstanbul Nişantaşı Üniversitesi'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planı (GEP), Üniversite'nin tüm çalışanları için fırsat eşitliği sağlamak amacıyla

hazırlanmıştır. Belirlenen ana temalar çerçevesinde ayrımcılığın ve cinsiyetçi tutum ve davranışın önüne geçilebilmesi amacıyla, bilgilendirme, yürütme ve uygulama ayrıntılarını içerecek şekilde düzenlenmiştir. GEP için gerekli ön çalışmalar ve eylem planının yazımı, İNÜ KAM Müdürü Prof. Dr. Göknur Akçadağ tarafından gerçekleştirilmiştir. Kurumsal Tarihçe, Misyon, Vizyon ve Temel Değerler, GEP Hedefleri ve Politika Belgesi, Üniversite Personeli ve Öğrencilerine İlişkin Verileri içeren bölümlerden oluşan eylem planı için kurum içi denetim yapılmış ve 2024-2028 yılları arasını kapsayacak GEP beş hedef esas alınarak hazırlanmıştır:

1-Üniversitede akademik ve idari personel ile öğrenci grupları arasında cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi, eğitim-öğretim müfredatına ve araştırma içeriklerine cinsiyet eşitliğinin dahil edilmesi ve farkındalığın artırılması amacıyla bilgilendirici çalışmaların yapılması ((İNÜ GEP Bildirgesi Madde-1, 9 Hedef)

2-İş-yaşam dengesinin sağlamaya katkıda bulunacak mekanizmalar ve uygulamalar geliştirmek (İNÜ GEP Bildirgesi Madde-2, 5 Hedef)

3-Toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik edecek etkin kurumsal yapıları oluşturmak ve tüm kurumsal süreç ve uygulamalarda toplumsal cinsiyet eşitliği kültürünü teşvik etmek (İNÜ GEP Bildirgesi Madde-3, 8 Hedef)

4-İstihdam, kariyer gelişimi, karar alma süreçleri, yöneticilik, yükseltme ve atamalarda toplumsal cinsiyet eşitliği dengesinin gözetilmesi ni teşvik etmek (İNÜ GEP Bildirgesi Madde-4, 7 Hedef)

5-Cinsel taciz ve toplumsal cinsiyet temelli şiddete karşı tedbirler almak (İNÜ GEP Bildirgesi Madde-5, 8 Hedef)

Dört yıllık bir dönemi (2024-2028) kapsayan bu eylem planının uygulanması, Üniversite Senatosu tarafından taahhüt edilerek 10.9.2024 tarihinde onaylanmıştır. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi belirtilen temel alanlar çerçevesinde gerekli adımları atmayı amaçlamaktadır. Dört yıllık bir dönemi kapsayan planının uygulanması ve izlenmesi gerçekleştirilecektir. İNÜ-GEP yürürlüğe girdikten sonra belirli aralıklarla gelişmeler izlenecek ve Rektörlüğe raporlanacaktır.

Merkez Müdürü Prof. Dr. Gökür Akçadağ'ın çalışma sürecini gerçekleştirmesi ve yazımı ile "İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Cinsel taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı önlem ve Destek İlkeleri Belgesi" ve "Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi Yönergesi" Aralık 2024 tarihinde Üniversite Senatosunda kabul edilmiştir. Bu amaçla, "Cinsel

Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi" adını taşıyan bir birim kurulmuştur. Birim'in görev ve sorumlulukları, çalışma usul ve esaslarını düzenleyen bir yönerge oluşturulmuştur. Bu Belge ile İNÜ, açıklanan amaçlar, ilkeler ve usuller çerçevesinde, Üniversite bileşenlerinin cinsel taciz ve cinsel saldırı konusunda farkındalığının artması ve engel-

lenmesi için çaba göstereceğini, bu tür iddialar ve şikayetler söz konusu olduğunda etkin ve ivedi bir disiplin soruşturması ve yaptırım mekanizması işleteceğini duyurmuştur.

Araştırma Merkezinin Gerçekleştirdiği Çeşitli Etkinlikler ve Projeler

- İNÜ Kadın Çalışmaları, TurkishWin & Binyaprak Dijital Kız Kardeşlik Platformu Toplantısı, Dünya Kız Çocukları Günü Etkinliği, 11 Ekim 2018
- Kadının Sanata Yansıması Projesi ve Sergisi, 8-12 Mart 2019.
- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Paneli: Meslek Seçiminde Eşitsizlikleri Ortadan Kaldırmak, Yeni Mesleklere ve STEAM Alanına Katılımda Kadınlar ve Kız Çocukları, 12 Mart 2019
- 26 Aralık 2020- 11 Mart 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen "TCE Gelişim Sertifika Programı" İNÜ KAM ve İstanbul BPW işbirliğinde gerçekleşmiştir. Düzenlenen eğitim programı ile 85 kişiye sertifika-katılım belgesi verilmiştir.
- Eşitlikçi İş Bölümü ve Yönetim Mekanizmalarında Eşit Temsil Paneli, 11 Mart 2021
- Mars misyonu/ Uzay Müh. Pinella Bombaci çevrimiçi etkinliği (16 Nisan 2021)
- Değişen Dünyada Kadın Emeği ve Medyada Kadının Güçlenmesi, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Programı, İki oturumlu panel (16 Mart 2022).
- UN Women CSW67 Commission On The Status Of Women, Parallel Activity "Impact Oriented Women", March 9, 2023.
- Kadına Yönelik Şiddet ve Şiddetli Önleme Mekanizmaları Seminerleri, "Öğrenciler Kadına Yönelik Şiddeti Tartışıyor" Atölye Çalışması, 29.11.2021
- "Ulusal ve Uluslararası Bağlamda Kadına Yönelik Şiddet" Semineri,
- Kadınların Adalet Erişimi ve Kadına Yönelik Şiddet Paneli, 23.11.2022
- Cumhuriyetimizin 100. Yılında Konferanslar Serisi, 27 Kasım 2023, «Cumhuriyet ve Kadınlar» Konferansı, Prof. Dr. Serpil Çakır
- BM Kadın Örgütü tarafından gerçekleştirilen 16 Günlük Aktivizm kampanyalarına katılım.
- İstanbul Nişantaşı Üniversitesi TurkishWIN «Milyon Kadına Mentor Programı»nda ağ paydaşı olarak yer almıştır.
- Kapsayıcı Ekonomiler Odağında Kadınların Ekonomik Açıdan Güçlenmesi, Dünya Kadınlar Günü Etkinliği, 11 Mart 2024.
- Uluslararası Türk Dünyasının Bilge Kadınları Paneli & Uluslararası Katılımlı Türk Halk Giyim Kültüründe Kadın Sergisi, 7 Mart 2025

• **Şirketlerde Kadının Güçlenmesi İçin Kapasite Gelişim Programı «Eşit Fırsatlar: Küçük İşletmelerde Kadının Güçlendirilmesi Projesi»:** Avrupa Birliği sivil Düşün Programı desteği ile, Prof. Dr. Göknur Akçadağ'ın proje koordinatörlüğünde, İNÜ KAM liderliğinde ve İstanbul BPW, TURKONFED SEDEFED, KAGİDER, TİM Wings, CEİD, FODER paydaşlığında gerçekleştirilen proje, küçük işletmelerin güçlenmesine katkıda bulunmak, kapasitelerinin gelişimine fayda sağlamak, kadınların işgücüne katılımını desteklemek, işletmelerin kadın çalışan varlığıyla gücünü artırmak ve rekabet avantajını geliştirmek amacıyla kurucusu veya yöneticisi kadın olan 40 işletme ile gerçekleştirildi. 6 aylık çalışma süresinde, çeşitli ihtiyaç analiz toplantıları, Eşit Fırsatlar: Küçük İşletmelerde Kadının Güçlendirilmesi Eğitimi (14-15 Haziran 2025), aynı isimde rehber kitapçık hazırlanması ve basımı, geniş kitlenin katılımına yönelik olarak webinar eğitimi gerçekleştirildi.

• **İstanbul Odağında Kadın Politikaları Arama Konferansı:** İNÜ ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı KSGM paydaşlığında, İstanbul'da bulunan Üniversitelerin Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezleri ve benzeri merkezlerin temsilcileri ile 20 Haziran 2025 tarihinde İNÜ'de arama konferansı düzenlenmiştir. Konferansın amacı, kamu ve akademi iş birliğinde yeni çalışma alanlarını belirlemek, ortak bir zemin bulmak, farklı tarafları bir araya getirebilecek projeler geliştirmek ve stratejik çözümler üretilmesidir. İstanbul genelinde üniversitelerin KASAUM temsilcileri ve konusunda uzmanlaşmış araştırmacılar ve akademisyenler, ASHB-KSGM temsilcileri, İstanbul ASHB İl Müdürlüğü temsilcileri, İNÜ temsilcilerinin katılım sağladığı programda katılımcılar, ortak akıl aramak ve yeni projelere yönelik stratejiler geliştirmek amacıyla arama konferansı sürecinde küçük gruplara bölünerek genelden özele doğru çalışma grubu sorularına cevap bulmaya çalışmıştır. Yeni çalışma konularının, iş birliklerinin ve ortak proje konularının neler olabileceğinin

ön planlanması gerçekleştirilmiştir. Konferans Programının ilk bölümünde, İNÜ Rektörü Prof. Dr. Ayşegül Komsuoğlu'nun konuşmaları sonrası, ASHB Bakanı Sayın Mahinur Özdemir Göktaş'ın hitapları gerçekleştirmiştir. Programın ikinci bölümünde, Prof. Dr. Sezer Komsuoğlu'nun açılış konferansı sonrası ASHB-KSGM Genel Müdürü Süreyya Erkan'ın konuşmaları, İNÜ KAM Müdürü Prof. Dr. Göknur Akçadağ'ın arama konferansı program tanıtımı ve Müjde Çetin'in konferansı metodolojisini anlatımı gerçekleşmiştir. "KASAUM'ların Kurumsal Güçlenmesi, YÖK ve ASHB- KSGM İş Birliği Çerçevesinde Kadınlara Yönelik Projeler, Kadınların İşgücüne Katılımı ve Becerilerle Güçlenmesi, Kadınların Karar Alma Mekanizmalarına Katılımı, KYŞ Mücadelede Kurumsal Kapasite ve Toplumsal Katılım, Dijitalleşme, Yapay Zekâ ve Kadın Politikaları" konularında beş grup halinde gerçekleştirilecek grup çalışmaları sonrası değerlendir toplantısı ile program sona ermiştir. Gerçekleşen konferansın akademisyenler, uygulayıcılar ve politika yapımcılarının

önerilerini ve bulgularını proje tasarımı ve uygulamasına dönüştürebilmesi için tartışma ve istişare zemini oluşturması ve farklı üniversitelerde benzer konferanslara model teşkil edeceği düşünülmektedir.

Araştırma Merkezi, metinde örneklenen çeşitlendirilmiş faaliyetleri çerçevesinde üniversite camiasına, bulunduğu bölgeye, genelde topluma katkıda bulunma hedefi doğrultusunda yeni çalışmalara, iş birliklerine, ulusal ve uluslararası faaliyetlere devam edecektir. Önceliklendirilen faaliyetler ve projeler ülkemizdeki ve şehrimizdeki sorunlara göre şekillendirilmekte ve iş birliği kuruluşları da bu plana uygun olarak gerçekleştirilmektedir.

İstanbul Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Mehtap DEMİR GÜVEN

Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkezi Müdürü

İstanbul Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (İÜ-KAUM), Türkiye’de kadın araştırmaları alanında üniversite çatısı altında kurumsallaşmış ilk araştırma ve uygulama merkezidir. 4 Ekim 1989 tarihinde Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi adıyla kurulan Merkezimiz, Türkiye’de kadın çalışmaları alanında hizmet vermek isteyen diğer merkezlerin yapılanmasında da rol model olmuştur. Kadınların toplumsal yaşamdaki sorunlarını anlamak, bu sorunlara çözüm geliştirmek ve kadın haklarının gelişimine katkı sağlamak amacını güden bu yapının kurucu müdürü Prof. Dr. Necla Arat’tır.

1990-1991 öğretim yılında kurularak öğrenci almaya başlayan Kadın Çalışmaları Tezli Yüksek Lisans Programı, yine alanın öncü akademik çalışmalarının nüvesini oluşturan birimdir. Ülkemizde kadın sorunlarına ilişkin öğretim amacının yanı sıra, araştırma ve uygulamanın, projelendirme ve sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için merkezin yanı sıra kurulan Kadın Araştırmaları Derneği ve İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği ile toplumsal farkındalık, kadın erkek eşitliği, sosyal ve siyasal alanda haklarla ilgili bir dayanışma modeli oluşturulmuştur.

Necla Arat, Nermin Abadan Unat, Yazgülu Aldoğan, Tülay Arın, Gönül Bakay, Fatma-gül Berktaş, Aysel Çelikel, Dilek Doltaş, Türkel Minibaş, Nilüfer Narlı, Pınar Ünsal, Nazan Moroğlu, Berrin Oktay, Serpil Çakır, Yakut Irmak Özden ve Türkan Saylan, Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Yüksek Lisans Programının kurucuları ve ders veren öğretim üyeleri olmuştur. Disiplinler arası bir anlayışla ilerleyen akademik çerçevede, farklı alanlardan gelen öğrencilere toplumsal cinsiyet teorisi, feminist düşünce ve kadın politikaları gibi başlıklarda eğitim imkânı sunulmuştur. Merkeze bağlı Kadın Araştırmaları Dergisi, 1993 yılından bu yana hakemli akademik yayınlar arasında yer almakta, yılda iki sayı olarak yayımlanmaktadır. Dergi; feminist teori, toplumsal cinsiyet rolleri, kadın emeği, medya temsilleri gibi birçok konuda disiplinler arası makalelere yer vermektedir.

Merkezin ilk Genel Kurul Toplantısı 19.12.1989 tarihinde saat 15.30'da Hukuk Fakültesi Kurul Odasında gerçekleştirilmiştir. İlk Yönetim Kurulu bu toplantıda seçilmiştir.

1993 yılında Merkezin adı "Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi" olarak değiştirilmiştir.

2017 yılına gelindiğinde ise Merkezin adı "Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi" olarak yenilenmiştir. Nazan Moroğlu'nun Kadınlarımızla Birlikte On Yıl / İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Kadın Araştırmaları Derneği (1989-1999) başlıklı kitabı (1999), İstanbul Üniversitesi çatısı altında, kuruluş adıyla Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezinin ilk on yılını kapsayan sempozyum, konferans, yayınlar, tezler ve sosyal farkındalık faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı verilere sahip değerli bir ilk kaynaktır.

Bugünkü adıyla Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezinin geçmişten günümüze müdürlük görevini üstlenen öğretim Üyeleri, Prof. Dr. Necla Arat (1989-2010), Prof. Dr. Fatma Gül Berktaş (2010-2014), Doç. Dr. Sevgi Uçan Çubukçu (2014-2016), Prof. Dr. Elif Haykır Hobikoğlu (2016-2019) olmuştur. Prof. Dr. Mehtap Demir Güven 2019 yılından bu yana Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı Başkanlığı, Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü ve Kadın Araştırmaları Dergisi baş editörlüğü görevlerini sürdürmektedir. Merkez müdür yardımcılığı görevini, Dr. Öğretim Üyesi Şenay Kara ve Doç. Dr. Nil Karabağ yürütmektedir. Üniversitenin farklı fakültelerinden öğretim üyelerinin katkısıyla oluşan bir yönetim kurulu vardır.

23.06.1989 tarihli 18-217 sayılı senato kurulu kararı ile kurulan Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, kuruluş esaslarını bugün de korumaktadır. Hem akademik hem de sosyal farkındalık çalışmalarıyla kurumlar arası işbirliğini incelemekte ve birimin kuruluş misyonuna dayalı anlayışı devam ettirmektedir.

Diğer yandan, Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, İstanbul Üniversitesi kurumsal vizyonuna sadık kalarak, bilimde ve toplumda yenilikçi-dönüştürücü araştırma ve eğitim etkinliklerini sürdürmektedir. Bilimsel araştırma ve eğitim çıktıları üretimi, bitirilen tezlerle ve hakemli bir dergi olan Kadın Araştırmaları Dergisi ile sürdürülmektedir.

Kadın Araştırmaları Dergisi, 1993 yılında kurulmuş, Kadın Çalışmaları alanında en eski hakemli dergilerden biri olmakla beraber, açık erişimli, hakemli, yılda iki kere Nisan ve Ekim aylarında yayınlanan bilimsel bir dergidir.

Dergimiz, kadın çalışmaları konusunda bilim camiasına katkıda bulunmayı ve araştırmacılara bir platform sağlamayı hedefler. Dergimiz, kadın çalışmalarını ve toplumsal cinsiyet çalışmalarını bütün yönleriyle ele alan araştırma ve çalışmaları yayınlamaya odaklıdır. Ayrıca farklı disiplinlerde (sosyoloji, felsefe, tarih, edebiyat, dil, sanat, kültür,

hukuk, siyaset bilim, iktisat, sağlık, vb) yürütülen araştırmalara açıktır. Derginin hedef kitlesini akademisyenler, araştırmacılar, profesyoneller, öğrenciler ve ilgili mesleki, akademik kurum ve kuruluşlar oluşturur. Dergimiz Türkçe ve İngilizce olarak bilimsel makaleleri kabul etmektedir.

Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Cinsiyet Eşitliği Planı, Mobbing Yönergesi, Cinsel Tacizi, Cinsel Saldırısı ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesi içeriklerini hazırlayıp uygulamaya koymuştur.

Üniversite ile aktif işbirliği ve kurum içi bilgi yayımı sağlayarak, kadın erkek eşitliği, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele, kadın hakları konularını içeren derslerin üniversite genelinde farklı fakültelerin eğitim müfredatları içerisinde lisans dersi olması konusunun takipçisidir.

Merkezimiz, Türkiye Cumhuriyeti Devlet aygıtları aracılığı ile uygulamaya konulan vizyon planları, stratejik planlar ve eylem planları ile ilgili İstanbul sahası içerisinde Bakanlıkların il müdürlükleri ile faaliyet halindedir. İlgili kurumlarla aktif programlar yürüterek, seminer, konferans, misafir eğitimci davetleri, çalıştay ve paneller düzenleyerek ve bu içerikli bilimsel sosyal etkinliklere katılarak, farkındalık kampanyaları düzenlemektedir.

2016 Yılı Sonrası Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Olarak Yer Aldığımız Çalışmalar:

- 1-Beyaz Ev Projesi
- 2-360° Dostluk Projesi
- 3-GEP (Gender Equality Plan-Cinsiyet Eşitliği Planı)
- 4-CİTÖB(Cinsel Tacizi, Cinsel Saldırısı ve Ayrımcılığı Önleme Belgesi/ CİTÖK-Cinsel Tacizi, Cinsel Saldırısı ve Ayrımcılığı Önleme Kurulu)
- 5- Gaziosmanpaşa Aile Akademisi
- 6- Gaziosmanpaşa Dönüşüm Adımları Projesi

2016 Yılı Sonrası Kadın Çalışmaları Anabilim Dalında Üretilmiş Tezler:

- 1 - Kusursuz Çevreye Uyumu Bozan Kadın:İnfertil Kadın
- 2 - Eğitim Sendikalarında Toplumsal Cinsiyet Politikaları: Kadın Öğretmenlerde Toplumsal Cinsiyet.
- 3- Annie Ernaux`Nun `Bir Kadın` Ve `Bir Adam` Yapıtlarından Metinlerarasılık Ve Anne-Kız İlişkisi.
- 4 - "Erkeklerin Öfke İfade Tarzı İle Travmatik Yaşam Olayları Arasındaki İlişki"
- 5 - Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Dönüşümü: Evde Sağlık Hizmetleri.
- 6 - Türkiye'de 1980 Dönemi Feminist Çeviri Hareketinin Kadın Çalışmaları Dizgesini Oluşturmadaki Rolü.
- 7 - Agonistik Feminizm Tartışmaları Bağlamında Kamusal Alanı Yeniden Düşünmek
- 8 - İdeolojiler Mekanı Olarak Camilerde Toplumsal Cinsiyet Örüntüleri.
- 9 - Ataerkil Toplumda Gönüllü Çocuksuzluk'u Seçen Kadınlara Dair Algı Ve Yaklaşımlar
- 10 - Biyo Politika Ve Toplumsal Bedenin Denetimi: Türkiye'de 2010-2015 Yılları Arasında Beden Politikaları Tartışmaları.
- 11 - İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye Ve Abd`De Yeni Kadın İmgesi: Ev-İş Dergisi Ve Ladies Home Journal .
- 12 - Türkiye'de Kadın Belleği: Bakırköy Ve Şişli İlçelerinde Yaşayan Ermeni Kadınların Kuşaklararası Bellek Aktarımı.
- 13 - İlegal Sol Örgütlerde Kadının Konumu.
- 14 - Osmanlı Siyasal Ve Toplumsal Yaşamında Harem
- 15 - Almanya'da Evlilik Yoluyla Göç Eden Türkiyeli Göçmen Kadınların Karşılaştıkları Güçlükler Ve Güçlükleri Yenme Stratejileri
- 16 - Çok Kültürlülük Bağlamında Feminizm Tartışmaları

- 17 - Bir Feminist Mizah İncelemesi: 5 Harfliler Web Sitesi.
- 18 - Kadının Özne Olma Sürecine Dair Bir Okuma: Simone De Beauvoir “Kadın Doğulmaz Kadın Olunur”
- 19 - Simon De Beauvoir’ın Yaşamı Ve Yapıtlarında Özgürlük Ve Bağımlılık Arasındaki İlişki
- 20 - Yalçın Tosun Öykülerinde Toplumsal Cinsiyetin İnşası
- 21 - “Feminist Teoride “Özne Sorunu”
- 22 - Görsel Metaryallerde Kadın Cinselliği.
- 23 - Arap Baharı Sürecinde Toplumsal Ve Siyasal Bir Dinamik Olarak Kadınlar
- 24 - Türkiye’deki Suriyeli Göçmen Kadınların Savaş Öncesi Ve Sonrası Sahip Oldukları Sosyal Sermaye Değişiminin Araştırılması. “
- 25 - “Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Çizgi Filmlerde Toplumsal Cinsiyetin İnşası: Niloya Örneği”
- 26 - Kadınların Namus Ve Erken Yaşta Annelik Algısına Bakış Açıları Ve Sosyal Hizmet Müdahaleleri
- 27 - Erken Cumhuriyet Dönemi Tiyatro Metinlerinde Milli Ve Cinsel Kimlikler
- 28 - Bharati Mukherjee’nin Yasemin Ve Jhumpa Lahiri’nin Adaş Romanlarındaki Kimlik İnşası Ve Toplumsal Cinsiyet
- 29 - Felsefede Ölüm Sorunsalı Ve Feminizm
- 30 - Sylvia Plath’ın Günce’nin Yapıtlarının Tarihsel Koşulları Ve Toplumsal Cinsiyet Işığında İncelenmesi
- 31 - Toplumsal Şiddet Dönemlerinde Siyasi Söylemin Araçsallaştırdığı Toplumsal Cinsiyet
- 32 - Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı Uygulaması: Kadıköy Belediyesi Örneği
- 33 - Türk Kadını Dergisi Bağlamında İdeal Kadın Tasarımı (1966-1973)
- 34 - Türkiye’de Kadın Bekareti Söylemi Ve Etkileri
- 35 - Erken Dönem Cumhuriyette Kadın İntiharları.
- 36 - Evlat Edinmek İsteyen İnfertil Çiftlerin İnfertiliteye Bağlı Düzeyleri Ve Cinsiyet Rollerini İle İlişkisi
- 37 - Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Üretimi Ve Çoğaltılmasında Yüksek Yargı’nın Rolü: Yargıtay’da Haksız Tahrik İndirimi
- 38 - Türkiye’de Sosyal Hizmet Politikalarında Kadının Yeri Ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
- 39 - Yaşar Kemal Edebiyatında Erkekliğin Sunumu: Bir Ada Hikayesi Dörtlemesi
- 40 - “Feminizm Işığında Arendt’e ;Arendt Işığında Feminizm’e Bakmak”
- 41 - Bağlantılı Karşıt Kamular:Kadın Hareketi Ve Feminist Tiyatro
- 42 - Ergenlik Dönemine Girmiş Öğrencilerin Öğretmenleri Üzerinden Toplumsal Cinsiyetlerinin Algısı
- 43 - Kadın Bedeni, Mekân ve Hareket
- 44 - Yeni Bir Feminist Aktivizm Alanı Dijital Feminizm
- 45 - Türkiye’de Kadın Sığınaklarına Yönelik Feminist Model Tartışmaları
- 46 - Geleneksel Pedagoji Yaklaşımlarına Bir Eleştiri Olarak Feminist Pedagoji
- 47 - Mitoloji Ve Toplumsal Cinsiyet: Şahmeran Miti
- 48 - Yoldaki Kadınlar: Gezi Anlatılarında Toplumsal Cinsiyet Ve Sınırları Aşmak
- 49 - Sahne Sanatlarında Kadınlar: Müslüman Dindar Kadınların Deneyimleri
- 50 - Uluslaşma Bağlamında Kadının Özgürleşmesi Tartışmaları Ve Türk Devrimi
- 51 - Sosyal Medyada Kadınlara Yönelik Dijital Şiddet
- 52 - Türkiye’de 2000 Sonrası İşçi Hareketinde Kadınlar
- 53 - Pamuk Prenses Masalının Sinema Uyarlamalarında Toplumsal Cinsiyet Ve Feminizmin Massedilmesi
- 54 - 1990 Sonrası Ermenistan’dan Türkiye’ye Gelen Ermeni Kadınların Mekan Ve Kimlik İlişkisi Bağlamında Göç Ve Tutunma Hikayeleri
- 55 - “1990’larda Türkiye Sinemasında Sınır Kimlikler”
- 56 - “Küresel “Minyon Kahverengi” Kadın Emeği: Türkiye’de Çalışan Filipinli Kadınlar”

57 - Kentli Alevilerde Toplumsal Cinsiyet Algısı
58 - İdeal Vatandaşın Televizyonda Olumlanan Bedeni: Sen Anlat Karadeniz Örneği
59 - Türkiye’ De Çalışan Göçmen Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Ve Benlik Algısı
60 - İstanbul Sözleşmesi’nin Türkiye’deki İç Hukuka Etkisi Bağlamında 6284 Sayılı Kanun’un İncelenmesi
61 - Chimamanda Ngozi Adichie’nin ‘Amerikana’ ve Boynunun Etrafındaki Şey’ Adlı Eserlerinde Göç, Irk Ayrımcılığı ve Toplumsal Cinsiyet
62 - Suat Derviş’in Romanlarında Kadınlar Ve Yoksulluk
63 - Odysseia ve Beowulf Destanlarındaki Kahramanlık Kavramı Bağlamında Erkek Kadın Roller
64 - Shakespeare’ İn Kış Masalı Ve Hırçın Kız Oyunları İle Bu Oyunların Çağdaş Yeniden Yazımlarında Toplumsal Cinsiyet
65 - Turizm -Eğlence Sektöründe Göçmen Kadın İstihdamı
66 - Genç İşçilerin Cinsiyetlenme Süreci: Şişli Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Örneği
67 - “Tek Ebeveyn Olarak Annelik Deneyiminin Sosyal Politika Yaklaşımı Çerçevesinde İncelenmesi: Türkiye-Almanya Karşılaştırması”
68 - 2000’li Yıllarda Türkiye’de Muhafazakâr Sanat Kavramı Ve Kadın
69 - Feminist Reklamcılıkta Yer Alan Söylemlerin Sanayide Kadın Emeline Yansıması
70 - “Medya Temsilleri Ve Endüstrisinde Bir Ayrımcılık Kriteri Olarak Cinsiyetlendirilmiş Yaşlılık”
71 - “Feminist Alternatif Medyada Annelik : 5 Harfliler Ve Çatlak Zemin Örnekleri”
72 - Lise Öğretmenlerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarına Yönelik Fenomenolojik Bir Keşif: Van Erciş Örneği
73 - “Satın Alma Kararlarında Bilişsel Kusurların Rolü Ve Giderilme Sorunları”
74 - Mülteci Kadınların Güçlendirilmesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü
75 - “Aklın Sınırında Gezen Kadınlar: Şebnem İşigüzel Romanlarında Delilik Üzerine Bir İnceleme”
76 - Kent Hakkı Bağlamında Transların Cinsiyet

Kimliği Deneyimleri: Pakistan- Lahor, İstanbul Karşılaştırması
77 - “Darbe, Cinsiyet Ve Bellek: 12 Eylül Darbesine İlişkin Kadınlar Arası Bellek Aktarımı”
78 - “Sinemada Erkeklik Krizi: Subay Ve Centilmen- Top Gun Filmleri Üzerinden Araştırma”
79 - Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Siyasi Karikatüründe Erkeklik; Karikatür Dergisi Örneği: 1936-1948
80 - “Sivil Toplum Kuruluşlarının Kadın Girişimciliğine Etkisi: Sosyal Sermaye Kavramı Üzerinden Bir Araştırma”
81 - Beden Ve İktidar: Radikal Feminizmin Cinselliğe Bakışının İncelenmesi
82 - “Erken Cumhuriyet Dönemi Kamu Sağlığı Politikalarında Kadın Sağlığı Ve Cinsellik: Sıhhi Popüler Kültür Metinleri Örneği”
83 - “Travma Ve Şiddet: Yakın Dönem Televizyon Dizilerinde Kadına Yönelik Şiddetin Temsili”
84 - Erkeklik, Milliyetçilik, Askerlik: Ekşi Sözlük Örneği
85 - Türkiye’de Denizcilik Sektöründe Kadınlar ve Cinsiyetlendirilmiş Mekan Deneyimleri
86 - Feminist Açıdan Türkiye’de Kadınların Sosyal Medya İfşaları
87 - Sinema Sektöründe Kadın Set Çalışanlarına Yönelik Ayrımcılık
88 - İlliberal Popülizm Bağlamında Toplumsal Cinsiyet Karşıtı Söylem: Aile Dergisi Örneği
89 - Toplumsal Cinsiyet ve Günümüz Türk Dizilerinde Güçlü Kadın İmgesi
90 - Günümüz Reklam Filmlerinde Annelik Mitinin İnşası: Anne - Bebek Reklam Filmleri
91 - Mitoloji ve Toplumsal Cinsiyet: Şahmaran Miti
92 - Feminizm Bağlamında Ölüm Felsefesi
93 - Sylvia Plath’ın Yapıtlarının Tarihi Koşullar ve Toplumsal Cinsiyet Işığında İncelenmesi
94 - İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türkiye’de Kadın İmgesi: Ev – İş Dergisi 1945 – 1952
95 - J.M. Coetzee’nin Düşman ve Utanç Adlı Romanlarında Sessizlik, Aidiyet Eksikliği ve Toplumsal Cinsiyet
96 - Ayfer Tunç’un “Kapak Kızı”, “Yeşil Peri Gecesi” ve “Osman” Romanlarında Kadın Kimliğinin Cinsiyetlendirilmesi ve Beden

İzmir Ekonomi Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uygulama Merkezi (EKOKAM)

Gönül DİNÇ HORASAN

Prof. Dr., İEÜ Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD. EKOKAM Müdürü

Arzu AŞÇI

Dr. Öğr. Üyesi, İEÜ Hukuk Fakültesi, EKOKAM Müdür Yardımcısı

Ebru DİĞRAK

Dr. Öğr. Üyesi, İEÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği,
EKOKAM Yönetim Kurulu Üyesi

Derya Nizam BİLGİÇ

Doç. Dr., İEÜ Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
EKOKAM Yönetim Kurulu Üyesi

Derya ÖZKAN

Dr. Öğr. Üyesi, İEÜ İletişim Fakültesi, Sinema Bölümü,
EKOKAM Yönetim Kurulu Üyesi

Helin Kardelen KAVUŞ

Dr., İEÜ Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü Araştırma Görevlisi

Selcan Zeynep ERGÖZ

İEÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Araştırma Görevlisi, EKOKAM WEB ve
Sosyal Medya Sorumlusu

Buse POLAT

Stajyer Öğrenci, Psikoloji Bölümü

Milhan GÖNEN

EKOKAM Sekreteri

İzmir Ekonomi Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (EKO-KAM), 14 Ekim 2009 tarihinde kurulmuştur. Merkez, kadınların güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin çözümüne katkı sağlamak amacıyla eğitim, araştırma ve toplumsal katkı alanlarında çalışmalar yürütmektedir. Merkezde Yönetim Kurulu üyelerine ek olarak, bir

merkez sekreteri ve stajyer öğrenci görev yapmaktadır. Bağımsız bir fiziki mekânı olmamakla birlikte, toplantı ve etkinlikler için gerekli alan merkezi rezervasyon sistemi üzerinden sağlanmaktadır. Yönetim Kurulu toplantıları, olağan dışı bir durum olmadığı sürece her ay düzenli olarak yapılmaktadır. 2024–2025 eğitim yılı sonuna kadar planlanan etkinliklerin finansmanı Rektörlük bütçesinden karşılanmış; 2025–

2026 eğitim yılından itibaren Merkez’e özel bütçe tahsisi de gerçekleştirilmiştir.

İzmir Ekonomi Üniversitesi’nde, toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin çalışma yaşamı, eğitim ve araştırma süreçlerine entegre edilmesini güvence altına almak amacıyla Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planı (2022–2025) yayımlanmış ve uygulamaya konmuştur.

Bu planda;

- İş-yaşam dengesi ve kurumsal kültür,
- Yönetim ve karar alma mekanizmalarında dengeli toplumsal cinsiyet katılımı,
- İşe alım ve kariyer gelişiminde cinsiyet eşitliği,
- Ders içerikleri ve araştırmalarda toplumsal cinsiyet boyutu,
- Cinsel taciz ve cinsiyete dayalı şiddete karşı önlemler olmak üzere beş temel alanda mevcut durum analizleri yapılmış; bu alanlar için hedefler, eylemler ve sorumlu birimler belirlenmiştir.

Planın uygulanmasını ve izlenmesini EKOKAM yürütmektedir. Her yıl Ocak ayında EKOKAM’ın hazırladığı faaliyet raporuna, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planı izleme verileri de eklenmektedir.

<https://ekokam.ieu.edu.tr/tr/toplumsal-cinsiyet-esitligi-plani>

Yazının ilk bölümünde TCE Planının beş temel alanı için yapılan çalışmalar, ikinci bölümünde toplumsal katkı çalışmaları özetlenmiştir.

I. İEÜ Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planının Beş Temel Alanı İçin Yapılan Çalışmalar

Hedef 1: İş-Yaşam Dengesi ve Kurumsal Kültür

Kurum içi toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığının artırılması:

- 2023 yılında, İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları alanında yürütülen akademik ve eğitsel faaliyetlerin envanteri hazırlanmıştır. Envanter her yıl güncellenmektedir. Bu çalışma, hem ileride yapılacak projelerin planlanması ve geliştirilmesine katkı sağlamayı hem de kurum içi iş birliklerini artırmayı hedeflemektedir. (<https://ekokam.ieu.edu.tr/tr/toplumsal-cinsiyet-envanteri>)
- 8 Mart 2023'ten itibaren her yıl düzenlenen "İEÜ Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Geliştirme Çalıştayı" kapsamında öğretim elemanları, toplumsal cinsiyet alanındaki çalışmalarını kısa sunumlarla paylaşmakta, ardından yapılan forum oturumlarında gelişime yönelik öneriler tartışılmaktadır. (<https://ekokam.ieu.edu.tr/tr/ieu-toplumsal-cinsiyet-esitligi-gelistirme-calista>)
- Mor Kolektif, Tıp Kulübü ve Sağlık Kulübü ile düzenli toplantılar yapılmakta; özel günlerde düzenlenen stant etkinlikleri bu kulüplerle iş birliği ile gerçekleştirilmektedir.
- 2022 yılından bu yana her Ocak ayında yapılan akademik/idari personel ve öğrenci memnuniyet anketlerine, toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendirmeye yönelik sorular eklenmiştir. Beşli Likert ölçeği (1: Hiç katılmıyorum – 5: Tamamen katılıyorum) ile ölçülen görüşler, iç değerlendirme raporlarında özetlenmektedir. Ankette sorulan örnek ifadeler:
 - ✓ Üniversitede toplumsal cinsiyet eşitliği kültürünün yaygın olduğunu düşünüyorum.
 - ✓ Üniversitede akademik ve kariyer gelişiminde, cinsiyet farkı gözetilmeksizin herkese eşit fırsatlar sunuluyor.
 - ✓ Karar alma süreçlerinde cinsiyete bakılmaksızın eşit katılım olanakları sağlanıyor.

İEÜ'de görev yapan ebeveynlerin ve onların 0-18 yaş arası çocuklarına yönelik hizmetlerin geliştirilmesi:

- İhtiyaç ve durum analizi çalışması yürütülmüştür.(2021)
- İEÜ Çocuk Üniversitesi (İEÜ Uygulama Anaokulu) açılmıştır.
- İEÜ Çocuk Üniversitesi'nde kişisel gelişim ve ebeveynlik konusunda çocuk ve ebeveyn atölyeleri düzenlenmektedir.

Hedef 2: Yönetim ve Karar Verme Mekanizmalarında Dengeli Toplumsal Cinsiyet Katılımı

Yönetim mekanizmalarında toplumsal cinsiyet dengesinin izlenmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Akademik yönetici kadrolarda kadın oranı %60,2, idari kadrolarda ise %61,9'dur.

Üç rektör yardımcısından ikisi, sekiz dekinden altısı, üç meslek yüksekokulu müdüründen biri ve iki yüksek okul müdüründen biri kadındır.

Rol Model Kadınlarla Etkinlikler

8 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirilen "İlham Veren Hayatlar" etkinliğinde; politikacı, iş kadını, sivil toplum yöneticisi ve sanatçı gibi alanında etkili kadınlar, öğrencilerle yaşam deneyimlerini ve başarı hikâyelerini paylaşmıştır.

Kariyer Ofisi iş birliğinde ya da öğretim üyelerinin davetleriyle, başarılı kadınlar, öğrenci ve genç akademisyenlerle düzenli olarak bir araya gelmekte; kariyer odaklı söyleşiler düzenlenmektedir.

Hedef 3: İşe alım ve kariyer gelişimi süreçlerinde cinsiyet eşitliği

Kadın öğretim elemanı yüzdesi, doktor öğretim üyelerinde %49.1, doçentlerde %51.8, profesörlerde %47.6, olup, idari personelin %61.0'i kadındır.

Toplumsal cinsiyet alanında hak ve sorumluluklara dair farkındalık kazandırmak amacıyla seminerler, söyleşiler, konferanslar, stant çalışmaları ve araştırma sunumları gibi çeşitli etkinlikler organize edilmektedir.

Hedef 4: Ders içerikleri ve araştırmalarda toplumsal cinsiyet boyutu

Toplumsal Cinsiyet Dersleri ve Eğitim Materyalleri

Toplumsal cinsiyet temalı derslerin sayısının artırılması, bu derslerin Güz ve Bahar dönemlerinde düzenli olarak açılması ve içeriklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Eğitim materyallerinin çeşitlendirilmesi (sunumlar, kitaplar, uluslararası kaynaklar, videolar vb.) ile öğrencilerin daha zengin bir öğrenme deneyimine erişimi sağlanmaktadır.

“Farkında” Eğitim Aracı

EKOKAM tarafından, toplumsal kimlikler ve eşitsizlikler konusunda farkındalık kazandırmayı amaçlayan “Farkında” adlı bir eğitsel materyal geliştirilmiştir.

Bu materyal ilk olarak bir kadın kongresinde tanıtılmış, ardından üniversite bünyesindeki öğrencilere, akademik ve idari personele yönelik eğitimlerde kullanılmıştır.

Materyale EKOKAM web sitesinden ulaşmak mümkündür: <https://ekokam.ieu.edu.tr/tr/toplumsal-cesitlilik-konusunda-farkindalik-gelisti>

Toplumsal Cinsiyetle İlgili Dersler

Aşağıda doğrudan toplumsal cinsiyet temasına sahip bazı dersler listelenmiştir. Ayrıca, farklı fakülte ve bölümlerdeki çok sayıda ders kapsamında da toplumsal cinsiyet konularına değinilmektedir.

MED 280 Toplumsal cinsiyet ve nicel araştırma ve MED 290 Toplumsal cinsiyet ve nitel araştırma dersleri kapsamında küçük ölçekli öğrenci araştırmaları yapılmaktadır.

MCS 370 Toplumsal Cinsiyet ve Medya,

SBUI Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmalarına Giriş,

GEET 312 Kadın Hakları Hareketinin Tarihi,

SOC 430 Toplumsal Cinsiyet ve Değişim,

MI 370 Toplumsal Cinsiyet ve Medya,

HUK 478 Cinsiyet ve Hukuk,

CDM 430 Kadın Sineması,

SOC 310 Türkiye’de İslam ve Toplumsal Cinsiyet,

PSIR 480 Cinsiyet Politikaları,

PSIR 560 Toplumsal Cinsiyet Politikaları,

ECON 444 Toplumsal Cinsiyet ve Ekonomi

MED 280 Toplumsal cinsiyet ve nicel araştırma

MED 290 Toplumsal cinsiyet ve nitel araştırma

Hedef 5: Cinsel taciz ve cinsiyete dayalı şiddete karşı önlemler**Güvenli İlişkiler ve Flört Şiddeti Eğitimi**

EKOKAM tarafından “Güvenli İlişkiler ve Flört Şiddeti” konularında çevrim içi bir eğitim materyali geliştirilmiştir. Bu eğitim, İzmir Ekonomi Üniversitesi’ne yeni başlayan tüm öğrencilere oryantasyon dersleri kapsamında sunulmaktadır. Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanan eğitim videolarına şu bağlantılardan ulaşılabilir:

<https://www.youtube.com/watch?v=VWloubFLhko>

<https://www.youtube.com/watch?v=kugRVzzL5Oc&t=6s>

Farkındalık Etkinlikleri

Cinsiyete dayalı şiddet ve cinsel taciz konularında öğrencilere, akademik ve idari personele, temizlik ve güvenlik çalışanlarına yönelik seminerler, interaktif eğitimler ve stant çalışmaları düzenlenmektedir. Bu etkinliklerle hem bilgilendirme hem de farkındalık kazandırma amaçlanmaktadır.

Destek Mekanizmalarının Güçlendirilmesi

Cinsiyete dayalı şiddet ve cinsel taciz durumlarında başvurulabilecek “Cinsel Taciz Destek Birimi” kurulması planlanmıştır. Bu birimin işleyişini düzenleyen mevzuat hazırlıkları tamamlanmıştır.

II. TOPLUMSAL KATKI ÇALIŞMALARI

İzmir Ekonomi Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (EKOKAM), yerel düzeyde kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliğine büyük önem vermektedir.

Bu kapsamda; İzmir Kent Konseyi, İzmir Kent Konseyi Kadın Meclisi, İzmir İli Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planı İzleme Teknik Kurulu, Balçova Kaymakamlığı Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Komisyonunda görev alarak katkı sağlanmaktadır. Ayrıca, İzmir İl Sağlık Müdürlüğü, Türkiye Aile Planlaması Vakfı ve Rotary Kulüplerinin desteği ile kadın sağlığını geliştirmeye yönelik yaşam tarzı, kanserden korunma ve cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma konularında paneller ve stant etkinlikleri düzenlenmektedir.

EKOKAM, toplumsal cinsiyet konularında topluma yönelik

eğitim faaliyetleri de yürütmektedir. Örnek olarak: Nazilli Anadolu Lisesi’nin yürüttüğü “Unite for Equality” AB projesi kapsamında paydaş ülkelerden gelen öğretmenlere “Güvenli İlişkiler Eğitimi”, Urla Kaymakamlığı ile ortak düzenlenen “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Farkındalık ve Bilinçlendirme Eğitimi”, İzmir İstek Okulları’nda verilen “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” eğitimleri sayılabilir.

Ayrıca, EKOKAM üniversite personeli ve öğrencilerinin farklı kurumların yapılandırılmış eğitim programlarından yararlandığı etkinlikler de düzenlenmektedir. Bunlar arasında; Cinsel Şiddetle Mücadele Derne-

ğinin “Cinsel Şiddetle Mücadele Temel Farkındalık Atölyeleri”, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin “Gençler Kendi Sağlığını Konuşuyor” ve “Play for Change – Değişim İçin Oyna” atölyeleri bulunmaktadır.

Son olarak, İzmir Ekonomi Üniversitesi’nin “Çevresel Sürdürülebilirliği Destekleme” stratejisi kapsamında, 8 Mart 2025 Dünya Kadınlar Günü’nde, üniversitenin kadın çalışanları adına Manisa Yunt Dağı’nda bir “Hatıra Ormanı” oluşturulmuştur.

(Daha fazla bilgi için: EKOKAM Etkinlikler 2025, <https://ekokam.ieu.edu.tr/tr/etkinlikler-2025>)

Karadeniz Teknik Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (KAÇAUM)

Güleycan AKGÖZ AKTAŞ

Dr. Öğr. Üyesi, KTÜ Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi

KAÇAUM: Topluma Duyarlı Bilimsel Faaliyetlerin Merkezi

Karadeniz Teknik Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmeyi, kadının ve ailenin toplumdaki yerini bilimsel veriler ışığında değerlendirmeyi ve bu alanlarda sürdürülebilir politikalar üretmeyi amaçlayan bir araştırma ve uygulama merkezidir. 2012 yılında kurulmuş olan merkez, hem akademik dünyada hem de yerel düzeyde etkili sosyal dönüşüm yaratmayı hedefleyen disiplinlerarası bir yapıya sahiptir. Yönetim yapısı, merkezi yönlendiren müdür ve müdür yardımcıları ile akademisyenlerden oluşan yönetim ve danışma kurulu ile desteklenmektedir. Ayrıca çeşitli ça-

lışma grupları, uzmanlık alanlarına göre organize edilerek merkezin faaliyetlerinin etkin ve koordineli bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. Bu yapı, karar alma süreçlerinin şeffaf ve katılımcı olmasına olanak tanırken, farklı disiplinlerin bilgi ve deneyimlerini bir araya getirerek zengin ve kapsamlı çalışmaların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

Merkezin temel amacı, kadınların ve aile üyelerinin yaşam kalitesini artıracak sosyal, ekonomik ve kültürel çalışmaları desteklemek, akademik bilgi birikimini sahaya taşıyarak toplumsal etki yaratmaktır. Bu doğrultuda merkez; araştırma faaliyetleri, eğitim programları, sosyal so-

rumluluk projeleri, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği çalışmaları ile bölgesel kalkınmaya katkı sunmayı misyon edinmiştir.

Merkezimiz faaliyetleri üç temel eksen etrafında şekillenmektedir: araştırma, eğitim ve toplumsal etki. Araştırma ve uygulama merkezimiz bünyesinde, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, aile içi ilişkiler, çocuk hakları ve sosyal politika gibi konularda yürütülen bilimsel araştırmalar, akademik bilgi üretimine önemli katkılar sunmaktadır. Ulusal ve uluslararası kaynaklarla desteklenen saha çalışmaları, merkezimizin bilimsel üretkenliğini artırmakta; elde edilen veriler, hem akademik camiada hem de politika yapıcılar nezdinde yol gösterici nitelikte değerlendirilmektedir. Bu araştırma çıktıları, karar alıcılara yönelik raporlar ve bilimsel yayınlar aracılığıyla toplumla paylaşılmakta, böylece kuramsal bilgi pratik çözümlere dönüştürülmektedir. Ayrıca, merkezimiz araştırma sonuçlarını yerel basın ve dijital platformlar üzerinden kamuoyuna aktarma konusunda da önemli adımlar atmakta, böylece toplumun geniş kesimlerinde farkındalık yaratılmasına katkı sağlamaktadır. Bu sayede, akademik bilgi ve saha deneyimi

arasında güçlü bir köprü kurulmakta, bilimsel bulguların somut toplumsal değişimlere dönüşmesi teşvik edilmektedir.

Bunun yanı sıra, toplumsal farkındalığı artırmak amacıyla çeşitli eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürütülmektedir. Özellikle aile yılı kapsamında seminerler, çalıştaylar ve paneler aracılığıyla hem Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencilerine hem de akademik ve idari personele yönelik kapsamlı içerikler sunulmakta; ayrıca yerel halkın da bu faaliyetlerden doğrudan yararlanması sağlanmaktadır. Özellikle genç bireylerin ve üniversite öğrencilerinin bilinçlendirilmesi, uzun vadede toplumsal dönüşüm hedefimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Merkezimiz, gençlerin katılımını artırmak amacıyla interaktif atölyeler ve dijital eğitim materyalleri

geliştirmekte, böylece daha kapsayıcı ve etkili eğitim süreçleri tasarlanmaktadır. Gençlerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki duyarlılıklarını artırmak için sosyal medya kampanyaları da aktif olarak kullanılmaktadır.

Topluma hizmet alanında ise merkezimiz, yerel yönetimler, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışarak sahaya dokunan projeler geliştirmektedir. Belediyeler, kaymakamlıklar, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ile kadını odak alan sivil toplum kuruluşları ve gönüllü platformlarla sürdürülen ortaklıklar sayesinde, kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesinden şiddet mağduru kadınlara rehberlik sunulmasına, aile danışmanlığından kırsal alandaki kadınların desteklenmesine kadar pek çok uygulama hayata geçirilmektedir. Bu çalışmalar,

hem merkezimizin yerelde görünürlüğü artırmakta hem de toplumsal fayda odaklı bir akademik anlayışı pekiştirmektedir.

Üniversitemizin kurumsal yapısında toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışının yaygınlaştırılması ve sistematik bir politika haline getirilmesi amacıyla merkezimiz, GEP (Gender Equality Plan) çalışmalarını sürdürmektedir. 2025 yılı itibari ile revize edilecek olan cinsiyet eşitliği planı, 2022'deki hazırlık sürecinin ardından, akademik ve idari personelin aktif katılımıyla yürütülmüştür. GEP kapsamında üniversitemiz genelinde kurumsal farkındalığın artırılması temel hedeflerimiz arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda, üniversitenin tüm birimlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık eğitimlerinin düzenli ve zorunlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Eğitimlerin, sadece bilgilendirme değil aynı zamanda davranış değişikliği oluşturacak içeriklerle desteklenmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte, kadın akademisyenlerin kariyer yolculuklarında karşılaştıkları yapısal engelleri azaltmak ve potansiyellerini daha eşit koşullarda gerçekleştirmelerini sağlamak üzere çeşitli destek mekanizmaları geliştiril-

mektedir. Özellikle akademik terfi süreçlerinde cinsiyet eşitliğinin gözetilmesi, kadın araştırmacıların proje ve burs olanaklarına eşit erişimini sağlamak amacıyla mentorluk sistemlerinin kurulması bu hedefin önemli parçalarını oluşturmaktadır. Ayrıca, üniversite bünyesinde kadınlara yönelik şiddetle mücadele konusunda daha etkin bir destek yapısının kurulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, şiddet mağdurlarına başvuru, danışma ve yönlendirme hizmetlerinin erişilebilir, güvenli ve profesyonel bir şekilde sunulması için gerekli düzenlemeler yapılmakta; üniversitenin tüm bileşenlerine yönelik bilinçlendirme ve önleme çalışmaları hayata geçirilmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki toplumsal direnç, merkez olarak yürüttüğümüz çalışmalarda karşılaştığımız en temel zorluklardan biridir. Bu nedenle merkezin faaliyetlerini anlatan tanıtım faaliyetleri, yüz yüze iletişim ve katılımcı yöntemlerle yapılan etkinlikler büyük önem taşımaktadır. Bir diğer zorluk, özellikle saha çalışmaları ve danışmanlık hizmetlerinde yaygınlaşma hedefimizi sınırlayan bütçe kısıtları olabilmektedir; ancak tüm bu zorluklara rağmen karar-

lılıkla yürüttüğümüz çalışmalar, hem kurumsal hem de toplumsal düzeyde önemli kazanımlarla sonuçlanmaktadır. Merkezimizin somut çıktıları hem üniversite birimlerine hem de bölge halkına yansımaktadır. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında gerçekleştirilen paneller, kadınların hukuki hakları ve şiddetle mücadele konularını ele almış; ayrıca “Güven Toplumunun İnşası” temalı paneller ve “Türk Kültüründe Kadının Yeri” gibi oturumlarla kadınların toplumdaki rolüne dair kapsamlı tartışmalar gerçekleştirilmiştir. Yine 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü’nde düzenlenen paneller, bu alandaki farkındalığın artmasına hizmet etmiştir. Merkezimiz, toplumsal şiddet konusunda bilgilendirici eğitim seminerleri ve “Bağımlılık ve Şiddetle Mücadelede Farkındalık” gibi programlarla geniş kitlelere ulaşmıştır. Ayrıca “Afetlerde İletişim ve İş Birliği” paneli ve “Kadınlar için Yaşanılabilir Kent” temalı yayınlar, kadının yaşam alanlarını iyileştirmeye yönelik toplumsal katkılar sağlamaktadır. Çevre ve kadın ilişkisini işleyen fotoğraf sergisi ve paneller de merkezin çok yönlü toplumsal duyarlılığını ortaya koymaktadır.

Koruyucu ailelerle yapılan gönül buluşmalarla yerel toplumla doğrudan etkileşim artırılmıştır. Merkezimizin resmi açılışı ve yerel kadın çalıştayları, kurumun bölgesel görünürlüğüne güçlendirmiş, akademik ağların genişlemesine olanak sağlamıştır. Bu etkinlikler sayesinde uygulama merkezimiz; kadın hakları, şiddetle mücadele, aile içi ilişkiler ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında hem akademik bilgi üretmiş hem de yerel düzeyde farkındalık yaratmış, sivil toplum ve kamu kurumlarıyla iş birliklerini artırarak sosyal dönüşüme katkı sağlamıştır.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama Merkezi olarak hedefimiz, sadece bölgesel düzeyde değil, ulusal ve uluslararası düzeyde de tanınan, etkili ve dönüştürücü bir araştırma merkezi haline gelmektir. Bunun için Avrupa'daki kadın çalışmaları merkezleriyle iş birlikleri geliştirilerek karşılıklı deneyim paylaşımının artırılması hedeflenmektedir. Bu iş birlikleri sayesinde uluslararası düzeyde bilgi ve uygulama alışverişi sağlanarak, merkezin akademik ve toplumsal etkisi güçlendirilmeye çalışılacaktır. Ayrıca, lisansüstü düzeyde top-

lumsal cinsiyet çalışmaları derslerinin yaygınlaştırılması planlanmakta, böylece bu alandaki akademik eğitim derinleştirilerek daha fazla araştırmacı ve uzman yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra, engelli kadınlar, göçmen kadınlar ve yaşlı bireyler gibi toplumsal olarak kırılgan gruplara odaklanan özel projelerin sayısının artırılması önceliklerden biridir; bu sayede farklı ihtiyaçları olan kadınların sorunlarına daha duyarlı ve kapsamlı çözümler geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği sadece akademik bir konu değil, doğrudan hayatın kendisini ilgilendiren bir meseledir. Biz KTÜ-KAÇAUM olarak, bu gerçeğin bilinciyle çalışmalarımızı sürdürüyor ve geleceği eşitlikle kurmak adına; kadınların, ailelerin ve toplumun tüm bireylerinin daha adil, eşit ve kapsayıcı bir geleceğe sahip olması için var gücümüzle çalışmaya devam ediyoruz. Bu doğrultuda, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında yenilikçi metodolojiler geliştirmek, sürdürülebilir ve somut etkiler yaratan projeleri hayata geçirmek önceliklerimiz arasında yer almaktadır. Ayrıca, kadınların ekonomik güçlenmesini destekleyecek gi-

8 Mart Dünya Kadınlar Günü
Güven Toplumunun İnşası Paneli
Şiddetin Anatomisi ve Çözüm Yolları
7 MART 2025 14.00 – 16.00

Dr. Öğr. Üyesi Gülşen Akgöz Aktaş
Şiddetin Psikolojik ve Sosyal Boyutları

Dr. Öğr. Üyesi Betül Kalyoncu
Şiddetle Mücadelede Hukuki Boyutu

Dr. Öğr. Üyesi Züleyha Birinci
Kur'an ve Sunnet Açısından Şiddet Sorunu

Şube Müdürü Ayten Akyıldız
Ailelerin Konumu ve Kadınların Güçlendirilmesi

KADEM TRABZON
KTÜ PROF. DR. OSMAN TURAN KÜLTÜR VE KONGRE MERKEZİ
• kadem.org.tr/trabzon

Aile Yılı Kapsamında
Sosyal Destekler ve
Koruyucu Aile Olmak Paneli
29 MAYIS 2025 Kokteyl – 17.30 • Panel Başlangıç – 18.00

rişimcilik atölyeleri ve mentorluk programları gibi uygulamaların da merkezimiz bünyesinde yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bölgesel kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla kadınların karar alma mekanizmalarındaki etkinliğini artırmak için farkındalık kampanyaları ve kapasite geliştirme eğitimleri düzenlenmesi hedeflenmektedir.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi (CBÜKAM)

Ayşe GÖNÜLLÜ ATAKAN

Doç. Dr., MCBÜKAM Müdürü, MCBÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Duygu ALPTEKİN

Prof. Dr., MCBÜKAM Müdür Yardımcısı, MCBÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Aylin ÇANKAYA

Prof. Dr., MCBÜKAM Müdür Yardımcısı, MCBÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İçin Yerelden Güçlenmek: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi Örneği

Giriş

Kadınların toplumsal, ekonomik ve akademik yaşamda güçlenmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu doğrultuda, Türkiye’de üniversitelerde faaliyet gösteren kadın araştırma merkezleri, kadın araştırmaları yüksek lisans programları ile lisans ve lisansüstü düzeyde sunulan kadın ve toplumsal cinsiyet odaklı dersler, kadınların eğitimden istihdama, sağlık hizmetlerinden sosyal destek mekanizmalarına kadar uzanan geniş bir alanda haklarına erişimini kolaylaştırmakta ve toplumsal eşitliği desteklemektedir. Bu yapılar yalnızca akademik üretimle sınırlı

kalmamakta; aynı zamanda aktif toplumsal aktörler olarak konumlanmaları gerekliliği gün geçtikçe daha belirgin hâle gelmektedir. Bu bağlamda, üniversitelerde kurulan Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezleri, hem bilimsel bilgi üretimi hem de toplumsal dönüşüme katkı sağlama açısından merkezi bir rol üstlenmektedir.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi (MCBÜKAM) , toplumsal cinsiyet eşitliği vizyonu doğrultusunda üniversitenin hem akademik hem de toplumsal katkı misyonuna stratejik düzeyde katkı sunmaktadır. 21 Temmuz 2010 tarihli ve 27648 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan yönetmelikle kurulan merkez; kadın sorunlarına ilişkin bilimsel araştırmalar yürütmek, kamuoyu farkındalığını artırmak, eğitim ve politika alanlarında kadın temsiline destek olmak ve eşitliği önceleyen projeler geliştirmek amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Kuruluşunda temel hedefi; kadınların ve aile bireylerinin karşılaştığı toplumsal sorunları araştırmak, bu konularda bilim-

sel çalışmalar yürütmek ve elde edilen bulguları kamuoyuyla paylaşarak politika yapıcıların dikkatine sunmak olan Merkez, zaman içinde faaliyet alanlarını genişletmiştir. Yerel ve ulusal düzeyde kadınların toplumsal yaşama aktif katılımını teşvik etmeyi, kadın haklarına dair farkındalık yaratmayı ve toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemeyi misyon edinmiştir. 2010’lu yılların başlarında saha araştırmaları, atölye çalışmaları ve yerel kurumlarla iş birliği odaklı bir yaklaşım benimseyen MCBÜKAM, 2015 sonrası süreçte ise toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini üniversite bünyesinde kurumsallaştırmaya yönelmiştir. Bu dönemde sosyal sorumluluk eksenli projeler ve kamu kurumlarıyla geliştirilen stratejik ortaklıklar ön plana çıkmıştır. 2020 yılı itibarıyla akademik kadrosunu genişleten Merkez, kadın çalışmaları ve toplumsal cinsiyet eşitliği alanlarında hem bilgi üretme ve yaygınlaştırma hem de kapasite geliştirme yönünde önemli adımlar atmıştır. Bu kapsamda, yönetim kurulu kadrosunu sağlık, siyaset, sanat, sosyoloji ve felsefe gibi farklı disiplinlerden akademis-

yenlerle çeşitlendirmiş; danışma kurulunu ise üniversitenin kadın yöneticileri ile yerelde kadın odaklı hizmet sunan kamu ve yerel yönetim temsilcilerinden oluşturarak kurumsal yapısını daha kapsayıcı ve çok paydaşlı bir zemine oturtmuştur. Aynı zamanda, üniversitenin Lisansüstü Eğitim Enstitüsü bünyesindeki Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı ile de organik bir ilişki kurmuş; merkez yönetiminde görev alan akademisyenlerin önemli bir bölümü bu anabilim dalında da aktif görev üstlenmiştir. Bu doğrultuda MCBÜKAM, üniversite bünyesinde olduğu kadar Manisa genelinde de bu alanlarda referans alınan, iş birliği yapılan ve yön gösterici kabul edilen bir yapı hâline gelmiştir.

Metnin izleyen bölümlerinde, MCBÜKAM’ın temel faaliyet alanlarına, hedeflerine, yürüttüğü iş birliklerine, toplumsal katkılarına ve karşılaştığı zorluklara yer verilecek; bu çerçevede merkezin yürüttüğü çalışmalar aracılığıyla kadın araştırma merkezlerinin toplumsal dönüşümde üstlenebileceği roller üzerine bir değerlendirme sunulacaktır.

1. Merkezin resmî adı Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (MCBÜKAM) olmakla birlikte, kurum içi ve güncel kullanımda sıklıkla Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi adıyla anılmaktadır (Resmî Gazete, 2010)

MCBÜKAM'ın Temel Faaliyet Alanları ve Hedefleri

MCBÜKAM kuruluş amacı, toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlamak ve kadınların ekonomik, sosyal ve akademik hayatta güçlenmesini desteklemektir. Merkez, bu amacını gerçekleştirmek için toplumsal farkındalık yaratmayı hedefleyen eğitim seminerleri, atölye çalışmaları ve projeler yürütmektedir. Özellikle, kadına yönelik şiddetle mücadele, ekonomik güçlenme ve eğitimde fırsat eşitliği konularına odaklanan faaliyetlerle yerelde güçlü bir etki yaratmaktadır. Bu faaliyetlerin tamamı, yalnızca akademik bir tartışmanın parçası değil; yerel halkla doğrudan temas eden, sahaya dokunan, farkındalık yaratmayı hedefleyen uygulamalı çalışmalarla örülmektedir.

MCBÜKAM, eğitim odaklı çalışmalarıyla kadınların bilgiye erişimini artırmayı amaçlamaktadır. Üniversite bünyesinde düzenlenen seminerler ve konferanslar, kadın hakları konusunda farkındalık yaratırken aynı zamanda öğrencilere toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda derinlemesine bilgi kazandırmaktadır. Merkezin çalışmaları şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Akademik ve Kamusal Farkındalık Etkinlikleri

Konferanslar ve Paneller: Merkez tarafından düzenlenen konferanslar ve paneller, toplumsal cinsiyet eşitliği temelli farkındalığın artırılmasına katkı sağlamakta ve farklı dönemlerde kadınların toplumsal konumunu çok boyutlu bir biçimde tartışmaya açmaktadır. Hem tarihsel hem güncel meseleleri ele alan bu etkinlikler, merkez tarafından bilgi üretimi ve kamuoyu bilgilendirme misyonunun önemli bir parçası olarak görülmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirilen bazı etkinlikler şunlardır:

- **Medyada Kadın Temsili:** Medya sektöründeki toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, temsil biçimleri ve cam tavan olgusu ele alınmıştır (MCBÜKAM, 2021a).
- **Antik Çağdan Anadolu Selçuklu'ya Kadın ve Mimari:** Tarihsel süreçte kadın kimliğinin mimari ve sosyal bağlamda nasıl temsil edildiği tartışılmıştır (MCBÜKAM, 2021b).
- **Çalışma Yaşamında Kadın:** Kadınların istihdamda karşılaştığı eşitsizlikler, temsil sorunları ve bu alanlardaki fırsatlar üzerine odaklanan bir sunum gerçekleştirilmiştir (MCBÜKAM, 2021c).
- **Güçlü Kadın Güçlü Toplum Paneli:** Kadınların sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamda güçlenmesine yönelik deneyimlerin paylaşıldığı; kadın dayanışması, rol model etkisi ve kolektif güçlenmenin önemi üzerine odaklanan bir panel gerçekleştirilmiştir (MCBÜKAM, 2022a).
- **Akademide Kadın:** Akademide kadın temsiliinin güçlendirilmesi, fırsat eşitliği ve kariyer engelleri gibi temalar öne çıkmıştır (MCBÜ, 2023).
- **25 Kasım Farkındalık Etkinliği:** Kadına yönelik şiddetle mücadelede toplumsal duyarlılığı artırmaya yönelik bir bilgilendirme ve farkındalık programı düzenlenmiştir (MCBÜKAM, 2021d; MCBÜKAM, 2024a).
- **Kadına Şiddetle Mücadele Paneli:** Kadına yönelik şiddetle mücadelede hukuki, sosyal ve psikolojik boyutların tartışıldığı çok paydaşlı bir panel gerçekleştirilmiştir (MCBÜKAM, 2022b; MCBÜKAM, 2024b).

Uluslararası Etkinlikler: Merkez, sadece yerel değil, uluslararası düzlemde de kadın çalışmaları alanında bilgi alışverişi ve akademik iş birliklerini önemsemektedir. Bu tür etkinlikler, farklı ülkelerden akademisyen ve uzmanların katılımıyla çok disiplinli tartışma ortamları oluşturmakta; bilgi transferi, karşılaştırmalı analiz ve iyi uygulama örneklerinin paylaşımına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda Merkez tarafından 12-13 Mayıs 2022 tarihleri arasında “Uluslararası Kadın Çalışmaları Sempozyumu” adı altında kadın çalışmaları alanında uluslararası akademik katılım ve bilgi paylaşımının sağlandığı, çok disiplinli bir platform olarak organize edilmiştir (MCBÜKAM, 2022c).

Toplumsal Cinsiyet Farkındalığına Yönelik Atölye ve Eğitimler: MCBÜKAM, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda hem üniversite içi hem de yerel düzeyde bilinç oluşturmaya hedefleyen çeşitli eğitim ve atölye faaliyetleri yürütmektedir. Bu çalışmalar, farklı yaş ve meslek gruplarına hitap ederek toplumsal dönüşümde yaygın etki yaratmayı amaçlamaktadır. Yerel yönetimlerden öğrencilere, gençlik yapılarına kadar uzanan geniş bir yelpazede gerçekleştirilen bu etkinlikler, merkezin kurumsal kapasitesinin sahaya yansıyan etkili örneklerindendir. Bu bağlamda Üniversitenin Sürekli Eğitim Merkezi ortaklığıyla, yerel yönetimlerde görevli personele yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri düzenlenmiştir (MCBÜKAM 2024c; MCBÜKAM, 2025a). Bununla birlikte İlçelerdeki fakülteler ve liselerde, öğrencilere yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele atölyeleri gerçekleştirilmiştir (MCBÜKAM, 2025b).

Hasan Ferdi Turgutlu Teknoloji Fakültesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Atölyesi

Şehzadeler Belediyesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi

2. Projeler ve Kurumsal Ortaklıklar

MCBÜKAM (2010), kurulduğu ilk yıllarda kadın sağlığı ve toplumsal cinsiyet rolleri gibi alanlarda kamu kurumlarıyla iş birliği içinde saha temelli projeler yürütmüştür. Günümüzde ise merkezin yönelimi, adalet sis-

temi, yerel yönetimler ve kamu hizmeti alanlarında geliştirilen yeni nesil protokol ve iş birliklerine evrilmiştir. Bu çerçevede, denetimli serbestlik kapsamındaki bireylere yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin önümüzdeki aylarda hayata geçirilmesi planlanmakta; böylece adalet sistemine entegre sosyal farkındalık ve rehabilitasyon süreçlerine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

3. Yerel Katkı ve Kadın Emeği ve Ekonomik Güçlenme

MCBÜKAM, kadınların ekonomik yaşama eşit katılımını destekleyen faaliyetlerle, toplumsal cinsiyet eşitliğini yalnızca söylem düzeyinde değil, uygulamada da güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda, kadın emeğinin hem ücretli hem de ücretsiz biçimlerinin görünür kılınması, kadınların üretim ve karar alma süreçlerine etkin katılımının teşvik edilmesi merkezin temel yönelimleri arasında yer almaktadır.

Merkez, Manisa'daki kadın kooperatiflerinin ihtiyaçlarını

analiz ederek; eğitim, tanıtım ve ağ kurma alanlarında destekleyici etkinlikler düzenlemiş, bu sayede kadınların ekonomik bağımsızlıklarını artırmaya yönelik somut adımlar atmıştır (MCBÜKAM 2022c; 2022d). Ayrıca ev içi emek ve düşük ücretli sektörlerdeki görünmeyen kadın emeğine dikkat çekmek amacıyla çeşitli seminer ve farkındalık programları gerçekleştirilmiştir (MCBÜKAM 2025c). Öte yandan, iş dünyası ve siyaset alanlarında başarı göstermiş kadınların öğrenci ve kamuoyuyla buluşturul-

duğu rol model programlarıyla, özellikle genç kadınlar için kariyer planlaması ve öz güven geliştirmeye katkı sunan ilham verici deneyimler paylaşılmıştır (MCBÜKAM 2021c). Bununla birlikte, Manisa Yunusemre Belediyesi ve Şehzadeler Belediyesi Kent Konseyleri ve Kadın Meclisleri ile kurulan iş birliği sayesinde yerel düzeydeki kadın odaklı politika önerileri, ihtiyaç analizleri ve farkındalık çalışmaları ortak bir zeminde yürütülmekte; bu yapı aracılığıyla kadınların kent yaşamına katılımı desteklenmektedir (MCBÜKAM 2025d).

Yunusemre İlçesi Üçpınar Mahallesi Kadın Kooperatifi Kurma Çalışmalarına Destek Ziyareti

Yunusemre Kent Konseyi Kadın Meclisi Buluşması

4. GEP Hazırlık Süreci ve Kurumsal Hedefler

MCBÜKAM, üniversite bünyesinde toplumsal cinsiyet eşitliğini kurumsallaştırmak amacıyla GEP (Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı) hazırlık sürecini başlatmıştır. Bu süreçte MCBÜKAM, farklı disiplinlerden akademisyenlerin yer aldığı bir komisyonun kurulmasına öncülük etmiş ve çalışmaları koordine

etmiştir. 23 Kasım 2024'te kurulan bu komisyon, üniversite genelinde eşitlikçi politika ve ilkelerin geliştirilmesini, ayrıca Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politika ve Tutum Belgesi ile uygulanabilir bir GEP belgesinin hazırlanmasını hedeflemektedir. GEP sürecine destek sağlamak üzere bir toplumsal cinsiyet eşitliği birimi kurulması da planlanmakta; bu birim, hem politika geliştirme hem de farkındalık çalışmalarında kurumsal koordinasyonu üstlenecektir. Nihai belge, üniversitenin stratejik planlamasına entegre edilerek tüm paydaşlara duyurulacaktır. MCBÜKAM, bu süreçte hem içerik üretimi hem de izleme-değerlendirme aşamalarında etkin bir rol üstlenmeyi hedeflemektedir.

MCBÜKAM, kadın araştırma merkezlerinin yalnızca kriz anlarında değil; sürekli çalışan, strateji geliştiren, politika öneren ve uygulayan yapılar olabileceğini somut bir örnekle ortaya koymaktadır.

MCBÜKAM, “toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramını bireylerin yaşamın tüm alanlarında eşit hak, fırsat ve temsile sahip olması gerektiğini vurgulayan, sosyal bilimler literatüründe yerleşik bir çerçeve olarak benimsemektedir. Bu yaklaşım, merkezin eğitim, araştırma ve toplumsal katkı odaklı tüm faaliyetlerine yön vermektedir. Ancak merkezin bu çalışmaları, zaman zaman toplumsal ve kurumsal direnç, yanlış algılar ve farkındalık eksiklikleriyle karşılaşabilmektedir. Buna rağmen, sürdürülebilirlik ve esnekliğe dayalı stratejilerle bu engeller aşılmakta, toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımı açık iletişim ve yapıcı iş birlikleriyle geliştirilmeye devam etmektedir.

Yukarıda aktarılan faaliyetler çerçevesinde MCBÜKAM, kadın araştırma merkezlerinin yalnızca kriz anlarında değil; sürekli çalışan, strateji geliştiren, politika öneren ve uygulayan yapılar olabileceğini somut bir örnekle ortaya koymaktadır. Sahadan gelen ihtiyaçlara duyarlı etkinlikleri, yerel iş birlikleriyle güçlenen eğitim çalışmaları ve kurumsal düzeyde sürdürdüğü eşitlik politikaları sayesinde MCBÜKAM, kadın merkezlerinin toplumsal dönüşümde oynayabileceği yapıcı ve kalıcı rolü gözler önüne sermektedir. Bu yönüyle merkezin deneyimi; görünürlüğü artması, merkezler arası iş birliğinin çoğalması ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi açısından önemli bir model sunmaktadır.

Bu vizyon doğrultusunda MCBÜKAM, halihazırda yürüttüğü kadın emeğinin görünürlüğüne artırmaya yönelik seminerler, kadına yönelik şiddetle mücadele panelleri ve toplumsal cinsiyet farkındalığı eğitimlerine ek olarak; genç kadınların STEM alanlarına katılımını teşvik edecek projeler geliştirmeyi ve erkeklerin eşitlikçi dönüşüm sürecine dahil edilmesini sağlayacak çalışmaları yaygınlaştırmayı hedeflemektedir. Ayrıca dijitalleşen dünyada kadınların dijital okuryazarlık, siber güvenlik, yapay zekâ ve teknoloji temelli girişimcilik gibi alanlarda güçlendirilmesini amaçlayan çok yönlü programlar planlanmaktadır. Bu çalışmalar, dijital eşitsizlikleri azaltmayı ve kadınların dijital ekonomide daha etkin yer almalarını sağlamayı hedefleyen, merkezin yeni dönem vizyonunun temel bileşenlerindendir.

Sonuç Yerine

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (kadınların güçlenmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin kurumsallaşması ve yerel düzeyde sosyal adaletin sağlanması yönünde çok boyutlu bir çalışma yürütmektedir. Bu çaba, yalnızca akademik bilgi üretimiyle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda sahada

karşılığı olan uygulamalar ve kurumlar arası iş birlikleriyle desteklenmektedir. Mimoza Dergisi'nin Haziran 2025 özel sayısında yer almak, merkezin bu çok yönlü katkılarının görünürlüğünü artırmakla kalmayacak; aynı hedeflere sahip kadın merkezleriyle bilgi ve deneyim paylaşımına da zemin hazırlayacaktır.

Kadın araştırma merkezleri arasındaki iş birliğinin güçlenmesi, ortak projelerle daha geniş kitlelere ulaşılması ve birlikte üretim kültürünün teşvik edilmesi, toplumsal eşitlik hedefi doğrultusunda sürdürülebilir bir etki yaratmanın en önemli adımları arasında yer almaktadır. Bu nedenle, bu tür platformların kalıcı ve destekleyici yapılarla sürdürülmesi büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

MCBÜKAM. (2010). Projeler. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Sayfa/projeler>

Manisa Celal Bayar Üniversitesi. (2023, Mart 8). Cumhuriyet'in 100. Yılında Akademide Kadın Olmak. https://www.mcbu.edu.tr/Etkinlik/Cumhuriyet%E2%80%99in-100_-Yilinda--Akademide-Kadin-Olmak_14_20_19

MCBÜKAM. (2021a, Mart 3). Medyada Kadın Temsili. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Medyada-Kadin-Temsili-1429>

MCBÜKAM. (2021b, Mart 8). Anadolu Selçuklu Devleti Hanedan Kadınları ve Mimari. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Anadolu-Selcuklu-Devleti-Hanedan-Kadinlari-ve-Mimari>

MCBÜKAM. (2021c, Mart 8). 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Paneli. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/8-Mart-Dunya-Kadinlar-Gunu-Paneli>

MCBÜKAM. (2021d, Kasım 25). 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Karşı Uluslararası Mücadele Günü. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/25-Kasim-Kadina-Yonelik-Siddetle-Karsi-Uluslararası-Mucadele-Gunu>

MCBÜKAM. (2022a, Mart 10). Güçlü Kadın Güçlü Toplum Paneli. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Gucly-Kadin-Gucly-Toplum-Paneli>

MCBÜKAM. (2022b, Kasım 24). Kadına Şiddetle Mücadele Paneli. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Kadina-Siddetle-Mucadele-Paneli>

MCBÜKAM. (2022c, Mayıs 12–13). Uluslararası Kadın Çalışmaları Sempozyumu. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Uluslararası-Kadin-Calismaları-Sempozyumu>

MCBÜKAM. (2022d, Mart 4). 8 Mart Dünya Kadınlar Günü: Manisa Kadın Kooperatifleri Söyleşisi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/8-Mart-Dunya-Kadinlar-Gunu-Manisa-Kadin-Kooperatifleri-Soylesisi>

MCBÜKAM. (2024a, Kasım 27). Gençlerle Açık Oturum: Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Genclerle-Acik-Oturum--Kadina-Yonelik-Siddetle-Mucadele>

MCBÜKAM. (2024b, Kasım 24). Kadına Şiddetle Mücadele Paneli. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Kadina-Siddetle-Mucadele-Paneli>

MCBÜKAM. (2024c, Kasım 29). MCBÜ Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi'nden Şehzadeler Belediyesi personeline toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Haber/MCBU-Kadin-ve-Aile-Arastirma-ve-Uygulama-Merkezi%E2%80%99den-Sehzadeler-Belediyesi-Personeline-Toplumsal-Cinsiyet-Esitligi-Egitimi>

MCBÜKAM. (2025a, Mayıs 7). MCBÜKAM'dan Manisa Büyükşehir Belediyesi'ne Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Haber/MCBUKAMdan-Manisa-Buyuksehir-Belediyesine-Toplumsal-Cinsiyet-Esitligi-Egitimi>

MCBÜKAM. (2025b, Mayıs 15). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Atölyesi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. <https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Toplumsal-Cinsiyet-Esitligi-Atolyesi-1431>

MCBÜKAM. (2025c, Mart 6). Kadın Emeği: Görünmeyenden Güce. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. https://cbukam.mcbu.edu.tr/Duyuru/Kadin-Emegi_-Gorunmeyen-Guce

MCBÜKAM (2025d, Ocak 3). MCBÜ Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Doç. Dr. Ayşe Gönüllü Atakan'dan "Kadın Kooperatifleri: Sorunlar ve Fırsatlar" semineri. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın

ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi. https://cbukam.mcbu.edu.tr/Haber/MCBU-Kadin-ve-Aile-Arastirma-ve-Uygulama-Merkezi-Muduru-Doc_-Dr_-Ayse-Gonullu-Atakan%E2%80%99dan-Kadin-Kooperatifleri_-Sorunlar-ve-Firsatlatlar_-Semineri

Resmî Gazete. (2010, Temmuz 21). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetmeliği (Sayı: 27648). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/07/20100721.htm>

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (OMÜKAM)

Mucize ÜNLÜ

Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları
Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (OMÜKAM) ilk olarak Kadın ve Toplum Uygulama ve Araştırma Merkezi ismi ile 23.10.2008 tarihli ve 27033 sayılı Resmi Gazete kararı ile kurulmuş ve 2011 yılından itibaren faaliyetlerine başlamıştır. 2023 yılında alınan 11/9/2023 tarih ve 32306 sayılı kararla merkezin adı “Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi” olarak değiştirilmiştir.

Merkezin amacı; kadının toplumsal ve ekonomik kalkınma içerisinde yerini alabilmesi için kadının statüsü ve sorunları ile ilgili her konuda duyarlı, bilgili ve yeterli kadroların yetiştirilmesi-

ne yönelik olarak faaliyetlerde bulunmak, yurt içinde ve yurt dışında kadın ve aile ile ilgili her alanda araştırma ve incelemeler yapmak, programlar gerçekleştirmek, yayınlar yapmak ve bu yönde yapılan etkinliklere katılmaktır. Belirtilen amaç doğrultusunda Merkezimizce kadın ve aile konularında kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapılarak kongre, sempozyum, çalıştay, panel, konferans, atölye çalışması, kurs ve seminer gibi bilimsel, kültürel ve sınırsal etkinlikler düzenlenmektedir. Resmi veya özel kurumlardan gelen talepler doğrultusunda, ihtiyaç duyulan alanlarda eğitimler verilmekte, önerilen projeler değerlendirilmekte ve gerektiğinde ilgili kuruluşlardan maddi destek de alarak kadın ve aile konularındaki çalışmalara katkı

sunulmaktadır. Bu çerçevede kadın girişimciliğini desteklemek, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik eğitim çalışmaları yapmak hususuna öncelik verilmiştir. Kadın ve aile çalışmalarıyla ilgili bir kitaplık ve arşiv oluşturmak hedefi de olan Merkezimiz, talep edildiği takdirde danışmanlık hizmeti sunmak gibi faaliyet alanlarına da sahiptir.

Merkezimiz, yönetim kurulu ve alt çalışma grubunda yer alan öğretim üyelerinin desteği ve gönüllü katkılarıyla üniversite içinde akademik ve idari personel ile öğrencilere, Samsun ilinde yer alan kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak suretiyle de tüm vatandaşlara yönelik eğitim ve sosyal sorumluluk çalışmaları yürütmektedir. Merkezimizin çalışmaları Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne bağlı disiplinler arası Kadın ve Aile Araştırmaları Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı

ile ortak yürütülen akademik çalışmalar ile de desteklemektedir. Ayrıca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Samsun Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Samsun Valiliği ile kadına yönelik şiddetle mücadele ve aile çalışmaları kapsamında oluşturulan eylem planları doğrultusunda ortak çalışmalar yürütülmektedir.

Merkezimiz amacı ve üstlendiği misyon çerçevesinde dezavantajlı gruplar, kadın sağlığı ve kadın liderliği konularında ulusal ve uluslararası projeler yürütmüştür. Bunlardan ilki 2013 yılında Akademi Grup işbirliği ile yapılan “Kadın ve Toplum Beden ve Ruh Gibi Bir Bütündür” isimli projedir. Proje kapsamında üniversitemiz öğretim üyeleri tarafından Samsun’un 18 farklı ilçesinde kadının toplumdaki yeri, konumu ve öneminin yanı sıra kadınların sağlık sorunları ve sosyal problemleri ile ilgili eğitimler verilmiştir. Bir diğer proje Samsun Valiliği ve Samsun İl Sağlık Müdürlüğü

işbirliğiyle yürütülen “Kadın Sağlığı Eğitimi Projesi” olup Kasım 2012- Nisan 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 18-55 yaş aralığında bulunan üniversite personeli ve öğrencilere yönelik Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu öğretim üyeleri tarafından üniversitemizin çeşitli birimlerinde meme ve rahim kanserinin erken tanısı ve çözüm yollarına ilişkin bilgilendirici eğitimler verilmiştir. Proje kapsamında 2600 öğrenci ve 550 kadın personel eğitim almıştır.

2015 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Destekleme Programı ile 15-16 Ekim 2015 tarihlerinde Samsun Serra Otel’de “Göç, Kadın ve Sağlık Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya ülkemizdeki birçok üniversiteden öğretim elemanları, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı, İl Sağlık Müdürlüğü ve çeşitli sağlık kuruluşları

ile Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırmacılar olmak üzere toplam 56 kişi katılmıştır.

Merkezimiz bünyesinde 2016 yılında "Dezavantajlı Kişilerin Sosyal Entegrasyonu ile İstihdam Edilebilirliklerinin Desteklenmesi Hibe Programı" kapsamında Avrupa Birliği tarafından desteklenen "Hayatımız Roman" isimli proje yürütülmüştür. Yürütücülüğünü dönemin Merkez Müdürü Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCİ'nin yaptığı 142.435 Euro bütçeye sahip olan ve 12 ay süre ile devam eden proje kapsamında Roman genç kadınların sosyal entegrasyonu ve istihdam edilebilirliklerine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Yanı sıra Almanya ve Çek Cumhuriyetinde bulunan Roman dernekleri ile işbirliği kurularak Avrupa Roman Ağı faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında ayrıca 50 Roman kadına yaşlı bakımı ve konut temizliği eğitimleri verilmiştir.

Samsun Valiliği tarafından düzenlenen Kadın Dostu Kent-2 Projesi kapsamında merkezimiz koordinatörlüğünde ilçelerde eğitimler gerçekleştirilmiştir. Samsun Valiliği Yerel Eşitlik Birimi, Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, üniversite akademik personeli iş birliği ile belediye çalışanları, din görevlileri, muhtarlar ve öğ-

retmenlere; toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve erken yaşta evliliklerin önlenmesi konularında eğitimler verilmiştir. Proje kapsamında verilen bu eğitimlerde 4000 kişiye ulaşılmıştır.

İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü'nün «Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele» konulu genelgesi ve Samsun Valiliği'nin 2020-2021 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon İl Eylem Planı doğrultusunda Kasım 2019 ile Mart 2020 tarihlerinde Samsun'un farklı ilçelerindeki ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler, idareciler, yardımcı personel ve öğrencilerin yanı sıra velilere yönelik "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Erken Yaşta Evlilikleri Önleme" konusunda farkındalık eğitimleri verilmiştir.

Merkezimiz tarafından hazırlanan "Geleceğin Kadın Liderlerinin Liderlik Becerilerinin Geliştirilmesi" projesinin ilki 2023 yılında TÜBİTAK –BİDEB 2237-A Bilimsel Eğitim Etkinlikleri Desteği Programı kapsamında desteklenmeye hak kazanmıştır. Lisansüstü öğrenim gören kadın öğrencilerin, uygulamalı çalışmalarla geleceğin kadın liderlerinin liderlik becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlayan ve dönemin Merkez Müdürü Prof. Dr. Hatice KUMCAĞIZ tarafın-

dan yürütülen projeye farklı üniversitelerden 30 kadın katılımcı katılmış ve çevrimiçi olarak 37 saat teorik ve 25 saat uygulamalı olmak üzere toplamda 62 saat eğitim verilmiştir. Projeye gösterilen ilgi ve oluşan talep üzerine 'Geleceğin Kadın Liderlerinin Liderlik Becerilerinin Geliştirilmesi' projesinin ikincisi hazırlanmış ve 2024 yılında TÜBİTAK –BİDEB 2237-A Bilimsel Eğitim Etkinlikleri Desteği Programı kapsamında desteklenmeye hak kazanmıştır. 24 farklı üniversiteden katılan genç kadın akademisyenlerle yürütülen proje başarılı bir şekilde tamamlanmıştır.

Her yıl 8 Mart Dünya Kadınlar Gününde farklı etkinlikler düzenleyen Merkezimiz 2023 yılındaki etkinliğinde 6 Şubat 2023'te yaşanan deprem felaketinden etkilenen depremzede kadınlarla buluşarak dayanışma ve beraberliğin anlamlı bir örneğini sergilemiştir. Türkiye'de büyük bir yıkıma ve acıya sebep olan Kahramanmaraş merkezli büyük depremlerin ardından afetzedeler Türkiye'nin farklı illerinde misafir edilmişlerdi. Merkezimiz düzenlediği dayanışma yemeğiyle Ondokuz Mayıs Üniversitesi Konukevi'nde kalan kadın ve çocuk depremzedeler ile bir araya gelerek üzüntülerini paylaşmışlardır.

Merkezimiz genç kadın akade-

misyenlerin liderlik becerilerinin geliştirilmesi konusundaki araştırma projesi ve özellikle de depremde kadınlara yönelik toplumsal fayda yaratan öncü çalışmalarından dolayı Mart 2024'te Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (KOÇKAM) ve Ekonomi Gazetesi tarafından Kadınların Geleceğini Güçlendiren Üniversite Ödül'üne layık görülmüştür.

Bir çok sosyal sorumluluk çalışması yürüten merkezimiz bu kapsamda Kasım 2019 tarihinde düzenlediği etkinlikle Türkiye'de cinayete kurban giden kadınların anısına 28 adet fidanı toprakla buluşturmuştur. Şiddet sonucunda hayatını kaybeden kadınların anısını yaşatmak için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Bahçesi'nde bir araya gelen akademik ve idari personel ile öğrenciler ağaç dikme etkinliğiyle kadın cinayetlerine dikkat çekmişlerdir.

Merkezimiz çeşitli projeler ve sosyal sorumluluk çalışmalarının yanı sıra bilimsel faaliyetler de yürütmektedir. 2021 yılında Uluslararası Kadın ve Aile Sempozyumu'na ev sahipliği yapmıştır. Samsun Valiliğinin desteğiyle düzenlenen "Pandemi Sürecinde Kadın ve Aile" ana temalı sempozyum çevrimiçi plat-

formda gerçekleşmiş olup farklı disiplinlerde uzman araştırmacılarla birlikte pandemi sürecinde kadın ve aile konularının akademik düzeyde tartışılması, güncel araştırmaların paylaşılması, araştırma sonuçlarının yaygınlaştırılması ve alana katkı sunulması hedeflenmiştir.

Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi iç ve dış paydaşlarıyla işbirliği yapmak suretiyle 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü gibi önemli günler kapsamında toplumsal farkındalığı artırmaya yönelik çalışmaların yanı sıra kültürel etkinliklere de önem vermektedir. Üniversitemiz kadın akademik ve idari personelinden oluşan OMÜKAM Kadınlar Korosu 2020 yılından bu yana üniver-

sitemizde, ilimizde ve il dışında çeşitli konserler vermek suretiyle Merkezimizin çalışmalarına ve misyonuna katkı sunmaktadır. Merkezimiz koordinatörlüğünde gerçekleştirilen kadın temalı fotoğraf ve resim sergileri, öykü yarışmaları, masal atölyeleri de yürütülen diğer kültürel çalışmalar arasındadır.

Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin kadın ve aile araştırmaları alanında yapılan çalışmaların yayınlandığı "Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi" (OKAD) isimli akademik bir yayını da bulunmaktadır. Söz konusu dergi 2020 yılından bu yana Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki defa elektronik olarak Dergipark üzerinden yayınlanmaktadır.

Şırnak Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KAÇAUM)

Dicle ÖZCAN ELÇİ

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Faaliyetler, Üniversite ile Kente Yönelik Toplumsal Katkı Süreçleri

Şırnak Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Resmî Gazete’de yayınlanan 19 Ekim 2018 tarihli ve 31570 Sayılı Yönetmelik ile faaliyete geçmiştir. 13 Ekim 2020 tarihli 31273 Sayılı Yönetmelik ile ise Merkezimizin adı Şırnak Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merke-

zi olarak güncellenmiştir. Merkezimiz kısa adıyla ŞIRNAK KAÇAUM olarak bilinmektedir. Merkezimiz halihazırda Üniversitemizin farklı birimlerimde kadın, çocuk ve aile odaklı akademik çalışmalar yürüten akademisyenlerden oluşan Yönetim ve Danışma Kurullarımız ile faaliyetlerine devam etmektedir.

Merkezimizin Temel Hedefleri

- Atatürk İlke ve İnkılâplarında belirtilmiş olan haklar göz önüne alınarak kadınların çağdaş medeniyet düzeyine ulaşmalarını sağlamak amacıyla kadın konulu ulusal ve uluslararası çalışmaları organize etmek,
- Kadınların sosyo-kültürel ve ekonomik yaşamlarıyla ilgili konularının geliştirilmesi ile ilgili olarak araştırmalar yapmak,
- Ulusal ve uluslararası arena-da kadın çalışmalarıyla ilgili yaşanan gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmelere ilişkin bilgileri kamuoyuyla paylaşmak için panel, konferans, çalıştay, sempozyum ve kongre gibi bilimsel toplantılar düzenlemek
- Üniversite bünyesinde yer alan enstitü, fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında yürütülen eğitim programları içerisinde kadın konulu ders ve çalışmaların yapılmasını teşvik etmek ve kadın ve aile çalışmalarıyla ilgili programlar açılmasını önermek,
- Kadınların gerek aile içerisinde gerekse kır ve kent yaşamı içerisinde eğitim, sosyal, sanat, siyasal, sağlık ve ekonomik alanda güçlendirilmesine yönelik kurs, seminer ve sertifika programları oluşturmak,
- Kadın ve aile çalışmaları konusunda duyarlılığı arttırmak ve kamuoyunu bilgilendirmek için kitap, dergi, bülten, afiş, broşür, e-bülten, e-dergi ve e-kitap gibi eğitim materyalleri bastırmak,
- Kadın ve aile çalışmaları konusunda kamu kuruluşları, özel kuruluşlar, dernekler ve kadın merkezleri ile fikir ve proje iş birliği yaparak koordineli bir şekilde çalışmak,
- Kadın ve aile temalı yapılmış çalışmalar ile ilgili yazılı ve görsel dokümantasyon merkezi oluşturmak,
- Kadın araştırmaları ve toplumsal cinsiyet alanında gönüllü öğrencilerden oluşan çalışma grupları oluşturarak okuma grupları, kitap-makale-film analizleri, atölye çalışmaları, saha araştırmaları ve proje faaliyetleri yürütmek,
- Kadınlara yönelik ulusal ve uluslararası platformlarda kabul görmüş 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü, 11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü gibi hak savunuculuğu temelli günlerde toplumsal farkındalık ve bilinçlendirilmeye katkı sağlayacak etkinlikler düzenlemek biçiminde ifade edilebilir.

Sırnak Üniversitesi KAÇAUM
Müdürü Dicle ÖZCAN ELÇİ

Söz konusu temel hedeflerimiz doğrultusunda Merkezimizin aktifleştirdiği 2020 yılından bu yana başta kadına yönelik şiddetle mücadele ve toplumsal cinsiyet çalışmaları olmak üzere, erken yaşta ve zorla evlendirilme ile mücadele, kadın emeği, istihdamı ve girişimciliği, kadın eksenli sivil toplum faaliyetleri, ev-içi emek ve kadının el-emeği, bilim, sanat ve sporda ezber bozan kadınlar, aile içi iletişim, aile içi şiddetle mücadele, aileyi güçlendirme yaklaşımları bağlamında birçok eğitim, bilinçlendirme ve farkındalık faaliyeti yürütmeye devam etmekteyiz.

Merkez faaliyetlerimiz sonucundaki en somut kazanımlarımızın başında, öncelikle Üniversitemizin yönetim, akademik

*“1-31 Ekim Meme Kanseri Farkındalık Ayı” Konferansı
Uzm.Dr. Murat Alan, Dr.Öğr.Üyesi Veyssel Tahiroğlu ve
Dr.Öğr.Üyesi Müjde KERKEZ*

ve idari personeli ile öğrencilerinin kadınların farklı toplumsal konumlarda uğradığı ayrımcılık pratiklerine yönelik duyarlılık geliştirmiş olmasıdır. Elbette ki kadın hakları konusuna bireysel düzeyde duyarlılık geliştirenler önceden de olmakla birlikte, Merkez çalışmalarımız ile bireysel hassasiyetler kurumsal bir politikaya dönüşmüştür. Nitekim Üniversite ve il düzeyinde çeşitli kurum ve kuruluşların iş birliğiyle 25 Kasım Kadına Yönelik Uluslararası Mücadele Günü, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, 11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü gibi uluslararası ölçekte anılan günlerde geniş katılımlı paneller, konferanslar, çalıştaylar, sinema ve tiyatro gösterimleri, konserler yürütülmektedir. Söz konusu etkinlikler Merkezimiz tarafından başta yerel düzeyde, ardından

ulusal ve küresel düzeyde kadınlara yönelik süregelen ayrımcılık mekanizmalarına dikkat çekerek değişim ve çözüm talep etmek için fırsat olarak değerlendirilmektedir.

Kurumsal politikamızın bir örneği olarak belirli periyotlarla “Akademide Kadın Buluşmaları” gerçekleştirmekteyiz. Söz konusu buluşmalara bazen Üniversitedeki akademisyen ve idari kadın personeller ile kız öğrenciler katılırken, kimi zamanda ilimizde yer alan kadın sivil toplum kuruluşları ile örgütlerinden temsilciler katılım sağlamaktadır. Burada amacımız, Üniversitemizi ve ilimizi “kadın dostu” bir kampüs ve şehir haline getirmek için taleplerimiz ile rol ve sorumluluklarımıza dikkat çekmektir.

Kadın çalışmaları merkezlerinin toplumsal katkılarının somut tezahürlerinden biri olarak Merkezimizin yaptığı kurumsal iş birlikleri ile özellikle kadınların kamusal görünürlüğüne katkıda bulunduğumuzu söylemek yanlış olmayacaktır. Şırnak’ta ücretli emekle çalışan kadınlar dışında ev-eksenli emek üreten kadınlar en çok Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine bağlı Aile Destek Merkezleri ile Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) aracılığıyla kamusal alanda yer almaktadır. Her ne kadar kadınlara yönelik ve kadınlar tarafından yürütülen sivil toplumculuk faaliyetleri hali-hazırda yeterli düzeyde olmasa da kabuğunu kırmaya çalışan birtakım sivil toplum örgütlerinin varlığından ve bu kurumlarla yaptığımız iş birliklerinden söz etmek gerekmektedir. Bunlardan biri olarak Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler İl Kurulu ile birlikte kadın girişimcilerin sorunları ve çözüm önerilerine dair yürüttüğümüz çalıştay sonuçları Valilik, Belediye, Ticaret ve Sanayi Odası gibi kamu kurumları ile paylaşılmıştır. Yine Merkezimiz tarafından Şırnak’taki kadın kooperatiflerine yönelik yapılan bir çalışmada kooperatifçiliğin güçlenmesine yönelik çözüm önerileri tartışılmıştır. Düzenli zaman aralıklarıyla ilimizde faaliyet gösteren kadın esnaflar ziyaret edilerek danışma ve yön-

lendirme desteği sağlanmaya çalışılmaktadır. Bir başka aktif sivil toplum platformu olan KAMER (Kadın Merkezi) Şırnak İl Temsilciliği ile özellikle kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin danışma ve rehberlik faaliyetleri yürütülmektedir. İlimizin Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Sosyal Hizmet Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) gibi kamu kurumlarıyla da Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planı ve Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi İl Eylem Planı doğrultusunda düzenli olarak toplantılarla bir araya gelinmekte, bu kurumlara yapılan faaliyetler ile ilgili düzenli olarak raporlar sunulmakta ve veri sağlanmaktadır.

Ataerkil toplumsal ilişkilerin gündelik yaşamın birçok alanında görece karşılık bulmaya devam ettiği bir coğrafya olarak Şırnak'ta yerele özgü kadına yönelik toplumsal sorunlar olarak gördüğümüz kadının miras hakkı, çok eşlilik ve kumalık sorununa yönelik araştırma projeleri yürüterek neden ve sonuçlara dikkat çekerek çözüm önerileri geliştirdik. Kadınların miras hakkının medeni hukuk veya örfi hukuka göre tesisini sağlamaya odaklı konferanslar düzenlenmiş olup, proje çıktıları yayın olarak kamuoyu ve akademi ile paylaşılmıştır. Ayrıca genel olarak azalmakla

birlikte Şırnak'ın özellikle kırsal bölgelerinde görece daha fazla vuku bulan kuma evliliklerin toplumsal nedenlerine odaklanan bilimsel araştırma projesi yürütülmüş olup sonuçları akademik yayın olarak paylaşılmıştır. Böylesi akademik faaliyetlerin Şırnak'taki kadın sorunlarına çözüm önerileri geliştirdiği ve kadınların toplumsal konumlarının iyileşmesine katkıda bulunduğu söylenebilir.

Merkezimizin eğitim, bilinçlendirme ve farkındalık geliştirme faaliyetlerini devam ettirmekle birlikte, gelecek dönemde daha büyük ölçekli ve uzun vadeli çalışmalar planlamaktayız. Bir örnek olarak 2025'in aile yılı ilan edilmesi ve Mayıs ayındaki aile haftası münasebetiyle Şırnak'taki kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinden temsilcilerin katılımıyla "Kadın ve Aile Dostu Kent Çalıştayı"na yönelik hazırlıklarımız tamamlanmak üzeredir. Gelecek dönem planlamalarımızdan bir diğeri, Üniversitemizin Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne bağlı disiplinler arası bir tezli yüksek lisans programı açmak olup, buna yönelik başvuru sürecimiz devam etmektedir. Bununla amacımız, Şırnak özelinde kadın ve aile eklenli çalışmalar yürütmek ve yerele özgü çözümler geliştirmektir.

Yine gelecek dönem planlamalarımızdan biri olarak kadın ve aile temalı hakemli bir dergi oluşturmaya yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Ayrıca Şırnak'ı da içine alan TRC-3 Bölgesi'ni kapsayan üniversitelerde daha önce yapılmamış olmasıyla elzem hale gelen ulusal ya da uluslararası düzeyde bir kadın ve aile çalışmaları sempozyumu/kongresine dair planlamalarımız da sürmektedir.

Sonuç itibarıyla Şırnak Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama Merkezi, kurulduğu 2020 yılından bu yana yerelden başlayarak küresel düzeyde devam eden cinsiyet özgü ayrımcılık pratikleri, önyargı ve kalıp yargıları; kadına yönelik şiddet, çalışma yaşamında cam tavan, mobbing ve ücret eşitsizlikleri, eğitim, sağlık ve hukuk alanındaki kadın sorunlarına yönelik projeler ve bilimsel araştırmalar yaparak, panel, konferans, çalıştay ve seminerler düzenleyerek, kurumsal işbirlikleri sağlayarak, en önemlisi merkezlerimizin öznesi olan kadınlarla gerek Üniversite içinde gerekse de il düzeyinde temaslar kurarak toplumsal katkı sağlamaya çalışmaya devam edecektir.

Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (AKAUM)

Nazife AYDINOĞLU

Prof. Dr., Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Müdürü

Merve UYSAL

Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Müdür Yardımcısı

Uluslararası Final Üniversitesi (UFÜ) Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (AKAUM), Eylül 2024 tarihinde kurulmuş olup, aile ve kadın odaklı sosyal, ekonomik, siyasal, kültürel ve hukuki konularda bilimsel araştırma yapmak, uygulamalı çalışmalar geliştirmek ve eğitim faaliyetleri düzenlemek amacıyla faaliyetlerine başlamıştır. Henüz yeni kurulmuş olmasına rağmen AKAUM, kısa sürede toplumun çeşitli kesimlerine dokunan projeler gerçekleştirerek önemli bir aktör haline gelmiştir. Kadınların toplum içerisindeki yerini güçlendirmeyi ve aile kurumunu desteklemeyi hedefleyen AKAUM, farklı disiplinleri bir araya getirerek çok boyutlu bir yaklaşımla çalışmalarını sürdürmektedir.

Merkezin Amacı ve Misyonu

Merkezin ana amacı; yurt içi ve yurt dışında aile ve kadın sorunlarına ilişkin bilimsel araştırmalar yapmak, toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemek, kadınların sosyal ve ekonomik hayatta daha aktif rol alabilmesi

için uygulamalı çalışmalar yürütmek ve kamuoyunu bu konularda bilinçlendirmektir. Merkez, insan hakları ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde çalışmalar yürüterek, bireysel hak ve özgürlüklerin ön plana çıktığı bir toplumsal yapıya katkı sağlamaktadır. Bu misyon doğrultusunda, akademik bilgi ile pratik deneyimi buluşturan projeler hayata geçirilmekte, aynı zamanda üniversite öğrencilerine sosyal sorumluluk bilinci aşılanmaktadır.

Faaliyet Alanları

AKAUM'un faaliyet alanları şu başlıklarda toplanmaktadır:

- Sosyal, ekonomik, siyasal, kültürel ve hukuki alanlarda aile ve kadın sorunlarına ilişkin disiplinler arası araştırmalar yapmak,
- Bitirme tezleri, projeler, yüksek lisans ve doktora çalışmalarını destekleyerek genç akademisyenleri teşvik etmek,
- Akademik içerikli internet sitesi, arşiv ve kitaplık oluşturmak; böylece bilgiye erişimi kolaylaştırmak ve sürdürülebilir bir kaynak sunmak.
- Ulusal ve uluslararası düzeyde konferanslar, seminerler, sempozyumlar ve çalıştaylar organize ederek bilgi alışverişi ortamları yaratmak,
- Kamuoyunu bilinçlendirmeye yönelik danışmanlık ve eğitim hizmetleri sunmak,
- Bilimsel yayınlar yapmak ve çeşitli akademik platformlarda bilimsel çalışmalara katılmak,
- Sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve diğer akademik kurumlarla ortak saha uygulamaları gerçekleştirmek,

Faaliyet Alanları

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü Etkinliği

Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, ilk etkinliğini 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında gerçekleştirmiştir. Merkez Müdürü'nün şiddetin önlenmesine yönelik toplumsal farkındalık ve dayanışmanın önemine vurgu yaptığı açılış konuşmasıyla başlayan etkinlikte, kadına yönelik şiddet konusu farklı açılardan ele alınmıştır. Program kapsa-

mında, Uluslararası Final Üniversitesi öğrencileri şiddet konusundaki düşüncelerini Türkçe ve İngilizce olarak paylaşmış; gençlerin bakış açıları ve önerileri etkinliğe önemli katkı sağlamıştır. Ayrıca, üniversite akademisyenleri şiddetin psikolojik ve hukuki boyutlarına ilişkin sunumlar gerçekleştirilmiştir.

5 Aralık Türk Kadınına Seçme ve Seçilme Hakkı Paneli

Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi tarafından, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verililişinin yıl dönümü dolayısıyla özel bir panel etkinliği düzenlenmiştir. Bu anlamlı günde gerçekleştirilen etkinlikte, siyasal alanda önemli görevler üstlenmiş üç seçkin kadın davet edilerek deneyimlerini katılımcılarla paylaşmaları sağlanmıştır. Panel, 5 Aralık tarihinin tarihi önemi ile Kıbrıs Türk kadınının siyasal katılım sürecindeki yeri ve mücadelesine vurgu yapan bir açılış konuşmasıyla başlamıştır.

Panelin moderatörlüğünü, Merkez Müdürü Prof. Dr. Nazife Aydınoglu üstlenmiş, etkinlik konuşmacıları olarak Cumhuriyet Meclisi Eski Başkanı Fatma Ekenoglu, Mehmetçik Büyükkonuk Belediye Başkanı Fatma Çimen Tuğlu ve 9. Dönem Milletvekili Gülşah Sanver Manavoglu yer almıştır. Panelde, kadınların siyasete katılım sürecinde karşılaştıkları yapısal engeller, toplumsal önyargılar ve bu zorlukların nasıl aşıldığına dair kişisel deneyimler aktarılmış; kadın temsilcilerin karşılaştığı güçlüklerin yanı sıra elde ettikleri başarılar da vurgulanmıştır. Katılımcılar, siyaset gibi erkek egemen bir alanda kadınların varlık göstermesinin önemine dikkat çekmiş; genç kadınlara cesaret ve ilham vermeyi amaçlamışlardır. Panelde kadınların siyasal hayatta daha güçlü ve görünür olması gerektiği fikri öne çıkmıştır. Bu etkinlik aracılığıyla, kadınların karar alma mekanizmalarında yer almasının demokratik toplumlar için taşıdığı önem bir kez daha hatırlatılmaya çalışılmıştır.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Kapsamında Badminton Etkinliği

Merkezimizin üniversitenin Spor Kulübü iş birliğiyle 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında bir spor etkinliği düzenlenmiştir. "Badminton Zamanı" başlıklı bu etkinlik, 10 Mart 2025 tarihinde üniversitenin Spor Salonu'nda akademik ve idari personelin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar, badminton oynayarak hem bireysel hem de takım çalışması deneyimi kazanmıştır. Bu faaliyet, kadınların spora katılımını desteklemek, fiziksel ve sosyal güçlenme süreçlerini teşvik etmek amacıyla planlanmıştır.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Kapsamında “İlham Veren Kadınların Başarı Öyküleri” Projesi

Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında kadınların toplumdaki rolüne dikkat çekmek amacıyla “İlham Veren Kadınların Başarı Öyküleri” başlıklı bir proje gerçekleştirmiştir. Çalışma kapsamında, Kıbrıs’ta farklı alanlarda öncülük etmiş kadınlarla röportajlar yapılmış ve bu kadınların yaşam mücadeleleri ile başarı hikâyeleri kayıtlar altına alınmıştır.

Eğitim, girişimcilik, sanat, siyaset, spor ve sivil toplum gibi çeşitli alanlarda topluma değer katan kadınların ilham verici öyküleri, üniversite giriş alanında sergilenen özel posterlerle görünür kılmıştır. Projenin amacı kapsamında, kadınların toplumsal engellere rağmen elde ettikleri başarılar belgelenerek, sosyal hayattaki görünürlükleri artırılmaya gayret edilmiştir.

Röportaj yapılan kadınlar arasında, eğitimde ve sivil toplumda kadın dayanışmasını güçlendiren çalışmalarıyla tanınan Esen Yalın Aktoprak; sağlık sektöründeki deneyiminin ardından yerel yönetimde kadın temsiliyetini artıran ilk kadın belediye başkanı Fatma Çimen Tuğlu; sanat alanında önemli katkılar sunan ve Kıbrıs Kâğıt Sanatçıları Derneği’ni kuran İsmet Tatar; beden eğitimi ve gençlik çalışmalarıyla tanınan Lütfiye Fedai; kadın hakları alanında aktif çalışmalar yürüten Rabia Özcömert; girişimcilik ve özel eğitim projelerinde yer alan Serap Derim; kadın girişimciliğine örnek teşkil eden Sevtap Şah; kültürel miras ve sanatsal üretimlerde etkin rol üstlenen Sevil Emirzade; uzun yıllar muhtarlık yaparak yerel yönetimde kadın temsiline katkı sağlayan Vahibe Özkasırğa ve ticaret sektöründe liderlik yapan Ziyet Şah gibi isimler yer almaktadır.

Daha sonraki bir tarihte projeye gönüllü olarak katkı sunan katılımcılara teşekkür etmek, emeği geçenleri bir araya getirmek ve toplumsal dayanışma kültürünü güçlendirmek amacıyla Acapulco otelde bir teşekkür etkinliği düzenlenmiştir.

Katılımcılar ve üniversite yetkilileri tarafından büyük ilgiyle karşılanan proje benzerlerinin ilerleyen dönemlerde sürdürülmesi ve kadınların başarı öykülerinin daha geniş kitlelere ulaştırılması hedeflenmektedir.

“Bir Fidan, Bir Hayat” Fidan Dikimi Etkinliği

düzenlenen etkinlik, duygusal bir atmosferde gerçekleşmiştir. Her bir fidan, kaybedilen kadınların adını yaşatmak amacıyla dikilmiş; doğa ve toplumsal hafıza arasında güçlü bir sembolik bağ kurulmuştur.

Etkinlik, katılımcıların hem çevresel duyarlılık hem de sosyal sorumluluk bağlamında aktif rol üstlenmelerine fırsat tanımıştır. Program sonunda yapılan açıklamada, “Bir fidan sadece bir ağaç değil; bir direniş, bir anı, bir gelecek demektir” vurgusu yapılmıştır. Proje, kadın cinayetleri ve çevresel farkındalık konularında sürdürülebilir toplumsal bilincin oluşmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

“KKTC ve Türkiye’de Kadın ve Hukuk” Konferansı

Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi ile Hukuk Fakültesi iş birliğinde, 14 Nisan 2025 tarihinde “KKTC ve Türkiye’de Kadın ve Hukuk” başlıklı bir konferans gerçekleştirilmiştir. Konferans kadının hukuk sistemlerindeki yeri, hak arama süreçleri ve hukuki temsil konularını derinlemesine ele almak amacıyla düzenlenmiştir. Konferans kapsamında, KKTC’de Yüksek Mahkeme başkanlığı yapan tek kadın yargıç Narin Ferdi Şefik tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yargı süreçlerinde kadının temsiline, hukuki eşitlik mücadelesine ve Türkiye’de kadının aile ve miras hukuku alanındaki haklarına ilişkin akademik bir değerlendirmeler yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkin olan hukuki konular üniversitemizin Hukuk Fakültesi öğretim elemanları tarafından açıklanmıştır. Etkinlik, hem KKTC hem de Türkiye özelinde kadının hukuk alanındaki konumuna yönelik karşılaştırmalı bir bakış açısı sunarak, katılımcıların hukuki farkındalık düzeyini artırmayı hedeflemiştir.

Mehmetçik Büyükkonuk Belediyesi ve GİKAD İş Birliği Protokolü ve Eğitim Serileri

Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, 5 Aralık 2024 tarihinde Mehmetçik Büyükkonuk Belediyesi ile bir iş birliği protokolü imzalamıştır. Bu protokol, bölgedeki toplumsal ihtiyaçları tespit etmek ve bu doğrultuda eğitim ve sosyal farkındalık faaliyetleri yürütmek amacı taşımaktadır.

Protokolün imzalanmasının ardından, merkezin akademik kadrosu ile belediye yetkilileri arasında yapılan görüşmelerde bölgenin öncelikli ihtiyaç alanları belirlenmiş ve eğitim planlaması buna göre şekillendirilmiştir.

Bu kapsamda hazırlanan Toplumsal Farkındalık Eğitim Serileri çerçevesinde planlanan eğitim konuları yanda verilmiştir:

- Yapay Zekâ ve Medya Okuryazarlığı
- Meme Kanseri Farkındalığı
- Turizm ve Hijyen
- Anne Baba Eğitimi
- Girişimcilik ve Pazarlama
- Sağlıklı Yaş Alma ve Spor

Bu farkındalık ve bilgilendirme eğitimleri üniversite ilgili öğretim elemanlarının köylere GİKAD tarafından temin edilen TIR ile yaptıkları ziyaretler sırasında gerçekleştirilmektedir.

Protokoller ve İş Birlikleri

AKAUM, kurulduğu ilk yıl içinde önemli protokoller imzalamıştır:

GİKAD İş Birliği Protokolü (20 Aralık 2024): Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının sosyal-ekonomik güçlenmesini destekleyen projeler geliştirilmesine yönelik ortak çalışmalar yapılması hedeflenmiştir.

Mehmetçik Büyükşehir Belediyesi ile Protokol (5 Aralık 2024): Yerel düzeyde eğitim, sağlık ve sosyal hizmet alanlarında iş birliği gerçekleştirilmiş, bu sayede yerel halkla doğrudan temas kurulmuştur. Ortak yürütülen projeler, yerel yönetimlerin katılımıyla daha etkili ve sürdürülebilir hale gelmiştir.

Bu protokoller, merkezin yerel yönetimler ve sivil toplumla etkili bağlar kurmasını sağlamıştır.

Karşılaşılan Zorluklar ve Kazanımlar

Köylerde yapılan etkinliklerin yerel yönetimlerce köylülere yeterince duyurulamaması nedeniyle katılım istenen düzeyde olamamış, toplantılara 15-25 arası kadın katılımcı sağlanmıştır.

Kuruluşundan bu güne kadar geçen 8 aylık süre içerisinde yapılan etkinliklerle

- Toplumsal cinsiyet farkındalığını artırılması,
- Kadın hakları konusunda kamuoyunda bilinç oluşması,
- Aile yapısının güçlenmesine ve aile içi bilinçlenmenin artmasına katkı sağlanması,
- Üniversitenin sosyal sorumluluk misyonunun güçlendirilmesi,
- Yerel düzeyde paydaş ağının genişletilmesi

kazanımları elde edilmiştir.

Sonuç ve Gelecek Vizyonu

Uluslararası Final Üniversitesi Aile ve Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, daha ilk yılında, toplum tabanlı projeleriyle önemli bir fark yaratmış; kadınların güçlenmesine, aile yapısının desteklenmesine ve toplumda farkındalığın artmasına katkı sağlamıştır. Gelecek yıllarda AKAUM'un daha kapsamlı projeler geliştirerek yerel ve uluslararası düzeyde etki alanını genişletmesi hedeflenmektedir.

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ

*Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama
ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü*

Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (YÜKAM)

Huriye TOKER

Prof. Dr., Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkez Müdürü

Destina Berfin SEVER

Av., LL.M., Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve
Araştırma Merkezi Toplumsal Cinsiyet Uzmanı

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İçin Akademiden Sahaya: YÜKAM'ın Etki Yolculuğu

Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (YÜKAM), toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan yapısal ve kültürel sorunlara dikkat çekmek, bu alanda farkındalık oluşturmak ve bilimsel temelli iş birlikleri geliştirmek amacıyla 7 Aralık 2020 tarihinde kurulmuştur. Kısa sürede üniversite bünyesinde önemli bir dönüşümün taşıyıcısı hâline gelen YÜKAM, yalnızca akademik bir birim olarak değil; aynı za-

manda yerelden ulusala ve uluslararası düzleme yayılan bir toplumsal etki aktörü olarak konumlanmaktadır.

YÜKAM, Avrupa Birliği Horizon 2020 kapsamında yürütülen "CALIPER: Cinsiyet Eşitliği için Araştırma ve Yenilikçilik" Projesi ile şekillenmiş ve bu proje aracılığıyla Yaşar Üniversitesi'nde toplumsal cinsiyet eşitliğinin kurumsallaşmasına yönelik önemli adımlar atmıştır. Projenin bir çıktısı olarak hazırlanan GEP

(Gender Equality Plan), üniversitenin araştırma politikaları, insan kaynakları stratejisi ve karar alma mekanizmalarına toplumsal cinsiyet perspektifinin dâhil edilmesini sağlamıştır. Bu dönüşüm süreci, yalnızca akademik değil; aynı zamanda stratejik, yönetsel ve etik temelleri kapsayacak şekilde çok yönlü olarak ilerlemiştir. YÜKAM, Yaşar Üniversitesi bünyesinde hazırlanan “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık, Şiddet ve Cinsel Tacizi Önleme Politika Belgesi”nin ve buna bağlı yönergenin hazırlanmasına öncülük etmiş; bu belgeler doğrultusunda hayata geçirilen “Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık, Şiddet ve Cinsel Tacizi Önleme Destek Birimi (YASTÖ-B)”nin kurulmasını sağlamıştır. Ayrıca, Avrupa Komisyonu’nun 2020–2025 dönemi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi doğrultusunda geliştirilen “Yaşar Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Planı (GEP)” ile araştırma, insan kaynakları, öğretim süreçleri ve yönetim gibi temel alanlarda eşitlikçi yaklaşımın yerleşmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda, üniversitede görev yapan akademik ve idari personele yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği eğitim-

leri gerçekleştirilmiş, işe alım ve terfi süreçlerinde eşitlik ilkesinin gözetilmesine yönelik rehberlik sağlanmıştır.

YÜKAM’ın faaliyetleri yalnızca politika üretimiyle sınırlı değildir; toplumsal cinsiyet eşitliğini farklı düzlemlerde yaygınlaştırmak amacıyla eğitim, araştırma, farkındalık ve iş birliği temelli etkinlikler düzenlemektedir. Üniversite çalışanlarına yönelik gerçekleştirilen toplumsal cinsiyet odaklı farkındalık eğitimleri, kapsayıcı kurum kültürünün güçlendirilmesine katkı sunmaktadır. Ayrıca öğrencilere yönelik seminerler, atölyeler, kamusal paneller ve yaratıcı tartışma platformlarıyla, gençlerin eşitlikçi düşünce yapısına sahip yurttaşlar olarak yetişmeleri desteklenmektedir. Lisans düzeyinde verilen SCUL 0705 “Toplumsal Cinsiyet” ve PRAD 0040 “Ayrımcılık” derslerine katkı sunulmakta; öğrencilerin hak temelli düşünme becerilerini geliştirmeleri ve eleştirel bir bakış açısıyla sosyal sorunlara yaklaşımları teşvik edilmektedir. Üniversite dışındaki paydaşlarla kurulan ilişkiler, YÜKAM’ın çok düzlemli etki üretme kapasitesini artırmakta; çalışmalarını yalnız-

ca kampüsle sınırlı bırakmamaktadır. YÜKAM, İzmir Valiliği bünyesinde faaliyet gösteren Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyonu, İzleme ve Değerlendirme Kurulu’na katkı sunmakta; yerel yönetimlerin Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlık süreçlerine destek sağlamaktadır. Yükseköğretim Kurulu’nun “Akademide Kadın” başlıklı çalışmalarında Yaşar Üniversitesi’ni temsilen aktif rol almakta; toplumsal cinsiyet eşitliği alanında yükseköğretimde iyi uygulama örneklerinden biri olmaya çalışmaktadır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin eşitlik, kapsayıcılık ve çeşitlilik temelinde gönüllülük esaslı yürüttüğü projelerine içerik, rehberlik ve alan desteği verilmekte; gençlerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda özneleşmeleri desteklenmektedir. Bu doğrultuda, öğrenci topluluklarıyla ortak etkinlikler düzenlenmekte; sanat, spor, dijital medya ve sosyal girişimcilik gibi alanlarda farkındalık yaratan projelere katkı sağlanmaktadır.

YÜKAM, yürütücüsü olduğu projeler aracılığıyla akademik bilgi birikimini sahada karşılaşılan toplumsal ihtiyaçlar-

la buluşturmayı amaçlamakta; bu sayede yalnızca kuramsal değil, uygulamaya dönük dönüşüm yaratmaktadır. 2022 yılında Fransız Büyükelçiliği desteğiyle gerçekleştirilen “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede İzmir’deki Kapasiteyi Artırma ve Pandemi Döneminde Gönüllülük Ağını Güçlendirme Projesi” kapsamında YÜKAM eğitim faaliyetlerine katkı sunmuş, yerel kadın örgütleriyle iş birlikleri geliştirmiştir. Aynı yıl SPARK, YÜKAM ve UNESCO Göç Kürsüsü iş birliği kapsamında “Gender Equality and Social Cohesion: Pathways for Future” başlıklı konferans/çalıştay gerçekleştirilmiş, “Gender Equality and Social Cohesion in Iraq” başlıklı bir rapor yayımlanmış ve Iraklı akademisyenlere yönelik “Training on Preparing Project Proposals for the Call for Grants” adlı çevrim içi proje eğitimi düzenlenmiştir. 2023 yılında ise toplumsal cinsiyet eşitliği ile bilim-teknoloji alanlarının kesiştiği projeler ön plana çıkmıştır. Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı desteğiyle yürütülen “STEAM’de Kızlar Öncü” ve ABD Kamu Diplomasisi Fonu tarafından destek-

lenen “Breaking Gender Barriers in STEAM” projeleri, özellikle Kahramanmaraş depremi sonrasında afet bölgelerindeki kız çocuklarının bilim, teknoloji, mühendislik, sanat ve matematik alanlarına erişimini desteklemiştir. Bu projelerde yalnızca eğitime erişim sağlanmamış; aynı zamanda yerelde ihtiyaç analizi yapılmış, katılımcı odaklı modelleme ve veri temelli değerlendirme süreçleri geliştirilmiştir. Aynı yıl hayata geçirilen “Anadolu Kadınları Haklarını Konuşuyor” projesiyle, kadınların hak temelli bilgiye erişimi güçlendirilmiş, bu bilgiyi kendi yaşamlarında nasıl uygulayabilecekleri üzerine diyalog ortamları yaratılmıştır. 2024 yılında Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenen “Kadınım, Haklarımla Varım” projesi kapsamında kırsal bölgelerde yaşayan kadınların hukuki ve sosyal haklara ilişkin bilgiye erişimini desteklemek amacıyla eğitim modülleri, uygulamalı içerikler ve kolaylaştırıcı materyaller geliştirilmiştir. Ayrıca “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Kültürel Mirasına Sahip Çıkan Genç Kadınlar” projesi kapsamında

ne istihdamda ne eğitimde yer alan genç kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden, kültürel haklarıyla bağ kurmaları ve yaratıcı üretim süreçlerine katılmaları sağlanmıştır. YÜKAM, aynı zamanda CEİD İzler Projesi kapsamında platform ortağı olarak görev almakta; toplumsal cinsiyet eşitliği göstergelerinin izlenmesi konusunda yerel düzeyde veri toplamaya, raporlamaya ve savunuculuk geliştirmeye devam etmektedir. Sanatı bir hak arama ve anlatım aracı olarak değerlendiren IPA III “Sanatla” Projesi’nde ise iştirakçi olarak yer alan YÜKAM, gençlerin yaratıcı yollarla toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlikleri ifade etmelerini ve bu alanda sanatsal içerikler üretmelerini teşvik etmiştir.

YÜKAM, yalnızca politika belgeleri ve stratejik planlamalarla değil, aynı zamanda doğrudan hedef kitleye dokunan çok sayıda etkinlikle de toplumsal cinsiyet eşitliği alanında fark yaratmaktadır. Kurulduğu dönemden bu yana, üniversite içinde ve dışında gerçekleştirilen etkinlikler, YÜKAM’ın çok paydaşlı ve disiplinlerarası çalışma anlayışını sahaya yansıtmaktadır. Her yıl düzenlenen ve Birleşmiş Milletler’in 16 Günlük Aktivizm Kampanyası ile eşgüdümlü yürütülen “Turuncu Zirve” etkinlik serisi, lise ve üniversite öğrencilerinin katılımıyla manifesto atölyeleri, çevrimiçi paneller ve kurumsal farkındalık faaliyetleriyle sürdürülmüştür.

“Female Future: Roundtable with International Female Founders” başlıklı uluslararası söyleşi, kadın girişimciliğini destekleyen ve farklı ülkelerden ilham veren örneklerin paylaşıldığı bir diyalog zemini sunmuştur. Bu etkinlikler yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmayıp, öğrencilerin gönüllü katılımıyla birlikte yürütülmekte; gençlerin eşitlik mücadelesinde özneleşmesini ve kolektif üretim süreçlerine aktif katılımını teşvik etmektedir. Ayrıca, sanat, hukuk, medya ve teknoloji gibi disiplinlerarası alanları kesiştiren bu etkinlikler; yalnızca farkındalık değil, kalıcı sosyal etki yaratmayı amaçlayan yaratıcı formatlar ile tasarlanmaktadır. Bunların yanı sıra, “Kadınlar İçin Hak ve Haber”, “Şiddetle Mücadele Mekanizmaları”, “Erkekler, Erkeklik ve Şiddet”, “Kadınlar Hayalindeki Kenti Konuşuyor”, “Kadın Liderlerle Dönüşüm Buluşmaları”, “Kırılgan Gruplar İçin Eşitlik Mücadelesi”, “Flört Şiddeti Farkındalık Eğitimi” ve “Şiddetsiz Sözlük” gibi başlıklarla gerçekleştirilen seminer, panel ve atölyeler; YÜKAM’ın farklı yaş, meslek ve ilgi alanlarına sahip gruplarla eşitlikçi bir diyalog kurmasına olanak tanımıştır. YÜKAM, değişen toplumsal koşullara yanıt verebilecek esnek ve bütüncül stratejiler geliştirmekte ve bilgi üretimini, savunuculuğu ve iş birliğini merkeze alan bir anlayışla hareket etmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini yalnızca ulaşılması ge-

reken bir hedef değil, aynı zamanda sürekli inşa edilen bir süreç olarak görmekte; bu süreci çok paydaşlı, disiplinler arası ve kesişimsel bir yaklaşımla ele almaktadır. Sivil toplum, akademi, özel sektör ve yerel yönetimlerle birlikte çalışarak, sürdürülebilir ve yapısal bir eşitlik kültürünün yerleşmesine katkı sunmaktadır. YÜKAM, kapasite geliştirme çalışmaları ile yalnızca uygulayıcı değil; aynı zamanda ilham verici ve örnek teşkil eden bir yapı olarak konumlanmaktadır. YÜKAM, gerçekleştirdiği etkinlik ve çıktılarla görünürlüğü artırarak amacıyla sosyal medya mecralarını ve kurumsal web sitesini aktif biçimde kullanmakta; düzenli bilgilendirme yoluyla kamuoyunu bilgilendirme sorumluluğunu yerine getirmektedir. Instagram hesabı @yu_gender ve resmi web sitesi yugender.yasar.edu.tr üzerinden yürütülen bu iletişim stratejisi, bilgiye erişimi kolaylaştırmakta ve katılımı artırmaktadır.

Kurulduğu günden bu yana genç, dinamik ve kararlı bir yaklaşımla faaliyetlerini sürdüren YÜKAM hem üniversite içinde hem de dışında kapsayıcı bir öğrenme ve iş birliği ortamı yaratmayı hedeflemektedir. Toplumsal cinsiyet temelli proje yazımı, izleme ve değerlendirme yöntemleri, insan hakları temelli eğitim tasarımları gibi alanlarda çalışmalarını sürdürmekte; bilimsel bilgi ve saha deneyimini harmanlayarak örnek uygulamalar üretmekte-

dir. YÜKAM, toplumsal cinsiyet eşitliğini kurumsal ve yerel düzlemde yerleştirme sürecinde kimi zaman farkındalık eksikliği, insan kaynağı sınırlılıkları ve dirençli yapılarla karşılaşmakta ancak bu zorluklara rağmen stratejik kararlılık ve çok paydaşlı işbirlikleri ile dönüşümün sürekliliğini sağlamaktadır. Yaşar Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (YÜKAM), toplumsal cinsiyet eşitliğini temel bir insan hakkı olarak görmekte; çeşitliliği ve kapsayıcılığı merkeze alan bir yükseköğretim kurumu vizyonunun ayrılmaz bir parçası olarak çalışmalarını kararlılıkla sürdürmektedir. Bu vizyonla hareket eden YÜKAM, yalnızca mevcut eşitsizlikleri gidermeye değil, aynı zamanda adaletli, saygılı ve eşitlikçi bir toplumun inşasına katkı sunmaya odaklanmaktadır. YÜKAM’ın hedefi, yalnızca eşitliğin sağlandığı değil; farklılıkların karşılıklı saygı ve dayanışma içinde bir arada var olabildiği bir akademik ve toplumsal yapı kurmaktır.

Türkiye Geneli

Kadın Araştırma Merkezleri ve Birimleri

Üniversite Adı	Merkez Adı
1 Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi	Suç ve Şiddetle Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi
2 Adana Alparslan Türkeş Bilim Ve Teknoloji Üni	Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
3 Adıyaman Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
4 Afyon Kocatepe Üniversitesi	Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
5 Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
6 Akdeniz Üniversitesi	Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Araştırma Ve Uygulama Merkezi
7 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
8 Altınbaş Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
9 Amasya Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
10 Anadolu Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
11 Ankara Üniversitesi	Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
12 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
13 Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Aile ve Toplum Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
14 Ardahan Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
15 Atatürk Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
16 Atılım Üniversitesi	Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
17 Avrasya Üniversitesi	Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
18 Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
19 Bahçeşehir Üniversitesi	Toplum Sağlık Davranış Ve Önlem Alma Çalışmaları Uygulama Ve Araştırma Merkezi
20 Bahçeşehir Üniversitesi	Öğrenme ve Öğretme Uygulama ve Araştırma Merkezi
21 Balıkesir Üniversitesi	Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
22 Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi	Kadın, Aile ve Toplum Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Merkezi
23 Bartın Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Üniversite Adı	Merkez Adı
24	Başkent Üniversitesi
25	Bayburt Üniversitesi
26	Beykent Üniversitesi
27	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
28	Bingöl Üniversitesi
29	Bitlis Eren Üniversitesi
30	Boğaziçi Üniversitesi
31	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
32	Bursa Uludağ Üniversitesi
33	Bursa Teknik Üniversitesi
34	Çağ Üniversitesi
35	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
36	Çankaya Üniversitesi
37	Çankırı Karatekin Üniversitesi
38	Çukurova Üniversitesi
39	Dicle Üniversitesi
40	Doğuş Üniversitesi
41	Dokuz Eylül Üniversitesi
42	Düzce Üniversitesi
43	Ege Üniversitesi
44	Erciyes Üniversitesi
45	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
46	Erzurum Teknik Üniversitesi
47	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
48	Eskişehir Teknik Üniversitesi
49	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
50	Fırat Üniversitesi
51	Gaziantep Üniversitesi
52	Gebze Teknik Üniversitesi
53	Giresun Üniversitesi
54	Girne Amerikan Üniversitesi
56	Hacettepe Üniversitesi
57	Hakkari Üniversitesi

	Üniversite Adı	Merkez Adı
58	Harran Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
59	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Kadın ve Aile Uygulama ve Araştırma Merkezi
60	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
61	Hitit Üniversitesi	Kadın ve Aile Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
62	Iğdır Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
63	İnönü Üniversitesi	Kadın, Aile ve Toplum Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
64	İskenderun Teknik Üniversitesi	Kadın Girişimciler Topluluğu
65	İstanbul Aydın Üniversitesi	Kadın Araştırmaları Koordinatörlüğü
66	İstanbul Gedik Üniversitesi	Kadın Girişimciliği Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
67	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
68	İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
69	İstanbul Okan Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
70	İstanbul Okan Üniversitesi	Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Çalışmaları Komisyonu
71	İstanbul Rumeli Üniversitesi	Kadın Hakları Eylem Planı Komisyonu
72	İstanbul Topkapı Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
73	İstanbul Teknik Üniversitesi	Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
74	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Kadın ve Aile Uygulama ve Araştırma Merkezi
75	İstanbul Üniversitesi	Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
76	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
77	İstinye Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Merkezi
78	İzmir Demokrasi Üni.	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
79	İzmir Ekonomi Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet Sorunları ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
80	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
81	İzmir Kavram Myo	Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Komisyonu
82	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	Toplumsal Sorumluluk Projeleri Koordinatörlüğü
83	Kadir Has Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
84	Kafkas Üniversitesi	Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
85	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Üniversite Adı	Merkez Adı
86 Karadeniz Teknik Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
87 Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
88 Kastamonu Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
89 Kıbrıs Doğu Akdeniz Üniversitesi	Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi
90 Kırıkkale Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
91 Kırklareli Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
92 Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Fatma Bacı Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
93 Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
94 Kocaeli Üniversitesi	Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
95 Koç Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
96 Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	Kadın Ve Aile Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
97 Malatya Turgut Özal Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (MATUKAM)
98 Maltepe Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
99 Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Kadın ve Aile Araştırma ve Uygulama Merkezi
100 Mardin Artuklu Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
101 Marmara Üniversitesi	Ekonomik ve Sosyal Alanda Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
102 Mersin Üniversitesi	Kadın Sorunlarını Uygulama ve Araştırma Merkezi
103 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
104 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
105 Munzur Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
106 Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
107 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Kadın, Aile ve Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi
108 Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
109 Ordu Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
110 Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları
111 Özyeğin Üniversitesi	Sürdürülebilirlik Platformu Toplumsal Eşitlik Koordinatörlüğü

Üniversite Adı	Merkez Adı
112 Pamukkale Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
113 Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Aile Ve Kadın Sorunları Uygulama Ve Araştırma Merkezi
114 Sakarya Üniversitesi	Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
115 Konya Selçuk Üniversitesi	Kadın, Aile ve Toplum Hizmetleri Uygulama Ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
116 Siirt Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
117 Sinop Üniversitesi	Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
118 Süleyman Demirel Üniversitesi	Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
119 Şırnak Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
120 T.C İstanbul Kültür Üniversitesi	Kadın ve Sosyal Araştırmalar Birimi
121 TED Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
122 Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
123 Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
124 Trakya Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
125 Türk Hava Kurumu Üniversitesi	Bilgi Toplumu Uygulama ve Araştırma Merkezi
126 Uluslararası Fırat Üniversitesi	Aile ve Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi
127 Uşak Üniversitesi	Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
128 Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
129 Yalova Üniversitesi	Kadın Ve Aile Araştırmaları Uygulama Ve Araştırma Merkezi
130 Yaşar Üniversitesi	Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
131 Yozgat Bozok Üniversitesi	Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi

ETKİNLİK ÖZETİ

Akademide Nesiller Arası Bilim Kadınları

İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (İTÜ BMT KAUM) olarak Türk Akademisyen Kadınlar Derneği (TÜRKKAB) işbirliğiyle düzenlenen “Akademide Nesiller Arası Bilim Kadınları” paneli 19 Mart Çarşamba günü İTÜ SDKM’de gerçekleştirildi.

Bu ilham verici panelde, ülkemizin ilk kadın akademisyenlerinden ve onların izinden giden bilim kadınlarının hikayeleri paylaşıldı.

Moderatörlüğünü Prof. Dr. Nilgun Okay’ın üstlendiği panel, İTÜ Rektörümüz Prof. Dr. Hasan Mandal ve TÜRKKAB Başkanı Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel’in açılış konuşmalarıyla başladı. Konuşmasında “Üniversitemizde kadın hocalarımızın ve öğrencilerimizin bilimsel çalışmalarda, proje ekiplerinde ve öğrenci kulüplerinde aktif rol almalarını teşvik ediyoruz. Akademi yalnızca bilim üretmek değil, aynı zamanda topluma yön veren, geleceği şekillendiren bireyler yetiştirmektir. Bu nedenle, Türkiye’nin yetişmiş iş gücünde kadınların daha

fazla yer alması, hem üniversitemiz hem de ülkemiz için büyük bir kazanım olacaktır.

Kadınların bilimde, teknolojiye ve yönetimde daha görünür olmaları için kararlılıkla çalışmaya devam edeceğiz.” cümlelerine yer veren Prof. Dr. Hasan Mandal, kendisinin göreve başladığı günden bu yana, kadınların akademik, profesyonel ve sosyal alanlarda daha fazla desteklenmesi ve güçlenmesi için çaba

gösterdiğini, İTÜ'de kadınların yönetim kadrolarında ve karar alma süreçlerinde daha fazla temsil edilmesinin üniversitemizin geleceği açısından büyük önem taşıdığını belirtti.

Panel boyunca;

- Doç. Dr. Ebru Zeren, editörlüğünü üstlendiği "100 İnci Kalem" kitabını tanıttı.
- Prof. Dr. Ayşe Sema Kubat, Türkiye'nin ilk kadın şehir plancısı olan annesi Melahat Topaloğlu ve kızı Çağla Kubat üzerinden İTÜ'de üç nesli aktardı.
- Prof. Dr. Hatice Ayataç, doktora hocası ve İTÜ'nün ilk kadın dekanı Prof. Dr. Hande Suher ile yaşadığı deneyimlerini paylaştı.
- Dr. Fatma Dönmez Azizoğlu, Prof. Dr. Perihan Velioğlu'nun hemşirelik alanındaki başarılarını aktardı.
- Prof. Dr. Leyla Karahan ise Türkolog Prof. Dr. Zeynep Korkmaz'ın mesleki katkılarını bizlerle paylaştı.

Etkinlik Kaydını
İzlemek İçin:

Birlikte Daha Güçlüyüz Kadın Akademisyenler Derneği (TÜRKKAB)

Muallâ UYDU YÜCEL

Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Kadın Akademisyenler Derneği (TÜRKKAB) Başkanı

Türk Kadın Akademisyenler Birliği adıyla kurulan Derneğimiz, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel ilkelelerine gönülden bağlı, devletine, milletine ve insanlığa hizmet etmeyi gaye edinen kadın akademisyenlerin oluşturduğu bir sivil toplum kuruluşudur.

2012 yılında İstanbul'da bir grup kadın akademisyenin bir araya gelmesiyle kısa adı TÜRKKAB olan Türk Kadın Akademisyenler Birliği kurma fikri şekillenmeye başladı. 19 Eylül 2019 tarihinden itibaren ise daha da kurumsal bir kimlikle yoluna devam etti. Yaklaşık on yıllık hazırlık dönemi sonrasında 12 Ocak 2022'de dernek statüsünü alarak faaliyetlerini bu kimliği ile sürdürdü. Derneğimiz, Atatürk ilkelerine bağlı, "Birlikte Daha Güçlüyüz" diyerek ortak akıl ile topluma katkı sağlamak için beraber çalışmaya ve üretmeye gönüllü olan, farklı alanlardan uzman kadın akademisyenlerin ve akademisyen olmak isteyen kız öğrencilerin bir araya geldiği bir kuruluştur.

Derneğimiz, Türkiye'de akademi dünyasında yer alan kadınlarımızın sahip olduğu bilimsel, sosyal ve kültürel yetkinlikleri ülke ihtiyaçları ve ilkelerimiz doğrultusunda kamu yararını gözeterek fayda üreten bir kaynağa dönüştürmeyi, disiplinler arası bilimsel birikimi toplum yararına sunma konusunda sürekli yeni yollar geliştirmeyi, projeler gerçekleştirmeyi ve dünyanın farklı üniversitelerinde görev yapan Türk kadın akademisyenler arasındaki bağı güçlendirmeyi esas almıştır. Etkin iletişim becerilerine sahip, liyakati esas alan, sorunlara çözüm odaklı yaklaşan, tarafsız, güvenilir, paylaşımcı ve güçlü kadın akademisyen modelini akademik hayatın her aşamasında motivasyon modeli olarak sunmayı hedeflerken; akademisyenler arasındaki bağı güçlendirmeyi, ülkenin her alanında sahip olduğu farklı disiplinlerde sosyal sorumluluk projeleri yürütmeyi, bilimsel ve akademik etkinlikler düzenlemeyi ve ulusal/uluslararası projeler gerçekleştirmeyi de gaye edinmiştir. Ankara, Bilecik, Çorum, Isparta, Kırklareli, Muğla, Sakarya, Samsun, Trabzon ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren toplam 10 il temsilciliği ile büyümeye devam etmektedir.

Kadın Akademisyenler Derneği, gençlere dayanmayan hiçbir kurumun devamlılığının olmayacağını bilincinde olarak akademide yer alan yeni kuşaklara faydalı olmayı ve bilgiyi üretime dönüştürmeye inarak akademisyen olmak isteyen yüksek lisans ve doktora öğrencilerinden oluşan bir Genç TÜRK KAB grubu oluşturduk. İl Temsilciliğimizin olduğu Sakarya Üniversitesi bünyesinde kurulan Genç TÜRK KAB Sakarya Öğrenci Topluluğu ile gençlerimizin akademiye öğrenmeleri ve geleceğin akademisyeni olmaları yolunda iyi yetişmeleri için gerekli altyapıyı sağlamaları ve birlikte üretmenin kıymetini yaşamaları için bir araya getirdik. Ayrıca Derneğimiz imkânları ölçüsünde her sene lisans ve lisansüstü eğitim alan kız öğrencilere burs vermeye çalışmaktadır.

1. FAALİYETLERİMİZ

2020 yılında başlayan pandemi sürecinde Birliğimiz içerisinde yer alan kadın akademisyenlerimizin birbirleriyle güçlü iletişim kurmalarını sağlayarak yaşanan sıkıntılı dönemde “Biz neler yapabiliriz?” sorusu üzerinden fikir alışverişinde bulunduk ve çevrimiçi toplantılar gerçekleştirerek hem pandemi hem de sonrasında toplumu bilinçlendirmek üzere proje ve programlar yapma kararını aldık. Bu karar doğrultusunda da farklı alanlardaki Birlik üyesi akademisyenlerimizin bilgilerini toplumla paylaşmaları için **TÜRK KAB BULUŞMALARI** adı altında Youtube kanalımızdan canlı yayınlar yaptık. İlk etkinliğimiz Kadınlar Günü vesilesiyle, 8 Mart 2021 tarihinde düzenlediğimiz “Birlikte Güçlüyüz” adlı program oldu. Youtube kanalımızdan canlı olarak gerçekleştirdiğimiz bu programda günün anlam ve önemine binaen Tarihte Türk aile yapısında kadının yeri ve önemi ile akademide, yönetimde, sanatta Türk kadınının durumu hakkında bilgiler verdik. 2021-2023 yılları arasında **TÜRK KAB BULUŞMALARI** adı altında devam ederek çevrimiçi olarak toplam 34 program ger-

çekleştirdik ve bunları herkesin izleyebilmesi için Youtube kanalımızdan yayınladık.

Pandemi sonrası yüz yüze programlar yapılmaya başlandığı dönemlerde Dernek olarak 2022 yılının Şubat ayı itibarıyla başta üniversiteler ve belediyeler (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Ankara’da Keçiören ve Çankaya Belediyeleri, Bodrum Belediyesi...vb.) olmak üzere paydaşlarımızla birlikte yüz yüze programlar düzenledik. Bunlar arasında önemli günleri anma ve hatırlama toplantılarının (Dünya Kadınlar Günü, Hocalı Katliamı, Cumhuriyet Bayramı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin Kuruluş Yıldönümü, Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkını Elde Etmesinin Yıldönümü...vb.) yanı sıra konuları itibarıyla Türkiye’de ilk defa yapılan çalıştay, sempozyum ve programları gerçekleştirdik. 2022-2025 yılları arasında Türkiye’nin farklı illerinde ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde üniversitelerin kadın araştırmaları merkezleri ve çeşitli Sivil Toplum Kuruluşlarıyla birlikte toplam 37 program gerçekleştirdik.

a. Önemli Gün ve Haftalara Dair Programlar ve Anma Toplantıları

2022 yılı itibarıyla Dernek olduktan sonra 2022-2025 yılları arasında farklı konularda programlar yapmakla beraber Türk tarihinde kadınlarla ilgili önemli gün ve haftalara dair programlar da gerçekleştirdik. İstanbul Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi'nde gerçekleştirdiğimiz bu programlarda hem tarihî hem güncel açıdan önemli ve bilinmesi gereken konulara dikkat çekmeye çalıştık.

4 Mart 2022'de Türkiye'de kadına yönelik şiddeti Türk töresinden bir hatırlatma ile önlemeyi tavsiye eden iki oturumlu bir toplantı düzenledik. Bodrum Belediyesi ile ortaklaşa düzenlediğimiz **"Mor Cepken Şöleni"** adlı etkinlikte Türk ve dünya tarihinde kadının yeri ve konumuna geçmişten günümüze bir bakış yapan hocalarımızın sunumlarının yanı sıra bozkır kültüründen itibaren Türklerin kadına verdiği değerin bir nişanesi olarak Mor Cepken geleneği ilk defa toplumsal bir platformda dile getirilmiş oldu. Bu konuya dair kitap çalışmamız yayınlanmak üzere hazırlanmaktadır.

5 Aralık 2023'te ise Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkını Elde Etmesinin Yıldönümüne ithafen **"Cumhuriyetimizi Taçlandıran Kadınlar"** adlı programımızı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde düzenledik. Siyasette, kadın haklarında, yönetimde, akademiye, iş dünyasında, kültür, sanat ve sporda Türk kadının profilini ve durumunu tarihi süreçten günümüze gelecek şekilde ortaya koymaya çalıştık.

Cumhuriyetimizin 100. Yılı'nı Dernek olarak özel bir programla kutlamak istedik. Dernek Merkezimizin olduğu İstanbul ile Ankara, Kırklareli ve Muğla'daki il Temsilcilerimizin aynı gün aynı saatte düzenlediği programlarda Cumhuriyetimizin felsefesi, dış politika anlayışı, kültür-sanat politikası ve iktisat politikasını konuştuk.

Dernek olarak en özel programlarımızdan biri ise 27 Kasım 2023 tarihinde İstanbul Üniversitesi Rektörlük Mavi Salon'da düzenlediğimiz ve alanlarında ilk kadın profesörleri kaleme aldığımız Cumhuriyetin 100. Yılında 100 İnci Kalem adlı kitabımızın tanıtım toplantısıydı. Bu toplantımız, "İnci Kalemlerimize Saygı ve Vefa" adlı bu toplantı aslında bizden önce akademiye yol açmış ve aramızdan ayrılmış olan kadın akademisyenleri andığımız ve de hâlâ hayatta olanlarla birlikte olarak, onlara vefamızı göstermek istediğimiz bir programdı. Akademisyenler ile geleceğin akademisyen adaylarının biraraya geldiği bir vefa günü olarak Dernek tarihimize her zaman ayrı bir yeri olacaktır.

Bir diğer vefa programımız ise, İTÜ’de Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi ile 19 Mart 2025 tarihinde ortaklaşa düzenlediğimiz “**Akademide Nesiller Arası Bilim Kadınları**” adlı paneldir. Hem 8 Mart Dünya Kadınlar Günü hem de 8-14 Mart Bilim ve Teknoloji Haftası vesilesiyle gerçekleştirdiğimiz bu programda, aramızdan ayrılmış olan kadın akademisyenlerimizi öğrencilerinden dinlemenin yanı sıra geleneğin temsili noktasında aynı aileden İTÜ’lü üç nesil kadının hikâyesini kendilerinden dinledik.

Akademi ile ilgili programlarımızın yanı sıra Derneğimizin üyesi olan hocalarımızla kadınlarla ilgili sanatsal faaliyetler de gerçekleştirdik. Bunlar arasında 7 Mart 2025’te İstanbul Nişantaşı Üniversitesi’nde “Uluslararası Katılımlı Türk Giyim Kültüründe Kadın Başlıkları” adlı sergi ve 15 Nisan 2025’te İstanbul Ali Emiri Kültür Merkezi’nde “**Kadınların Sesinden ve Sazından Kadın Bestekârların Şarkıları**” adlı konser yer almaktadır.

b. Çalıştay ve Sempozyumlar

Bu yıl itibariyle üçüncü yaşını kutlayan Derneğimiz, ilkleri gerçekleştiren programlar yaparak bu anlamda da fark yaratmaya devam etmektedir. Cumhuriyetimizin 100 Yılına oldukça yoğun bir şekilde geçirmeye ve Atamızın bizlere bıraktığı bu ülkenin kıymetini bilerek elimizden geleni yapmaya çalıştık. 18 Mayıs 2023’te Türkiye’de konusu itibariyle bir ilki gerçekleştirerek İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde **Akademide Kadın Çalıştayı**’nı gerçekleştirdik. Bu konuyla ilgili çalışmalar yapan akademisyenleri biraraya getirdiğimiz bu çalıştayda, akademide kadının durumunun âdeta röntgenini çıkardık ve bu çalıştayda sunulan bildirileri kitaplaştırdık.

13 Mayıs 2024’te ise Sakarya Üniversitesi’nin evsahipliğinde yine Türkiye’de ilk kez düzenlenen **İklim Adaletinde Kadın Sempozyumu**’nu gerçekleştirdik. Günümüzün en çok üzerinde durulan konularından biri olan iklim krizinden en çok etkileneceklerin başında gelen kadınların konumunu ele aldık. Bu sempozyumun bildirilerini de yine e-kitap olarak yayınlayıp kalıcı bilgiye dönüştürmüş olduk.

28-29 Kasım 2024 tarihinde, konusu ve içeriği açısından bir ilk olan **I. Uluslararası Türk Dünyasında Kadın Çalıştayı**’nı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde gerçekleştirdik. Türk dünyasının farklı coğrafyalarından gelen yaklaşık 60 kadın temsilcinin yer aldığı bu çalıştayda Türk dünyasının birlikte olmasına kadınların etkisinden hareketle “Birlikte Daha Güçlüyüz” sloganımızı gür bir sesle tekrarladık. Bu Çalıştay’ın bildirileri de yine kitap olarak yayınlanma aşamasındadır.

2025 senesinin Aile Yılı olarak ilan edilmesi sonrasında Sakarya İl Temsilciliğimiz ve Genç TÜRKKAB Sakarya Öğrenci Topluluğu ile 23 Mayıs 2025’te **Gençlerin Gözünden Kültür ve Aile Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu** düzenledik. Kültür ve aile konusunda lisansüstü eğitim alan öğrencilerin bakış açılarını ortaya koydukları bildirilerini dinledik. Bu sempozyuma ait bildiri kitabı da yayınlanma aşamasındadır.

2. YAYINLARIMIZ

Kadın Akademisyenler Derneği olarak düzenlediğimiz çalıştay ve sempozyumların çıktılarını olarak 2022-2025 yılları arasında başta akademide yer alanlar olmak üzere kadınlarla ilgili 5 kitap yayınladık.

Tarihte İz Bırakan Kadınlarımız, ed. Fatma Aysel Ilgın, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul 2022.

Cumhuriyet'in 100. Yılında 100 İnci Kalem, ed. Muallâ Uydu Yücel-Münevver Ebru Zeren, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul 2023.

Akademide Kadın, ed. Kamelya Tekne, Doğu Kütüphanesi, İstanbul 2024.

Tarihin Tanıklığında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, ed. Muallâ Uydu Yücel-Süheyla Üçışık Erbilin, Doğu Kütüphanesi, İstanbul 2024.

Climate Justice From Whom: Impacts of Climate Change on Women and Solutions, ed. Mahnaz Gümrükçüoğlu Yiğit, <https://sauyayinlari.sakarya.edu.tr/tr/ekitap/climate-justice-for-whom-impacts-of-climate-change-on-women-and-solutions-193/>, e-kitap, 2024.

Kadın Akademisyenler Derneği, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün bizlere bıraktığı mirasın farkında olarak akademide gelecek kuşaklara hem bilgi birikimini hem de akademik disiplini aktarmaya devam etmeyi hedeflemektedir. Ayrıca üretmenin kıymetinden hareketle alanlarında uzman hocalarımız ile geleceğimiz olarak gördüğümüz gençlerimizi bir araya getirerek akademide farklı disiplinlerde çalışmalar yapan kadın akademisyenlerin ortak projeler geliştirip ülkeye ve topluma katkı sağlamasını amaçlamaktadır.

Bir Cumhuriyet Kadın Mimarı; Üniversite Hocası, İlk Kadın Dekanı olarak Prof. Hande SUHER

Hatice AYATAÇ

Prof. Dr., İTÜ BMT-KAUM Müdürü, İTÜ Mimarlık Fakültesi

Sevgili Doktora danışmanım ve çok sevgili Hocamız Prof. Hande Suher'i, Bir Cumhuriyet Kadını, Üniversite hocası, İTÜ Mimarlık Fakültesinin İlk kadın dekanı olarak ve Türkiye'de Kadın Mimarların genel profili ile değerlendireceğim.

Türkiye'de kurumsal anlamda mimarlık eğitiminin verilmeye başlanması, 1883 yılına, resmi adı "Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şahane" olan güzel sanatlar okulunun açılışına, tarihlenmektedir. Bu okulun, geleneksel mimar anlayışı ile ilintili olarak, yalnızca erkek öğrencilere eğitim vermek amacıyla kurulduğu ve kız öğrencileri kabul etmediği bilinmektedir. Aynı yıllarda, askeri mühendis yetiştirmek amacıyla eğitim veren "Mühendishane-i Berri-i Hümayun"un içerisinde,

"Hendese-i Mülkiye" adlı mimar ve mühendis yetiştiren okulun kurulmasıyla, mimarlık eğitimindeki ilk sivil girişim görülmektedir. Cumhuriyet dönemiyle benimsenen çağdaş toplum kurma ideali ve modern Türk kadını imgesi, ilk sonuçlarını 1930'larda vermiştir. İTÜ arşivlerinde yapılan bir çalışma sonucunda Maarif Vekaleti'ne bağlı Mühendis Mektebi'nin ilk kadın mezunlarının 1933'te olduğu görülmüştür. Fakat, Avrupa ve Amerika'dan farklı olarak, bu "diploma" sahibi bir mimar olacaktır. Böylece ilk kadın mimar, kurumsal mimarlık eğitime başlanmasından 51 yıl sonra mezun edilmiştir.

1944 yılında, ikinci sivil mimarlık okulu İstanbul Teknik Okulu Mimarlık Bölümü (bugünkü adıyla Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi) ve 1945 yılında İstan-

bul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin kurulması ile ülke genelinde mimarlık eğitime duyulan gereksinim giderilmeye çalışılmıştır. Bu kurumlara hem erkek hem de kız öğrencilerin kabul edilmesiyle, kadın mimarların sayısında bir artış meydana gelmiştir.

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü'nün 1934 yılı mezunlarından Leman Tomsu ve Münevver Belen, 1936 yılı mezunlarından Şekure (Üçer) Niltuna ve 1939 yılı mezunlarından Leyla Turgut Türkiye'nin ilk kuşak kadın mimarlarıdır. 1934-1960 yılları arasındaki 26 yıllık dönemde, toplam 125 kadın mimarın mesleğe adım attıkları belirlenmiştir. Bu dönemde mezun olan kadınların Mimar olmayı tercih etme nedenlerinin ve meslek yaşamlarının doğrultusunu belirleyen etmenlerin, aile kökenlerinden ve çocukluk yıllarında içinde bulundukları ortamla ilgili olduğu beyan edilmiştir (Özgüven, 2002). 2 Haziran 1929 yılında, Hadiye Çağlar'ın ve Ali Ağah Çağlar'ın kızı olarak, İstanbul'da doğan Hande (Çağlar) Suher de mezuniyeti bu tarih aralığında olan Cumhuriyetin kadın mimarları arasındadır.

Cumhuriyetin kadın mimarlarının aile kökenleri incelendiğinde, ressam ve şair akrabaları hukuk, mühendislik ve mimarlık gibi yüksek eğitim almış olan aile büyüklerinin bulunduğu, benzer biçimde, ailesinde mimarlık mesleğinin bir “mühendislik” olmasından dolayı, mühendisliğin kuşaktan kuşağa geçen bir aile mesleği olduğunu belirtmektedirler. Özellikle, o yılların küçük endüstri kentlerinde, Zonguldak ve Ereğli Demir ve Çelik fabrikalarında görev alan inşaat ve elektrik mühendislerinin o kentin ileri gelenleri arasında yer aldığı, mimar kızları tarafından sık sık belirtilmiştir. Yine, kendileri için söylenen “mühendis beyin kızı” sıfatı, çocukluk yıllarından itibaren hafızalarında önemli bir yer tutmaktadır.

Hande Suher'in babası Ağah Çağlar da bir inşaat mühendisidir. O dönemki adıyla Yüksek Mühendis Mektebi'nde okurken kazandığı devlet bursuyla Berlin Teknik Üniversitesinde okumuştur. Annesi Hadiye Çağlar Fransız okulunda okurken 1.Dünya Savaşı nedeniyle öğrenimini yarım bırakmış bir ev hanımıdır. Ağabeyi Haluk Çağlar Berlin Teknik Üniversitesi mezunu inşaat

mühendisidir. Ailedeki erkeklerin hemen hemen hepsi gerek yurtdışında gerekse Yüksek Mühendis Mektebinde öğrenim görmüş mühendislerdir. Babasının görevi nedeniyle taşındıkları mühendis kenti Zonguldak'ta ilkokulu ve orta eğitimini Mithat Paşa İlkokulu'nda, lise eğitimini ise, fen ve matematik derslerinin ayrı bir önem taşıdığını tek lise olan, Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi'nde tamamlamıştır. Çocukluk yıllarını bu kentte geçiren mühendis çocuklarında olduğu gibi, lise yıllarında başlayan arkadaşlıklarını koparmamak amacıyla aynı üniversiteyi ve bölümü tercih etmişlerdir. Mimar kızlarının ifadeleriyle, gayet “disiplinli, dirayetli, akıllı” olan anneler, yaratılmak istenen modern toplum örüntüsü içerisinde, bir sanat dalı ile ilgilenmişler ve çoğunlukla müzikte yoğunlaşarak keman, piyano veya ud gibi dönemin oldukça popüler ve moda müzik aletlerini çalmışlardır.

“Annesi Hadiye Hanım ve Nazlı Hanım piyano, Dayım keman çalıyor, çoğu akşamlar ikili olarak müzik yapıyorlar. Piyano çalan, Fransızca eğitim görmüş ve bir kentli olarak yetiştirilmiş, Çok erken yaşta okumayı öğren-

mesini sağlayan anneannesi ve annesiyle şiir okumaları, edebiyat sohbetleri, gazete makaleleri ve tartışmalarda hep cumhuriyeti yaşadı.”

Cumhuriyet sonrasında yaratılmak istenen, eğitilmiş ve diplomalı “yeni Türk kadını” imajıyla birebir bağlantılıdır. Dönemin çeşitli basılı yayınlarında, kadının yeni imajına yönelik pek çok konunun yer aldığı, modern kadının nasıl giyinip, nasıl makay yapacağına kadar her yönüyle anlatıldığı düşünüldüğünde, toplumun önemli kesiminin her konuda modernleşmeye inandığı ve desteklediği böylece söylenebilir. Yaşanan zorlu savaş yıllarının ardından içinde bulunulan refah ve ilerleme döneminde, “modernleşme”nin kadınlara da yüksek öğrenim hakkı tanınmasıyla (en başta mimarlık eğitimi) gerçekleşebileceği düşüncesinin kabul edilmesi bunun göstergesidir.

Cumhuriyetin kadın mimarları arasındaki bu benzer ve ayrılan yaşam koşulları içerisinde Prof. Hande (Çağlar) Suher, 1946 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi’nde yüksek eğitime başladı. 1951 yılında mimar oldu. Aynı yıl İTÜ Mimarlık Fakültesi’nde şehircilik bölümünde asistan oldu. 1956 yılında doçent, 1965 yılında ise profesör unvanlarına hak

kazandı. Hem İTÜ’de hem de diğer akademik platformlarda çeşitli görevle aldı. 1977 yılında dekanlık seçimlerinde birinci oldu ve İTÜ Mimarlık Fakültesi’ndeki ilk kadın dekan olarak 1977 ile 1980 yılları arasında görev yaptı.

Edebiyat eleştirmeni, şair Cumhuriyet Gazetesi Kitap Eki yazarlarından Mustafa Şerif Onaran’ın eşi, Ulusal Eğitim Derneği’nin kurucularından Prof. Dr. Leziz Onaran,

“Yurdumuzun içinden geçtiği 70’li, 80’li karmaşa yıllarında, erkek egemen toplumun ağırlığı altındaki İstanbul Teknik Üniversitesi’nde, Hande Suher gibi bir kadının dekanlık yapması, öğrencileriyle bütünleşmesi, kendini değil hep yurdunun çıkarlarını düşünmesi, kaç öğretim üyesinin üstesinden geleceği bir çalışmadır? İyi ki ben de, eşim de öğrencilik yıllarımızdan bu yana Hande Suher gibi yiğit bir kadını tanımak onuruna ermişiz. Bir insanın yaşama düzenine sığmayacak o çalışmalarla nasıl bütünleştiğine tanık olmuşuz. Eşim Dr. Leziz Onaran’la yaşamaya alışmaya çalışıyorsak, Hande- Esat Suher çiftiyle arkadaşlığımızın bunda payı var. Onlarla arkadaş olmak demek, insanın kendine duyacağı saygıyı yitirmemesi demektir.”

Prof. Hande Suher, akademik faaliyetlerine ek olarak mesleki alanda da uygulamalar gerçekleştirdi. Türkiye mimarlık tarihinin 1960’lı yıllarda tasarlanmış en önemli binalarından birisi olarak kabul edilen Taksim Vakıflar Otelini Kemal Ahmet Aru, Tekin Aydın, Mehmet Ali Handan, Yalçın Emiroğlu ve Altay Erol ile birlikte kurdukları AHE Mimarlık firması ile gerçekleştirmişlerdir. Günümüzde ise bu yapı halen otel olarak hizmet vermektedir. Hande Suher’in Taksim Vakıflar Otelinde dışında birçok projesi de uygulanmıştır.

Prof. Hande Suher, ülkemizde şehircilik eğitiminin başlangıcı olarak kabul edilen ve kurucularının Prof. Gustav Oelsner ve Prof. Kemal Ahmet Aru olduğu İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehircilik Kürsüsü’ne asistan olarak katıldığı yıldan itibaren, yarım asrı aşan bir süre şehircilik eğitimi ve mesleğine ilişkin bütün gelişmelerde etkili olmuş öncü bir bilim ve meslek insanıdır. Seçilmiş olduğu dekanlık ve bölüm başkanlığı görevleri yanı sıra, fakülte senatörü, Sosyal Bilimler

Enstitüsü müdürü, Fakülte Kurulu ve Fakülte Yönetim Kurulu üyesi, Şehircilik Enstitüsü, Yapı Araştırma Kurumu, Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Enstitüsü, İTÜ Çevre ve Şehircilik UYG-AR Merkezi Yönetim Kurulu üyesi, Şehircilik Anabilim Dalı Başkanı olarak İstanbul Teknik Üniversitesi'nin değişik kademelerinde uzun yıllar etkin hizmetlerde bulunmuştur. Devlet Planlama Teşkilatı 1. ve 6. Beş Yıllık Kalkınma Planları Özel İhtisas Komisyonlarında üye ve başkanlık, İmar ve İskân Bakanlığı Büyük İstanbul Nâzım Plan Bürosu başkanı, Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu üyesi ve başkanı, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yönetim Kurulu üyesi, Danıştay ve bölge idare mahkemeleri önemli davalarında bilirkişi olarak, şehircilik biliminin kamu uygulamalarına yansımada görevler üstlenmiş, önemli ve etkin katkılar sağlamıştır. Şehircilik bilimine değerli katkılar sağlayan örnek bir bilim

insanı olarak, genç araştırmacıları ve öğrencileri sürekli destekleyerek ön planda tutmuş, onların gelişmesinde yoğun çabalar sarf etmiştir. Akademik çalışmalarına, yürütmüş olduğu 33 yüksek lisans ve 14 doktora tezi, 11 ders notu ve 10 kitapla önemli katkılar yapmıştır. Bilimsel katkılarını mesleki alanda da sürdürerek ulusal ve uluslararası proje yarışmalarında 17 ödül kazanmış, çeşitli şehircilik ve mimarlık uygulama projeleri gerçekleştirmiştir. İTÜ Senatosu'nun 354 sayılı toplantısındaki (2004) kararıyla "Fahri Doktora" unvanı verilen Prof. Hande Suher, İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlaması Bölümünün önerisi ve İTÜ Senatosu kararıyla TÜBİTAK Hizmet Ödülüne aday gösterilmiş, aynı yıl İTÜ Kampüs arazisinde Prof. Hande Suher adına bir "anı ormanı" oluşturulmuştur. İTÜ'deki doktora öğrencilerinin önerisi ve TMMOB İstanbul Büyükşehir Şubesi ve Yapı Endüstri Merkezi'nin (YEM) desteğiyle 2009 yılında basılı hale gelen

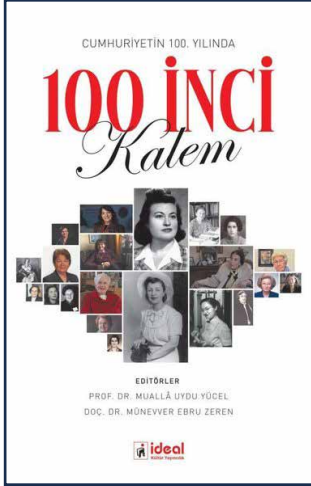
"Kamu Yararı"nı Öncelikli Gören Bir Yaşam Öyküsü: İnsanlar Anıldıkça Yaşar başlıklı kitabında anılarını ve yaşam öyküsünü kitaplaştırmıştır. TMMOB Mimarlar Odası'nın 76 sicil numaralı üyesi ve Mimarlar Odası Mesleki Denetimde Mimari Çevre Etki Değerlendirmesi Danışma Kurulu'nun kurucu üyesi olan, Mimarlar Odası'na planlama, şehircilik ve koruma konularında her daim destek ve katkı veren, yaşamı boyunca "Cumhuriyet kadını" olmakla övünen ve Kamu yararına adanmış yaşamıyla sürekli rehberimiz olan Prof. Hande Suher, 21 Şubat 2016 günü aramızdan ayrılmıştır.

REFERANSLAR

- Erdoğan Erkarlan, Ö. (2002) Modern Türkiye'nin İnşasında Kadın Mimarlar, Mimarlık ve Kadın Kimliği, Boyut Yayın Grubu, İstanbul.
- Özgüven, Y. (2002) Türkiye'de Kadın Mimar Kariyerinin Başlangıcı (1934-1960), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Suher, H. (2010) Kamu Yararı'nı Öncelikli Gören Bir Yaşam Öyküsü İnsanlar Anıldıkça Yaşar, Yem Yayınları.
- Suher, H. (2018) Geçmişin Dersleri, Geleceğin Düşleri Kent, Kentleşme ve Planlama Yazıları, TMOBB Mimarlar Odası Yayınları.

100 İnci Kalem

Editörler: Prof. Dr. Mualla UYDU YÜCEL, Doç.Dr. Münevver Ebru ZEREN

TÜRKKAB, Atatürk ilke ve inkılâplarına gönülden bağlı Kadın Akademisyenler olarak Cumhuriyetimizin 100. yılına yakışır nitelikte bir kitap yayımladı. Bu kitap, 1933 Üniversite Reformu'ndan sonra Türkiye'nin çeşitli alanlarında tarih yazmış olan 109 kadın akademisyenin ilham verici öykülerini sizlerle buluşturuyor. Sosyal bilimlerden güzel sanatlara, mühendislikten sağlık bilimlerine kadar geniş bir yelpazede hem Türkiye'de hem de yurtdışında eğitim alarak alanlarında ilk kadın akademisyen ve profesör unvanlarını kazanan bu öncü kadınların hikâyeleri, Cumhuriyetin kazanımlarını ve kadınların eğitimdeki başarısını gözler önüne seriyor.

Bu değerli eseri kaleme alırken, Türk kadınının tarihsel haklarına yeniden kavuşturan Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e duyulan sonsuz minnet, satır aralarında kendini hissettiriyor. Kitapta yer alan yaşam öyküleri, Cumhuriyetin ilk yıllarında Atatürk'ün kadın akademisyenlere ve üniversitelere sunduğu imkânların, bu kadınlarda nasıl bir vefa ve motivasyon yarattığını çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor. Öyle ki, sadece bilimsel başarılarıyla değil, aynı zamanda toplumsal duyarlılıklarıyla da ön plana çıkan bu kadınların, çeşitli sivil toplum kuruluşları kurarak toplumun aydınlanmasına ve bilinçlenmesine katkı sağladıklarına tanıklık ediyoruz.

Bu biyografiler, güçlü bir toplum inşa etmenin yolunun güçlü kadınlar yetiştirmekten geçtiğini bizlere bir kez daha hatırlatıyor. Türkiye'nin bilim ve toplumsal gelişim sahnesine damgasını vuran bu öncü kadınların hikâyeleri, hepimize ilham verecek nitelikte. Bu eseri okurken Cumhuriyetimizin çağdaşlaşma hedeflerinin birer yansımasını bulacak ve onların emek dolu yaşamlarına şahitlik edeceksiniz.

TÜRK MÜZİĞİNDE KADIN ESERLERİ

Etkinlik Özeti: Özlem AYAR

ETKİNLİK ÖZETİ

Türk Müziğinde Kadın Eserleri

‘Türk Müziğinde Kadın Eserleri’ başlıklı etkinlik, 28 Mayıs 2025 tarihinde İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi ile İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı iş birliğinde gerçekleştirildi.

Bu etkinlikte, yüzyıllardır Türk makam müziğinin gelişiminde önemli bir rol oynayan kadın sanatçılarımızın sesine, emeğine ve mirasına kulak verilmiştir. Kadınların sanatsal üretimlerinin değerinin hatırlandığı bu özel atmosfer, aynı zamanda bu üretimlerin bilimsel temellerle desteklendiği bir buluşma niteliği de taşımaktadır. Programın başlamasından önce Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve tüm şehitlerimizin anısına saygı duruşuna geçilmiş ve İstiklal marşı okunmuştur. Etkinlik açılış konuşmasını İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Ka-

dın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi merkez müdürü Prof. Dr. Hatice Ayataç, İTÜ Rektör yardımcısı Prof. Dr. Lutfiye Durak Ata yapmışlardır. Merkezin sadece bilim, mühendislik ve teknoloji çerçevesinde kalmayıp, sanatta da kadın emeğini görünür kılmasındaki kapsayıcılığa, hocalarımız tarafından dikkat çekilmiştir.

Programın ilk kısmında, 26 Mayıs 2017 tarihinde genç yaşta aramızdan ayrılan, Türk müziği alanında çok değerli katkıları bulunan kıymetli müzik bilimcisi, sanat insanı, Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı öğretim üyesi Prof. Dr. Şehvar Beşiroğlu’nu anmak üzere İTÜ TMDK Müzikoloji Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Şeyma Ersoy Çak, barkovizyon sunumu ve anma konuşması gerçekleştirmiştir. Programa katılanlar arasında bulunan ve sunumu duyguyla izleyen Sayın Avukat Beyza Koral, sunum sonrası kısa bir sunum gerçekleştirmiştir.

Program, İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müdürü ve Müzikoloji Bölümü Öğretim üyesi Prof. Dr. Gözde Çolakoğlu Sarı'nın Türk makam müziğinde kadının tarihsel varlığına ışık tutan konuşmasıyla devam etmiş ve ardından iki bölümden oluşan konsere geçilmiştir.

Konserin 1. bölümünde Viyolonsel'de Prof. Dr. Yelda Özgen Öztürk ve Kemençe'de Prof. Dr. Neva Özgen, sanatlarını icra etmişlerdir.

Konserin 2. bölümünde ise dinleti Doç. Yeşim Altınel Çoban koordinatörlüğünde ve solistimiz TRT İstanbul Radyosu Ses Sanatçısı ve İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümü mezunu Sayın Çiğdem Kırömeroğlu Yarkin'in seslendirdiği eserler ile devam etmiştir. Solistimize; Keman'da Doç. Yeşim Altınel Çoban, Kemençe'de Prof. Dr. Gözde Çolakoğlu Sarı, Tanbur'da Do. Gökniç Bişak Özdemir, Kanun'da Öğr. Gör. Ayşe Ayan ve Ud'da Öğr. Gör. Buse Sever eşlik etmiştir. Bu anlamlı dinletinin bitiminde İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Müdürü Prof. Dr.

Hatice Ayataç tarafından; programa paydaş olan hocalarımıza, değerli solistimiz İTÜ İstanbul Radyosu Ses Sanatçısı Çiğdem Kırömeroğlu Yarkin'a, kıymetli misafir Prof. Dr. Ayten Yavaşca hocamıza, Avukat Beyza Koral hanımefendiye ve tüm çalgı icracısı hocalarımıza çiçek verilmiş ve kendi isimlerine hitaben TEMA Vakfı'na bağış yapılmıştır. 2 saat boyunca yoğun duygular içerisinde sürdürülen bu program, Türk Makam Müziğinde kadınların zengin katkılarının hatırlanması ve kutlanması özelliğini taşımaktadır. Katılımcılarımıza tekrardan, bu özel günü daha da anlamlı kıldıkları için teşekkür ediyoruz.

Etkinlik Kaydını
İzlemek için:

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Müziği'nde Kadın Sanatçılar

Gözde ÇOLAKOĞULU SARI

Prof. Dr., İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü

** Bu yazı, Özlem Doğuş Varlı editörlüğünde "Kadınlar Dünyayı Çalıyor Söylüyor II: Kuramsal Yaklaşımlar ve Deneyimler" başlığıyla yayına hazırlanmış olan 2023 tarihli kitabın Gözde Çolakoğlu Sarı tarafından yazılan "Osmanlı-Türk Müziği'nde Kadın" başlıklı bölümünden de alıntılanarak hazırlanmıştır (s. 39-65).*

Kadın ve müzik konusu son 10 yıllar içerisinde farklı yönleriyle ele alınmış, değerli kitap ve makaleler yazılmış, projeler gerçekleştirilmiştir. Bu yazı ise Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Müziği'nde kadın icracı ve bestecileri genel olarak değerlendirecek ve konuya farkındalık yaratacak niteliktedir.

Osmanlı (1299-1920) 779 yıllık tarihi içerisinde üç farklı başkent ve aynı aileye mensup 36 padişahı ile tarihte yer etmiş sayılı medeniyetlerden biridir ve bıraktığı zengin miras müziğine de yansımıştır. Pek çok ünlü müzisyen Osmanlı sarayında yetişmiş, diğer müzisyenler de devamlı surette buradan desteklenmiştir. Sarayda padişah huzurunda kurulan müzik meclisleri; konak, köşk ve halk arasında yapılan toplantılara örnek teşkil

etmiş, 'saray' müzik hayatındaki etkileşim ve değişimin aynası olma görevini üstlenmiştir.

Osmanlı'da II. Murad zamanından itibaren hükümdarların haremının olduğu bilinmektedir (Ülkütaşır, 1967: 49). Saraydaki erkek meclislerinde ve özellikle padişah huzurunda (iç ya da dış mekânda) yapılan müzik icralarının erkek hânende, sazende ve besteciler tarafından gerçekleştirildiği, kadınlardan oluşan toplulukların ise sadece padişah huzurunda ya da kadınlar arasındaki meclisler ve haremde (iç mekânda) müzik icra ettiği kaynaklar doğrultusunda tesbit edilmektedir.

Belgelere geçmeden evvel, yerel alana kısaca değinmek yerinde olacaktır. Müziğin beslendiği temel iki kol olarak yerel ve şehir müziğini düşünecek olursak,

şehir dışında gelişmiş olan ‘halk müziği’ pratiklerinde ve folklorik özellikler taşıyan ürünlerde kadının izini rahatlıkla sürebiliriz. Şenel resmi saha araştırmalarında kadın ağzı türkülerin yok denecek kadar az derlenmiş olduğundan bahsetmiş, 1929 Darüelhân, 1943 Ankara Devlet Konservatuarı, 1967 TRT ve 1991 HAGEM derlemelerinde kadın ağzı türküler derlenemediğini vurgulamıştır. 1937 Ankara Devlet Konservatuarı

derlemelerinde kadın ağzı türküler tesbit edilebilmiştir, ancak derleme yapılan kadın sayısı ve derlenen kadın ağzı parça sayısı sadece 12’dir (1994: 141).

Türk Müziği ve kadın icracılar arasındaki ilişkinin bu yönü başlı başına bir inceleme konusudur ve alanda çok değerli araştırmalar yapılmış, hâlihazırda yapılmaktadır.

Tarihsel Belgeler ve Kadın İcracılar

Tasvîri de olsa dönemsel bilgileri tahayyül etmemizi sağlayan minyatürler, el yazması eserler, dönemi anlatan her türlü yazılı belge, hatırat ve risale, Osmanlı saray ve şehir müziğinde kadın icracıların tespiti için temel kaynaklardır. Padişah huzurunda yapılan şenliklerde ve dış mekânda erkekler tarafından çalınan çalgıların, iç mekânda, harem bahçesinde yapılan icralarda kadınlar tarafından çalındığını kanıtlayan belgeler mevcuttur. Bunlar arasında Eski Sultanahmet Meydanı ile padişah penceresi arasındaki eğlence mekânı, tasarımı bakımından her ne

kadar rastlamsal görünse de yüzyıllar boyunca tarihin önemli eğlencelerine tanıklık edecek kadar benimsenmiş ve gelenekleşmiştir. Şekil 1a, 1b ve 1c’de Kanûnî Sultan Süleyman, III. Murad ve III. Ahmed’in şehzadelerinin sünnet düğün şenliklerinden pasajlar ve buradaki erkek icracılar görülmektedir (Sırasıyla Arifi Çelebi, 1558, TSM H1517, 321b ve 412a’dan ayrıntılar, Atıl, 1986: r. 29, r. 40, İntizâmî, 1588–1997: 33, TSM H1344, y.389b 390a ve 18b’den ayrıntılar, Vehbî, TSM A3593, y. 115b ve 116a’dan ayrıntı).

Kadınların icra mekânları incelendiğinde ise saray haremi, şehir konağı haremi, köy konağı harem ve kına eğlenceleri gibi mekânlar karşımıza çıkmaktadır. Saray ve konak haremelerinde kadınların çalgı çalıyor olması tercih sebebi iken, köy konağı ve taşra haremelerinde çalgı ve sesten ziyade dans yeteneğinin ön planda olduğu anlaşılabılır. Saray haremelerinde müzik dersleri, günlük yaşam alışkanlıklarındandır. Bununla birlikte edebiyatçı ve kültür tarihi araştırmacısı Akman, “Batılı Kadın Seyyahların Gözüyle Osmanlı’da Kadın” başlıklı eserinde, Osmanlı toplumundaki kadının yerinin ve ona verilen değer

Şekil 1a. Sultan Süleyman'ı fasıl takımını izlerken tasvir eden minyatür

Şekil 1b. III. Murad'ın şehzadelerinin sünnet düğünü ve erkek icracılar

Şekil 1c. III. Ahmed'in dört şehzadesinin sünnet düğününün üçüncü gününü tasvir eden bir minyatürden ayrıntı

pek çok kadın seyyahı şaşırttığını, batıda bilinen ve inanılan aksine Osmanlı kadınının kendilerinden daha özgür olduğunu bizzat batılı kadın seyyahların söylemleri doğrultusunda dile getirmiştir¹. Bu sebeple Osmanlı'da kadının toplumsal hayata ve dış mekâna belirli kurallar dahilinde çıkışı 18-19. yüzyıllara rastlasa da temel hak ve özgürlüklere sahip olmak gibi bir avantajı her zaman olmuştur (Akman, 2017: 48).

Osmanlı-Türk Müziği'nde kadın icracılarla ilgili ilk kayıtlardan biri, Fatih dönemi tarihçilerinden Tursun Bey'in "Tarih-i Eb'ül Feth" adlı eserinde geçer. Tursun Bey, 1457 yılında padişah huzurunda yapılan müzik icrasından şu şekilde bahsetmiştir: "Üd ü şeştâr ve tanbûr ü rebâb

ve barbût ü nây kânun-ı pâdişâhî üzere taraf taraf efgâna başladı ve bölük bölük muganniye cariyeyeler çene çeng urdılar..." (Tursun Bey, 1977: 90).

16. yüzyılda kadın icracı topluluklarıyla ilgili betimlemeler, Aksoy tarafından Osmanlı topraklarını ziyaret etmiş yabancı seyyahların eserlerinden Türkçe'ye aktararak bildirilmiştir. Fransa Kralı I. Francois'in elçi yardımcısı olarak 1537'de İstanbul'a gönderdiği Guillaume Postel'in "De la Re Publiques des Turc" başlıklı eseri, Danimarkalı ressam Melchior Lorichs'un 1555-1560 yılları arasında İstanbul'daki gözlemleri sonucunda verdiği resimleri ve 1586 dolaylarında tarihçi Johannes Lewenklaun'un yaptığı Osmanlı toplumuyla ilgili resimlerindeki tasvirler birbirini

doğrulamaktadır. Hepsinin eserlerinde kadınların ortak olarak çaldığı çalgı çengdir. Ayrıca kanun, def ve halile çalan kadınlar ve çengiler de betimlenmektedir. Aksoy dönemsel seyahatname-leri ayrıntılı olarak incelemiş, kadın meclislerinin bu eserlerdeki betimlemelerini değerlendirmiştir (Aksoy, 1999: 789). Fransız elçi Guillaume Postel'in eserinden İstanbul eğlenceleriyle ilgili bir bölümü aktaran Metin And, şu konulara vurgu yapmıştır: "Şölen sırasında müzik olurdu. Kadınlar kendilerine ayrılan bölümde, kafes arkasında görülmeden hem müziği duyabilir hem de şöleni izleyebilirlerdi. Çalgılar genellikle vurmali çalgılar, ziller ve bir tür obuaydı (Postel, 1552: 17-19'dan aktaran And, 2022: 248).

1. Ayrıca bkz. Fariba Zarinebaf-Shahr'ın "Women, Law and Imperial Justice" isimli makalesi ve Türkiye Başbakanlık Arşivi Şikâyet Defterleri, 82.

16. yüzyılda kadınların çalgılarıyla ilgili başka bir bilgi Gelibolulu Mustafa Âli'den gelir. Kadın ve erkek çalgıları olarak bir ayırım yapan Âli, "Mevâdü'n-Nefâis fi Kavâdi'l Mecâlis" başlıklı eserinde çeng, kemançe, çarpıra ve def gibi çalgıları kadın çalgısı olarak bildirir (1978: 85).

Ünlü tarihçi İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın verdiği bilgilere göre, 17. yüzyılda müzik muallimleri sarayda ders programı çerçevesinde kemançe, santur, çenk, kemençe, 18. yüzyılda ise keman ve kanun gibi çalgıları öğretirlerdi. Örneğin 2344 numaralı ve Hicrî 1092, Milâdî 1680 tarihli harc-ı hassa kâğıdında 'içeri' yani 'harem-i şerif' için bir kıt'a kemençe yaptırıldığı bildirilmektedir (Uzunçarşılı, 1977: 87). Uzunçarşılı'nın verdiği başka bir saray vesikasında ise saray cariyeleri arasında ney, tanbur, kanun, santur, çeng, çöğür, musikar, keman, kemançe, daire ve nefir çalgılarının eğitiminin verildiği bildirilmektedir (Uzunçarşılı, 1977: 90-91).

17. yüzyılın ilk yarısında I. Ahmed döneminde yapılan ve Kalender Paşa albümü olarak da bilinen albümdeki minyatürlerden birinde, bir havuzun çevresinde çeng, ud, def ve çalpara çalan kadın icracılar görülmektedir (Topkapı Sarayı I. Ahmed Albümü, B408, 19a), (Şekil 2).

Şekil 2. I. Ahmed albümünden bir minyatür

IV. Mehmed döneminde sarayda kadın icracıların sayısının arttığı, bunların çoğunlukla tanbur veya çöğür çalabildikleri, ayrıca hânende ve oyuncu oldukları bilinmektedir (Özmutlu, 2014, LXXVII, 183: 1035). 1671 yılında sâzendelerin IV. Mehmed huzuruna çıkışını gösteren minyatürde çöğür ve kemançe çalan kadın icracılar vardır (Tuğlacı, 1985: 111), (Şekil 3).

Şekil 3. IV. Mehmed, sazandeler ve kızlar aғasını tasvir eden minyatür

IV. Mehmed'in saltanat döneminde yaşanan bir bayram gününde, sazandeler, cariyeler ve rakkaseler Valide Turhan Sultan'ın önünde sanatlarını icra ederken tasvir edilmiştir. Bu min-

yatürde kemançe, çeng, miskal ve bendir çalan kadın icracılar görülmektedir (Tuğlacı, 1985: 111, Gürtuna, 1999: 56), (Şekil 4).

Şekil 4. 1671 yılında Valide Sultan'ın önünde sanatlarını icra eden müzik topluluğu

Kadın ve müzik konusunu işleyen Lady Montagu, doğu hakkında batılı kadınların yazdığı seyahatname geleneğinin başlatıcısıdır ve konsolos eşiyile beraber İstanbul'a gelmiş, akabinde "Turkish Letter" adındaki meşhur seyahatnamesini oluşturmuştur. Bu seyahatname Montagu'nun İstanbul'da geçirdiği iki yıllık gözlemlerinin eseridir. Eserinde Türk yaşantısına ve geleneklerine sempatik bir tutumla yaklaşmıştır. Seyahatnamesini oluşturan mektuplarında gerek Osmanlı günlük hayatından, gerekse sağlık alanında gözlemlediği gelişmelerden bahsetmiştir (Akman, 2017: 33). Kadınların çalgı çalma ve müzikteki maharetlerini de kaleme alan Montagu'nun 1 Ağustos 1718 tarihli mektubundan bir pasaj aşağıda

aktarılmıştır: “...Fatma Hanım (kethüdanın eşi) çalgı çalmalarını, oynamalarını işaret etti. Derhal içlerinden dördü lâvtaya, kitaraya benzer çalgılarla gayet rakik havalar çalmaya, türküler söylemeye başladılar, o esnada öbürleri de sıra ile oynuyorlardı. Böyle oyun ömrümde görmedim. Nağmeler o kadar müessir, rakkaselerin hareketleri o derece bitâbane idi ki..” (Montagu, 1933: 75). Söz konusu dönemin kadın icracılarını betimleyebilmek amacıyla, Şekil 5’te 19. yüzyıla ait olduğu tahmin edilen “Le Portraits des Difeerens Habillemens qui sons en Usage à Constantinople et dans Tout la Turquie” adlı eserden sarayda kemançe ve sînekeman çalan cariyeleri tasvir eden iki minyatür görülmektedir (Tuğlacı, 1985: 102).

Türk müzeciliğinin kurucusu olarak kabul edilen arkeolog, müzeci ve ressam Osman Hamdi Bey (1842 – 1910) Şekil 6’da görülen tablosunda haremde bulunan iki genç kızı resmetmiştir. Kızlardan biri kemançe, diğeri ise tanbur çalmaktadır (Cezar, 1971: 207), (Şekil 6). “Osman Hamdi Bey’in yapıtlarının genel bir üslubu olarak Batılılaşma döneminde çeşitli yeteneklere ve güçlü kişisel kimliklere sahip kadın figürleri önemli rol oynamıştır. Bu yüzden bu resim dahil yapıtlarında çalgı çalan, kitap okuyan kadınlara rastlanılmaktadır” (Tüybek, Baysal ve Sayın, 2021: 4, 58).

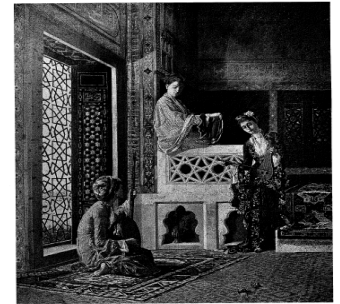

Şekil 5a Sarayda kemançe çalan bir cariyeyi gösteren minyatür

Şekil 5b Sarayda sînekeman çalan bir cariyeyi gösteren minyatür

Batılılaşma hareketlerinin etkileri ve Tanzimat Devri ile ister saray, isterse şehir konağı hareminden olsun, kadının dış dünya ile bağlantısı kurulmaya başlanmıştır. Bu dönem, İstanbul halkının ve özellikle kadınların da farklılaşma fikriyle evden çıkıp, eğlencelere katıldığı, Tanburi Mustafa Çavuş’un “Küçüksu’da Gördüm Seni” gibi şarkılarına konu olduğu yılları içinde barındırır. İstanbul’a gelen batılı kadın elçilerden biri olan Julia Pardoe de İngiliz Kraliyet ordusunda binbaşı olarak görev yapan babası Thomas Pardoe ile birlikte 1835 yılında dokuz ay İstanbul’da yaşamış ve bu döneme dair anılarını “City of the Sultan” adlı kitabında (Şehirlerin Ecesi İstanbul: Bir Leydi’nin Gözüyle 19. Yüzyılda Osmanlı Yaşamı) toplamıştır. Bu anı kitabında yer alan pasajlardan alıntılar aşağıda verilmiştir: “Bir kâtibenin dairesindeyken, solgun ziyaretçisinin ricası üzerinde, Nazif Habı bir halayığa ke-

Şekil 6 Osman Hamdi Bey’in tablosundan pasajlar

mençesini getirtti. Küçümsenmeyecek bir beceri ve tatlılıkla çalıp, şarkı söyledi.Firuze Hanım kemençe çalan bir halayığa kendi eserlerinden birini söyleyerek, daha doğrusu uyarak eşlik etti. Ardından haremın gözdesi de çaldı ve gruptan biri ona defle eşlik etti. Bu arada yarım düzine kadar ses aynı zamanda bir şair olan padişahın şarkılarını koro halinde söylediler. Padişah sık sık soylu ablasının ev halkını kendi eserlerini söylerken dinleme mutluluğu tadarmış” (Pardoe, 2004: 179–180). Pardoe kadınların gittikleri mesire yerlerinin başında gelen Küçüksu’yu anlatmış ve kadın müzisyenlerin çeng, santur, kanun, ney, daire, tanbur gibi çalgıları çalmakta olduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca bu mesire yerlerindeki Türk kadınların ne kadar misafirperver olduklarını, yabancı olsa dahi kendisi ve arkadaşısını güzel ağırladıklarını da bildirmiştir (Pardoe, 1854, 264-266)².

Gençlik yıllarının büyük bir bölümünü Çırağan Sarayı’nda geçirerek, saray ve harem hayatına yakından tanık olan besteci ve yazar Leyla Saz (1845–1936) II. Mahmud’un kızı

Adile Sultan’ın sarayında keman, viyolonsel, kopsa, klarnet, obua gibi sazlardan oluşan bir kadın orkestrası ve bandosundan bahsetmiştir (Borak, 1974: 206).

Tanzimat dönemi padişahı Abdülmecid, sarayda kadın orkestrası kuran ilk padişahdır ve Leyla Saz, bu orkestranın bir bayram gününde yaptığı icrayı anılarına şu şekilde aktarmaktadır: “Abdülmecid devrinin son yıllarında Vahdeddin’in doğumunda (1861) Mabeyn bando takımı bahçede, harem takımı bahçe kapısında paravana arkasında münavebe ile çalmışlardı. Muzikacı beylerin ne dediklerini anlamak için biz birkaç çocuğu takımın yanına göndermişlerdi. Beyler, hayretle ‘kadınlar nasıl olur da bu kadar mükemmel çalabilirler? Hemen hemen bizden iyi çalıyorlar denmiye layık’ dediklerini koşup sazende kalfalarla tebşir ettik. Memnun oldular. Padişahın marşından sonra, o vakit İstanbul’da pek moda olan Guillaume Tell³ ile La Traviata’dan⁴ bazı parçalar çaldılar, hakikaten pek mükemmeldi”⁵ (Borak, 2004: 94-95).

Abdülmecid dönemine kadar iç mekân ve haremde, 19. yüzyıl itibarıyla da paravana arkasında olsa dahi, dış mekanda müzik icra etmeye başlayan kadının zamanla toplum hayatına girdiği, çeşitli yayın organlarında duygu ve düşüncelerini dile getirdiği görülmektedir (Yosmaoğlu, 1996: 13). Saray ve üst düzey ailelerin kadınları cuma ve bayram alaylarına, şehir kadınları ise mesire yerlerinde gündelik hayata katılmaya, toplumsal ve sivil yaşamın pek çok alanında yer almaya başlamıştır.

2. “Avrupalı kadınlardan oluşan bir grup, kendi aralarına giren iki yabancı kadını bu kadar sıcak bir şekilde kabul etmezdi” (Pardoe, 1854: 263).

3. İtalyan besteci Gioacchino Antonio Rossini’nin (1792-1868) ünlü operası.

4. İtalyan besteci Giuseppe Fortunino Francesco Verdi’nin (1813-1901) ünlü operası.

5. Leyla Saz, Abdülaziz huzurunda bir bayram gününü anlatırken yine Harem-i Hümayun hünkâr sofrasında müzik icra edildiğini ve Harem-i Hümayun Muzikası’nın çaldığını anlatmıştır (Borak, 2004: 146).

Kadın Besteci ve İcracılar

Osmanlı müzik geleneği, kadınların da katılımıyla var olup gelişmiştir. Bu nedenle özellikle Osmanlı saray haremde kabiliyetli cariyelerin müzik eğitimi görmeleri, bu eğitimden sonra hânende veya sâzende olarak fasıllara katılıp, icrada bulunmaları, sarayın en önemli ve etkili eğlence unsurlarındandır. Haremde Osmanlı müziğine hizmeti geçmiş ünlü bestekâr, hânende ve sazandeler hocalık yapmışlar ve öğrencilerini nitelikli bir şekilde yetiştirmişlerdir (Beşiroğlu, 2018: 150).

Kadınlar için eğitim aldıkları ‘meşkhâne’ onlara bir konservatuar ortamı yaratmıştır. Bu kadınlar eğitilmiş icracılar olarak sarayda ve şehirde etkin bir biçimde müzik ve raks ile uğraşmışlar, müzikâl bir kimlik geliştirmişler, haremde sâzende ve bestekâr olarak çalışmalarını devam ettirip, hocalık düzeyine de erişmişlerdir. Sâzendeler genellikle kalfalık payesine yükselmişler ve sarayın diğer hizmetlerinde de çalışmışlardır. Bunlara ‘sâzende kalfa’, ‘baş sâzende’, ‘sâzende başı’ gibi unvanlar verilmiştir (Beşiroğlu, 2018: 151).

Kadın icracı ve bestecilerin sayısı 20. yüzyıla değin çok fazla olamasa da belgeler doğrultusunda aşağıda belirtilmiş olan isimlere ulaşılabilmektedir.

Aksoy, kadın besteci ve isimlerinin üzerinin örtüldüğünü ve mahlas olarak ‘kız’ ismi verildiğini anlatırken, Kantemir’in “Kitab’ül İlmü’l Mûsikî alâ Vechü’l Hurûfât” adlı eserindeki “Hüseyini Düyek Kız Peşrevi” ve Ali Ufki’nin mecmuasındaki “Peşrev-i Kız” adlı eseri örnek verir. Aynı eser, Hekimbaşı Mecmuasında “Kız Se-maisi” ile birlikte verilmiştir (Der Fasl-ı Hüseyini, 391). “Peşrevin de semainin de aynı adla anılmış olması, kızın tek bir eserin özel adı olmadığını göstermektedir. Buna göre ‘kız’ asıl adını gizleyen bir kadın besteciye ait olabileceği gibi, eserin bir kadına ait olduğunu belirtmek amacıyla kullanılmış bir işaret de olabilir” (Aksoy, 1999: 798). Aynı şekilde Kantemir’de kimi eserlere verilen “Dilkeş”, “Nigâr”, “Nazîre-i Şükû-fezâr”, “Nazîre-i Gamzekâr”, “Perizâd” gibi isimler aynı zamanda besteci kadın isimleri de olabilirler. Aksoy, ‘Dilkeş’ adlı peşrevin Kantemir ve Ali Ufki mecmualarında (Paris, Biblioth que Nationale MS Turc 292) kaydedildiğini bildirmiştir (Aksoy, 1999: 797).

Tespit edebildiğimiz en erken döneme rastlayan kadın besteci, Kantemir’in eserinde bahsi geçen Sabâ Peşrevi’nin bestecisi Reftar Kalfa’dır (Sabâ-i Reftâr, Sabâ Peşrev). Kalfa, sarayda ve konaklarda cariyeler

için kullanılan bir terimdir. Reftar ise Farsça kökenli, gidiş-yürüyüş anlamında bir isimdir. Değirmenci’ye göre, Kantemiroğlu Edvârî ve Hamparsum defterlerinde Reftar adıyla kaydedilmiş eserleri gördüğümüzde bir kadın besteciye ait olduğunu düşünürüz. Kalfa tanburî ya da musahip gibi unvan adlarının önüne eklenecek, Reftâr’ın bestekârlığına ilave görev tanımları oluşturulmuş ve kültür tarihinin akışına uyumu sağlanmıştır (Değirmenci, 2021, 18/2: 145). Ali Ufki Bey, aynı eseri Fasl-ı Sabâ’nın ilk eseri olarak MSS 175’te “Dilnûvâz” adıyla kaydetmiştir (Cevher, 2003: 584). Suphi Ezgi ise “Nazarî ve Amelî Türk Musikisi” adlı eserinin dördüncü cildinde eserin notasını vermiş ve Reftar Kalfa’dan şöyle bahsetmiştir: “Mahlasının Reftar olduğunu kuvvetle zannettiğimiz zatın, Kantemir’in mecmuasında peşrevlerinin mevcut olduğuna göre IV. Mehmed zamanında iştihar ettiğini tahmin ettik. Mecmualarda onun Sabâ peşrevini tercüme ile aşağıda dercettik” (Ezgi, 1940, IV: 14-16).

Reftar Kalfa ile yakın dönemleri idrak etmiş bir diğer kalfa lakaplı kadın besteci Evcârâ makamındaki peşrev ve saz semaisiyle ünlü Dilhayat Kalfa’dır (?-1737). Günümüzde sarayda görev alan kadın kalfaların yet-

kinliğine dair göstergeler Dilhayat Kalfa'nın kadın müzisyen ve besteci olarak Osmanlı Sarayı'nda yaşayıp, eserler verdiğini doğrular niteliktedir. Söz konusu bilgiler Dilhayat Kalfa'nın müziği haremde öğrendiğini, iyi bir tanbûri ve bestekâr olarak nitelendirildiğini göstermektedir (Ersoy Çak, 2002: 985). Terekesi ise kitapları, saatleri, mücevherleri, kürkleri, seccadeleri, işlemeleri, tombakları, cam eşyaları, mutfak eşyaları gibi özel objeleri, günlük yaşamı ve hayat standardı konularında bilgi vermektedir. (Mert, 1999: 68-73, Turan, 2018: 326). 18. yüzyıl güfte mecmualarından olan ve yukarıda bahsi geçen Hekimbaşı Mecmuası'nda Dilhayat Kalfa adına kayıtlı Rast ve Eviç makamlarında murabba beste ve Segâh makamında bir semâî bulunmaktadır. Bestekârın eserlerinden oluşan bir repertuar, akademisyen ve icracı Şehvar Beşiroğlu'nun (1965-2017) kurduğu "Lale Kadınlar Topluluğu" tarafından albümde toplanmıştır. Burada Sabâ Beste, Mahûr Beste, Rast Beste, Eviç Beste, Evcârâ Peşrev, Evcârâ Saz Semaisi, Hüseyini Saz Semaisi ve Sipihr Peşrev yer almaktadır (Kalan Müzik, 2017).

Abdülhamid'in kızı Esmâ Sultan (1778–1848), II. Mahmud'un kızı Âdile Sultan ve Sultan Abdülmecid'in annesi Bezmiâlem Valide Sultan'ın da saraylarında kadınlardan oluşan

ince saz takımları bulunmaktadır (Beşiroğlu, 2003: 75). Ayrıca Abdülmecid dönemi saray kalfalarından olan, Donizetti'nin öğrencisi 'Kadınlar Orkestrası'nın birinci kemancısı ve piyano hocası Dürrinigâr ile Şöhret, Lenifer, Payamnigâr kalfalar haremde keman icracıları ve hocalarındandır (Beşiroğlu, 2018: 159; Beşiroğlu, 2009: 8). Abdülmecid'in torunu Arife Kadriye Sultan (Şehzâde İbrahim Tevfik Efendi'nin kızı) (1895–1933), V. Murad'ın kızı Fehime Sultan (1875–1929) ve Hatice Sultan (1870–1950), II. Abdülhamid'in kızı Ayşe Sultan (1886–1960), V. Mehmed için marş bestelemiş olan Fatma Nuri Hanım, Sultan Abdülaziz'in torunu Gevherî Sultan (Seyfeddin Osmanoğlu'nun kızı, Abdülaziz'in torunu) ve babasının görevi sebebiyle gençlik yıllarının büyük bir bölümünü Çırağan Sarayı'nda geçiren Leyla Saz (1845–1936) dönemin diğer kadın bestecileri arasındadır (Sevengil, 1970: 62). Harem-i Hümayûn'da yukarıda bahsi geçen kızıdan oluşan saray bandosunun ilk kadın orkestra şefi Tambur Majör'dür.

Cumhuriyet öncesi ve erken cumhuriyet döneminde büyük şehirlerde ve özellikle İstanbul çevresinde batılı anlamda müzikal etkileşimler söz konusudur. Şehzadebaşı, Vezneciler, Direklerarası ve Pera; geleneksel ve yenilikçi tiyatro ve operetlerin icra edildiği yerlerdir.

Özellikle Pera'da Türk Müziği'nin ilk popüler türlerinden biri olarak kabul edebileceğimiz kanto icracılarından bahsedilebilir. Kanto İtalyanca şarkı söylemek anlamına gelen 'cantare'den ortaya çıkmış bir kelime olarak 1870 tarihli İstanbul'a gelmiş gezginci bir tiyatrodan sonra kullanılmaya başlanmıştır (Beşiroğlu, 2018: 164). 19. yüzyılın son çeyreği itibarıyla Peruz, Şamran, Kamela (Fatika), Virjin, Agaumi, Aralık, Pipina, Anjel, Matilt Viktorya, Büyük Mori, Eleni, Büyük Amelya, Minyon, Virjin, Viyalet, Flora, Küçük Amelya dönemin tesbit edilen popüler kadın kantocuları olmuşlardır. Söyledikleri kantoların bestelerinin kendilerine ait olması da bu kadınların bestecilik yönleri açısından dikkat çekicidir (Beşiroğlu, 2009: 10). Dönemin ünlü kantolarının birçoğunun notaları ne yazık ki günümüze kadar ulaşmamıştır. Elimizde bulunan örnekler ise "Nuhbe-i Elhân" adlı mecmuadan olup, sayısı 89 kadardır.

Besteci Turan Taşan'ın 2000 yılında yayınladığı "Kadın Besteciler" kitabında, alfabetik olarak 184 kadın bestecinin kısa hayat öyküsüne, eserlerinin listesine ve bestelerinden birinin notasına yer verilmiştir. Kitapta Adile Sultan, Esmâ Sultan, Fatma Sultan, Hatice Sultan, Ulviye Sultan, Ayşe Sultan (Hamide Ayşe Osmanoğlu) gibi saray erkanından kadınlar ile Reftar Kalfa,

Dilhayat Kalfa, Dürri Nigâr Kalfa, Menekşe Kalfa gibi hizmetli grubundan olup, çeşitli mevkilere gelmiş müzik insanlarından bahsedilmiştir (Taşan, 2000).

Cumhuriyet döneminde günümüze müzisyen, icracı ve besteci kadınların sayısı oldukça artmış, Mehveş Hanım, Neveser Kökdeş (1902-1962), Nefise Özses (1908-?), Melahat Pars (1917-2005), Nazahat Soysev gibi bestecilerden, Faize Ergin (1884-1954), Enise Can (1896-1975), Fahire Fersan (1900-1997), Vecihe Darval (1908-1970), Laika Karabey (1909-1989) gibi sâzendelere,

Safiye Ayla (1917-1998), Müzeyyen Senar (1918-2015), Muzaffer Akgün (1924-2015), Perihan Altındağ Sözeri (1925-2008), Neriman Altındağ Tüfekçi (1926-2009), Nezahat Bayram (1926-2004), Cemile Cevher Çiçek (1926-2010), Seha Okuş (1933-), İnci Çayırılı (1935-2021), Tülin Korman (1937-2018), Meral Uğurlu (1939), Özdal Orhon (1941-1986), Tülün Yakarçelik (1940) gibi hânende ve solistlerden günümüze çok sayıda kadın besteci, çalgı ve ses solisti, eğitmen ve akademisyen Türk Müziği'ne iz bırakmış ve bırakmaya devam etmektedir.

Kısaca kadın topluluklarına da değinmek gerekirse; 1950'lerden sonra Neriman Altındağ Tüfekçi yönetiminde "Yurttan Sesler Kadınlar Korosu" kurulsa da, topluluktaki çalgı eşlikleri erkek sanatçılar tarafından icra edilmiştir (Güvençoğlu, 2022: 218-222). Zaman içerisinde bu konu da ivme kazanmış, Münir Nurettin Selçuk'un konserlerinde icra yapan kadınlar topluluğu belki de kadın korolarına ve bu korolardaki kadın çalgı icracılarına örnek teşkil etmiştir⁶.

Kurumsal Türk Müziği Eğitiminde Kadın Sanatçılar

19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde kadınların kamusal alanda görünür olma durumunda bir artışın başladığı bilinmektedir (Turan, 2018: 205). 1869 Maarif Umum Nizamnâmesi' nin getirdiği yenilikler ve koyduğu kurallar ile Osmanlı'da eğitim yapılandırılmış, müzik dersi bazı okulların eğitim programına devlet eliyle eklenmiştir. Kız okullarında ve dönemin kız öğretmen okulu olan Dârümuallimât'ta müzik dersi seçmeli olarak verilme-ye başlanmıştır. Bu doğrultuda

19. yüzyılda kadınlara verilen müzik eğitimi devlet eliyle harem dışına taşınmıştır (Özden ve Toher, 2013, 18: 124).

Kurumsal eğitimde kadın izlerine ilk olarak Dârüttâ'lim-i Musiki Cemiyeti'nde rastlamaktayız. Özel müzik okulları içinde en uzun ömürlü olan ve 1916 yılında Şehzadebaşı'nda açılan Dârü't-tâlim-i Mûsikî Mektebi'nin kurucuları arasında Fahri Kopuz, Âmâ Nazım Bey ve Neyzen İhsan Aziz Bey bulunmaktadır. İlerleyen dönemlerde eğitim kadro-

suna Sadettin Arel ve Suphi Ezgi'nin de katıldığı okulda hizmet veren muallim ve sanatçıları Özden şu şekilde sıralanmaktadır: Reşad Erer, Cevdet Çağla, Arap Cemal, Hafız Memduh, Celal Tokses, Zeki Çağlarman, Zühdü Bardakoğlu, Ferid Alnar, Safiye Ayla (1917-1998), Naime ve Nebile Hanımlar (Özden, 2013, 1/2, 21-22). Gültekin Oransay, Nefise Özses, Melahat Pars ve daha birçok sanatçı kadının da bu kurumdan yetiştiğini belirtmiştir (Oransay, 1973: 244).

6. 1990'lı yıllarda "Altın Kızlar" ve "Güldeste" gibi Türk Müziği icrasıyla popülerleşen kadın toplulukları, 2005 yılında akademik bir topluluk olarak kurulan "Âvâze Türk Müziği Kadınlar Topluluğu", 2003 yılında Mevlâna Eğitim Derneği bünyesinde kurulan "Revnak Kadın Tasavvuf Korosu" ve 2006 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde kurulan "Türk Tasavvuf Musikisi Kadın Korosu" gibi çeşitli yapılanmaların sayısı her geçen gün artmaktadır (Güvençoğlu, 2022: 218-222).

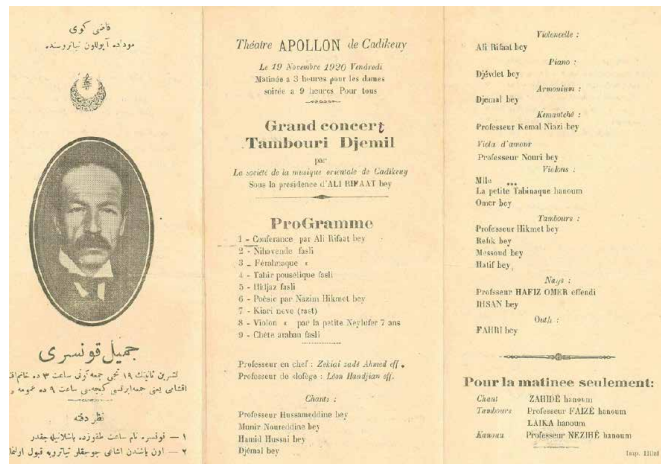
Yusuf Ziya Paşa'nın başkanlığındaki Musiki Encümeni'nin 9 Ocak 1916 tarihinde hazırladığı yönetmelik ve Sultan Reşad'ın emriyle Dârüelhân'ın kurulduğu bildirilmiştir. 1 Ocak 1917'de Marif Nazırı Ahmed Şükrü Bey zamanında Vekiller Heyeti kararı ile erkekler bölümünün Şehzadebaşı'nda Fevziye caddesindeki bir konakta, kadınlar bölümünün ise yine aynı semtte başka bir binada açılış merasimleri yapılmıştır. Şark musikisi bölümündeki başlıca hocalar arasında Nuri Bey (Duyguer), Mustafa Bey (Sunar), Sedat Bey (Öztoprak), Ziya Bey (Santur), Refik Bey, Emin Bey (Yazıcı), Ruşen Ferit Bey (Kam), Rauf Yekta Bey, Zekâizâde Hafız Ahmet Bey, İsmail Hakkı Bey, Ziya Bey, Kevser Hanım, Hayriye Hanım (Örs), Faika Hanım, Zehra Hanım, Şeref Hanım, Muazzez Hanım (Yurcu), Faize Hanım (Ergin), Zahide Hanım gibi kadın sanatçılar da yer alıyordu (Özcan, DİA, 8: 518-520). Oransay ise bu kurumdan yetişen kadın icracılar arasından Vecihe Daryal'ı özellikle vurgulamıştır (Oransay, 1973: 247).

Kadın eğitimcilerin yer aldığı bir başka kurum olan Şark Musikisi Cemiyeti ise 'Madençiler Köşkü' denilen bir konakta kurulmuştur. Hocaları arasında Leon Hancıyan, Kemal Niyazi (Seyhun), Sinekemanî Nuri (Duyguer), Foto Ferit, İbrahim

Tamburi Atıf'ın yanı sıra Fatma Enise Hanım (Can) ve Hânen-de Zahide Hanım da yer almıştır. Şark Musikisi Cemiyeti'nin 19 Kasım 1920 (1336) Cuma günü Moda'daki Apollon Tiyatrosu'nda verdiği ilk konserde erkek icracılar ile birlikte kadın icracılar da sahne almışlardır. Konserde reis olarak Ali Rifat Bey, ser muallim Zekaizâde Hafız Ahmed Efendi, serhânende ve solfej muallimi Leon Hancıyan vardı. Hânendeler Münir Nureddin Bey, Hâmid Hüsnü Bey, Hâfız Cemal Bey'di. Sâzendeler ise viyolonselde Ali Rifat Bey, piyanoda Cevdet Bey, armonyumda Cemal Bey, kemançede Muallim Kemal Niyazi Bey, kemanda Matmazel..., Küçük Tabnâk Hanım ve Muallim

Ömer Bey, sînekemanda Nuri Bey, tanburda Muallim Hikmet Bey, Refik Bey, Hatif Bey, neyde Muallim Hafız Ömer Efendi, İhsan Bey, udda Fahri Bey idi. Hanımlar kısmında ilaveten serhânende Zahide Hanım, tanburda Faize Ergin, kanunda Muallime Nezihe Hanım, tanburda Laika Hanım da yer almaktaydı (Doğrusöz ve Ergur, 2017: 60), (Şekil 7). Oransay bu kurumdan yetişen kadınlar arasında özellikle Laika Karabey ve Kemâni Tabnak Hanım'ı bildirmiştir (Oransay, 1973: 248).

İsmail Hakkı Bey tarafından Beyazıd'da kurulan Mûsikî-i Osmani Hanımlar Dershanesi muallimleri de (Kemani Kevser,

Şekil 7. Tanburi Cemil Konser Programı (Paçacı, 2010: 239)

Hânende Zehra, Tanbûri Şeref, Üdi İrfan Hanımlar ve bazı erkek sanatçılardan kurulu konser heyeti) 1920 yılına ait bir vesika-da⁷ belirtildiğine göre Beyazıd Türk Ocağı konferans salonunda çok kalabalık bir topluluğa konser vermiştir. Özden'in aktardı-

ğı bilgilere göre konser oldukça beğenilmiş ve derslane hakkında olumlu mütalaalarda bulunulmuştur. Bu dershaneye ait program, müfredat ya da imtihan gibi herhangi bir belgeyle karşılaşılmamıştır (Özden, 2013,1/2: 22-23).

Kayıt Teknolojisi ve Kadın Sanatçılar

1877 yılında Edison'un icadının ardından, 1887-1889 tarihleri arasında ticari anlamda dünya piyasasına çıkan fonograf, 1890'lı yılların sonlarında Osmanlı ülkesine ulaşmıştır. Titreşen bir iğne vasıtasıyla, kalay folyo kaplı silindir üzerine ses kaydedilmiş ve bu silindire de 'kovan' adı verilmiştir. Amerikan

Victor firmasının 'Victorola'sı ve Columbia firması ile kaydedilen Tanûuri Cemil Bey, Hafız Sami, Hafız Aşir, Hafız Osman Efendi, Karakaş Efendi, Bahriyeli Şahap, Hafız Aşir Efendi, Zurnazen Arap Mehmet'in kayıtları ilk kovan kayıtları arasındadır (Karabey, 1998: 168). Plak sanayinin İstanbul'a gelişi itibarıyla, kayde-

dilen ilk türler arasında gazeller ve fantezi şarkılar, karagöz ve meddah havaları, Mevlevî âyinleri ve Kur'ân tilâveti sayılabilir. Plak dolduran ilk kadın icracılar Fikriye Hanım (Şakrakses) ile Deniz Kızı Eftalya, Seyyan, Lale, Nerkis, Faize (Ergin) ve Nezahat Hanımlardır.

Değerlendirme

Bu yazıda, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Müziği'nde kadın sanatçılar, tarihsel belgeler aracılığıyla incelenmiş ve 'Türk Müziği icra eden, besteleyen kadınların kimler olduklarına', 'tarih boyunca nasıl ve nerelerde var olduklarına' dair farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır. Veriler doğrultusunda, sultan efendilerin, paşaların, vezirlerin, devletin ileri gelenlerinin saray, konak ve yalılarında müzik icra eden kadınların varlığı belgelenebilmekte,

ancak 19. yüzyıla kadar pek azının ismi tesbit edilebilmektedir. Yerel kültür içerisinde de kadının önemli rol oynadığı, ancak isimsiz kahraman olarak görevini icra ettiği net bir şekilde görülmektedir.

Kadınların müziğimizdeki yeri yüzyılımızda gözle görünür bir şekilde ele alınabilmektedir. Müziğimizde geleneği özümseyen ve yeni anlayışlara yelken açarak sanatını icra eden kadın-

ların sayısı gün geçtikçe artmakta, 'kadına ait bir üslup' oluşmaktadır.

Bizler de İTÜ Türk Musiki Devlet Konservatuvarı'nın 50. Yılında Üniversitemizden aldığımız destek ile akademik, profesyonel ve sosyal alanlarda güçlü ve etkin, şef, icracı, solist, bes-teci, akademisyen, müzikbilimci, eğitimci kadınlar olarak çalışmaya devam etmekteyiz.

7. Özden, güzel bir hatla yazılmış olan bu belgenin Dahiliye Nezareti Celilesi Mektubi Kalemi damgası taşıdığını ve üzerinde 1920 tarihi bulunduğunu bildirmiştir (BOA, DH. MKT, 1756/115'dan aktaran Özden, 2013, 1/2: 23).

Kaynaklar

- Aksoy, Bülent. 1999. "Osmanlı Musikisi Geleneğinde Kadın", Osmanlı Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yayınları, 10: 788-800.
- Akman, Filiz Barın. 2017. Batılı Kadının Seyyahların Gözüyle Osmanlı Kadını, İstanbul: Kopernik Yayınları.
- Âli, Gelibolulu Mustafa. 1978. Ziyafet Sofraları, Tercüman Yayınları, Yayına hazırlayan: Orhan Şaik Gökay.
- Arifi Çelebi. 1558. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine/no.1517, y. 321b ve TSM H1581, y. 412a.
- And, Metin. 2022. 16. Yüzyılda İstanbul, Kent-Saray-Günlük Yaşam, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 5. Baskı.
- Atıl, Esin. 1999. Levni ve Surname, İstanbul: Koçbank Yayınları.
- Atıl, Esin. 1986. Süleymanname: The Illustrated History of Süleyman the Magnificent, New York: National Gallery of Art.
- Beşiroğlu, Şehvar. 2018. "Türk Müzik Geleneğinde Kadınlardan Kadınca Müzik", Kadın ve Müzik, editör: Şeyma Ersoy Çak ve Ş. Şehvar Beşiroğlu, İstanbul: Milenyum Yayınları, 139-176.
- Beşiroğlu, Şehvar. 2009. "Türk Müzik Geleneğinde Kadınlardan Kadınca Müzik", Kadınlardan Kadınca Müzik, İstanbul: İTÜ TMDK Yayınları Bestekâlar Serisi 3.
- Beşiroğlu, Şehvar. 2003. "Türk Müziğinin Popülerleşme Sürecinde Yeni Bir Tür: Kantolar", Folklor Edebiyat, 33:69-79.
- Borak, Sadi. 2004. Haremin İç Yüzü, İstanbul: Kırmızı Beyaz Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları No:39.
- Borak, Sadi. 1974. Haremin İç Yüzü-Leyla Saz, İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Cevher, Hakan. 2003. Ali Ufki ve Mecmua-i Saz ü Söz, İzmir : Efe Üniversitesi Yayınları
- Cezar, Mustafa. 1971. Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi, İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Değirmenci, Tülin. 2021. Tarihsel Musiki Yazılarında Reftâr'ın İzleri, "Journal of Human Sciences", 18/2: 143-158.
- Doğrusöz, Nilgün, Ergur, Ali. 2017. "Çatışmalar ve Dönüşümler Çağında Bir Bileşimci: Ali Rifat Çağatay", Musikinın Asrî Prensi Ali Rifat Çağatay, İstanbul: Gece Yayınları, 29-91.
- Ersoy Çak, Şeyma. 2022. "Güfte Mecmualarındaki Kadın İzleri: Bestekâr Dilhayat Kalfa", Türkiye'de Arşivciliğin Bugünü ve Yarını, Kadınların Arşivdeki Yeri Sempozyum Bildiri Kitabı, yayına hazırlayan Birsal Talay Keşoğlu, Seval Ünlü ve Tuba Demirci, Kadın Eserleri Kütüphanesi Vakfı ve Beykoz Üniversitesi, 984-1009.
- Ezgi, Suphi. 1940. Nazarî Ameli Türk Musikisi, İstanbul Belediye Konservatuvarı Yayınları, IV.
- Gürtuna, Sevgi. 1999. Osmanlı Kadının Kıyafetleri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Güvençoğlu, Şerife. 2022. Türk Müziği'nde Kadın Toplulukları ve Bir Kadın Müzik Topluluğu: Âvâze: İTÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzikoloji ve Müzik Teorisi Anabilim Dalı Doktora Tezi.
- Türk müziğinde kadın toplulukları ve bir kadın müzik topluluğu örneği: Âvâze
- İntizâmî, 1588. Sûrnâme-i Hümayûn, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine/no.1344.
- İntizâmî, 1997. 1582 Surnâme-i Hümayun: Dügün Kitabı, haz. N. Atasoy, İstanbul: Koçbank.
- Karabey, Muammer. 1998. "Müzik Piyasamızın Yüz Yılı", Cumhuriyetin Sesleri, İstanbul: Tarih Vakfı, 168-173.
- Montagu, Lady. 1933. Şark Mektupları, çeviren: Ahmet Refik, İstanbul: Hilmi Kütüphanesi.
- Oransay, Gültekin. 1973. "Cumhuriyetin İlk Elli Yılında Geleneksel Sanat Musikimiz", 50. Yıl, 227-271, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Özcan, Nuri. 1993. "Dârüelhan", TDV İslam Ansiklopedisi, 8, 518-520.
- Özden, Erhan. 2013. "Osmanlı'nın Musiki Okulları", Rast Müzikoloji, 1/2: 17-29.
- Özmutlu, Günnaz. 2014. "Harem Cariyelerinin Musiki ve Seyirlik Oyunlardaki Eğitimleri (1677-1687)", Belleten, LXXVII: 183, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1033-1074.
- Pardoe, Julia. 1854. The City of Sultan, London: George Routledge and Sons.
- Pardoe, Julia. 2004-1854. Şehirlerin Ecesi İstanbul (The City of Sultan), çeviren: Banu Büyükkal, İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Postel, Guillaume. 1552. De la Re Publiques des Turc, Poitiers.
- Sevengil, Refik Ahmet. 1970. Türk Tiyatrosu Tarihi IV, Saray Tiyatrosu, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Şenel, Süleyman. 1994. Trabzon Bölgesi Halk Musikisine Giriş, İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.
- Talip, Mert. 1999. "Dilhayat Kalfa'nın Mirası", Musiki Mecmuası, 66: 68-73.

Taşan, Turan. 2000. Kadın Besteciler, İstanbul: Pan Yayıncılık.

Toker, Hikmet, Özden, Erhan. 2013. "Osmanlı Devletinde Müzik Eğitimi Veren Önemli Kurumlar", Rast Müzikoloji Dergisi, 1/2: 107-128.

Tuğlacı, Pars. 1985. Osmanlı Saray Kadınları, İstanbul: Cem Yayınevi.

Turan, Namık Sinan. 2018. "Osmanlı 18. Yüzyılında Müziğin Kamusal Görünümü", Şehvar Beşiroğlu'ya Armağan Kitabı, editör: Şeyma Ersoy Çak ve Namık Sinan Turan, İstanbul: Yayıncılık, 317-339.

Tursun Bey. 1977. Tarih-i Ebu'l Feth, Yayına hazırlayan: Merol Tulum, İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları.

Tüybek, Baysal ve Sayın, 2021.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. 1977. "Osmanlılar Zamanında Saraylarda Musiki Hayatı", Belleten, XLI Ocak, 161: 79-114.

Ülkütaşır, M. Şakir. 1967. "Türk Toplumunda Kadının Yeri", Hayat Tarih Mecmuası, 1/4: 46-49.

Vehbî. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, A3593, 115b, 116a.

Yosmaoğlu, İpek. 1996. "Yüzyıl Başında Bir Kısım Osmanlı Hanımı ve Talepleri Öncü Feministler", Toplumsal Tarih, V/27: 12-17.

CD: Lale Kadınlar Topluluğu, 2017. Dilhayat Kalfa Eserleri, İstanbul: Kalkan Müzik.

Topkapı Sarayı I. Ahmed Albümü, 408, v19a.

Kanun Sanatçısı ve Müzikolog Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu Anısına...

Seyma ERSOY ÇAK

Doç. Dr., İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı

Türk Müziğine ömrünü adanmış, ürettiği eserler, sanatçı kimliği ve akademik çalışmalarıyla öncü olmuş çok kıymetli bir Hoca, Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu!

İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatu-
arı öğretim üyesi olarak kaybettiğimiz
değerimiz Prof. Ş. Şehvar Beşiroğ-
lu'nun çalışmalarını anlatan bu yazı,
doğumunun 60. yılında sanatçı ve mü-
zikolog kimliğiyle ülkemize kattığı değer-
ler, dünyaya açılan ufku ve sanat yaşa-
mının kısa bir panoramasını okuyucuyla
paylaşmak amacıyla hazırlanmıştır.

İstanbul, Şişli Terakki'deki eğiti-
mini sürdürürken, ilkokul üçüncü sınıftan
başlayarak aynı zamanda Konservatuar
öğrencisi olmuştur. Uzun yıllar boyunca
Kanun öğretmenliğini yaparak yetişme-
sinde büyük emeği geçen Sayın Prof.
Erol Deran'ın öğrencisi olarak 1986 yılın-
da İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Mu-
sikisi Devlet Konservatuarı Çalgı Eğitim
Bölümü Mızraplı Ana Sanat Dalı Kanun
Bölümü'nden mezun olmuştur. 1986-

1989 yılları arasında İstanbul Senfoni Or-
kestrası Arp sanatçılarından Uğutan Ak-
sel ile Arp çalışmış ve bu tekniği Kanun
çalgısına uygulamıştır.

Prof. Erol Deran danışmanlığında
yürüttüğü "Sekiz Parmak Kanun Alistir-
maları ve Etüdlere" başlıklı Yüksek Lisans
tezini 1988 yılında tamamlamıştır. Küçük
yaşlarından itibaren çalgısına verdiği
önem lisansüstü tez çalışmasındaki pe-
dagojik yaklaşımla ortaya çıkmış, bu ça-
lışmayla Türkiye'de çalgı bilim alanında
müfredat oluşumuna katkı sağlamıştır.

Çok genç yaşlarından itibaren Sa-
yın Neyzen Niyazi Sayın, Bestekâr Prof.
Dr. Alâeddin Yavaşca ve Klasik Kemeçe
sanatçısı İhsan Özgen gibi Türk Müziği
ustalarından aldığı feyz, önemli müzik
toplulukları ve yine çok değerli sanatçı-

larla aynı sahneyi paylaşmasına yol açmıştır. Bu dönemde İhsan Özer'in yönettiği Okul Orkestrası'nda Arp çalarak yine aynı yıllarda İhsan Özgen, Fırat Kızıltuğ, Lale Akay, Berrak Acar, Necip Gülses ve Esmâ Özcan ile bir dizi konser çalışmasında yer almış, 1987–1988 yılları arasında Kültür Bakanlığı Devlet Türk Müziği Topluluğu üyeleri arasında görev yapmıştır.

1991 yılında Lale Hanımlar Topluluğu'nu kurmuş, Osmanlı- Türk Müziği'nde kadın bestekârlar konusuna dikkat çekerek, eserlerin icrası konusunda çalışmalar yapılmasını sağlamıştır. Bu toplulukla yurtiçi ve yurt dışında gerçekleştirilen çeşitli konserlerin yanı sıra Osmanlı Dönemi kadın bestekârimiz Dilhayat Kalfa'nın eserlerinden oluşan bir CD (2017) çalışması da yayınlamıştır.

Sanatsal faaliyetleriyle birlikte Osmanlı dönemi Sultan bestekârlar ve eserleri hakkında araştırmalar yürütmüş, Sanatta Yeterlilik çalışmasını 1993 yılında "III. Selim Döneminin Müzik ve Müzisyenler Açısından İncelenmesi" adlı teziyle tamamlamıştır. III. Selim hakkında yazmış olduğu tez çalışmasından faydalanarak ortaya çıkardığı Ölümünün 200. Yılında Sultan III. Selim adlı kitap çalışması, Sultan III.

Selim'in eserlerinden oluşan notaların da dâhil olduğu şekliyle İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nın ilk yayını olarak 2008 yılında basılmıştır.

1993 yılından itibaren her yıl Amerika Birleşik Devletleri'nin Boston şehrinde bulunan New England Konservatuvarı'nın davetli konuşmacısı olarak "Osmanlı ve Türk Musikisi" hakkında seminerler verip, Eurasia Ensemble ile konserler vermeye başlamıştır. Yunanistan'dan değerli müzisyenlerin içerisinde yer aldığı Romeiko Ensemble ile 1996 yılında Nashville Parthenon, Princeton Üniversitesi, New York Hunter Collage, Boston Meliotis Center'da "Parthenon to Istanbul" başlıklı bir dizi konserler vermiş ve bu proje 1999 yılında CD olarak yayına dönüşmüştür.

1995 yılından itibaren Harvard Üniversitesi "Department of Middle East Studies"de, Berklee Collage of Music, İtalya Bologna Üniversitesi gibi önemli kurumlarda düzenlenen Osmanlı ve Türk Musikisi konulu seminerleriyle makam müziğini tanıtmış, Osmanlı dönemi müzikal repertuarından örneklerle Kanun ve Çeng icraları gerçekleştirmiştir. Osmanlı dönemi müzik çalgıları ve çalgı bilim alanlarıyla ilgili uygulamalı seminerler vermiştir.

Centre for Middle Eastern Studies bünyesinde düzenlenen toplantılarda "Sultan II. Mehmet dönemi kültürel hareketleri ve Osmanlı Dönemi müzik yaşamı"nı anlatmış, 1995-1999 yılları arasında Harvard Üniversitesi'nde davetli araştırmacı statüsüyle periyodik olarak katıldığı seminer ve atölye çalışmalarında Osmanlı- Türk kültürü ve müziğini aktarmıştır. Seminer serisinde "Classical Turkish Music in the Era of Selim III (1789-1807)" ve "Traditional Music Education Method in Turkish Music" başlıkları altında Osmanlı- Türk makam müziği tarihi, müzik nazariyatı ve Sultan III. Selim dönemi müzik repertuarına dair eserlerin anlatımını gerçekleştirmiş, Kanun icrasıyla döneme dair repertuar seçkisi sunmuştur. Aynı yıllarda Classical Turkish Music Ensemble ile Harvard Üniversitesi'nde çeşitli dinletiler gerçekleştirmiştir. 2000'li yıllardan itibaren Kahire, Şam ve Beyrut gibi Arap müzik kültürünün önemli merkezlerindeki konservatuvarlarda misafir öğretim üyesi olarak verdiği dersler ve seminerlerin yanı sıra Türk musikisinin eğitim programlarında yer almasıyla ilgili önemli katkılar sağlamıştır.

1986 yılından itibaren İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı

Çalgı Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmış, Müzikoloji bölümü öğretim üyesi olarak görev yaptığı yıllardan itibaren ise müzikoloji, tarihsel müzikoloji, etnomüzikoloji, sistematik müzikoloji, Türk müzikolojisi, organoloji alanlarında çeşitli dersleri yürütmüştür. 2001- 2014 yılları arasında İTÜ TMDK Müzikoloji Bölümü'nde bölüm başkanlığı görevini sürdürmüştür. Konservatuar ve MİAM lisansüstü program kurucusu ve koordinatörü olarak mevcut programlarda kırk sekiz lisansüstü tez çalışmasına danışmanlık vermiş, bu süreçte çeşitli idari görevleri yürütmüştür. 2008-2013 yılları arasında ise İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Müdür yardımcılığı görevini üstlenmiştir.

1999 yılında İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olarak kurulan Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi program kurucuları arasında yer alıp, 2012 yılından itibaren vefatına kadar bu merkezin Müdürlük görevini yürütmüştür. Bu kurumun Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı anabilim dalı başkanlığı ve koordinatörlüğünü yaptığı Müzikoloji ve Müzik Teorisi lisansüstü programlarında müzikoloji, etnomüzikoloji ve organoloji alanlarında çeşitli dersler vermiştir. 2000 yılında Doçent, 2005 yılında Profesör unvanına sahip olmuş; pek çok yayın, tebliğ, konferans ve

sanatsal etkinlikle yurt içi, yurt dışı temsiliyetlerinde bulunarak alanında öncü kadın müzisyen ve akademisyenler arasında yer almayı başarmıştır.

2000 yılında Murat Aydemir, Hüseyin Tuncel, Salih Bilgin ve Cengiz Onural ile kurdukları Kantemir Ensemble ile konserler vermiş, aynı grupla Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayınları tarafından Prof. Yalçın Tura'nın çevirisiyle yayınlanan Kantemiroğlu Edvar kitabı için iki CD kaydetmişlerdir. 2008 yılından itibaren İzmir Barok Topluluğu'yla yaptığı konserler ilgi görmüş ve CD haline getirilmiştir.

2011 yılında TMDK Müzikoloji bölümü üyeleriyle birlikte yayına hazırladığı Prof. Erçümen Berker ve Yazıları adlı kitap çalışmasını, İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Yayınları aracılığıyla okuyucusuna ulaştırmıştır. MESA, ICTM, SEM, AMİS, POMAD, SECM, BFE gibi dünyanın çeşitli ülkelerindeki bilimsel kuruluşlara üyeliğinin yanı sıra Türkiye'nin ilk Etnomüzikoloji Derneği'nin kurucu üyeleri arasında yer almış, dernek 2016 yılında faaliyete geçmiştir. Sanatsal ve akademik çalışmalarının yanı sıra öğrencileri ve meslektaşlarıyla ürettiği çeşitli projelerle çok sayıda sanatçı ve akademisyenin yetişmesine katkı sağlamıştır.

Vefatından önce son konserini ABD Boston'da vermiş ve son kez Japonya'da gerçekleştirilen Musicology: Theory and Practice East and West 20th Congress of the International Musicology Society'nin düzenlediği bir kongrede konuşmacı olarak bulunmuştur. 20-23 Mart 2017 tarihinde "Towards a Global History of Music: Reasons, Chances and Requirements" başlığıyla Reinhard Strohm başkanlığında gerçekleştirilen panelde, Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu'nun yanı sıra Philip V. Bohlman, Jin-Ah Kim ve Daniel Chua yer almıştır.

Yaşama veda ettiği 2017 senesinin Şubat ve Mayıs aylarında Doç. Dr. Şeyma Ersoy Çak ile iki kitap çalışması yayınlamıştır. Bunlardan ilki, Türkiye'de kadın araştırmaları ve müzikoloji ilişkisinin kurulduğu ilk akademik kitap çalışması olarak nitelendirilebileceğimiz, Kadın ve Müzik adlı yayındır. Kitap içerisinde farklı coğrafya ve çeşitli yüzyıllardan kadının müzikal varlığı, temsili ve konumlanışı hakkında birbirinden bağımsız 8 ayrı yazı bulunmaktadır. İkincisi ise arka planda Cumhuriyet Türkiye'si'nin müzikal serencamı anlatılırken, TRT Radyo sanatçısı olarak müzik kariyerine başlayan ve popüler bir ikona dönüşen Zeki Müren biyografisinin aktarıldığı şekliyle, Şeyma Ersoy Çak'ın doktora tez çalışmasından kitaba dönüştürülerek ortaya çıkarılmıştır.

Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu'nun 26 Mayıs 2017 tarihinde vefatının ardından Bursa ve İstanbul'da gerçekleştirilen kitap tanıtım toplantıları, Prof. Beşiroğlu'yu anma vesilesiyle Türkiye müzikolojisinde kadının varlığına dair akademik ortamların aktifleşmesini sağlamıştır.

Bunlardan biri de 2018 yılında İTÜ MİAM çatısı altında düzenlenen, Kadın ve Müzik kitabının ithaf edildiği Sayın Prof. Dr. Fatmagül Berktaş moderatörlüğünde gerçekleştirilen "Toplumsal Cinsiyet ve Müzik" başlıklı toplantıdır. Toplantının açılış konuşmasında Türkiye'de kadın araştırmalarının öncü akademisyenlerinden Sayın Prof. Dr. Fatmagül Berktaş, Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu'nun alana katkısını şöyle ifade etmiştir: "Prof. Beşiroğlu, 'Türk Müzik Geleneğinde Kadınlardan Kadınca Müzik' başlıklı yazısında, toplumsal cinsiyet analizini müzikoloji tarihçiliğiyle olağanüstü bir yetkinlikle birleştiriyor. Feminist metodolojinin bu alana bu kadar yetkin bir biçimde uygulanıyor olması, Türkiye'de kadın çalışmalarının geldiği düzeyi gösterirken, 'bana gurur vermiştir'".

Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu'nun vefatının ardından yapılan bir diğer çalışma, yakın dostu tarihçi Prof. Dr. Namık Sinan Turan ve müzikolog Doç. Dr. Şeyma Ersoy Çak editörlüğünde

hazırlanan Şehvar Beşiroğlu'ya Armağan (2019) kitap çalışmasının Pan Yayıncılık tarafından yayınlanmasıyla devam etmiştir. Kitabın içeriğinde Prof. Beşiroğlu'nun birlikte çalışmış olduğu öğrenci ve meslektaşları tarafından müzikoloji, müzik teorisi, organoloji ve kültür tarihi alanlarıyla ilgili yazılmış 28 farklı makale yer almaktadır ve bu kitap, Türkiye müzikoloji tarihinde bu yönüyle öncü bir çalışma olarak literatüre katkı sağlamaktadır.

2 Ekim 2019 tarihinde Prof. Beşiroğlu'nun yaş gününe denk gelecek şekilde planlanan bir başka etkinlik; Şehvar Beşiroğlu'ya Armağan kitap tanıtım toplantısı olarak Konservatuar kütüphanesinde gerçekleştirilmiştir. Kitap editörleri olarak Prof. Dr. Namık Sinan Turan, Doç. Dr. Şeyma Ersoy Çak ve yayına hazırlayan Sayın Ersu Pekin'in konuşmalarıyla yapılan toplantıda, kitap içerisinde yer alan müzikolojik yazılar tanıtılmıştır.

2022 yılında basılan Kadın Özel Arşivlerinde 40 Kadın 40 Hayat (2022) başlıklı kitap ise Pertevnihal Valide Sultan'dan Fatma Aliye Hanım'a, Halide Edip'den, Adalet Ağaoğlu'na ve Muazzez İlmiye Çığ'a kadar pek çok isimle birlikte genç kuşaktan Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu'nun yaşamı ve çalışmalarından oluşmaktadır. Devlet Korosu emekli sanatçısı Sayın İncilâ Bertuğ ta-

rafından kaleme alınan Beşiroğlu'nun yaşam öyküsü incelikli bir üslupla tarih sayfalarına işlenmiş, yazı içerisinde son öğrenci ve çalışma arkadaşlarıyla kısa anılara da yer verilmiştir. Son olarak 28 Mayıs 2025 tarihinde İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (KAUM) ve İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı iş birliğiyle düzenlenen "Türk Müziğinde Kadın Eserleri" temalı toplantıda kıymetli değerimiz Prof. Ş. Şehvar Beşiroğlu anlatılmış, eserleri gelecek kuşaklara aktarılmış ve varlığı yâd edilmiştir. Âşıklar ölmez!

İş Birliklerimiz ve Paydaşlarımız

İstanbul Teknik Üniversitesi Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi olarak, çalışmalarımızı yalnızca kendi bünyemizde değil; farklı kurum, kuruluş ve derneklerle birlikte yürütmeyi çok kıymetli buluyoruz. Akademi, kamu, özel sektör ve sivil toplum alanında farklı aktörlerle kurduğumuz iş birlikleri, ortak değerler üretmemize, daha kapsayıcı projeler geliştirmemize ve toplumsal etkiyi güçlendirmemize olanak tanıyor.

Bu nedenle merkezimizde yürütülen her proje ve çıkan her fikir, aslında birlikte üretmenin, dayanışmanın ve ortak vizyonun bir ürünü olarak şekilleniyor. Bizler için iş birliği, yalnızca güçleri birleştirmek değil; farklı bakış açılarını bir araya getirerek yeni ufuklar açmak demektir.

Aşağıda logolarını gördüğünüz tüm paydaşlarımız, merkezimizin yürüttüğü çalışmaların ayrılmaz bir parçasıdır. Katkılarıyla yanımızda olan tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ediyoruz.

Kurum İçi İş Birlikleri

Kurum Dışı İş Birlikleri

Birlikte Dönüşümün Gücü: Sosyal Etki

Münteha ADALI

Sosyal Fabrika Toplumsal Dönüşüm Platformu Kurucusu, Sosyal Etki Zirvesi Organizasyon Lideri

“*Toplumsal eşitsizliklerle mücadele, sadece niyetle değil, ortak eylemle etki yaratır. Sosyal Etki Zirvesi, bu etkinin adıdır. Bu yazı, zirvenin arkasındaki ruhu ve dönüşüm felsefesini kaleme alarak, vicdanının sesiyle yazılmıştır.*

Merhabalar,

Ben Münteha Adalı,

İş dünyasında girişimci ve yatırımcı olarak; GÜ-VENSAN şirketinin CEO'su, 39 Kalamış Marina Hotel & Restoran'ın ve 39 Sanat Galerisi'nin kurucusuyum.

Sosyal etki stratejisti olarak, 2018 yılında Sosyal Fabrika Toplumsal Dönüşüm Platformu'nu kurdum. Daha önce hayata geçirdiğim deneyimlenmiş projeleri bu fabrika altında topladım. 2024 yılında hayata geçen Sosyal Etki Zirvesi'nin Organizasyon Lideriyim. ARYA Kadın Yatırım Platformu'nun kurucu ortağı olarak kadın girişimciliğini destekliyor, farklı STK'lar aracılığıyla toplumsal fayda sağlayan projelere katkı sunuyorum.

Çok yönlü faydayı bir arada tutabilmek için samimi iletişim çok önemli.

Bir o kadar da sürdürülebilirlik ve nitelikli faydaya odaklı çalışma odağında hareket etmeyi önemsiyorum.

Bu nedenle işimin merkezinde insan odaklı bir yaklaşım bulunuyor. Samimi ve açık iletişimi seviyorum ve çok öğretici bulunuyorum.

Odaklılık, halden anlamak, kalpten kalbe iletişim kurmak, iyi bir dinleyici olmak, güvenli ilişki kurmak, tarafların kendini değerli hissedebileceği bir ortam yaratmak, güçlü ve uzun vadeli ilişkiler kaçınılmaz sonucu oluşturun.

Girişimlerimde ve yaptığım her projede, sosyal etkileri en ince ayrıntısına kadar değerlendirmeye ve uzun vadede anlamlı değişim yaratmaya özen gösteriyorum.

Bu süreçte, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinden asla taviz vermemek en önemli noktası.

Başarının sırrı, ekip ruhunu güçlendirmek, bireylerin potansiyellerini ortaya çıkarmak ve iş birliğini teşvik etmekte saklı. Bu sayede sadece proje bazlı başarılar değil, kalıcı bir etki yaratılabiliyor. Ancak bu yaklaşımı hayata geçirirken dinlemek, anlamak ve empati kurmak çok büyük bir rol oynuyor. Herkesin hikayesinin önemli olduğunu kabul etmek ve çözümler üretirken bu hikayelerden ilham almak, sürdürülebilir başarımızın temelini oluşturuyor.

Ve Sosyal Fabrika; “Bu bir vicdan, akıl fabrikasıdır.”

Sosyal Fabrika da işte tam olarak bu anlayıştan yola çıkan; toplumsal değişim ve dönüşümü odağına alan, eşitsizlikleri sorgulayan ve dönüştüren bir sosyal etki platformudur.

Temelinde şu soru var: “Toplumsal dönüşüm yalnızca bir söz mü, yoksa bir eylem ilişkisi mi?” Cevap netti: söz, eyleme niyetin ifadesidir. Eylem ise sözün toplumda dokunan hali.

Bu platform, çalışmalarını belirli bir alana sıkıştırmadan; eşitlik, adalet, kadınların toplumsal rolü, gençliğin sesi, kuşaklar arası aktarım, sınıfsal eşitsizlik ve eğitimde adaletsizlik gibi çok sayıda temayı aynı potada ele alıyor. Her biri, toplumun farklı katmanlarında yankı bulan yapısal sorunlar.

Sosyal Fabrika’nın yaklaşımı, “hepimizin meselesi” duygusunu yaygınlaştırmak.

Çünkü bireylerin “benim başıma gelmez” mesafesinden çıkıp “bu da benim meselem” diyebildiği bir toplumda değişim başlar.

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında; Sosyal Fabrika, Atatürk’ten ilham alınan bir sosyal sorumluluk projesidir. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’e göre, fabrika ve işletmeler sadece üretim yapılan bir mekân değil aynı zamanda “Ar-Ge” çalışmalarının yapıldığı bir laboratuvar, eğitim verilen bir okul, her türlü sanat ve spor imkanlarına sahip bir kültür kompleksi, bir “yaşam alanı” bir kampüstür. Atatürk’ten aldığımız ilhamla; bugüne kadar yaptığımız tüm sosyal sorumluluk çalışmalarını “Sosyal Fabrika” başlığı altında topladık.

Sosyal Fabrika Kurumsal çatısı altında, toplumsal cinsiyet eşitliğinden girişimciliğe, sınıf farklarından çocukların bilinçlendirilmesine, gençleri yaptığım her işte odağıma alarak sanatta ve sermayede eşitsizlikler gibi geniş bir yelpazede projeler hayata geçirdik. “Erkekler Konuşuyor” ve “Sözü Olan Kadınlar” gibi sohbet serileriyle toplumu bir araya getirdik; “Mahallede Sanat” ve

“Yarının Renkleri” gibi projelerle sanata ve çocuklara alan açtık. Tescillediğimiz 12 Ekim Dünya Toplumsal Cinsiyet Eşitlik Günü ise bu yoldaki adanmışlığın simgesi oldu.

30 Mayıs, artık Sosyal Etki Günü olarak tarafımızca tescillendi.

Tüm bu çalışmaların sonucunda Sosyal Etki Zirvesi yapmak kaçınılmaz oldu.

Ve Sosyal Etki Zirvesi; Birlikte-lik Zamanı

Yol haritamda, her zaman eşitsizlik odağım olmuştur. **Sosyal Etki Zirvesi**; aslında çok uzun zamandır hayalini kurduğum bir projeydi. Yıllardır sessizce zamanının gelmesini bekledi; deneyimlenmiş tecrübelerim, her kesimden duyduğum çözüm arayış eleştirileri bu niyetimin gerçekleşmesinin en temel güç ve motive eden gerçekliği oldu.

İki yıldır; gerçekleştirdiğimiz Sosyal Etki Zirvelerinin sonunda en çok duyduğumuz cümlelerden biri şu: “Yalnız değilim.”

Çünkü sosyal etki yaratmanın en zorlayıcı yanlarından biri, yalnız hissetmek. Bu tür platformlar ise ortak çözüm için ortak dertlerin konuşulabildiği, empati kurulan, duygusal bağ kurulan alanlar

yaratıyor. Ve bazen, bir konuşmadan çok, o konuşma sonrası oluşan sessizlik daha güçlü bir farkındalık yaratabiliyor.

“Sosyal Fabrika - Toplumsal Dönüşüm Platformu” ve “Nasıl Bir Ekonomi/ ekonomim.com” partnerliğinde; İş Sanat, Levent’te 30 Mayıs 2024’ te ilkinin hayata geçirdiğimiz Sosyal Etki Zirvesi’nde, “Eşitsizliklerden Eşitlik Arıyoruz-Ve Birliktelik Zamanı” diyerek, 121 paydaş 1.700+ kayıtlı katılımcımız, kıymetli sponsorlarımız ve medya temsilcileri ile toplamda 2.500+ kişi ile bir araya geldik.

Zirveyi genel hatlarıyla değerlendirdiğimde, katılımcıların yüksek motivasyonu ve iş birliği ruhu sayesinde önemli adımlar atıldığını söyleyebilirim. Her bir paydaşın, kendi uzmanlık alanı çerçevesinde sunduğu çözümler ve öneriler, toplumun çeşitli kesimlerine

hitap eden ve uzun vadeli etkiler yaratabilecek güçlü bir sinerji ve etki oluşturdu. Toplumsal sorunlara dair farkındalık yaratmayı ve çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlayan, eşitsizliklerden eşitlik arayan ilk zirveyi STK, Vakıflar ve Üniversitelerin katılımı ile toplamda 121 paydaş ile hayata geçirdik.

Açılış konuşmamda birbirimize bu kadar yakinken neden bu kadar uzak olduğumuzdan bahsettim ve kalabalıkta yalnız olmanın zorluğundan, birlikteliğin kaçınılmaz gerçeğimiz olduğunun altını çizerek toplumda gördüğüm sorunların bir parçası olduğumuz kesin peki ya çözüm için neredeyiz sorusunu önce kendime sorduğumda **“SESSİZLİĞİN UTANCINI YAŞAMAK İSTEMEDİĞİM”** duygusu ile harekete geçtiğimi söyledim. Amacımız, toplumla paylaşmayı arzu ettiğimiz bir buluşmayı hayata geçirmekti.

Bu söz, toplumsal sorunlar karşısında sessiz kalmanın, herhangi bir sorunu çözmeye katkı sağlamadığını ve bu sessizliğin, zamanla bir tür utanca dönüşebileceğini ifade ediyorum. Bu bakış açısını, hayatımın her alanına entegre ettim, sorunun değil çözümün bir parçası olmak.

Sorunları açıkça dile getirip çözüm önerileri geliştirmek, konuşulmayan konuları gündeme getirerek çözümün bir parçası olmayı seçtim, bu motivasyon ile çalışanlarla birlikteliğin gücünü toplumla paylaşıyoruz.

Bu anlayış ile, toplumsal ve bireysel sorumlulukları yerine getirirken, her zaman aktif bir rol üstlenmeyi ve sorunlara çözüm üretme sürecine katkıda bulunmak bana iyi geliyor.

Bu amaçla, aynı duyguyu hissedenenlerin bir arada olduğu bu toplulukta bilgi, tecrübe ve deneyimleri birbirimizle paylaşarak toplumsal dönüşüme aracılık etmektir.

Aynı heyecan ile; 29 Mayıs 2025'te 2. kez gerçekleştirdiğimiz Sosyal Etki Zirvesi'nde 258 paydaş ile eşitliğin diğer engeli olan **“ÖN YARGILARI”** konuşmak ve **“KIRMAK”** üzere bir araya geldik.

Biliyoruz ki, geleneklerimiz ile desteklenen kültür her anlamda 'eşitsizliğin' temelini oluşturmaktadır. “Eğer” ‘eşitlik’ istiyorsak, ÖNCE kelimelerimizi, söylemlerimizi ve eylemlerimizi dönüştürmeliyiz'den hareketle, **“EŞİTLİK, ÖNCELİĞİMİZDİR, EŞİTLİK; ÖNYARGILARI KIRMAKLA BAŞLAR!”** demek için tüm sivil toplum kuruluşlarımız “Birliktelik Zamanı”na katıldı.

Bu yıl açılıшта, sevgili sanatçı Merve Çaloğlu'nun seslendirdiği Sezen Aksu'nun “Masum Değiliz Hiçbirimiz” şarkısı, “Önyargılar” mottosu için son derece anlamlı bir açılış şarkısı oldu. Açılış konuşmama, “Hayat; doğum ile ölüm arasındaki uğraşı sanatı-

dır.” diyerek başladım. Bu uğraşı sanatını iz bırakma motivasyonu ile icra edenlerle hep birlikteyiz diyerek 258 paydaşımızı ıştır ettim.

Olmazlara değil olura dönüştürme odağında çalışan, her biri, bir eşitsizliğin karşısında duruş sergileyen, yaptığımız çalışmalarla toplumsal değişim ve dönüşümü için harekete geçen, her bir birey, kurum ve sevgili sosyal etki dostları ile bir arada topluma ikinci defa güçlü bir birliktelik mesajı verdik.

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında; eşitlik yolunda, birlikteliğin gücü ile; 258 STK, Vakıf, Platform ve 9 Üniversite paydaşlık ve desteği ile aramızdaydı.

“Para kazanmak gereklilik harcamak ise kültürdür” diyen özel sektör temsilcileri ticaretleri ile birlikte sosyal etki yaratma konusunda öncülük yapıyorlar ve biliyoruz ki kapital etki için sosyal etki şart ve insan odaklılığı ise vazgeçilmezimiz diyerek tüm

tarafları ile toplumsal sorunlara olan ortak çözüm arayışımız kıymetliydi.

Bu yılın konusu “Eşitlik Ön Yargıları Kırarak Başlar” diyerek ön yargılar konusunda, kendimize yaptıklarımız, başkalarına yaptıklarımız, sorunları göz ardı edişimiz, kendimiz ve başkalarını ötekileştirdiğimiz biz...

Bu zirve benden başlayıp “BİZ” olma haline hizmet etsin istedik. Önce kendimize hesap soracağız, sonra başkalarına dedik...

Toplumun tüm tarafları ile birlikte ön yargılar engeli konusunda, bilinen önyargıları tekrar hatırladığımız, fark ettiğimiz ve bireyden başlayan toplumun tüm katmanlarına etki eden bu olumsuz durum karşısında duruş sergileyeceğimiz farkındalığı ile ayrıldığımızı düşünüyorum.

Birlikte Dönüşümün Gücü: Sosyal Etki

Toplumsal sorunların çözümüne dair çabalar son yıllarda yalnızca sivil toplum kuruluşlarının değil, özel sektörün, akademik dünyanın, gençlerin ve sanatın da gündeminde. Bu çabanın merkezinde sıklıkla duyduğumuz yeni bir kavram var: “Sosyal Etki”

Sosyal etki; bireyin kendinden başlayarak toplumu dönüştürme iradesini ortaya koyduğu bütüncül bir değişim sürecidir.

Sosyal Etkiyi Neden Konuşmalıyız?

Çünkü dünya değişiyor. İklim krizinden gelir eşitsizliğine, eğitime erişimden toplumsal cinsiyet dengesine kadar pek çok konuda artık çözüm değil, dönüşüm gerekiyor. Sorunlar yalnızca teknik çözümlerle değil; bakış açısı değişikliği, birlikte düşünme kültürü ve toplumsal bilinçle çözülebilecek nitelikte.

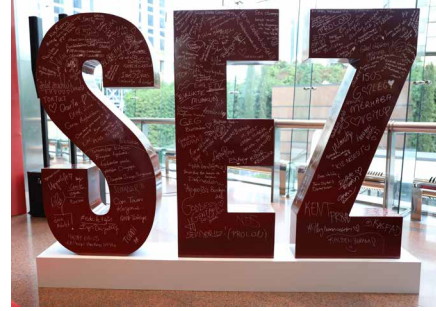
İşte bu noktada sosyal etki, yalnızca bir sektörün konusu olmaktan çıkıyor. Kurumların sürdürülebilirlik politikalarından sanatçıların üretimlerine, girişimcilerin vizyonlarından gençlerin katılım şekillerine kadar her alan bu dönüşümün bir parçası hâline geliyor.

Dönüşümün Önündeki Zorluklar

Toplumsal dönüşümün önünde doğal olarak bazı engeller var. En büyüklerinden biri, farklı sektörler arası iletişimsizlik ve önyargı. Sivil toplum özel sektöre kuşkuyla, özel sektör kamuya mesafeyle yaklaşabiliyor. Oysa değişim; güven, şeffaflık ve ortak niyetle mümkün.

Bu noktada önemli olan; bu farkları zenginlik olarak görmek. Çünkü sosyal etki, tüm bu farklı aktörlerin bir araya gelmesiyle anlam kazanır. Tıpkı bir fabrikanın farklı makinelerinin ortak üretim yapması gibi; burada da akademisyen, sanatçı, genç, STK temsilcisi, iş insanı ve bürokrat birlikte düşünebilmelidir.

Zirvenin Etki Alanı ve Ortak Değer Yaratma Çabamız

Zirve aynı zamanda bir eylem çağrısıydı: Toplumu dönüştürmek sadece niyetle olmaz, birlikte harekete geçmek gerekir. Ve çözüm, sadece teknik bir bilgiyle değil; toplumsal empatiyle, ortak bilinçle, karşılıklı dinleme ile mümkün olur.

Konuşulmayı konuşmak, görmezden gelineni görünür kılmak bu zirvenin en kıymetli çıktılarındandı.

Çünkü biliyoruz ki; dönüşüm, yalnızca dile gelen değil, hayata dokunan bir süreçtir. Sözün eyleme dönüştüğü, niyetin sorumluluğa evrildiği her adımda toplumsal etki mümkün olur.

Sosyal Etki Zirvesi, bu nedenle sadece bir zirve değil; tüm paydaşlara bir çağrıdır, bir buluşma alanıdır, bir başlangıçtır. Ve her başlangıç, birlikte atılan adımlarla anlam kazanır.

Biz konuştuk, dinledik, düşündük ve harekete geçtik. Şimdi sırada daha çok kişinin “bu da benim meselem” demesi ve dönüşüme geçmesi...

Çünkü bu yolculuk ancak hep birlikte yürünür.

Sonuç: Niyet, Eylem, Etki

Sosyal etki, yalnızca kurumların değil, bireylerin de meselesi. Her birey, kendi etki alanında küçük ama anlamlı değişiklikler yaparak bu sürecin parçası olabilir. Ve hep hatırlamalıyız ki: **Birlikte düşünülen fikirler kadar, birlikte hissedilen duygular da dönüşüm yaratır.**

Bugün Türkiye'nin farklı noktalarında sosyal etki için çalışan platformlar, girişimler, genç ağlar ve gönüllüler; işte bu dönüşümün taşıyıcıları. Ve onların her biri, görünmeyeni görünür kılmamanın, duyulmayı duyurmanın peşinde.

Belki de tam da bu yüzden; sosyal etki, bir dönüşüme çağrıdır. Katılmaya, dinlemeye, üretmeye ve dönüştürmeye...

Ulusal Havacılıkta Toplumsal Cinsiyet Dengesi

Havacı Kadınlar Haftası 2025 (WOAW25)

Can EREL

Uçak Mühendisi

Köku 252 yıl öncesine uzanan İstanbul Teknik Üniversitesi gibi alanında öncü bir okulun mezunu olarak mesleki faaliyetlerimin son 41 yılında onunla bir sarmal oluşturup gelişerek süren entelektüel çalışmalarımı “CAN’CA Entelektüel Projeler” başlığında gerçekleştiriyorum. Bu kapsamda yer alan “Toplumsal Cinsiyet Dengesi” durumu hakkında farkındalık oluşturun ve geliştirici çabalarımın kaynağında asırlık vizyon var:

Let Woman Soar... | Kadın Yükselsin...
...Türkiye soars! | ...Türkiye yükselsin!

“If a society does not march towards its goal with all its women and men together, it is not scientifically possible for such a country to develop and civilized.”

Let Woman Soar... | Kadın Yükselsin...
...Türkiye soars! | ...Türkiye yükselsin!

“Bir toplum aynı amaca bütün kadınları ve erkekleriyle beraber yürümezse ilerlemesi ve medenileşmesine bilimsel olarak imkân yoktur.”

~Gazi Mustafa Kemal (Konya)
(Hakimiyet-i Milliye, 29.3.1925)

Yüce kurucu ve kurtarıcı önderimizin bu vizyonu, öğrenip kavradığım ilk günden itibaren, bir mühendis ve yönetici olarak ilgili olduğum hava ve uzay ekosistemleri elemanı olan örgütlenmelerde **“her iki biyolojik cinsiyete eşit fırsat tanınarak eşit hak verilmesi”** olarak özetleyebileceğim toplumsal cinsiyet dengesini geliştirme amaçlı faaliyetler ve aynı amacı taşıyan taraflarla işbirliklerimin özel yeri ve önemi olmuştur; bu çabaların karşılığı doğal olarak bu örgütlenmelerdeki kadın sayısının ve seviyesinin yükseltilmesi olarak görülmektedir.

Bu açıdan, Türk Hava Kuvvetlerinin muharip hava araçları ve hava aracı turbo motorları konusunda dünyaca bilinen bir “Teknolojik Mükemmeliyet Merkezi” olan Eskişehir Hava İkmal Bakım Merkezi yüksek teknoloji süreçlerinde her iki biyolojik cinsiyete de eşit fırsat verilerek sü-tün bilgi ve becerileri ile seçilen mühendis ve teknisyen kadınlara 1980’li yılların ilk yarısından itibaren yer verilmesi adeta bu alanda ülkemizde yaşanan en önemli devrim olmuştur; alınan sonuçların etkisi ile bu yaklaşım savunma havacılığı ve sivil havacılık endüstri kuruluşlarında da örnek alınarak hayata geçirilmiştir.

İşte bu gelişim sürecinde, alanlarında öncü olarak kariyer yolu açmış «İLK» unvanı taşıyan öncü Türk havacı kadınlarımızı araştırdığım “Ulusal Havacılık Gelişim Sürecinde Türk Kadını” isimli çalışmanın özel bir yeri ve bu çalışmanın o an için güncel içeriği ile hazırlanan aynı isimli konferansın özel bir yeri ve etkisi vardır. İlk defa, 2013 yılında okulum İstanbul Teknik Üniversitesi’nde düzenlediğimiz “Türk Kadınının (Uçakla) İlk Uçuşu” günün yüzüncü yıldönümü etkinliklerinde sunduğum bu konferansımın o zamanki içeriğinde, hava ve uzay ekosistemlerimizde ilk olduğunu tespit ettiğim yaklaşık 30 öncü Türk havacı kadını anmıştım; çok güzel etkisi de olmuştu. Öyle ki, bu etki ile takip eden Dünya Kadınlar Günü için bu konferansı sunmaya davet almıştım.

Bu konferansın hazırlığında da aynı amacı taşıdığımızı anladığım “Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü (iWOAW)” ve onun küresel ölçekte havacılıkta toplumsal cinsiyet dengesi geliştirme amaçlı “Dünya Havacı Kadınlar Haftası (WOAW)” düzenlemelerini öğrendim...

O yıl için bu sürece resmi katılım sağlamakta geç kalmıştım; ders oldu!

Sonrasında, hava ve uzay ekosistemi örgütlenmelerinde kadın sayısının ve seviyesinin yükseltilmesi amacı ile 2010 yılında Kanada’da kurulan bir sivil toplum örgütlenmesi olan iWOAW ve uygulamalarını daha yakından inceledim.

iWOAW, dünyada kadının ilk kez pilot lisansı aldığı 8 Mart 1910 gününü esas alan kuruluşu ile, her yıl 8 Mart gününü kapsayan haftayı (pazartesi gününden pazar gününe) “Havacı Kadınlar Haftası” kabul ve ilan ederek küresel ölçekte aynı amaca inanan gönüllü organizatörler tarafından bu hafta boyunca düzenlenen,

- Hava ve uzay ekosistemlerine kadın katkısı tarihinin anılması,
- Kadınlar arasında hava ve uzay ekosistemlerinde fırsatlar hakkında farkındalığın artırılması,
- Hava ve uzay ekosistemlerini kapsayan iş birlikleri ile havacı kadınlar tarafından geleceğin şekillendirilmesi,

temelli farkındalık oluşturucu, bilgilendirici ve zamanla tekrar edilince pekiştirici etkinlikler düzenlenmesine çalışıyor, ilan ettiği özel haftasına (WOAW) özel oluşturduğu web sitesi*nde bu etkinlikleri planlama aşmasının

* <https://womenofaviationweek.iwoaw.org/>

dan itibaren (içerik ve konumları ile) dünyaya duyurarak katılıma davet edip resmileştiriyor, hafta bitince de etkinlik organizatörleri tarafından hazırlanan sonuç raporlarının bu web sitesine yüklenmesini istiyordu. Yapılan etkinliklerin raporları takip eden haftalarda iWOAW jürisi tarafından değerlendirilerek belirlenen kategorilerde ödüller de veriliyordu.

“Dünya Havacı Kadınlar Haftası” ile ilgili ayrıntılı bilgiye sahip olmamın ikinci yılından itibaren, CAN’CA Başarı Bursu Programı’nın ilk bursiyeri sevgili Yağmur GENÇOĞLU ile birlikte WOAW web sitesinin Türkçe sürümünün hazırlanmasını da sağlayarak,

“Kadın Yükselsin...

...Türkiye yükselir!”

sloganı ile Türkiye genelinde sunduğum gönüllü mentorluklarla hem toplumsal cinsiyet dengesini geliştirilmesine ve hem

de küresel ölçekte ülkemizin bu alandaki çabaları ve durumu ile bilinirliğine katkı sağlamaya çalıştım; ülke genelinde aynı amaçla inanan gönüllü meslektaşlarımızla takip eden birkaç yılda Türkiye’deki organizatörler düzenledikleri etkinliklerin nicelik ve nitelikleri ile aldıkları dünya ödülllerinden adeta bir efsane oluşturacaktı...

Türk Sivil Havacılık Otoritesi’nin, dünyada bir ilk olarak, sivil havacılık ekosistemi bileşenleri ile işbirliğinde oluşturduğu “Sivil Havacılık Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Komisyonu (SHGM-TCDGK)” ve bu komisyon marifeti ile düzenlediği “Sivil Havacılıkta Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Talimatı (SHT-TCD)” Türkiye’de bu konuda düzenlenen çabalara önemli bir dayanak oluşturmuş ve büyük bir ivme kazandırmıştır.

SHT-TCD talimatı içinde “Dünya Havacı Kadınlar Haftası” kapsanarak resmiyet kazan-

mış ve TCDG Komisyonunun WOAW19 nedeni ile düzenlediği ilk konferansta sektör bileşenleri ile de paylaşılmıştır. Bu gelişmelerden sonra, Türkiye’de 2020 yılı Dünya Havacı Kadınlar Haftası’nın düzenlenen etkinliklerle tam bir festival olması planlanmıştır. Ancak önce güney sınırı-mızdan gelen şehit haberlerinin yası ile ertelen ve hemen akabinde ilan edilen ve etkileri ile 3 yıla yakın süren Küresel Salgın, geçen yıl yaşanan deprem felaketi bu WOAW katılımı ve etkinlik düzenlemelerini cılızlaştırmıştır ancak salgın sonrası tüm olumsuzluklara rağmen yeniden canlanarak büyüyen ilgi ile düzenlenen etkinliklerle dünya ödülleri alınmasına devam etmiştir.

Neticede, Dünya Havacı Kadınlar Haftası’nın iWOAW koordinesinde düzenlenmeye başlamasının on altıncı yılında WOAW25 ile ilgili her yaştan 26.493 kadının hava ve uzay ekosistemlerindeki fırsatlarla tanıştırmak için beş kıtada 1.773

gönüllü 6.624 saat harcayarak 357 (en fazlasını gerçekleştiren Türkiye’de 122) WOAW etkinliği raporlanmış ve değerlendirilerek ödüllendirilmiştir.

Nicelik ile ilgili hayalim gerçekleşmiş, nitelik yönünden de beklediğim başarı Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü tarafından 30 Mart 2025 günü yapılan “İleri Uçur® Ödülleri | Fly It Forward® Awards” duyurusunda yer aldı:

Üç ana kategoride verilen 15 ödülün 5 adedi Türkiye’ye geldi!

Kümülatif duruma bakıldığında da, 2010 yılından bugüne 77 ülkede her yaştan 584774 kadının katılımı ile düzenlenerek raporlanan 2958 adet resmi WOAW etkinliğinin yarısından fazlasının Türkiye’de düzenlenmiş, kurucu ve kurtarıcı yüce önder Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK’ün gösterdiği istikbale giderken!

Yıllardır dilimden düşmeyen,

“İşbilenlerin aynı amaca yönelik dürüst ve samimi iş birliği, sürdürülebilir başarının sırrıdır.”

sözümü de kanıtlarcasına hep birlikte başarmıştık, yine...

Makalemi, bu çabalarda iş birliği yapmaktan gurur duyduğum bir havacılık akademisyeni, sevgili Özde YILMAZ ŞENOL’un çok beğendiğim bir sözü ile tamamlamak isterim:

Geleceğin gökyüzünde daha ilham verici, daha kapsayıcı ve toplumsal cinsiyetler daha dengeli olacaksa, bu yolda ortak akla ve bir olup çalışmaya ihtiyacımız var!

Rast gelsin!

Kaynakça

CE® Çözümleri Web Sitesi «Dünya Havacı Kadınlar Haftası (WOAW)” Sayfası.

CE® Basın Bülteni: “Dünya Havacı Kadınlar Haftası 2025 Yılı Teması, Etkinlik Kategorileri & Ödülleri” (Ocak 2025).

CE® Basın Bülteni: “Dünya Havacı Kadınlar Haftası 2025 ve Türkiye Başarımı” (Mart 2025).

3 Şubat 2025

Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” Toplantısı Gerçekleştirildi

İstanbul Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” ve İstanbul’daki üniversitelerin kadın araştırma ve uygulama merkezlerinden temsilcilerin yer aldığı toplantıya, İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkez Müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç bizzat katıldı.

Toplantıda, üniversitelerde toplumsal cinsiyet temelli şiddetle mücadeleyle yönelik yürütülen çalışmalar ve geliştirilebilecek iş birlikleri değerlendirildi. Farklı kurumların deneyim paylaşımıyla zenginleşen buluşma, çözüm odaklı yeni yaklaşımların geliştirilmesine imkan yarattı. İTÜ

Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmeye, şiddetsiz bir topluma katkı sunmaya ve dayanışmayı büyütme devam edeceğiz.

6 Şubat 2025

İTÜ’nün İlk Kadın Rektörü ve Merkezimizin Kurucusu Prof. Dr. Gülsün Sağlamer’e Ziyaret

İstanbul Teknik Üniversitesi’nin ilk ve hala tek kadın rektörü, aynı zamanda İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi’mizin kurucusu ve ilk müdürü olan Prof. Dr. Gülsün Sağlamer hocamızı ziyaret ettik.

Kadın akademisyenlerin ve öğrencilerin üniversitede daha güçlü temsil edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında etkili projeler geliştirilmesi ve akademiye kadınların rolünün artırılması konularında bizlere yol gösteren hocamızın engin deneyimi, merkezimizin çalışmalarına yön veren en önemli ilham kaynaklarından biridir. Merkez müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç tarafından gerçekleştirilen bu ziyaret, yalnızca geçmişe saygı duruşu değil; aynı zamanda akademiye ve toplumsal yaşamda kadınların görünürlüğünü artırmak için sürdürdüğümüz çalışmaların da önemli bir parçasıdır.

Değerli vaktini bizlere ayıran Prof. Dr. Gülsün Sağlamer’e teşekkür ediyor; onun açtığı yolda, eşitlikçi ve kapsayıcı bir ortam için çalışmalarımızı kararlılıkla sürdüreceğimizi bir kez daha vurguluyoruz.

13 Şubat 2025

Araştırmacı Ekosistemi Çağrısı

“Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları için Güçlerimizi birleştiriyoruz.” mottosuyla çıkılan Araştırmacı Ekosistemi çağrısı kapsamında İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, çağrıya katılan araştırmacılarla bir araya geldi. 2025’in Aile Yılı ilan edilmesiyle birlikte, kadın ve toplum ilişkisini çok boyutlu olarak ele alındığı, disiplinlerarası ve çözüm odaklı projeler üzerine konuşulan bu tanışma toplantısı Merkez Müdürü Prof. Dr. Hatice Ayataç’ın açılış konuşması ve merkez tanıtımı sunumu ile başladı.

Toplantı süresince araştırmacılar kendi disiplinlerinden ve uzmanlık alanlarından bahsederken bu alanları, kadın çalışmalarına nasıl entegre edebileceklerini anlattılar. Araştırmacı adaylarının yetkinlik ve çalışma alanları; Fırsat eşitliği, Kapsayıcı Tasarım, Tasarımın Algısal ve Sosyolojik Etkileri, Veri Analizi, Dijital Eşitsizlikler ve Teknostres, Kadın Araştırmaları, Kapsayıcı Politikalar, Akademik Yazma, İş-Yaşam Dengesi, Proje Yazma ve Yürütme olarak sınıflandırıldı. Yurt içi ve yurt dışı katılımcıları ile gerçekleştirilen bu toplantı, farklı disiplinlerdeki ve farklı çalışma deneyimlerine sahip kadınların ortak amaçlar doğrultusunda nasıl dinamik bir şekilde bir araya geldiklerini ve farklı alanların kesişiminde nasıl çözüm önerileri sunabildiklerini göstermesi yönüyle anlamlı bir anı olarak İTÜ KAUM hatırasında yerini aldı.

17 Şubat 2025

Merkez Yönetim Kurulu Üyemize Araştırma Ödülü

İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Yönetim Kurulu Üyemiz ve İşletme Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Ayşe Aylin Bayar, akademik başarılarıyla bir kez daha bizleri gururlandırdı. Doç. Dr. Ayşe Aylin Bayar, 2023–2024 akademik yılı kapsamında verilen Prof. Dr. Besim Üstünel Araştırma Ödülü’ne layık görüldü.

Galatasaray Üniversitesi Eğitim Vakfı tarafından verilen bu ödül, yalnızca Galatasaray Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi öğretim üyelerinden, uluslararası indeksli dergilerde “Kalkınma” ve “Uluslararası İlişkiler” konularında yayınları çıkan ve en fazla atıf alan akademisyenlere verilmektedir.

Doç. Dr. Ayşe Aylin Bayar, bu değerlendirmeler sonucunda ödülü almaya hak kazanan üç akademisyenden biri oldu. Merkezimiz adına değerli hocamızın akademik başarılarını ve bilim dünyasına katkılarını büyük bir gururla kutluyor; başarılarının artarak devam etmesini diliyoruz.

15 Şubat 2025

Tasarım Vakfı Arkki Eğitim Çalıştayı

15 Şubat Cumartesi günü, İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi olarak İstanbul Kuzguncuk İskelesi'nde Türkiye Tasarım Vakfı ve Arkki Türkiye iş birliğiyle Türkiye'de çocuklara yönelik tasarım eğitiminin mevcut durumunu değerlendirmek ve bu alanda geliştirilecek stratejileri tartışmak amacıyla düzenlenen "Türkiye'de Çocuk ve Tasarım Eğitimi Çalıştayı"na davetli olarak katıldık.

Farklı disiplinlerden uzmanların bir araya geldiği çalıştayda, tasarım eğitiminin çocukların yaratıcılık, problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerine katkısı çok yönlü olarak ele alındı ve katılımcılar, tasarım eğitimi- ne erken yaşta başlanması- nın neden bu kadar kritik olduğunu farklı açılardan değerlendirdi.

Türkiye Tasarım Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Furkan Filiz konuşmasında; çocuklara fikir üretme, eleştirme ve sunma becerileri kazandırmanın altını çizdi. Eğitimin yalnızca bilgiyi aktarmakla değil; düşünmeyi, hayal etmeyi ve tasarlamayı teşvik etmekle de ilgili olduğunu hatırlattı.

Dört oturumdan oluşan çalıştayın ilk oturumunda Türkiye'deki mevcut durum SWOT analizi ile değerlendirildi ve tasarım eğitiminin önemine vurgu yapıldı, ikinci oturumda ailelerin ve toplumun tasarım eğitimine katılımı ve farkındalıklarının nasıl artırılabilceği yönünde stratejiler tartışılırken üçüncü oturumda çocuk odaklı eğitim modelleri ve mekan tasarımları ile ilgili katılımcılar ile birlikte fikir alışverişi yapıldı. Son olarak dördüncü oturumda erişilebilirlik ve sürdürülebilirlik kavramları esas alınarak tasarım eğitiminin yaygınlaştırılması için çözüm önerileri geliştirildi.

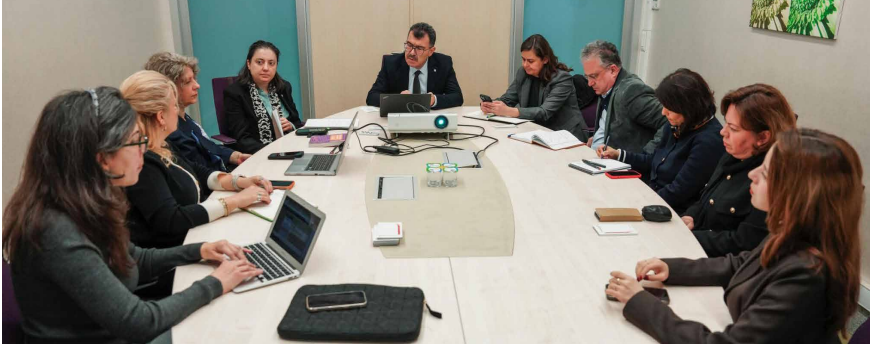
İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç'ın moderasyonunu da üstlendiği bu ortak çalıştay sonuç bildirgesinin özellikle çocukların hayal gücüne alan açan, kapsayıcı ve yaratıcı bir tasarım eğitimi için birlikte düşünmeye katkısı olacaktır.

3 Mart 2025

Rektörümüz Prof.Dr. Hasan Mandal Merkez Yönetim Kurulumuza Katıldı

İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojik Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi, 3 Mart 2025 tarihinde Rektörümüz Prof. Dr. Hasan Mandal, Rektör Yardımcılarımız Prof.Dr. Lütfiye Durak Ata, Prof.Dr. İpek Karadayı ve Araştırma Dekanımız Prof. Dr. Serdar Özoğuz'un katılımları ile gerçekleştirilen Yönetim Kurulu Toplantısı'nda üniversite yönetimiyle bir araya geldi. Toplantıda, merkezin güncel faaliyetleri değerlendirilirken, bilim ve teknoloji alanlarında kadın odaklı araştırmaların üniversite bünyesindeki yeri ve önemi ele alındı. Ayrıca, gelecek dönemde hayata geçirilmesi planlanan projeler ile öncelikli çalışma alanları üzerine görüş alışverişinde bulunuldu.

Toplantı gündeminin önemli başlıklarından bir tanesi yeni araştırmacı ekosistemi çağrımız çerçevesinde kadınların bilimsel alanlarda desteklenmesi ve bu doğrultuda geliştirilen projelerin üniversiteye katkısıydı.

Toplantı gündeminin bir diğer önemli başlığı ise merkezimizin yürüttüğü TÜBİTAK projeleriydi. Bu projeler kapsamında, kız çocuklarının mühendislik ve bilim alanlarında desteklenmesini sağlamak, bu alanlarda rol modellerle bir araya getirmek ve temsil yetlerini artırmak amacıyla sürdürülen çalışmalar hakkında bilgi paylaşıldı. Bununla birlik-

te, "Eşitlik Kampüsü" adlı projemiz üzerinden üniversite içi farkındalık süreçlerinin yaygınlaştırılması da toplantıda değerlendirilen konular arasında yer aldı.

Rektörümüz Prof. Dr. Hasan Mandal, "Bilim ve teknolojiye kadınların güçlenmesi, toplumsal refahın artması ve sürdürülebilir bir gelecek için KAUM'un attığı her adım, hepimiz için bir ilham kaynağı. Bu yolculukta emek veren herkese teşekkür ediyor, KAUM'un gelecekteki başarılarını heyecanla takip ediyorum." sözleri ile toplantıyı değerlendirerek merkezimize olan desteğini belirtti.

8 Mart 2025

Yer Biliminde Kadının Gücü Etkinliği

Her yıl 8 Mart'ta kutlanan Dünya Kadınlar Günü, bizlere kadınların bilimde, mühendislikte, sanatta ve hayatın her alanındaki katkılarını görünür kılmak için önemli bir fırsat sunuyor. Bu yıl biz de İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkez müdürümüz Prof.Dr. Hatice Ayataç ve Merkez Yönetim Kurulu üyemiz Prof.Dr. Esra Alveroğlu Durucu hocalarımız İTÜ Maden Fakültesi 'nde düzenlenen "Yer Biliminde Kadının Gücü" etkinliğine katıldılar.

Günün anlam ve önemine yakışır şekilde hazırlanan etkinlikte; akademisyenler, sektör temsilcileri ve öğrenciler bir araya geldi. Etkinliğin açılışında Maden Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mustafa Kumral ve fakültenin ilk ve tek kadın dekanı Prof. Dr. Fatma Arslan konuşmalarıyla bizlere ilham verdi. İTÜ Rektörü Prof. Dr. Hasan Mandal da yaptığı konuşmada hem tüm kadınların 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutladı hem de bilim ve teknolojiye kadınların oynadığı kritik role dikkat çekti. Prof. Dr. Hasan Mandal etkinin için yaptığı paylaşımında "Bu anlamlı gün vesilesiyle, ülkemizin ve dünyanın dört bir yanındaki tüm kadınların 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyor, emekleri ve katkıları için kendilerine teşekkür ediyoruz. Etkinliğin düzenlenmesinde emeği geçen tüm arkadaşlarımıza ve ev sahipliği için Maden Fakültemize şükranlarımızı sunuyoruz.

Toplantının açılış konuşmasında bugünün ve özellikle geleceğin güçlüklerine ve ihtiyaçlarına yönelik çözüm üretmede bilim ve teknolojinin önemine atıfta bulunduk, bu kapsamda kadın bilim insanlarımızın ve araştırmacılarımızın bu süreçteki kritik rolünü gündeme getirdik. Kadınlarımızın sadece araştırmacı olarak değil aynı zamanda yönetici olarak da görev almasının önemini belirttik. Halen üç Rektör Yardımcısının ikisinin kadın olması üniversitemizin başarısı için kritik bir öneme sahip.

Program (Sabah)

10:00 – 10:30 İkram / Kayıt

10:30 – 10:50 Açılış - Taktim Prof. Dr. Neslihan OCAKOĞLU GÖKAŞAN (Moderatör)

Saygı Duruşu, İstiklal Marşı

Maden Fakültesi Kadın Akademisyenleri Barkovizyonu - Maden Fakültesi Marşı

Açılış Konuşmaları

10:50 – 10:55 Prof. Dr. Mustafa KUMRAL (Maden Fakültesi Dekanı)

10:55 – 11:05 Prof. Dr. Fatma ARSLAN (Cevher Hazırlama Mühendisliği Bölümü)

11:05 – 11:15 Prof. Dr. Hasan MANDAL (İTÜ Rektörü)

11:15 – 11:30 Leyla KESER BERBER (Director, EIT – Raw Materials Inter-Regional Center)

11:30 – 11:45 Rebecca BURTON (Deputy Director, IRMA – Initiative for Responsible Mining Assurance)

11:45 – 12:00 'Bilim Tarihimizin Öncüleri' – Prof. Dr. Nilgün OKAY (Jeoloji Mühendisliği Bölümü)

12:00 – 12:15 Şeyda ÇAĞLAYAN (Türk Maden Şirketi A.Ş. Genel Müdürü)

12:15 – 12:30 Serap ALP (Tekirdağ Çevre Eğitim ve Koruma Derneği Başkanı)

12:30 – 12:35 Kadın Maden Mühendisleri Mesajları

12:35 – 12:50 TSM Solo Performans – Ebru BAYINDIR TAN

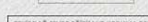
12:50 – 14:00 Öğle Arası – İkram ve Atölye Faaliyetleri (Fuar Alanı ve Arka Bahçe)

ANA SPONSOR

SPONSORLAR

Bu özel gün vesilesiyle, kariyer yolculuğumda her zaman yanımda olan kıymetli eşime ve değerli kızıma teşekkürü bir borç bilirim. Onların desteği, bizleri daha güçlü kılan en önemli değerlerden biridir. Kadınların gücünü ve katkılarını her zaman desteklemeye, daha adil ve eşit bir gelecek inşa etmek için birlikte çalışmaya devam edeceğiz.” cümlelerini kurdu.

Etkinlik boyunca kadın mühendislerin hayat hikâyeleri, bilim tarihinin öncü kadınları, Türkiye’nin ilk kadın yer bilimcileri gibi birçok farklı konu üzerinde ilham verici konuşmalar yapıldı. Birbirinden değerli kadınların seslerinden kendi deneyimlerini dinlemek, hepimize güç ve umut verdi.

“Yer Biliminde Kadının Gücü” etkinliği, yalnızca bir kutlama değil; aynı zamanda madencilik ve mühendislik alanlarında çalışan kadınların kendi deneyimlerini ve kariyer hedeflerini paylaşarak, kadınların bilimdeki yerini daha da güçlendirmek için atılmış içten ve umut dolu bir adımdı. Biz de bu anlamlı günde orada olmaktan, dayanışmanın ve ilhamın bir parçası olmaktan büyük mutluluk duyduk. Dekanımız Prof. Dr. Mustafa Kumral hocamıza ve bu etkinlikte emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

13 Mart 2025

TOBB ile Protokol İmzası Atıldı

İstanbul Teknik Üniversitesi Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi ile TOBB İstanbul Kadın Girişimciler Kurulu arasında 13.03.2025 tarihinde bir iş protokolü imzalanmıştır.

Bu protokolün amacı, TOBB İstanbul Kadın Girişimciler Kurulu ile İstanbul Teknik Üniversitesi arasında; TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulu ile TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulu İcra Komitesinin Kuruluş, Çalışma Usul ve Esasları kapsamında kadın girişimcilik kulüpleri kurulmasına ilişkin detayları düzenlemektir. Bu Protokol kapsamında taraflar; İstanbul Teknik Üniversitesi'nde kadın girişimcilik kulübü kurulması hususunda iş birliği yapacaktır. Bu kapsamın içinde rektör ile koordinasyon halinde, birim yöneticileri ile girişimci ve girişimci adayları ile toplantılar düzenleme, proje fikirlerinin geliştirilmesi, kadın girişimciliğinde farkındalık yaratmak amacıyla, rol model kadın girişimcilerle söyleşi, panel, seminer vb etkinlikler gerçekleştirilmesi, kadın girişimci faaliyetlerinin geliştirebilmesi amacıyla üniversiteler bünyesinde kadın girişimcilik kulüplerinin kurulması maddesi de vardır.

Etkinliklerin belirlenmesi, programlanması ve saha araştırması için İTÜ BMT KAUM, 18.06.2025 tarihinde İTÜ'lü öğrencilerle "İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi ve TOBB İstanbul Kadın Girişimciler Kurulu arasında 13.03.2025 tarihle imzalanan İş Birliği Protokolü kapsamında

Üniversitemizde Kadın Girişimcilik Kulüplerinin kurulması ve var olan kulüplerin faaliyet alanlarına destek verilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu kariyer geliştirme eğitim programlarının 2025-2026 Akademik yılında planlanması için ekte sizlere sunulan soruları yanıtlamanızı bekliyoruz." açıklamalı bir anket paylaşmıştır. Anket, İTÜ Vetü kullanılarak oluşturulmuştur ve 07.07.2025 tarihine kadar açık bırakılmıştır. Merkezimiz yürütücülüğünde sürdürülen bu iş birliği süreci, kadınların liderlik becerilerini ve öz güvenlerini destekleyerek girişimcilik alanındaki görünürlüklerini artırmayı; üniversitemizin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı, yenilikçi ve katılımcı akademik yapısını daha da güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Düzenlenecek programın metodolojisinin belirlenmesi ve hazırlanması için Merkez tarafından kapsamlı bir rapor hazırlanmaktadır.

19 Mart 2025

“Akademide Nesiller Arası Bilim Kadınları” Paneli

İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi (İTÜ BMT KAUM) olarak Türk Akademisyen Kadınlar Derneği (TÜRKKAB) işbirliğiyle düzenlenen “Akademide Nesiller Arası Bilim Kadınları” paneli 19 Mart Çarşamba günü İTÜ SDKM’de gerçekleştirildi. Bu ilham verici panelde, ülkemizin ilk kadın akademisyenlerinden ve onların izinden giden bilim kadınlarının hikayeleri paylaşıldı.

Moderatörlüğünü Prof. Dr. Nilgun Okay’ın üstlendiği panel, İTÜ Rektörmüz Prof. Dr. Hasan Mandal ve TÜRKKAB Başkanı Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel’in açılış konuşmalarıyla başladı. Panelde Doç. Dr. Ebru Zeren, editörlüğünü üstlendiği “100 İnci Kalem” kitabını tanıttı. Prof. Dr. Ayşe Sema Kubat, Türkiye’nin ilk kadın şehir plancısı olan annesi Melahat Topaloğlu ve kızı Çağla Kubat üzerinden İTÜ’de üç nesli aktardı. Prof. Dr. Hatice Ayataç, doktora hocası ve İTÜ’nün ilk kadın dekanı Prof. Dr. Hande Suher ile yaşadığı deneyimlerini paylaştı. Dr. Fatma Dönmez Azizoglu, Prof. Dr. Perihan Velioglu’nun hemşirelik alanındaki başarılarını aktardı. Prof. Dr. Leyla Karahan ise Türkolog Prof. Dr. Zeynep Korkmaz’ın mesleki katkılarını bizlerle paylaştı.

26 Mart 2025

“İTÜ’de Ayrımcılığın Önlenmesi ve Süreç Yönetimi” Semineri

İTÜ kampüslerinde ayrımcılıkla mücadele etmek, yalnızca bir hak değil, aynı zamanda hepimizin birlikte kurduğu bir sorumluluk. 26 Mart’ta İTÜ Öğrenci Dekanlığı’nın DAN 102 Girişimcilik ve Kariyer Danışmanlığı dersi kapsamında bu sorumluluğu birlikte konuşmak ve çoğaltmak için “İTÜ’de Ayrımcılığın Önlenmesi ve Süreç Yönetimi” seminerinde buluştuk.

İçişleri Bakanlığı’nın 2025 Aile Yılı kapsamında, İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi tarafından düzenlenen bu seminerin amacı ise üniversite ortamında karşılaşılabilecek ayrımcılık durumlarına karşı farkındalık kazandırmak, hak arama süreçlerinde izlenmesi gereken yolları

aktarmak ve bu bağlamda üniversitemizdeki destek hizmetlerini tanıtmaktı. Semine merkezimizle birlikte Aile ve Sosyal Hizmetler İstanbul İl Müdürlüğü ve İTÜ'nün kurum içi destek birimleri (Hukuk Birimi, CTÖK Komisyonu ve İTÜ PDR) de katkı sundu.

Seminerin ilk kısmında merkezimiz tarafından hazırlanan cinsiyet eşitliği planımız, araştırma ve projelerimiz, kurum içi ve dışı işbirliklerimiz, verdiğimiz ya da vermeyi planlamakta olduğumuz toplumsal cinsiyet temelli eğitimler ve merkezimizin faaliyetleri hakkında kısaca bilgi verildi. Seminerin devamında ise üniversite yaşamında karşılaşılabileceğimiz ayrımcılık biçimleri konuşuldu. Hepimizin sorabileceği "Bir sorun yaşarsam ne yapmalıyım?" sorusunun yanıtı detaylıca anlatıldı. İTÜ'nün destek birimleri - Hukuk Birimi, İTÜ PDR, CTÖK Komisyonu - ne zaman, nasıl, hangi yollarla devreye giriyor konularına odaklanıldı.

Ayrımcılık sadece okullarda değil, hayatın her alanında karşılaşılabileceğimiz ciddi bir sorun. Bu konuda düşünmek, konuşmak ve birlikte çözüm aramaya çalışmak ise bu konuda atabileceğimiz ilk adımlardan biri. İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi olarak bu etkinliğe katkı sunan ve seminere katılan tüm katılımcılara teşekkür ediyoruz.

3-4 Nisan 2025

Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin Düzenlediği 9. Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansına Katıldık

Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi (KAEM) tarafından 3-4 Nisan 2025 tarihlerinde Kuzey Kıbrıs, Gazimağusa'da düzenlenen 9. Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Konferansı ("Tracing Gender: Exploring History and Shaping Future"), farklı disiplinlerden akademisyenleri, araştırmacıları ve öğrencileri bir araya getirdi.

Konferans, toplumsal cinsiyet kavramının tarihsel süreçteki dönüşümünü, toplumsal cinsiyet çalışmalarının gelişim çizgilerini ve geleceğe yönelik yeni yönelimlerini ele almayı amaçladı. Katılımcılar; toplumsal cinsiyetin tarihsel perspektifleri, toplumsal cinsiyet ve siyaset ilişkisi, sanat ve edebiyatta top-

lumsal cinsiyet temsilleri, toplumsal cinsiyet ve sağlık alanındaki güncel tartışmaları geniş bir yelpazede sunarak tartışmalarda bulundu.

İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknoloji-de Kadın Araştırmaları Merkezi (BMT KAUM) olarak biz de bu değerli etkinlikte yerimizi aldık. Merkezimizi temsilen katılım sağlayan Müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç, oturum ve tartışmalarda merkezimizin çalışmaları ve vizyonunu paylaşarak akademik iş birliklerinin güçlenmesine katkıda bulundu.

İTÜ BMT KAUM olarak, farklı üniversitelerden kadın araştırmaları merkezleriyle bir araya gelmeyi, toplumsal cinsiyet eşitliği alanında ortak bilgi üretimi ve dayanışmayı son derece kıymetli buluyoruz. DAÜ Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi'nin ev sahipliğinde gerçekleşen bu önemli organizasyona katkı sunmaktan büyük memnuniyet duyuyoruz. Daveti için Doç. Dr. Süheyla Üçışık Erbilen'e ve Prof. Dr. Kağan Günçe'ye, katkı sunan tüm akademisyenlere teşekkürlerimizi sunuyoruz.

2 Mayıs 2025

KASAUM (Kadın Sorunları Araştırma Uygulama Merkezleri) ve CTS (Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek) Birimleri Deneyim Paylaşımı Çalıştayı İzmir’de Yapıldı

2024-2025 eğitim yılının ikinci çalıştayı 2 Mayıs 2025 tarihinde İzmir Ekonomi Üniversitesi’nde gerçekleştirildi. Hibrit yöntemle yapılan çalıştaya İstanbul Teknik Üniversitesi Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi olarak çevrim içi katılım sağladık.

Çalıştayda Prof. Dr. Gülriz Uygur, bilgilendirme toplantılarının önemini vurgulayarak cinsel taciz ve saldırılar ile mücadele mekanizmaları üzerine konuştu. Etkinliğin ev sahipliğini yapan İzmir Ekonomi Üniversitesi Rektör Yardımcısı Sayın Prof. Dr. Aslı Ceylan Öner ve Merkez Müdürü Prof. Dr. Gönül Dinç Horasan açılış konuşmalarını yaparak çalıştayı başlattı.

Çalıştayın son bölümünde Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimleri Forumu düzenlendi. Forum sonucunda “Gençlerde flört şiddetine yönelik tutumlar ve flört şiddeti sıklığı” konusunda çok merkezli bir araştırma yapılmasına karar verildi. Bu araştırmanın koordinatörlüğünü İzmir Ekonomi Üniversitesi Kadın Araştırma Merkezi üstlenecek. Toplumsal cinsiyet eşitliği, flört şiddeti, hayır diyebilme becerileri gibi konularda eğitim modüllerinin geliştirilerek öğrencilerin aktif katılımının sağlanması için yeni yöntemler üzerine konuşuldu. Akran eğitimi modeli, kulüpler aracılığıyla kampüs içi etkinliklerin düzenlenmesi üzerine fikirler paylaşıldı.

Forum kapsamında ele alınan diğer bir sorun ise öğrencilerin şiddet halinde yardım arayışında bulunma-

masıydı. Bu bağlamda öğrencilerin ulaştıkları başvuru mekanizmalarının geliştirilmesi, CTS Hukuk Kliniğinin açılması, CTS odaklı öğrenci topluluklarının kurulması ve kurumsal güvenin sağlanması üzerine çözüm yolları belirlendi.

Üniversiteler arası koordinasyonun ve bilgi paylaşımının etkin bir şekilde devam etmesi için sistematik bir iletişim ağı ve web tabanlı bir platformun kurulması üzerine karar alındı.

KASAUM ve CTS Birimleri’nin bir araya geldiği, bilgi ve deneyim paylaşımını hedefleyen toplantı ve çalıştaylar, iletişimi güçlendirirken ortak stratejiler geliştirmemize ve toplumsal cinsiyet eşitliği alanında ulusal ölçekte daha güçlü bir etki yaratmamıza imkân tanımaktadır. Bu anlamlı dayanışmadan dolayı büyük mutluluk duyuyor, başta etkinliğe ev sahipliği yapan İzmir Ekonomi Üniversitesi olmak üzere katkı sağlayan tüm üniversite merkezlerine teşekkür ediyoruz.

KADIN ARAŞTIRMA MERKEZLERİ VE CTS BİRİMLERİ DENEYİM PAYLAŞIMI ÇALIŞTAYI

- ✓ CİNSEL TACİZLE MÜCADELEDE ÜNİVERSİTE UYGULAMALARI
- ✓ GENÇLERDE FLÖRT ŞİDDETİ FARKINDALIĞI
- ✓ CİNSEL SUÇLARDA İSPAT GÜÇLÜĞÜ VE HUKUKİ BOYUT
- ✓ TOPLUMSAL CİNSİYET EĞİTİMİ VE ÖĞRENCİ KATILIMI
- ✓ DESTEK BİRİMLERİ FORUMU İLE DENEYİM PAYLAŞIMI

11 Mayıs 2025

Anneler Günü Mesajımız

“Anneleri En İyi Kim Anlatır?” etkinliği, 2025’in en anlamlı buluşmalarından biri olarak hafızalara kazındı. İTÜ’nün akademik dünyası, bu kez bilimi değil, sevgiyi ve vefayı konuştu.

Anneler Günü’nün kalplere dokunan havası, her yıl Mayıs ayının en özel anlarına sahne olur. Bu yıl İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ), bu anlamlı güne özel bir projeyle karşımıza çıktı: “Anneleri en iyi kim anlatır?” sorusu, bilim dünyasının içinden gelen, duayen akademisyenlere yöneltildi. Ortaya çıkan video ise yalnızca bir kutlama değil, aynı zamanda kuşaklar arası bir sevgi, değer ve anı aktarımı oldu.

Etkinlik kapsamında Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Hasan Mandal’a, değerli hocalarımız Doç. Dr. Erkan Bozkurtoğlu, Prof. Dr. Mustafa Kumral, Doç. Dr. Özgür Atalay ve Doç. Dr. Mehmet Emin Şalgamcıoğlu’na eşleri ile ilgili 3 ayrı soru yönlendirdik. Akademisyenlerin eşlerine dair anlattıkları, yalnızca bireysel duyguları değil, Türk toplumundaki annelik figürünün kültürel izdüşümlerini de yansıtıyor.

İlk olarak eşlerini nasıl tanımladıklarını sordüğümüz hocalarımızdan Doç. Dr. Mehmet Emin Şalgamcıoğlu “Eşim var olduğu için ben burada konuşabiliyorum.” derken Prof. Dr. Mustafa Kumral, eşinin hem eş hem hayat arkadaşı hem de bir anne olarak fedakar olduğundan bahsetti. Son olarak Rektörümüz Prof. Dr. Hasan Mandal ise eşini, hayat arkadaşı olarak ifade etmenin yanı sıra her zaman eşinin yanında olduğunu ve hayallerini kendisinden daha iyi görebildiğini, bu hayaller ve tutkular için çok fazla katkıda bulunduğunu anlattı.

İkinci olarak hocalarımızdan eşlerinin hayatlarındaki yerini tanımlamalarını istedik ve Prof. Dr. Özgür Atalay, doktora sonrası araştırma döneminde eşinin hem akademik kariyerini yönetmesi hem de çocuğunun bakımını yönetebilmesini anlatırken Prof. Dr. Erkan Bozkurtoğlu eşinin iş ve özel hayatında sevilen saygı duyulan bir arkadaş, eş olduğunu ifade etti. Prof. Dr. Hasan Mandal ise ürettiği ve üreteceği değerlerin, katkılarının ve başarılarının görünür kısmında kendisinin olduğunu fakar bunun arka tarafında eşinin büyük bir rol oynadığını belirtti.

Hocalarımıza yönelttiğimiz üçüncü soru ise Anneler Günü Mesajları oldu. Özellikle de bu soru ile birlikte videoda öne çıkan nokta: samimiyet. Kamera önünde akademik kimliklerinden sıyrılıp eşlerine, çocukluklarına, aile sofralarına ve annelerinin onlara kattığı değerlere dönen bu bilim insanları, izleyiciye sıcak ve içten bir anlatım sunmuş oldu. Anneliği; Emekliliği ve dinlenmesi, mesaisi ve karşılığı olmayan bir şey olarak tanımlayan Prof. Dr. Mustafa Kumral “Cennet, annelerin ayakları altındadır.” hadisini hatırlatarak Anneler Günü’nü kutladı. Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Hasan Mandal ise “Tüm kadınlarımızın, başta eşimin, annemin, kızımın olmak üzere, benimle birlikte çalışan, çalışma zahmetinin ötesinde fedakarlıkta bulunan

tüm çalışma arkadaşlarımla, ülkemizdeki ve dünyadaki tüm kadınlarımızın anneler gününü kutluyorum ve onlara yürekten teşekkür ediyorum. Çünkü anne demek gelecek demek, anne demek umut demek, anne demek bizim geleceğimizi emanet edeceğimiz gençlerimiz, çocuklarımız demek.” diyerek kapsayıcı bir mesajda bulundu. Duygusal olduğu kadar ilham verici de olan bu etkinlik, annelerin yaşam üzerindeki derin etkisini bir kez daha hatırlattı. Ayrıca izleyiciye, bilim insanlarının da eşleriyle ve anneleriyle kurdukları bağın ne kadar evrensel ve duygusal olabileceğini göstermiş oldu.

Sonuç olarak bu video, sadece bir Anneler Günü kutlaması değil; aynı zamanda Türkiye’nin önde gelen üniversitelerinden birinin duygusal zekâyı verdiği önemi, insan hikâyelerini bilimle buluşturma biçimini de ortaya koyuyor. İTÜ’lü akademisyenlerin anlatımıyla annelere bir kez daha minnet duyuyoruz.

27 Mayıs 2025

Endüstri 5.0 TÜMKAD

Tüm Mühendis Kadınlar Derneği’nin (TÜMKAD), Global Shapers Bursa desteğiyle 8 Nisan 2025 tarihinde ilk oturumunu gerçekleştirdikleri Sürdürülebilirlik Eğitim Serisinde 27 Mayıs Salı günü İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi Müdürü Prof. Dr. Hatice Ayataç, ‘Endüstri 5.0 ve Fırsat Eşitliği’ başlıklı eğitimi gerçekleştirdi. Prof. Dr. Hatice Ayataç’ın 27 Mayıs 2025 tarihinde TÜMKAD kapsamında gerçekleştirdiği sunum, dijitalleşen kent yaşamının geleceğini “Endüstri 5.0” ve “Toplum 5.0” kavramları ekseninde ele alırken, bu dönüşümün toplumsal cinsiyet eşitliğiyle olan ilişkisini çok boyutlu bir bakış açısıyla değerlendirmektedir. Sunumun temel amacı, sürdürülebilir ve akıllı kentleşme süreçlerinin yalnızca teknolojik altyapı üzerinden değil, insan merkezli ve kapsayıcı bir anlayışla şekillendirilmesi gerektiğini ortaya koymak olmuştur. Bu çerçevede, özellikle kadınların kentsel hizmetlere erişimi, dijital becerilere katılımı ve toplumsal temsiliyetinin artırılmasının önemi vurgulanmıştır.

Eğitim, interaktif olarak gerçekleştirilmiştir. İzleyicilere, onlara göre fırsat eşitliğinin ne olduğu ve sonrasında, çalıştıkları sektörde fırsat eşitliğini sağlamaları için ne gibi önerilerinin olduğu sorulmuştur. Bu soru-cevapların ardından Endüstri 5.0 ile Fırsat Eşitliğinin ilişkisini İTÜ LEE Şehir Planlama Programında Prof.Dr. Hatice Ayataç danışmanlığında Dilay Kılıç tarafından tamamlanan lisansüstü tezin bilimsel verilere odaklanan sunum devam etmiştir. Scopus veri tabanında yapılan literatür analizleri ışığında “Endüstri 5.0”, “Toplum 5.0”, “Sürdürülebilir kent”, “Akıllı kent” ve “Toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramları üzerine 2018–2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalar incelenmiştir. Bu analizler, sürdürülebilir kentleşme literatürünün giderek daha fazla dijitalleşme, büyük veri ve akıllı altyapı sistemlerine yöneldiğini; ancak toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun bu tartışmalar içerisinde yeterince yer bulamadığını ortaya koymaktadır. Oysa Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) çerçevesinde hem SKA 5 (toplumsal cinsiyet eşitliği) hem de SKA 11 (sürdürülebilir kentler ve topluluklar) hedefleri, hizmetlere eşit erişim, katılımcılık

ve sosyal adalet gibi ortak bileşenleri içermektedir. Dolayısıyla bu iki hedefin eş zamanlı ve bütüncül bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Zürih, Singapur, Londra, Stokholm, Kopenhag ve İstanbul gibi kentler üzerinden yapılan karşılaştırmalı değerlendirmeler, özellikle İstanbul özelinde ciddi içerik boşluklarına işaret etmektedir. İstanbul'da eşitlik yasalarının uygulanmasının yeterli düzeyde izlenmediği, fırsat eşitliği ofislerinin eksik olduğu ve dijital dönüşüm süreçlerine kadınların tam anlamıyla entegre edilemediği belirtilmiştir. Dijital beceri eğitimlerinin yaygınlaştırılmaması, kentsel hizmetlere erişimde cinsiyete dayalı farkların sürmesi ve eşit işe eşit ücret ilkesinin denetlenmemesi İstanbul'un öne çıkan zayıf alanları arasındadır. Geleceğin kentlerinin karşılaşabileceği riskler arasında siber güvenlik tehditleri, veri güvenliği açıkları, dijital eşitsizlikler ve sosyal kutuplaşma gibi konular yer almakta; bu sorunların ancak şeffaflık ve kapsayıcılık ilkeleri doğrultusunda geliştirilecek kent politikalarıyla aşılabileceği vurgulanmaktadır. Sunumda, açık veri paylaşımının yaygınlaştırılması, toplumsal cinsiyete duyarlı göstergelerin düzenli raporlanması ve fırsat eşitliği ofislerinin kurulması gibi önerilere yer verilmiştir. Özellikle İstanbul gibi büyük metropollerde, dijital altyapının tüm kentlilere erişilebilir hâle getirilmesi ve bu süreçte dezavantajlı grupların dışlanmaması gerektiği ifade edilmiştir.

Prof. Dr. Hatice Ayataç, eğitimin sonunda tüm eğitimi özetlemiş ve şu sonuç ile eğitimi sonlandırmıştır: ***“Endüstri 5.0 ve Toplum 5.0 vizyonları çerçevesinde kentsel dönüşüm, yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda toplumsal bir dönüşüm olarak ele alınmalıdır. Kadınların ve farklı toplumsal kesimlerin bu dönüşüm sürecine aktif, eşit ve görünür biçimde katılımı sağlanmadıkça, dijitalleşmenin sunduğu fırsatlar adil bir topluma dönüşemeyecektir. Bu süreçte, eşitlik yasalarının ve uygulamalarının düzenli olarak denetlenmesini sağlayacak “fırsat eşitliği ofisleri” ile “toplumsal cinsiyet eşitliği ofisleri” kurulmalı ve bu birimler tarafından hazırlanan yıllık raporlar şeffaf bir biçimde kamuoyuyla paylaşılmalıdır.”***

Bu eğitimle birlikte İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'nin yalnızca akademik araştırma alanında kalmadığı, aynı zamanda kamuoyu bilgilendirme noktasında da önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Merkez Müdürü Sayın Prof. Dr. Hatice Ayataç, verdiği bu eğitimde özellikle geleceğin kentlerinin eşitlikçi temeller üzerine inşa edilmesinin gerekliliğini güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır.

28 Mayıs 2025

Türk Müziğinde Kadın Eserleri

28 Mayıs 2025 tarihinde düzenlenen ‘Türk Müziğinde Kadın Eserleri’ başlıklı etkinlik, İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi ile İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı’nın ortak bir çalışmasıdır. Bu etkinlikte, yüzyıllardır Türk makam müziğinin gelişiminde önemli bir rol oynayan kadın sanatçılarımızın sesine, emeğine ve mirasına kulak verilmiştir. Kadınların sanatsal üretimlerinin değerinin hatırlandığı bu özel atmosfer, aynı zamanda bu üretimlerin bilimsel temellerle desteklendiği bir buluşma niteliği de taşımaktadır. Etkinlik açılış konuşmasını İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi merkez müdürü Prof. Dr. Hatice Ayataç, İTÜ Rektör yardımcısı Prof. Dr. Lütfiye Durak Ata yapmışlardır. Merkezin sadece bilim, mühendislik ve teknoloji çerçevesinde kalmayıp, sanatta da kadın emeğini görünür kılmasındaki kapsayıcılığa, hocalarımız tarafından dikkat çekilmiştir. Katılımcılarımıza bu özel günü daha da anlamlı kıldıkları için teşekkür ediyoruz.

29 Mayıs 2025

SEZ’25’in Ardından

Sosyal Etki Zirve sinin ikincisi, 250’yi aşkın paydaş ve sponsor ile İş Sanat sahnesinde yine ilham verici bir buluşmaya ev sahipliği yaptı.

İTÜ Kadın Araştırmaları Merkezi olarak “Bilim üreten ve teknolojiyi geliştiren kadınların sayısını artırmayı hedefliyoruz ve akademiye fırsat eşitliğini destekliyoruz” mottomuzla biz de oradaydık. Üniversitemizin, Sosyal Etki zirvesine işbirliği protokolü ile dahil olan tek devlet üniversitesi olma özelliği kazanmasında çok büyük bir emeği olan aynı zamanda Akademik Rapor Grubu üyesi Merkez Müdürümüz Sayın Prof. Dr. Hatice Ayataç, üniversitemizi ve merkezimizi temsilen davetli paydaş olarak zirveye katıldı.

Sivil toplum, kamu, özel sektör ve akademinin bir araya geldiği bu zirvede; toplumsal cinsiyet eşitliği, önyargılarla yüzleşme ve zihinsel dönüşüm gibi konular ilham verici konuşmalarla ele alındı. Zirvenin akademik çıktı raporunu hazırlayan ekipte yer almak ve katkı sunmak bizim için büyük bir gururdu.

Sanattan sağlığa, iş dünyasından spora kadar pek çok farklı alanda eşitliği odağa alan bu programın mimarları Münteha Adalı başta olmak üzere, Sosyal Fabrika Kurumsal, Idecon Idea&Congress ekiplerine ve süreçteki tüm destekleri için İstanbul Gedik Üniversitesi Toplumsal Katkı Koordinatörü ve Kadın Girişimciliği Uygulama Ve Araştırma Merkezi - KAGİMER Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Aysin Şişman'a emekleri için gönülden teşekkür ederiz.

20 Haziran 2025

İstanbul Odağında Kadın Politikaları Arama Konferansı Nişantaşı Üniversitesi'nde Düzenlendi

20 Haziran tarihinde İstanbul Nişantaşı Üniversitesi ev sahipliğinde ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) iş birliğiyle İstanbul Odağında Kadın Politikaları Arama Konferansı gerçekleştirildi.

Konferans; akademi, sivil toplum ve kamu temsilcilerinin ortak katılımı ile kapsayıcı bir atmosferde yürütüldü. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ayşegül Komsuoğlu'nun açılış konuşması ile başladı. Rektör Ayşegül Komsuoğlu yaptığı konuşmada, kadın ve aile çalışmaları alanında kamu politikalarına sağladıkları veri toplama, analiz etme ve uygulama desteğinde bulunma gibi katkılarıyla üniversitelerin rolünün sadece akademik çıktı üretmekle kalmayıp, bunun da ötesine geçtiğini vurguladı. Bir diğer açılış konuşması ise Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş tarafından gerçekleştirildi. Bakan Göktaş konuşmasında, kadınların toplumsal alanda güçlendirilmesine yönelik uygulanan politika ve stratejilerden bahsetti. 2025'in "Aile Yılı" olarak ilan edildiğini hatırlatarak kadınların sosyal, toplumsal, ekonomik ve dijital her alanda daha etkin rol almalarını önceleyen projeleri aktardı. Açılış konuşmalarının devamında Kadının Statüsü Genel Müdürü

Süreyya Erkan, kadının sosyal, toplumsal ve ekonomik hayattaki yerini güncel istatistiklerle açıklarken, Prof. Dr. Sezer Komsuoğlu ise Türkiye odağında kadın çalışmalarının geçmişi, günceli ve geleceği hakkındaki izlenimlerini anlatarak bu alandaki anlamlı çalışmalar için genel bir politika çerçevesi çizdi.

Konferans kapsamında İstanbul'daki üniversitelerin Kadın Araştırma Merkezleri, bakanlık uzmanları ve akademisyenleri bir araya gelerek iş birliğine dayanan proje arama ve öneri sunma faaliyetleri gerçekleştirdi. Programın işleyişi ve metodolojisi Prof. Dr. Göknur Akçadağ ve Müjde Çetin tarafından açıklandı.

Davetlilerden İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, bu konferansa Merkez Müdürü Prof. Dr. Hatice Ayataç, Emine Görgül ve Merkez asistanları Özlem Ayar ve Hande Beril Küçükler ile katılmıştır. Yapılan arama grup çalışmalarında Hande Beril Küçükler, Prof. Dr. Hatice Ayataç başkanlığında yönetilen 'Kadınların İş Gücüne Katılımı' teması etrafında toplanan masaya raportörlük ederken, Özlem Ayar, Dr. Öğr. Üyesi Aysin Şişman başkanlığında yürütülen 'Kadınların Karar Alma Mekanizmalarına Katılımı' temalı masanın raportörlüğünü yaptı. Asistanlar, masa raporlarını, yürütücü ekiple paylaştı ve kapanış oturumuna geçildi. Konferans çıktılarının, kamu ile üniversiteler arasındaki iş birliğini pekiştirmesi ve kadın politikalarında inovatif, sürdürülebilir ve özgün yaklaşımlara katkı sunması öngörülmüyor.

23 Haziran 2025

Uluslararası Kadın Mühendisler Günü

Her yıl 23 Haziran'da kutlanan Uluslararası Kadın Mühendisler Günü; kadın mühendislerin varlığını, çalışmalarını ve başarılarını küresel ölçekte kutladığımız anlamlı bir gündür. İlk olarak 2014 yılında İngiltere'de Kadın Mühendislik Topluluğu tarafından ulusal bir girişim olarak başlatılan Kadın Mühendisler Günü, her geçen yıl büyüyerek 2017'de uluslararası bir gün olma özelliğini kazandı. Günün amacı; hükümet, eğitim, özel sektör, bireyler ve diğer kurumları bir araya getirerek mühendislikte kadınları desteklemek, mühendislik eğitimi, çalışmasını ve uygulamasını teşvik etmek üzere birlikte, kapsayıcı ve fırsat eşitliğine dayanan etkinlikler düzenlemektir.

Mühendislikteki kadınlar arkalarından gelecek birçok kadının işgücüne katılımında öncülük ediyor. Bunun önemini bilen İstanbul Teknik Üniversitesi Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi 05.03.2024 tarihinde, Merkez müdürü Sayın Prof. Dr. Hatice Ayataç koordinatörlüğünde "İlham Veren Kadın Mühendisler" başlıklı paneli gerçekleştirdi. Konuşmacılar arasında İTÜ Bilişsel ve Sosyal Robot Araştırma Grubu ve Oyun ve Etkileşim Teknolojileri Laboratuvarı yürütücüsü Prof. Dr. Hatice Köse, İTÜ Rektör Yardımcısı ve Elektrik-Elektronik Mühendisi Prof. Dr. Lütfiye Durak Ata, Metalurji ve Malzeme Mühendisi Doç. Dr. Duygu Ağaoğulları ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğünde denizde göreve başlayan ilk kadın kaptan olan İTÜ Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisi Gizem Turan yer aldı. Konuşmacılarımız, tecrübelerini ve birikimlerini aktararak hem birbirlerine hem de dinleyicilere ilham verdiler. Onların gözlerindeki ışık ve gözlerindeki güven, geleceği şekillendirecek diğer kadınlar için ışık oldu. Bu yıl 23 Haziran'da İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, bu söyleşideki değerli anları bir araya getirerek kısa bir youtube videosu oluşturdu. İTÜ Kadın Araştırmaları Merkezi Youtube kanalında yayınlanan videoda; konuşmacılarımız, görev aldıkları ekipleri, yaptıkları projeleri, aldıkları ödülleri, öncüsü oldukları işleri anlatmanın yanı sıra bulundukları yere nasıl geldikleri, nasıl tepkiler aldıkları ve ne ile motive olduklarının bilgilerini de verdi. Sayın Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Lütfiye Durak Ata "Beni hiç korkutmaz zorluklar. Zorluklar olacak ki biz o problemleri çözelim." diyerek kararlı duruşu ile ilham olurken, Doç. Dr. Duygu Ağaoğulları yaşadığı süreci bir 'Sabır Hikayesi' olarak tanımlayarak, yola çıkacak diğer tüm kız çocuklarına ve meslektaşlarına sabırın önemini vurgularken, Prof. Dr. Hatice Köse kendi yaşadığı süreç için güven kelimesinin altını çizerek "Biz kendimize güvenmeseydik, ya da bize güvenen insanlar olmasaydı o işe hiç giremezdik." cümlesini kurdu. Son olarak Gizem Turan, yaptığı işin önemini, birilerinin bakışını değiştirdiği, birilerine örnek olduğu ve birileri için yeni bir vizyon yarattığını fark ettiğinde anladığını belirtti.

Konuşmacılarımızın her biri yaptığı konuşmada, kendi yollarını farklı bakış açıları ama aynı heyecanla anlatarak dinleyicilere dokundu. Her birini dinlerken yaşadıkları zorluklara tutku, sabır, kararlılık ve karşılıklı güvenin sağlanması yoluyla karşılık verdikleri görülmekte ve bu hikayeler ise hem gelecek nesle hem de meslektaşlarına ilham olmaktadır.

Bilimde, Teknolojide, Mühendislikte ve Sanatta kadın görünürlüğünün artırılması, kadın çalışmalarına yönelik farkındalığın geliştirilmesi ve başarılarının onurlandırılıp ödüllendirilmesi yolunda çalışmalar yapan İTÜ Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi olarak bu yıl da Uluslararası Kadın Mühendisler Günü'nü heyecanla ve gururla kutluyoruz.

26 Haziran 2025

Sosyal Fabrika ile Protokol İmzası

İTÜ Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezi olarak, eşitlik odaklı yapısal dönüşüme katkı sunan iş birliklerimize bir yenisini daha eklemiş bulunuyoruz.

Sosyal sorumluluk bilinciyle hareket eden ve toplumsal dönüşümü odağına alan bir platform olan Sosyal Fabrika ile gerçekleştirilen iş birliği protokolü, 26 Haziran 2025 tarihinde, platformun kurucusu Sayın Münteha Adalı ile Merkez Müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç tarafından İTÜ Kadın Araştırmaları Merkezi'nde imzalanmıştır.

Kadınların ekonomik ve sosyal yaşamda daha güçlü bir şekilde yer almasını hedefleyen bu iş birliğiyle, sosyal girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesine yönelik önemli bir adım atılmıştır. Sosyal Fabrika ile protokol imzalayan ikinci üniversite ve aynı zamanda bu iş birliğini gerçekleştiren ilk devlet üniversitesi kadın araştırmaları merkezi olmaktan büyük bir gurur duyuyoruz.

İş birliği protokolü kapsamında Sosyal Fabrika ve İTÜ Kadın Araştırmaları Merkezi; Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda farkındalık yaratmayı, insan hakları, eşitlik, sosyal etki ve zihniyet dönüşümü gibi temalarda ortak eğitim programları, projeler, araştırmalar ve uygulamalar geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu çerçevede, iki kurum arasında karşılıklı anlayışı temel alan, sürdürülebilir ve nitelikli bir iş birliği zemini oluşturulmuştur.

26 Haziran 2025

Akademide Kadınlar İçin Çalışıyoruz

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 26 Haziran 2025 tarihinde akademide kadınların güçlenmesi ve görünürlüğü açısından önemli bir toplantıya ev sahipliği yaptı.

Toplantıya Cam Tavanı Delen Kadınlar Platformu kurucu başkanı ve GÖRSAV (Görsel Sanatlar Vakfı) başkan vekili Asuman Karaşabanoğlu, TÜRK-KAB (Kadın Akademisyenler Derneği) Başkanı Prof. Dr. Muallâ Uydu Yücel, İTÜ BMT KAUM Merkez müdürümüz Prof. Dr. Hatice Ayataç, Gedik KAGİMER Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Ayşin Kaya Şişman, TÜRKKAB yönetim kurulu üyeleri Doç. Dr. Dilara Uslu, Doç. Dr. Fatma Aysel Ilgın ve Cam Tavanı Delen Kadınlar Platformu yönetim kurulu üyeleri Begüm Ülgen, Dr. Ayça Özer Demirli ve Darülaceze’de görevli Mimar Merve Çakır katıldı. TÜRKKAB ve merkezimiz arasındaki iş birliklerini geliştirmek amacıyla verimli bir toplantı oldu.

Darülaceze sakinlerinin el emeği olan değerli hediyeleri için kendilerine teşekkür ediyoruz.

23 Temmuz 2025

İTÜ BMT-KAUM ARDEK E-Bülteninde Yerini Aldı

İstanbul Teknik Üniversitesi Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi, kurduğu işbirlikleri, oluşturduğu araştırmacı ekosistemi ve yaygınlaştırdığı etki alanıyla İTÜ Araştırma Dekanlığı’nın E-Bülteninde konu oldu.

Bilim, mühendislik ve teknolojinin yanısıra girişimcilik ve sosyal etki alanlarında da kadın görünürlüğünün artırılması için yıllardır tutkuyla çalışan merkez, bir kez daha takdir topladı. Bültende yer alan haberde merkezin TOBB İstanbul Kadın Girişimciler Kurulu ile kurduğu işbirliğinden, kurucusu ve düzenleyicisi olduğu araştırmacı ekosistemi çalıştayından ve Sosyal fabrika ile imzaladığı protokolden bahsedilmekte. Etki odaklı, girişimci ruhlu, işbirliğini önceleyen merkez; öncülük ettiği projelerle ve kurduğu araştırmacı ekosistemi ile kendinden daha da söz ettirecek.

ISSN: 3023-6258
YIL: 2025
SAYI: 11

İTÜ BMT-KAUM Dergisi Mimoza,
Bilim, Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi'nin bir yayınıdır.

MİMOZA
İTÜ BMT-KAUM DERGİSİ